

Tre nya skolmyndigheter

Betänkande av Skolmyndighetsutredningen

Stockholm 2007

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2007:79

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-690 91 91
Ordertel: 08-690 91 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss. Hur och varför. Statsrådsberedningen, 2003.

– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som skall svara på remiss.
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/remiss>

Textbearbetning och layout har utförts av Regeringskansliet, FA/kommittéservice

Tryckt av Edita Sverige AB
Stockholm 2007

ISBN 978-91-38-22825-8
ISSN 0375-250X

Till statsrådet och chefen för Utbildningsdepartementet

Regeringen beslutade den 15 mars 2007 att tillkalla en särskild utredare för att se över och lägga fram förslag om organisationen av de statliga förvaltningsmyndigheterna inom skolväsendet m.m. (U 2007:03). Samtidigt fastställdes direktiv för utredningen (dir. 2007:28, *bilaga 1*). Samma dag förordnades Hans Forsell som särskild utredare. Regeringen har fastställt tilläggsdirektiv för utredningen genom beslut den 30 augusti 2007 (dir. 2007:122, *bilaga 2*).

Som experter i utredningen förordnades den 27 mars 2007 departementssekreteraren i Utbildningsdepartementet Karin Edholm, ämnesrådet i Utbildningsdepartementet Brittmarie Högberg, departementssekreteraren i Utbildningsdepartementet Malin Mendes, rättsakkunnig i Utbildningsdepartementet Anna Skeppstedt och departementssekreteraren i Finansdepartementet Martin Sparr. Kansliråden Eva Lisskar-Dahlgren, i Socialdepartementet, och Göran Ternbo, i Jordbruksdepartementet, har också biträtt utredningen med expertkunskap.

Som sekreterare i utredningen förordnades den 27 mars 2007 ämnesrådet Eva Gullfeldt och ämnesrådet Sten Ljungdahl, båda från Utbildningsdepartementet.

Utredningen, som antagit namnet Skolmyndighetsutredningen, överlämnar betänkandet *Tre nya skolmyndigheter* (SOU 2007:79).

Uppdraget är härmed slutfört.

Stockholm den 1 november 2007

Hans Forsell

/Eva Gullfeldt
Sten Ljungdahl

Innehåll

Förkortningar	11
Sammanfattning	13
Författningsförslag	19
1 Utredningens uppdrag och arbete	67
1.1 Uppdraget.....	67
1.1.1 Behovet av översyn.....	67
1.1.2 Utgångspunkter för uppdraget.....	68
1.2 Utredningsarbetet.....	68
2 Nuvarande myndighetsstruktur	71
3 Statlig styrning, organisation och ansvarsfördelning	75
3.1 Förvaltningspolitiska utgångspunkter.....	75
3.1.1 Färre och mer effektiva myndigheter.....	75
3.1.2 Bättre styrning och kontroll.....	75
3.1.3 Renodla statens åtagande.....	76
3.1.4 En tydlig myndighetsstruktur.....	77
3.2 Utbildningspolitik.....	77
3.2.1 Mål- och resultatstyrning.....	78
3.2.2 Skolmyndigheterna.....	79
3.2.3 Myndigheter för handikappfrågor i skolan.....	80
3.2.4 Myndigheter för sameskolfrågor.....	80
4 En ny myndighetsstruktur på skolområdet	81
4.1 Övergripande om strukturen.....	81
4.1.1 Ny organisationsstruktur.....	81

4.2	En ny myndighet för inspektion inrättas.....	90
4.2.1	Inspektion.....	94
4.2.2	Tillsyn	95
4.2.3	Andra myndighetsuppgifter	96
4.2.4	Inre organisation m.m.	97
4.2.5	Lokalisering	98
4.2.6	Myndighetens namn	98
4.2.7	Ledningsform	98
4.3	Ett nytt Skolverk.....	99
4.3.1	Myndighetens roll och uppgifter	99
4.3.2	Verksamhet som förs från Statens skolverk.....	100
4.3.3	Verksamhet som förs till Skolverket	105
4.3.4	Andra myndighetsuppgifter	107
4.3.5	Inre organisation m.m.	109
4.3.6	Lokalisering	111
4.3.7	Myndighetens namn	111
4.3.8	Ledningsform m.m.....	111
4.4	MSU läggs ner	112
4.4.1	Myndighetens roll och uppgifter	112
4.4.2	Verksamhet som överförs till Skolverket	116
4.4.3	Uppgifter som förs till Internationella program- kontoret.....	118
4.4.4	Uppgifter som förs till Myndigheten för special- pedagogik.....	118
4.4.5	Verksamhet som upphör	118
4.4.6	Verksamhet som sköts av högskolan m.fl.	119
4.5	CFL läggs ner	121
4.5.1	Myndighetens roll och uppgifter	121
4.5.2	Verksamhet som övergår till andra myndigheter, folkbildningen och den kommersiella marknaden....	124
4.5.3	Verksamhet som upphör	127
4.6	Valideringsdelegationen upphör.....	128
4.7	Barn- och elevombudet för likabehandling	129
4.8	Skolväsendets överklagandenämnd	133
4.9	En myndighet för specialpedagogik	134

4.9.1	Specialpedagogiska institutets och Specialskole- myndighetens verksamhet läggs ihop.....	135
4.9.2	Verksamhet som förs till Myndigheten för specialpedagogik	140
4.9.3	Statlig styrning och tillsyn	142
4.9.4	Inre organisation m.m.	142
4.9.5	Lokalisering.....	144
4.9.6	Myndighetens namn	144
4.9.7	Ledningsform.....	144
4.10	Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd.....	145
4.11	Tolk- och översättarinstitutet	147
4.12	Ansvaret för sameskolfrågor	151
4.13	Andra statliga myndigheter	154
4.13.1	Regionala utvecklingscentrum	154
4.13.2	Internationella programkontoret för utbildnings- området	155
4.13.3	Folkbildningsrådet.....	156
4.13.4	Sametinget	157
4.13.5	Stockholms universitet.....	158
5	Organisation och dimensionering	159
5.1	Skolinspektionen.....	160
5.2	Skolverket.....	162
5.3	Myndigheten för specialpedagogik	165
5.4	Övriga myndigheter som berörs av verksamhets- övergångar	167
5.4.1	Sametinget	167
5.4.2	Internationella programkontoret.....	167
5.4.3	Folkbildningsrådet.....	168
5.4.4	Stockholms universitet.....	168
6	Lokalisering	169
6.1	Generella utgångspunkter	169
6.2	Regionala enheter.....	170

6.3	Myndigheternas lokalisering.....	171
6.3.1	Nuvarande lokalisering	171
6.3.2	Skolinspektionen.....	171
6.3.3	Skolverket.....	173
6.3.4	Myndigheten för specialpedagogik	173
6.3.5	Sametinget	177
6.3.6	Översikt över de nya skolmyndigheternas lokalisering	177
7	Författningsförslag och kommentarer	181
7.1	Skollagen.....	181
7.2	Sekretesslagen.....	183
7.3	Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever	184
7.4	Studiestödslagen.....	185
7.5	Inkomstskattelagen.....	185
7.6	Mervärdesskattelagen.....	186
7.7	Sametingslagen	186
7.8	Övriga författningsändringar.....	186
7.9	Riksdagsbindningar.....	193
8	Ikraftträdande och övergångsfrågor	195
9	Finansiering och ekonomiska konsekvenser m.m.....	199
9.1	Finansiering och ekonomiska konsekvenser	199
9.2	Regeringsuppdrag.....	203
9.3	Statsbidragshantering.....	203
10	Övriga konsekvenser.....	205
10.1	Personella konsekvenser	205

10.2	Regionala konsekvenser.....	206
10.3	Jämställdhet.....	206
	Referenser	209
	Bilagor	
<i>Bilaga 1</i>	Kommittédirektiv.....	213
<i>Bilaga 2</i>	Tilläggsdirektiv	227
<i>Bilaga 3</i>	Den nuvarande myndighetsstrukturen inom skolväsendet – en översikt.....	229

Förkortningar

BEO	barn- och elevombudet för likabehandling
Bet.	Betänkande
BO	Barnombudsmannen
CFL	Nationellt centrum för flexibelt lärande
FBR	Folkbildningsrådet
Handisam	Myndigheten för handikappolitisk samordning
IPK	Internationella programkontoret för utbildningsområdet
MSU	Myndigheten för skolutveckling
NRP	Nationellt referenscentrum för yrkesutbildning
NUTEK	Verket för näringslivsutveckling
Prop.	Proposition
Rh-nämnden	Nämnden för Rh-anpassad utbildning
RIO	Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation
Rskr.	Riksdagsskrivelse
RUC	Regionalt utvecklingscentrum
SamS	Sameskolstyrelsen
SIH	Statens institut för handikappfrågor i skolan
Sisus	Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd
SIT	Specialpedagogiska institutet
SKOLFS	Skolväsendets författningssamling
SPM	Specialskolemyndigheten
SSV	Statens skolor för vuxna
TÖI	Tolk- och översättarinstitutet
ÖKN	Skolväsendets överklagandenämnd

Sammanfattning

Uppdraget

En effektiv statsförvaltning är en viktig faktor för tillväxt och sysselsättning. Dagens myndighetsstruktur på skolområdet är splittrad. Skolmyndighetsutredningens uppdrag har därför varit att föreslå en ny förvaltningsstruktur på skolområdet med färre myndigheter. Det övergripande syftet med översynen är att få till stånd en tydligare och mer överskådlig myndighetsstruktur för att stärka kvaliteten och säkra likvärdigheten i skolverksamheten. Strukturen ska bidra till att tydliggöra ansvar och uppgifter på nationell respektive lokal nivå i det mål- och resultatstyrda skolsystemet och underlätta statens styrning.

Uppdraget omfattar de statliga förvaltningsmyndigheterna inom skolväsendet, förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen samt Nationellt centrum för flexibelt lärande, Valideringsdelegationen, Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd samt Tolk- och översättarinstitutet. Totalt omfattar översynen åtta myndigheter och tre särskilda beslutsfunktioner.

Utredningen ska klargöra vad som ska vara myndigheternas offentliga åtaganden och uppgifter, dvs. myndigheternas kärnuppgifter. En tydlig åtskillnad ska göras mellan myndigheter med inspekterande och kvalitetsgranskande uppgifter respektive myndigheter med stödjande och utvecklande uppgifter. Utredningen ska pröva vilka former av stödjande eller utvecklande verksamhet som ska rymmas inom det statliga åtagandet. Ambitionen är att statens åtagande ska begränsas. I det sammanhanget ska utredningen särskilt beakta hur universitet och högskolor med lärarutbildning kan främja skolans utveckling.

Utredningen ska även föreslå hur myndigheterna ska vara organiserade, dimensionerade och lokaliserade.

Förslagen

Utredningen föreslår i korthet följande:

1. En ny myndighetsstruktur införs från den 1 juli 2008. Organisationen innebär att statens ansvar för skolfrågorna samlas i tre nya skolmyndigheter med tydliga och avgränsade uppgifter:

- Skolinspektionen,
- Skolverket, och
- Myndigheten för specialpedagogik.

2. En ny självständig myndighet för nationell inspektion, Skolinspektionen, inrättas. Den utbildningsinspektion och övrig tillsynsverksamhet inklusive enskilda ärenden som Statens skolverk i dag ansvarar för överförs till Skolinspektionen. Skolinspektionens huvudkontor lokaliseras till Stockholm och myndigheten övertar Statens skolverks regionala organisation. Inspektionen kan initialt dimensioneras till cirka 220 personer och väntas förstärkas kraftigt redan under 2008.

3. Ett nytt Skolverk bildas vars uppgifter renodlas till att avse uppföljning och utvärdering av det offentliga skolväsendet m.m. samt ansvar för styrdokument, nationella prov, tillstånd för fristående skolor och statsbidragsadministration. Vissa stödjande uppgifter, t.ex. generell skolutveckling inom nationellt prioriterade områden förs till myndigheten. Skolverket dimensioneras till cirka 220 personer och lokaliseras till Stockholm.

4. Myndigheten för skolutveckling (MSU) och Nationellt centrum för flexibelt lärande (CFL) läggs ner. Vissa kärnuppgifter som generellt utvecklingsstöd inom prioriterade områden och visst IT-stöd förs till Skolverket. Även ansvaret för den statliga rektorsutbildningen förs till Skolverket. Annan verksamhet, t.ex. viss läromedelsproduktion och statsbidragshantering övergår till Myndigheten för specialpedagogik och folkbildningen. Den kommersiella marknaden kan komma att överta viss IT-verksamhet. Sammanlagt övergår drygt 40 procent av MSU:s respektive omkring 15 procent av CFL:s verksamhet till andra statliga myndigheter. Verksamhet som inte längre ska rymmas inom statens åtagande upphör, t.ex. viss utbildningsverksamhet. Även riktade utvecklingsinsatser, som innebär att staten tar på sig en roll i den lokala utvecklingen hos en

viss huvudman eller skola, ska upphöra. Stöd ska inte ges i sådana former att det blir alltför styrande.

5. Barn- och elevombudet för likabehandling inordnas hos Skolinspektionen. Skolinspektionen ska även tillhandahålla kansliresurser för Skolväsendets överklagandenämnd. Verksamheterna påverkas inte av förslagen men lokaliseras till Skolinspektionens huvudkontor.

6. En ny myndighet, Myndigheten för specialpedagogik, bildas för frågor som rör barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder i skolan. All verksamhet vid Specialpedagogiska institutet (SIT) och Specialskolemyndigheten (SPM) läggs ihop i den nya myndigheten. SIT och SPM avvecklas som egna myndigheter. Vissa uppgifter som tex. förmedling av statsbidrag förs i samband med avvecklingen av MSU och CFL till den nya myndigheten. Myndigheten övertar SIT:s och SPM:s regionala organisation och huvudkontoret lokaliseras till Härnösand. Myndigheten dimensioneras sammantaget till cirka 1 300 personer.

7. All verksamhet vid Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus) förs till den nya Myndigheten för specialpedagogik. Sisus avvecklas som beslutsorgan inom Socialstyrelsen.

8. Huvuddelen av Tolk- och översättarinstitutets (TÖI) verksamhet inordnas i Stockholms universitet. Verksamheten kring tecken- och kontakttolkar överförs till Folkbildningsrådet. TÖI avvecklas som särskild inrättning.

9. Ansvaret för sameskolfrågorna inordnas i Sametinget. Sameskolstyrelsen läggs ner som statlig myndighet. Skolverksamheten berörs inte av förslagen.

10. Valideringsdelegationen, som är en tillfällig organisation, upphör den 31 december 2007.

Konsekvenserna

Strukturförändringen syftar till att de politiska målen på skolområdet ska kunna realiseras. Genom att myndighetsstrukturen anpassas till den mål- och resultatstyrda skolan blir ansvarsfördelningen tydligare och kan tillämpas mer konsekvent. Förslaget innebär att antalet myndigheter minskar och att uppgifterna renodlas, vilket gör att strukturen blir tydligare och mer medborgarorienterad.

I princip ersätts dagens åtta skolmyndigheter med tre nya skolmyndigheter. Dessa ska fokusera på statens kärnuppgifter. Två särskilda rättsliga beslutsfunktioner på skolområdet knyts till Skolinspektionen. Vissa andra statliga myndigheter och organisationer, t.ex. Sametinget och Folkbildningsrådet, kommer även i fortsättningen ha viktiga uppgifter på skolområdet.

Myndighetsstrukturen och ansvarsfördelningen mellan de nya myndigheterna underlättar statens styrning och minskar behovet av särskilda regeringsuppdrag. Statens åtagande begränsas i och med att vissa främjande och stödjande uppgifter kan föras över till den privata marknaden och på de lokala skolhuvudmännen. Förslaget ger också förutsättningar för en mer rationell administration. Färre skolmyndigheter kommer på sikt att bli mer kostnadseffektiva.

Strukturen lägger också grunden för en fortsatt utveckling av en självständig och kraftfull nationell inspektion med kvalitetsgranskning och tillsyn. En likvärdig skola kräver att rättssäkerheten och kvaliteten i verksamheten kan säkerställas. Ansvarsfördelningen mellan staten och skolhuvudmännen renodlas, liksom tillämpningen av mål- och resultatstyrningen. Samtidigt ökar den professionella friheten för rektorer och lärare.

Genom att samla all kompetens inom området i en Myndighet för specialpedagogik som ger stöd och råd avseende elever med funktionshinder till skolhuvudmän och även svarar för utbildningen i specialskolan kan synergieffekter uppnås.

I och med att Sametinget övertar Sameskolstyrelsens uppgifter ökar det demokratiska samiska inflytandet över sameskolfrågorna.

Omkring 1 900 personer är i dag fast anställda vid de berörda skolmyndigheterna. Förslaget innebär att vissa myndigheter läggs ner. Detta får både personella och regionala konsekvenser. Verksamhetsförändringarna bör därför genomföras samlat och så snart som möjligt. Främst berörs CFL och MSU eftersom viss verksamhet vid dessa myndigheter föreslås upphöra. Den föreslagna dimen-

sioneringen av de nya skolmyndigheterna innebär att viss övertalighet uppstår. Övriga skolmyndigheter påverkas främst på så sätt att verksamheten får en ny huvudman.

Förslagen är kostnadsneutrala. De medel som står till förfogande för verksamheterna i dagens organisation föreslås föras över till den nya organisationsstrukturen inklusive avvecklingsstrukturen. De kommande organisations- och avvecklingsutredningarna bör inrikta arbetet på att minimera kompetensförluster och negativa personalkonsekvenser.

Lokaliseringen av myndigheternas ledningar och huvudkontor innebär i allt väsentligt ingen större förändring jämfört med i dag. Både Myndigheten för specialpedagogik och Skolinspektionen kommer att ha regionala enheter, men det kommer inte längre att finnas skolmyndigheter representerade i Sundsvall, Karlstad och Norrköping.

Författningsförslag

1 Förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100)

Härigenom föreskrivs att 2 a kap. 20 §, 2 b kap. 6, 8, 9, 10 a, 10 e, 12 och 13 §§, 9 kap. 1, 5–6 a, 7 a, 8, 8 b, 8 d, 11–14, 16 c och 17 §§ samt 11 kap. 20, 21 och 24 §§ skollagen (1985:1100)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 a

20 §

Till böter döms den som utan tillstånd bedriver verksamhet som avses i 13 §.

Allmänt åtal får väckas endast efter medgivande av den kommun där verksamheten bedrivs eller av *Statens skolverk*.

Allmänt åtal får väckas endast efter medgivande av den kommun där verksamheten bedrivs eller av *Skolverket*.

2 b

6 §²

Utbildning som motsvarar förskoleklassen får bedrivs yrkesmässigt av ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild person, om utbildningen är godkänd enligt 7 §. Ärenden om godkännande prövas av den kommun

Utbildning som motsvarar förskoleklassen får bedrivs yrkesmässigt av ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild person, om utbildningen är godkänd enligt 7 §. Ärenden om godkännande prövas av den kommun

¹ Lagen omtryckt 1997:1212.

² Senaste lydelse 1999:321.

där utbildningen *skall* bedrivas, om inte annat följer av andra stycket.

Ärenden om godkännande av utbildning som motsvarar förskoleklassen för sådana fristående skolor som avses i 9 kap. 1 § andra stycket prövas av *Statens skolverk*.

Godkännande behövs inte för sådan utbildning som kommunen genom avtal enligt 2 § tredje stycket har överlämnat till en enskild att utföra.

där utbildningen *ska* bedrivas, om inte annat följer av andra stycket.

Ärenden om godkännande av utbildning som motsvarar förskoleklassen för sådana fristående skolor som avses i 9 kap. 1 § andra stycket prövas av *Skolverket*.

8 §³

Utbildning som avses i 6 § står under tillsyn av den kommun där utbildningen bedrivs, om inte annat följer av andra stycket. Kommunen har rätt att inspektera utbildningen och får hämta in de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen.

Utbildning som bedrivs av fristående skolor står under tillsyn av *Statens skolverk*. Skolorna är skyldiga att delta i den uppföljning och utvärdering av skolväsendet som genomförs av Skolverket.

Den kommun där den fristående skolan är belägen har rätt till insyn i skolans verksamhet, om skolan får bidrag enligt 10 a §. Skolan är också skyldig att i den utsträckning som kommunen bestämmer delta i den uppföljning och utvärdering som kommunen gör av sitt eget skolväsende.

Den kommunala tillsynen och den tillsyn som utövas av *Statens skolverk skall* också omfatta kontroll av att huvudmannen iakttar sina skyldigheter enligt lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg.

Utbildning som bedrivs av fristående skolor står under tillsyn av *Skolinspektionen*. Skolorna är skyldiga att delta i den uppföljning och utvärdering av skolväsendet som genomförs av Skolverket.

Den kommunala tillsynen och den tillsyn som utövas av *Skolinspektionen ska* också omfatta kontroll av att huvudmannen iakttar sina skyldigheter enligt lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg.

³ Senaste lydelse 2000:875.

9 §⁴

Om en utbildning som avses i 6 § inte längre uppfyller kraven för godkännande och bristerna inte avhjälpas efter påpekande för huvudmannen *skall* kommunen eller, när det gäller utbildning som bedrivs av en fristående skola, *Statens skolverk* återkalla godkännandet.

Ett godkännande *skall* återkallas om huvudmannen inte iakttar sina skyldigheter enligt lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg och bristerna inte avhjälpas efter påpekande för huvudmannen.

Om en utbildning som avses i 6 § inte längre uppfyller kraven för godkännande och bristerna inte avhjälpas efter påpekande för huvudmannen *ska* kommunen eller, när det gäller utbildning som bedrivs av en fristående skola, *Skolverket* återkalla godkännandet.

Ett godkännande *ska* återkallas om huvudmannen inte iakttar sina skyldigheter enligt lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg och bristerna inte avhjälpas efter påpekande för huvudmannen.

10 a §⁵

En fristående skola som av *Statens skolverk* har fått godkännande att anordna utbildning som motsvarar förskoleklassen *skall* av Skolverket förklaras berättigad till sådant bidrag som avses i 10 b §.

Skolverket *skall* dock inte lämna någon förklaring om rätt till bidrag, om verksamheten skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller om skolan tar ut avgifter i strid med 10 d §.

För att en fristående skola med nystartad utbildning *skall* ha rätt till bidrag gäller att skolan

En fristående skola som av *Skolverket* har fått godkännande att anordna utbildning som motsvarar förskoleklassen *ska* av Skolverket förklaras berättigad till sådant bidrag som avses i 10 b §.

Skolverket *ska* dock inte lämna någon förklaring om rätt till bidrag, om verksamheten skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller om skolan tar ut avgifter i strid med 10 d §.

För att en fristående skola med nystartad utbildning *ska* ha rätt till bidrag gäller att skolan

⁴ Senaste lydelse 2000:875.

⁵ Senaste lydelse 2002:159.

har ansökt om att bli godkänd före den 1 april kalenderåret innan utbildningen startar.

har ansökt om att bli godkänd före den 1 april kalenderåret innan utbildningen startar.

10 e §⁶

Om utbildningen vid en fristående skola som har rätt till bidrag enligt 10 a § förändras i sådan utsträckning att det innebär påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen, *skall Statens skolverk* återkalla rätten till bidrag. Rätten till bidrag *skall* också återkallas, om skolan tar ut avgifter i strid med 10 d §.

Om utbildningen vid en fristående skola som har rätt till bidrag enligt 10 a § förändras i sådan utsträckning att det innebär påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen, *ska Skolverket* återkalla rätten till bidrag. Rätten till bidrag *ska* också återkallas, om skolan tar ut avgifter i strid med 10 d §.

12 §⁷

Kommunens beslut i ärenden om godkännande enligt 6 § första stycket och om återkallande av godkännande enligt 9 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Statens skolverks beslut i ärenden om godkännande enligt 6 § andra stycket, om återkallande av godkännande enligt 9 § eller i ärenden om rätt till bidrag enligt 10 a § eller återkallande av sådan rätt enligt 10 e § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Skolverkets beslut i ärenden om godkännande enligt 6 § andra stycket, om återkallande av godkännande enligt 9 § eller i ärenden om rätt till bidrag enligt 10 a § eller återkallande av sådan rätt enligt 10 e § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Kommunens respektive Skolverkets beslut om återkallande av godkännande enligt 9 § och domstols motsvarande beslut gäller omedelbart.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

⁶ Senaste lydelse 1999:321.

⁷ Senaste lydelse 1999:321.

13 §⁸

Till böter döms den som utan godkännande bedriver utbildning som avses i 6 §.

Allmänt åtal får väckas endast efter medgivande av den kommun där utbildningen bedrivs eller av *Statens skolverk*. Allmänt åtal får väckas endast efter medgivande av den kommun där utbildningen bedrivs eller av *Skolverket*.

9 kap.

1 §⁹

Skolplikt får fullgöras i en fristående skola, om skolan är godkänd enligt 2 §.

Ärenden om godkännande av fristående skolor som motsvarar grundskolan eller särskolan prövas av *Statens skolverk*. Ärenden om godkännande av fristående skolor som motsvarar grundskolan eller särskolan prövas av *Skolverket*.

Ärenden om godkännande av fristående skolor som motsvarar specialskolan prövas av styrelsen för specialskolan.

5 §¹⁰

Den som endast för en kortare tid är bosatt i Sverige eller den som har andra skäl att få utbildning i en internationell skola på grundskolenivå får fullgöra sin skolplikt i en sådan skola, om skolan är godkänd för ändamålet av *Statens skolverk*. Detta gäller dock inte sådana barn som avses i 3 kap. 3 § andra och tredje styckena. Den som endast för en kortare tid är bosatt i Sverige eller den som har andra skäl att få utbildning i en internationell skola på grundskolenivå får fullgöra sin skolplikt i en sådan skola, om skolan är godkänd för ändamålet av *Skolverket*. Detta gäller dock inte sådana barn som avses i 3 kap. 3 § andra och tredje styckena.

Med internationell skola på grundskolenivå avses en fristående skola som har en annan internationell inriktning än den som får finnas i grundskolan eller i en fristående skola som motsvarar grundskolan. För god- Med internationell skola på grundskolenivå avses en fristående skola som har en annan internationell inriktning än den som får finnas i grundskolan eller i en fristående skola som motsvarar grundskolan. För god-

⁸ Senaste lydelse 1999:321.

⁹ Senaste lydelse 1999:886.

¹⁰ Senaste lydelse 2006:1447.

kännande krävs att skolans utbildning som helhet betraktad är likvärdig med grundskolans. Skolan *skall* förmedla kunskaper och färdigheter som underlättar fortsatt skolgång utomlands. Undervisning i svenska språket och om svenska förhållanden *skall* meddelas i den omfattning som de i Sverige för kortare tid bosatta eleverna behöver.

Regeringen får besluta att en internationell skola på grundskolenivå får ta emot andra barn än sådana som avses i första stycket för att de *skall* fullgöra skolplikten vid skolan.

kännande krävs att skolans utbildning som helhet betraktad är likvärdig med grundskolans. Skolan *ska* förmedla kunskaper och färdigheter som underlättar fortsatt skolgång utomlands. Undervisning i svenska språket och om svenska förhållanden *ska* meddelas i den omfattning som de i Sverige för kortare tid bosatta eleverna behöver.

Regeringen får besluta att en internationell skola på grundskolenivå får ta emot andra barn än sådana som avses i första stycket för att de *ska* fullgöra skolplikten vid skolan.

6 §¹¹

En godkänd fristående skola som motsvarar grundskolan *skall* av *Statens skolverk* förklaras berättigad till sådant bidrag som avses i tredje stycket. Förklaring *skall* dock inte lämnas, om skolans verksamhet skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller skolan tar ut avgifter i strid med 7 §.

För att en nystartad skola *skall* ha rätt till bidrag gäller att skolan har ansökt om att bli godkänd före den 1 april kalenderåret innan skolan startar. Mot

En godkänd fristående skola som motsvarar grundskolan *ska* av *Skolverket* förklaras berättigad till sådant bidrag som avses i tredje stycket. Förklaring *ska* dock inte lämnas, om skolans verksamhet skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller skolan tar ut avgifter i strid med 7 §.

För att en nystartad skola *ska* ha rätt till bidrag gäller att skolan har ansökt om att bli godkänd före den 1 april kalenderåret innan skolan startar. Mot

¹¹ Senaste lydelse 2006:1447.

svarande gäller, om en skola har godkänts för utbildning för vissa årskurser och ansöker om att bli godkänd för ytterligare årskurser.

För varje elev som genomgår utbildning motsvarande den som ges i grundskolan lämnas bidrag av hemkommunen. Bidraget *skall* bestämmas med hänsyn till skolans åtagande och elevens behov efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till de egna grundskolorna. Om en elev har ett omfattande behov av särskilt stöd, är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Det som sägs i första–tredje styckena gäller inte de fristående skolor för vilka regeringen har beslutat om statsbidrag genom särskilda föreskrifter eller andra särskilda beslut och inte heller skolor, för vilka huvudmannen skriftligen har avstått från medelstildelning. Kommunens skyldighet enligt tredje stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en utlandssvensk elevs utbildning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag *skall* be-

svarande gäller, om en skola har godkänts för utbildning för vissa årskurser och ansöker om att bli godkänd för ytterligare årskurser.

För varje elev som genomgår utbildning motsvarande den som ges i grundskolan lämnas bidrag av hemkommunen. Bidraget *ska* bestämmas med hänsyn till skolans åtagande och elevens behov efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till de egna grundskolorna. Om en elev har ett omfattande behov av särskilt stöd, är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Det som sägs i första–tredje styckena gäller inte de fristående skolor för vilka regeringen har beslutat om statsbidrag genom särskilda föreskrifter eller andra särskilda beslut och inte heller skolor, för vilka huvudmannen skriftligen har avstått från medelstildelning. Kommunens skyldighet enligt tredje stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en utlandssvensk elevs utbildning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag *ska* be-

stämmas i stället för det som anges i tredje stycket, om statsbidrag lämnas till kommunen för en elev som har tagits emot i en fristående skola.

stämmas i stället för det som anges i tredje stycket, om statsbidrag lämnas till kommunen för en elev som har tagits emot i en fristående skola.

6 a §¹²

En godkänd fristående skola som motsvarar särskolan *skall* av *Statens skolverk* förklaras berättigad till sådant bidrag som avses i tredje stycket. Förklaring *skall* dock inte lämnas, om skolans verksamhet skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller skolan tar ut avgifter i strid med 7 §.

För att en nystartad skola *skall* ha rätt till bidrag gäller att skolan har ansökt om att bli godkänd före den 1 april kalenderåret innan skolan startar. Motsvarande gäller, om en skola har godkänts för utbildning för vissa årskurser och ansöker om att bli godkänd för ytterligare årskurser.

För varje elev som genomgår utbildning motsvarande den som ges i särskolan lämnas bidrag av hemkommunen. Bidraget *skall* bestämmas med hänsyn till skolans åtagande och elevens behov efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till de egna särskolorna. Om en elev har ett omfattande behov av särskilt

En godkänd fristående skola som motsvarar särskolan *ska* av *Skolverket* förklaras berättigad till sådant bidrag som avses i tredje stycket. Förklaring *ska* dock inte lämnas, om skolans verksamhet skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller skolan tar ut avgifter i strid med 7 §.

För att en nystartad skola *ska* ha rätt till bidrag gäller att skolan har ansökt om att bli godkänd före den 1 april kalenderåret innan skolan startar. Motsvarande gäller, om en skola har godkänts för utbildning för vissa årskurser och ansöker om att bli godkänd för ytterligare årskurser.

För varje elev som genomgår utbildning motsvarande den som ges i särskolan lämnas bidrag av hemkommunen. Bidraget *ska* bestämmas med hänsyn till skolans åtagande och elevens behov efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till de egna särskolorna. Om en elev har ett omfattande behov av särskilt

¹² Senaste lydelse 2006:1447.

stöd, är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Det som sägs i första–tredje styckena gäller inte de fristående skolor för vilka huvudmannen skriftligen har avstått från medelstildelning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag *skall* bestämmas i stället för det som anges i tredje stycket, om statsbidrag lämnas till kommunen för en elev som har tagits emot i en fristående skola.

stöd, är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Det som sägs i första–tredje styckena gäller inte de fristående skolor för vilka huvudmannen skriftligen har avstått från medelstildelning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag *ska* bestämmas i stället för det som anges i tredje stycket, om statsbidrag lämnas till kommunen för en elev som har tagits emot i en fristående skola.

7 a §¹³

En godkänd internationell skola på grundskolenivå *skall* av *Statens skolverk* förklaras berättigad till sådant bidrag som avses i 7 b § om

1. utbildningen följer ett annat lands läroplan och kursplaner eller en internationell läroplan och internationella kursplaner, med anpassning till svenska förhållanden i den utsträckning som är rimlig,

2. utbildningens allmänna mål och värdegrund inte strider mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det svenska offentliga skolväsendet,

3. elever som har svårigheter i skolarbetet erbjuds särskilt stöd,

4. eleverna erbjuds sådan skolhälsovård som *skall* erbjudas inom grundskolan,

4. eleverna erbjuds sådan skolhälsovård som *ska* erbjudas inom grundskolan,

5. elevavgiften är skälig med hänsyn till rimliga kostnader för verksamheten, bidrag och omständigheterna i övrigt,

¹³ Senaste lydelse 2006:1447.

6. skolan är öppen för alla elever som avses i 7 b § första stycket, med undantag för sådana elever som det skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter att ta emot för skolan,

7. urvalet, om det inte finns platser till alla behöriga sökande, görs på grunder som *Statens skolverk* godkänner,

8. vårdnadshavare och elever ges tydlig information om den internationella skolans innehåll och inriktning mot fortsatta studier utomlands samt om vad utbildning vid en internationell skola kan innebära vid fortsatt skolgång i det svenska skolväsendet, samt

9. skolan följer övriga bestämmelser i denna lag och i andra föreskrifter som avser internationella skolor på grundskolenivå.

Skolverket *skall* i beslutet om rätt till bidrag ange det högsta antal elever som är folkbokförda i Sverige och som omfattas av skolans bidragsrätt.

För att en nystartad skola *skall* ha rätt till bidrag *skall* skolan ha ansökt om att bli bidragsberättigad före den 1 april kalenderåret innan skolan startar. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om ansökningsförfarandet.

7. urvalet, om det inte finns platser till alla behöriga sökande, görs på grunder som *Skolverket* godkänner,

ges tydlig information om den internationella skolans innehåll och inriktning mot fortsatta studier utomlands samt om vad utbildning vid en internationell skola kan innebära vid fortsatt skolgång i det svenska skolväsendet, samt

9. skolan följer övriga bestämmelser i denna lag och i andra föreskrifter som avser internationella skolor på grundskolenivå.

Skolverket *ska* i beslutet om rätt till bidrag ange det högsta antal elever som är folkbokförda i Sverige och som omfattas av skolans bidragsrätt.

För att en nystartad skola *ska* ha rätt till bidrag *ska* skolan ha ansökt om att bli bidragsberättigad före den 1 april kalenderåret innan skolan startar. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om ansökningsförfarandet.

8 §¹⁴

Om en fristående skola lämnar utbildning som ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasieskolan *skall* förmedla på nationella eller specialutformade program, *skall* *Statens skolverk* förklara skolan

Om en fristående skola lämnar utbildning som ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasieskolan *ska* förmedla på nationella eller specialutformade program, *ska* *Skolverket* förklara skolan

¹⁴ Senaste lydelse 2006:391.

berättigad till bidrag som avses i 8 a § i fråga om utbildningen. Förklaring får dock lämnas endast om

1. skolan även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet,

2. huvudmannen för skolan har förutsättningar att bedriva verksamheten i enlighet med ovan angivna villkor,

3. skolan står öppen för alla ungdomar som har rätt till motsvarande utbildning i gymnasieskolan enligt denna lag, med undantag för sådana ungdomar vilkas mottagande skulle medföra att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för skolan,

4. skolan för undervisningen använder lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak *skall* bedriva, dock med undantag för fall då personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, och

5. skolan uppfyller de ytterligare villkor som regeringen föreskriver i fråga om utbildningen vid fristående skolor och om antagningen till och ledningen av sådana skolor.

En fristående skola som avses i denna paragraf får även anordna individuellt program. Skyldighet att ta emot en elev på ett individuellt program finns endast om skolan och elevens hemkommun kommer överens om det bidrag som kommunen *skall* betala till skolan för eleven.

berättigad till bidrag som avses i 8 a § i fråga om utbildningen. Förklaring får dock lämnas endast om

1. skolan även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet,

2. huvudmannen för skolan har förutsättningar att bedriva verksamheten i enlighet med ovan angivna villkor,

3. skolan står öppen för alla ungdomar som har rätt till motsvarande utbildning i gymnasieskolan enligt denna lag, med undantag för sådana ungdomar vilkas mottagande skulle medföra att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för skolan,

4. skolan för undervisningen använder lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak *ska* bedriva, dock med undantag för fall då personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, och

5. skolan uppfyller de ytterligare villkor som regeringen föreskriver i fråga om utbildningen vid fristående skolor och om antagningen till och ledningen av sådana skolor.

En fristående skola som avses i denna paragraf får även anordna individuellt program. Skyldighet att ta emot en elev på ett individuellt program finns endast om skolan och elevens hemkommun kommer överens om det bidrag som kommunen *ska* betala till skolan för eleven.

Utbildningen *skall* bedrivas i en omfattning som motsvarar heltidsstudier. Utbildningens omfattning får dock minskas om en elev begär det och styrelsen för utbildningen finner det förenligt med syftet för utbildningen.

En förklaring enligt första stycket *skall* inte lämnas i fråga om utbildning som skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller i närliggande kommuner.

En fristående skola som avses i denna paragraf får inom ramen för vad som sägs i första stycket 1

En förklaring om rätt till bidrag *skall* innehålla uppgift om till vilket nationellt program i gymnasieskolan som utbildningen i bidragshänseende *skall* hänföras.

Utbildningen *ska* bedrivas i en omfattning som motsvarar heltidsstudier. Utbildningens omfattning får dock minskas om en elev begär det och styrelsen för utbildningen finner det förenligt med syftet för utbildningen.

En förklaring enligt första stycket *ska* inte lämnas i fråga om utbildning som skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller i närliggande kommuner.

i denna paragraf får inom ramen ha en konfessionell inriktning.

En förklaring om rätt till bidrag *ska* innehålla uppgift om till vilket nationellt program i gymnasieskolan som utbildningen i bidragshänseende *ska* hänföras.

8 b §¹⁵

Om en fristående skola lämnar utbildning som ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasiesärskolan *skall* förmedla, *skall Statens skolverk* förklara skolan berättigad till bidrag som avses i 8 c § i fråga om utbildningen. Förklaring får dock lämnas endast om

1. skolan även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet,

Om en fristående skola lämnar utbildning som ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasiesärskolan *ska* förmedla, *ska Skolverket* förklara skolan berättigad till bidrag som avses i 8 c § i fråga om utbildningen. Förklaring får dock lämnas endast om

¹⁵ Senaste lydelse 2002:159.

2. huvudmannen för skolan har förutsättningar att bedriva verksamheten i enlighet med ovan angivna villkor,

3. skolan står öppen för alla ungdomar som har rätt till utbildning i gymnasiesärskolan, med undantag för sådana ungdomar vilkas mottagande skulle medföra att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för skolan,

4. skolan för undervisningen använder lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak *skall* bedriva, dock med undantag för fall då personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, och

4. skolan för undervisningen använder lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak *ska* bedriva, dock med undantag för fall då personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, och

5. skolan uppfyller de ytterligare villkor som regeringen föreskriver i fråga om utbildningen vid fristående skolor och om antagningen till och ledningen av sådana skolor.

En förklaring enligt första stycket *skall* inte lämnas i fråga om utbildning som skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller i närliggande kommuner.

En förklaring enligt första stycket *ska* inte lämnas i fråga om utbildning som skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller i närliggande kommuner.

En fristående skola som avses i denna paragraf får inom ramen för vad som sägs i första stycket 1 ha en konfessionell inriktning.

8 d §¹⁶

Om en internationell skola erbjuder gymnasial utbildning som har en annan internationell inriktning än den som får finnas i gymnasieskolan eller vid en fristående skola som motsvarar gymnasieskolan eller om skolan anordnar utbildning som leder fram till International Baccalau-

Om en internationell skola erbjuder gymnasial utbildning som har en annan internationell inriktning än den som får finnas i gymnasieskolan eller vid en fristående skola som motsvarar gymnasieskolan eller om skolan anordnar utbildning som leder fram till International Baccalau-

¹⁶ Senaste lydelse 2006:1447.

reate (en internationell skola på gymnasienivå), *skall Statens skolverk* förklara skolan berättigad till sådant bidrag som avses i 8 e § om

reate (en internationell skola på gymnasienivå), *ska Skolverket* förklara skolan berättigad till sådant bidrag som avses i 8 e § om

1. utbildningen följer ett annat lands läroplan och kursplaner eller en internationell läroplan och internationella kursplaner, med anpassning till svenska förhållanden i den utsträckning som är rimlig,

2. utbildningen som helhet är likvärdig med utbildningen i gymnasieskolan,

3. utbildningens allmänna mål och värdegrund inte strider mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det svenska offentliga skolväsendet,

4. utbildningen förmedlar kunskaper som underlättar fortsatta studier utomlands,

5. undervisning i svenska språket och om svenska förhållanden ges i den omfattning som behövs för de elever som under kortare tid är bosatta i Sverige,

6. elever som avses i 8 e § första stycket som har svårigheter i skolarbetet erbjuds särskilt stöd,

7. elever som avses i 8 e § första stycket erbjuds sådan skolhälsovård som *skall* erbjudas elever i gymnasieskolan,

7. elever som avses i 8 e § första stycket erbjuds sådan skolhälsovård som *ska* erbjudas elever i gymnasieskolan,

8. elevavgiften för elever som avses i 8 e § första stycket är skälig med hänsyn till rimliga kostnader för verksamheten, bidrag och omständigheterna i övrigt,

9. skolan är öppen för alla elever som avses i 8 e § första stycket, med undantag för sådana elever som det skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter att ta emot för skolan,

10. urvalet, om det inte finns platser till alla behöriga sökande, görs på grunder som *Statens skolverk* godkänner,

10. urvalet, om det inte finns platser till alla behöriga sökande, görs på grunder som *Skolverket* godkänner,

11. sådana elever som avses i 8 e § första stycket och deras vårdnadshavare ges tydlig information om skolans innehåll och inriktning mot fortsatta studier utomlands samt om vad utbildning vid en internationell skola på gymnasienivå kan innebära vid fortsatt utbildning i Sverige, samt

12. skolan följer övriga bestämmelser i denna lag och i andra föreskrifter som avser internationella skolor på gymnasienivå.

Statens skolverk skall, för annan utbildning än sådan som leder fram till International Baccalaureate, i beslutet om rätt till bidrag ange vilket nationellt program utbildningen *skall* jämföras med i bidragshänseende. I beslutet *skall* Skolverket även ange det högsta antal elever som är folkbokförda i Sverige och som omfattas av skolans bidragsrätt.

För att en nystartad skola *skall* ha rätt till bidrag *skall* skolan ha ansökt om att bli förklarad som bidragsberättigad före den 1 april kalenderåret innan skolan startar. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om ansökningsförfarandet.

Skolverket ska, för annan utbildning än sådan som leder fram till International Baccalaureate, i beslutet om rätt till bidrag ange vilket nationellt program utbildningen *ska* jämföras med i bidragshänseende. I beslutet *ska* Skolverket även ange det högsta antal elever som är folkbokförda i Sverige och som omfattas av skolans bidragsrätt.

För att en nystartad skola *ska* ha rätt till bidrag *ska* skolan ha ansökt om att bli förklarad som bidragsberättigad före den 1 april kalenderåret innan skolan startar. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om ansökningsförfarandet.

11 §¹⁷

Fristående skolor som avses i 1 och 5 §§ *skall* i fråga om sin utbildning för skolpliktiga elever och utbildning för vilken bidrag lämnas enligt 7 a §, stå under tillsyn av *Statens skolverk* och vara skyldiga att delta i den uppföljning och utvärdering av skol-

Fristående skolor som avses i 1 och 5 §§ *ska* i fråga om sin utbildning för skolpliktiga elever och utbildning för vilken bidrag lämnas enligt 7 a §, stå under tillsyn av *Skolinspektionen* och vara skyldiga att delta i den uppföljning och utvärdering av skol-

¹⁷ Senaste lydelse 2006:1447.

väsendet som genomförs av Skolverket. *Skolverkets* tillsyn *skall* också omfatta kontroll av att huvudmannen iakttar sina skyldigheter enligt lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg.

I fråga om fristående skolor som får bidrag enligt 6, 6 a eller 7 a § *skall* den kommun där skolan är belägen ha rätt till insyn i verksamheten. Sådana skolor är skyldiga att i den utsträckning som kommunen bestämmer delta i den uppföljning och den utvärdering som kommunen gör av sitt eget skolväsende.

Fristående skolor som avses i 1 § är vidare skyldiga att delta i riksomfattande prov i den utsträckning som föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Skolorna är också skyldiga att informera eleverna och deras vårdnadshavare om elevens resultat vid sådana prov.

väsendet som genomförs av Skolverket. *Skolinspektionens* tillsyn *ska* också omfatta kontroll av att huvudmannen iakttar sina skyldigheter enligt lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg.

I fråga om fristående skolor som får bidrag enligt 6, 6 a eller 7 a § *ska* den kommun där skolan är belägen ha rätt till insyn i verksamheten. Sådana skolor är skyldiga att i den utsträckning som kommunen bestämmer delta i den uppföljning och den utvärdering som kommunen gör av sitt eget skolväsende.

12 §¹⁸

Om en fristående skola som avses i 1 och 5 §§ inte längre uppfyller kraven för godkännande och bristerna inte avhjälpas efter påpekande för huvudmannen, *skall* godkännandet återkallas. Detsamma gäller om en fristående skola trots påpekande inte iakttar sin skyldighet enligt 11 § att delta i den uppföljning och utvärdering som genomförs av *Statens skolverk* samt riksomfattande prov. Det-

Om en fristående skola som avses i 1 och 5 §§ inte längre uppfyller kraven för godkännande och bristerna inte avhjälpas efter påpekande för huvudmannen, *ska* godkännandet återkallas. Detsamma gäller om en fristående skola trots påpekande inte iakttar sin skyldighet enligt 11 § att delta i den uppföljning och utvärdering som genomförs av *Skolverket* samt riksomfattande prov. Detsamma gäller också

¹⁸ Senaste lydelse 2002:159.

samma gäller också om skolan åsidosätter sin skyldighet att lämna information om proven. Ett godkännande *skall* också återkallas om huvudmannen inte iakttar sina skyldigheter enligt lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg och bristerna inte avhjälpas efter påpekande för huvudmannen.

Om verksamheten vid en fristående skola som har rätt till bidrag enligt 6 eller 6 a § förändras i sådan utsträckning att det innebär påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen, *skall* rätten till bidrag återkallas. Rätten till bidrag *skall* också återkallas, om

1. skolan tar ut avgifter i strid med 7 §, eller
2. skolan inte erbjuder kostnadsfria skolmältider.

Återkallande beslutas av den myndighet som beslutar om godkännande eller om rätt till bidrag.

13 §¹⁹

Fristående skolor som får bidrag för viss utbildning enligt 8, 8 b eller 8 d § *skall*, i fråga om den utbildningen, stå under tillsyn av *Statens skolverk* och vara skyldiga att delta i den uppföljning och utvärdering av skolväsendet som genomförs av Skolverket.

I fråga om fristående skolor som får bidrag enligt 8, 8 b eller 8 d § *skall*, i fråga om den ut-

om skolan åsidosätter sin skyldighet att lämna information om proven. Ett godkännande *ska* också återkallas om huvudmannen inte iakttar sina skyldigheter enligt lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg och bristerna inte avhjälpas efter påpekande för huvudmannen.

Om verksamheten vid en fristående skola som har rätt till bidrag enligt 6 eller 6 a § förändras i sådan utsträckning att det innebär påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen, *ska* rätten till bidrag återkallas. Rätten till bidrag *ska* också återkallas, om

Fristående skolor som får bidrag för viss utbildning enligt 8, 8 b eller 8 d § *ska*, i fråga om den utbildningen, stå under tillsyn av *Skolinspektionen* och vara skyldiga att delta i den uppföljning och utvärdering av skolväsendet som genomförs av Skolverket.

I fråga om fristående skolor som får bidrag enligt 8, 8 b eller 8 d § *ska*, i fråga om den utbild-

¹⁹ Senaste lydelse 2006:1447.

bildningen, den kommun där skolan är belägen ha rätt till insyn i skolans verksamhet. Sådana skolor är skyldiga att i den utsträckning som kommunen bestämmer delta i den uppföljning och utvärdering som kommunen gör av sitt eget skolväsende.

Fristående skolor som avses i 8 § är vidare skyldiga att delta i riksomfattande prov i den utsträckning som föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

ningen, den kommun där skolan är belägen ha rätt till insyn i skolans verksamhet. Sådana skolor är skyldiga att i den utsträckning som kommunen bestämmer delta i den uppföljning och utvärdering som kommunen gör av sitt eget skolväsende.

14 §²⁰

Om en fristående skola som har rätt till bidrag enligt 7 a, 8, 8 b eller 8 d § inte längre uppfyller kraven för att få bidrag och bristerna inte avhjälpas efter påpekande för huvudmannen, *skall* förklaringen om rätt till bidrag återkallas. Detsamma gäller om en fristående skola trots påpekande inte iakttar sin skyldighet enligt 13 § att delta i den uppföljning och utvärdering som genomförs av *Statens skolverk*.

Om verksamheten vid en fristående skola som har rätt till bidrag enligt 8 eller 8 b § förändras i sådan utsträckning att det innebär påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller i närliggande kommuner, *skall Statens skolverk* återkalla rätten till bidrag. Rätten till bidrag *skall* också återkallas, om skolan tar ut avgifter i strid med 10 §.

Om en fristående skola som har rätt till bidrag enligt 7 a, 8, 8 b eller 8 d § inte längre uppfyller kraven för att få bidrag och bristerna inte avhjälpas efter påpekande för huvudmannen, *ska* förklaringen om rätt till bidrag återkallas. Detsamma gäller om en fristående skola trots påpekande inte iakttar sin skyldighet enligt 13 § att delta i den uppföljning och utvärdering som genomförs av *Skolverket*.

Om verksamheten vid en fristående skola som har rätt till bidrag enligt 8 eller 8 b § förändras i sådan utsträckning att det innebär påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller i närliggande kommuner, *ska Skolverket* återkalla rätten till bidrag. Rätten till bidrag *ska* också återkallas, om skolan tar ut avgifter i strid med 10 §.

²⁰ Senaste lydelse 2006:1447.

16 §²¹

Den som vill överta verksamheten vid en godkänd fristående skola eller en fristående skola som har förklarats berättigad till bidrag enligt 8 eller 8 b §, *skall* ansöka om fortsatt godkännande respektive förklaring om fortsatt rätt till bidrag. En sådan ansökan *skall* bifallas, om den som vill överta verksamheten uppfyller kraven i 9 kap. 2 § första stycket 2, 8 § första stycket 2 respektive 8 b § första stycket 2.

Ärenden enligt första stycket prövas av *Statens skolverk*. Om ärendet avser en fristående skola som motsvarar specialskolan prövas dock ärendet av styrelsen för specialskolan.

Den som vill överta verksamheten vid en godkänd fristående skola eller en fristående skola som har förklarats berättigad till bidrag enligt 8 eller 8 b §, *ska* ansöka om fortsatt godkännande respektive förklaring om fortsatt rätt till bidrag. En sådan ansökan *ska* bifallas, om den som vill överta verksamheten uppfyller kraven i 9 kap. 2 § första stycket 2, 8 § första stycket 2 respektive 8 b § första stycket 2.

Ärenden enligt första stycket prövas av *Skolverket*. Om ärendet avser en fristående skola som motsvarar specialskolan prövas dock ärendet av styrelsen för specialskolan.

17 §²²

Beslut av *Statens skolverk* i följande ärenden får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol:

- godkännande eller återkallande av godkännande för en fristående skola enligt 1, 5 eller 12 §,
- fortsatt godkännande enligt 16 c §,
- rätt till bidrag eller återkallande av sådan rätt enligt 6, 6 a, 7 a, 8, 8 b, 8 d, 12 eller 14 §, eller
- förklaring om fortsatt rätt till bidrag enligt 16 c §.

Beslut av styrelsen för utbildningen i följande ärenden får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol:

- godkännande eller återkallande av godkännande för en fristående skola enligt 1 § tredje stycket eller 12 §, eller
- fortsatt godkännande enligt 16 c §.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

²¹ Senaste lydelse 2002:159.

²² Senaste lydelse 2006:1447.

Beslut av styrelsen för utbildningen i ärenden som avses i 3, 4 och 16 §§ får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd. Beslut som avses i 3 § får överklagas endast av barnets vårdnadshavare. Beslut som avses i 16 § får överklagas endast av eleven eller företrädare för denne.

11 kap.

20 §²³

Kommuner och landsting är skyldiga att till sin gymnasiala vuxenutbildning ta emot en behörig sökande från en annan kommun, om

1. hemkommunen har åtagit sig att svara för kostnaderna för elevens utbildning,

2. det är fråga om en sådan utbildning eller utbildningsplats för vilken kommunen eller landstinget har rätt till ersättning enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 24 §, eller

3. det är fråga om en påbyggnadsutbildning som finansieras med statliga medel enligt beslut av *Statens skolverk*.

3. det är fråga om en påbyggnadsutbildning som finansieras med statliga medel enligt beslut av *Skolverket*.

21 §²⁴

Den som vill delta i gymnasial vuxenutbildning *skall* ansöka om detta hos styrelsen för utbildningen i sin hemkommun. Detta gäller dock inte ansökan om att delta i påbyggnadsutbildning som finansieras med statliga medel enligt beslut av *Statens skolverk*. En sådan ansökan *skall* lämnas till styrelsen för utbildningen i den kommun eller det landsting som anordnar eller låter anordna utbildningen.

Den som vill delta i gymnasial vuxenutbildning *ska* ansöka om detta hos styrelsen för utbildningen i sin hemkommun. Detta gäller dock inte ansökan om att delta i påbyggnadsutbildning som finansieras med statliga medel enligt beslut av *Skolverket*. En sådan ansökan *ska* lämnas till styrelsen för utbildningen i den kommun eller det landsting som anordnar eller låter anordna utbildningen.

²³ Senaste lydelse 2006:528.

²⁴ Senaste lydelse 2006:528.

Om ansökan i andra fall avser en utbildning som en annan kommun eller ett landsting anordnar eller låter anordna, *skall* styrelsen skyndsamt sända ansökan vidare till styrelsen för utbildningen där. Till en sådan ansökan *skall* styrelsen foga ett yttrande av vilket det framgår om hemkommunen åtar sig att svara för kostnaderna för elevens utbildning, såvida det inte på grund av tidigare överenskommelse är onödigt. Regeringen får vidare meddela föreskrifter om när ett yttrande inte behöver fogas till en ansökan.

Åtagande att svara för kostnaderna *skall* alltid lämnas om den sökande med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i en annan kommuns gymnasiala vuxenutbildning och påbyggnadsutbildning. I sådant fall äger 5 kap. 33 § motsvarande tillämpning beträffande ungdomar fram till och med det första kalenderhalvåret det år då ungdomarna fyller tjugo år.

Om ansökan i andra fall avser en utbildning som en annan kommun eller ett landsting anordnar eller låter anordna, *ska* styrelsen skyndsamt sända ansökan vidare till styrelsen för utbildningen där. Till en sådan ansökan *ska* styrelsen foga ett yttrande av vilket det framgår om hemkommunen åtar sig att svara för kostnaderna för elevens utbildning, såvida det inte på grund av tidigare överenskommelse är onödigt. Regeringen får vidare meddela föreskrifter om när ett yttrande inte behöver fogas till en ansökan.

Åtagande att svara för kostnaderna *ska* alltid lämnas om den sökande med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i en annan kommuns gymnasiala vuxenutbildning och påbyggnadsutbildning. I sådant fall äger 5 kap. 33 § motsvarande tillämpning beträffande ungdomar fram till och med det första kalenderhalvåret det år då ungdomarna fyller tjugo år.

24 §²⁵

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för en kommun att betala ersättning för gymnasial vuxenutbildning till den kommun eller det landsting som anordnar utbildningen.

²⁵ Senaste lydelse 2006:528.

Hemkommunen *skall* lämna stöd till inackordering enligt 5 kap. 33 § till ungdomar fram till och med första kalenderhalvåret det år då ungdomarna fyller 20 år dels i sådana fall som avses i första stycket, dels om ungdomarna deltar i påbyggnadsutbildning som finansieras med statliga medel enligt beslut av *Statens skolverk*.

Hemkommunen *ska* lämna stöd till inackordering enligt 5 kap. 33 § till ungdomar fram till och med första kalenderhalvåret det år då ungdomarna fyller 20 år dels i sådana fall som avses i första stycket, dels om ungdomarna deltar i påbyggnadsutbildning som finansieras med statliga medel enligt beslut av *Skolverket*.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

2 Förslag till lag om ändring om ändring i skollagen (1985:1100)

I fråga om skollagen (1985:1100) föreskrivs att punkterna 2 och 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (1996:1044) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2. Ett godkännande enligt 9 kap. 2 § som har meddelats före ikraftträdandet *skall* fortsätta att gälla till dess *Statens skolverk* beslutar om något annat. För sådana skolor *skall* kravet på minsta elevantal tillämpas först från och med den 1 juli 1998.

3. En fristående skola som vid ikraftträdandet har rätt till bidrag enligt 9 kap. 6, 6 a, 8 eller 8 a § i deras äldre lydelse har rätt till bidrag enligt motsvarande nya bestämmelser till dess *Statens skolverk* beslutar om något annat.

Föreslagen lydelse

2. Ett godkännande enligt 9 kap. 2 § som har meddelats före ikraftträdandet *ska* fortsätta att gälla till dess *Skolverket* beslutar om något annat. För sådana skolor *ska* kravet på minsta elevantal tillämpas först från och med den 1 juli 1998.

3. En fristående skola som vid ikraftträdandet har rätt till bidrag enligt 9 kap. 6, 6 a, 8 eller 8 a § i deras äldre lydelse har rätt till bidrag enligt motsvarande nya bestämmelser till dess *Skolverket* beslutar om något annat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

3 Förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100)

I fråga om skollagen (1985:1100) föreskrivs att punkterna 2 och 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2002:159) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2. Ett godkännande enligt 2 b kap. 7 § eller 9 kap. 2 § som har meddelats före ikraftträdandet *skall* fortsätta att gälla till dess *Statens skolverk* beslutar om något annat. För sådana skolor *skall* villkoren i 2 b kap. 7 § andra stycket 2 respektive 9 kap. 2 § första stycket 6 inte tillämpas.

3. En fristående skola som vid ikraftträdandet har rätt till bidrag enligt 9 kap. 6 a, 8 eller 8 b § i deras äldre lydelse har rätt till bidrag enligt motsvarande nya bestämmelser till dess *Statens skolverk* beslutar om något annat. För sådana skolor *skall* villkoren i 9 kap. 8 § första stycket 4 respektive 8 b § första stycket 4 inte tillämpas.

Föreslagen lydelse

2. Ett godkännande enligt 2 b kap. 7 § eller 9 kap. 2 § som har meddelats före ikraftträdandet *ska* fortsätta att gälla till dess *Skolverket* beslutar om något annat. För sådana skolor *ska* villkoren i 2 b kap. 7 § andra stycket 2 respektive 9 kap. 2 § första stycket 6 inte tillämpas.

3. En fristående skola som vid ikraftträdandet har rätt till bidrag enligt 9 kap. 6 a, 8 eller 8 b § i deras äldre lydelse har rätt till bidrag enligt motsvarande nya bestämmelser till dess *Skolverket* beslutar om något annat. För sådana skolor *ska* villkoren i 9 kap. 8 § första stycket 4 respektive 8 b § första stycket 4 inte tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

4 Förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100)

I fråga om skollagen (1985:1100) föreskrivs att punkten 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2006:1447) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

3. För de internationella skolor som avses i 2 *skall Statens skolverk* i särskilda beslut ange dels det högsta antal i Sverige folkbokförda elever på grundskolenivå respektive gymnasienivå som varje skolas bidragsrätt omfattar, dels – för annan utbildning på gymnasienivå än sådan som leder fram till *International Baccalaureate* – vilket nationellt program utbildningen *skall* jämföras med i bidrags-hänseende.

Föreslagen lydelse

3. För de internationella skolor som avses i 2 *ska Skolverket* i särskilda beslut ange dels det högsta antal i Sverige folkbokförda elever på grundskolenivå respektive gymnasienivå som varje skolas bidragsrätt omfattar, dels – för annan utbildning på gymnasienivå än sådan som leder fram till *International Baccalaureate* – vilket nationellt program utbildningen *ska* jämföras med i bidrags-hänseende.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever

Härigenom föreskrivs att 16, 20 och 22 §§ lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Jämställdhetsombudsmannen, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning, Handikappombudsmannen och *Statens skolverk* skall inom sina respektive ansvarsområden se till att denna lag följs.

Huvudmannen för verksamheten eller rektorn eller någon med motsvarande ledningsfunktion är skyldig att på uppmaning av en ombudsman eller av *Statens skolverk* lämna de uppgifter om förhållandena i verksamheten som kan vara av betydelse för tillsynen.

I en tvist om skadestånd enligt denna lag får Jämställdhetsombudsmannen, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning, Handikappombudsmannen eller *Statens skolverk* som part föra talan för en elev som medger det. För barn och elever under 18 år

Föreslagen lydelse

Jämställdhetsombudsmannen, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning, Handikappombudsmannen och *Skolinspektionen* ska inom sina respektive ansvarsområden se till att denna lag följs.

Huvudmannen för verksamheten eller rektorn eller någon med motsvarande ledningsfunktion är skyldig att på uppmaning av en ombudsman eller av *Skolinspektionen* lämna de uppgifter om förhållandena i verksamheten som kan vara av betydelse för tillsynen.

20 §

I en tvist om skadestånd enligt denna lag får Jämställdhetsombudsmannen, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning, Handikappombudsmannen eller *Skolinspektionen* som part föra talan för en elev som medger det. För barn och elever under 18 år

som inte har ingått äktenskap *skall* vårdnadshavarna lämna medgivande.

Om en ombudsman eller *Statens skolverk* för talan enligt första stycket, får ombudsmannen eller *verket* i samma rättegång föra också annan talan som ombud för barnet eller eleven.

Det som föreskrivs i rättegångsbalken om part beträffande jävsförhållande, personlig inställelse, hörande under sanningsförsäkran och andra frågor som rör bevisningen *skall* gälla även den för vilken en ombudsman eller *Statens skolverk* för talan enligt första stycket.

som inte har ingått äktenskap *ska* vårdnadshavarna lämna medgivande.

Om en ombudsman eller *Skolinspektionen* för talan enligt första stycket, får ombudsmannen eller *inspektionen* i samma rättegång föra också annan talan som ombud för barnet eller eleven.

Det som föreskrivs i rättegångsbalken om part beträffande jävsförhållande, personlig inställelse, hörande under sanningsförsäkran och andra frågor som rör bevisningen *ska* gälla även den för vilken en ombudsman eller *Skolinspektionen* för talan enligt första stycket.

22 §

En talan som förs av Jämställdhetsombudsmannen, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning, Handikappombudsmannen eller *Statens skolverk* behandlas som om talan hade förts av barnet eller eleven själv.

En talan som förs av Jämställdhetsombudsmannen, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning, Handikappombudsmannen eller *Skolinspektionen* behandlas som om talan hade förts av barnet eller eleven själv.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

6 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 36 § och 9 kap. 21 § sekretesslagen (1980:100)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

36 §²

Sekretess gäller hos Skolväsendets överklagandenämnd i ärenden som överklagats dit samt i *Statens skolverks* tillsynsverksamhet för uppgift om enskilda personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider men om uppgiften röjs. Sekretessen gäller dock inte nämndens eller *verkets* beslut i ett ärende.

Sekretess gäller hos Skolväsendets överklagandenämnd i ärenden som överklagats dit samt i *Skolinspektionens* tillsynsverksamhet för uppgift om enskilda personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider men om uppgiften röjs. Sekretessen gäller dock inte nämndens eller *inspektionens* beslut i ett ärende.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

9 kap.

21 §³

Sekretess gäller hos följande myndigheter för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs:

1. Jämställdhetsombudsmannen i ärende enligt jämställdhetslagen (1991:433), lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan, lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering och lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever samt i annat ärende som rör rådgivning åt enskild,

¹ Lagen omtryckt 1992:1474.

² Senaste lydelse 2006:854.

³ Senaste lydelse 2006:68.

2. Jämställdhetsombudsmannen i ärende enligt jämställdhetslagen (1991:433),

3. Ombudsmannen mot etnisk diskriminering i ärende enligt lagen (1999:130) om åtgärder mot diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan, lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering och lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever samt i annat ärende som rör rådgivning åt enskild,

4. Nämnden mot diskriminering i ärende enligt lagen (1999:130) om åtgärder mot diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, lagen (1999:132) om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av funktionshinder och lagen (1999:133) om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning,

5. Handikappsombudsmannen i ärende enligt lagen (1999:132) om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av funktionshinder, lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan, lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering och lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever samt i verksamhet enligt lagen (1994:749) om Handikappombudsmannen,

6. Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning i ärende enligt lagen (1999:133) om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning, lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan, lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering och lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever samt i annat ärende som rör rådgivning åt enskild,

7. *Statens skolverk* i ärende enligt lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever, och

7. *Skolinspektionen* i ärende enligt lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever, och

8. Konsumentombudsmannen i ärende enligt lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

7 Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 25 § studiestödslagen (1999:1395) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2007/08:1 *Föreslagen lydelse*

3 kap. 25 §¹

Studiemedel får inte lämnas eller tas emot för den tid för vilken det lämnas

1. studiehjälp enligt 2 kap., 2. aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning för att delta i ett arbetsmarknadspolitiskt program, 3. utbildningsbidrag för doktorander, 4. sjukersättning, aktivitetsersättning eller rehabiliteringsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, 5. statsbidrag som administreras av <i>Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd</i> för – kortare studier om funktionshinder, – kortare studier på grundskole- eller gymnasienivå som är särskilt anpassade för personer med funktionshinder, och – studier inom vuxenutbildningen för utvecklingsstörda, eller 6. statsbidrag som administreras av Sametinget för kortare studier i alfabetisering i samiska.	5. statsbidrag som administreras av <i>Myndigheten för specialpedagogik</i> för – kortare studier om funktionshinder, – kortare studier på grundskole- eller gymnasienivå som är särskilt anpassade för personer med funktionshinder, och – studier inom vuxenutbildningen för utvecklingsstörda, eller

Studiemedel får inte lämnas för den tid då den studerande tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fullgör utbildning till reserv- eller yrkesofficer.

Studiemedel får inte lämnas för högskoleutbildning på forskarnivå om den studerande är eller har varit anställd som doktorand eller har eller har haft utbildningsbidrag för doktorander.

¹ Senaste lydelse 2006:1474.

Studiemedel får inte lämnas för den tid då den studerande beviljats studiestöd eller motsvarande studiefinansiering från ett annat land. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken utländsk studiefinansiering som ska omfattas av detta stycke.

Regeringen får meddela föreskrifter om avvikelser från bestämmelserna i första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

8 Förslag till lag om ändring i sametingslagen (1992:1433)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 § sametingslagen (1992:1433) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §¹

Sametinget *skall* verka för en levande samisk kultur och därvid ta initiativ till verksamheter och föreslå åtgärder som främjar denna kultur. Till Sametingets uppgifter hör särskilt att

1. besluta om fördelningen av Samefonden till samisk kultur och andra medel som ställs till

2. *utse* den styrelse för same- skolan som avses i 8 kap. 6 § skollagen (1985:1100),

3. leda det samiska språkarbetet,

4. medverka i samhällsplaneringen och bevaka att samiska behov beaktas, däribland rennäringens intressen vid utnyttjande av mark och vatten,

5. informera om samiska förhållanden,

6. utföra de övriga uppgifter som ankommer på Sametinget enligt lag eller annan författning.

Sametinget *ska* verka för en levande samisk kultur och därvid ta initiativ till verksamheter och föreslå åtgärder som främjar denna kultur. Till Sametingets uppgifter hör särskilt att

1. besluta om fördelningen av statens bidrag och av medel ur gemensamma förfogande,

2. *vara* den styrelse för same- skolan som avses i 8 kap. 6 § skollagen (1985:1100),

3. leda det samiska språkarbetet,

4. medverka i samhällsplaneringen och bevaka att samiska behov beaktas, däribland rennäringens intressen vid utnyttjande av mark och vatten,

5. informera om samiska förhållanden,

6. utföra de övriga uppgifter som ankommer på Sametinget enligt lag eller annan författning.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

¹ Senaste lydelse 2006:803.

9 Förslag till lag om ändring av mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 8 § mervärdesskattelagen (1994:200)¹ ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2007/08:1 Föreslagen lydelse

3 kap. 8 §²

Från skatteplikt undantas omsättning av tjänster som utgör
1. grundskole-, gymnasieskole- eller högskoleutbildning, om utbildningen anordnas av det allmänna eller en av det allmänna för utbildningen erkänd utbildningsanordnare, och

2. utbildning som berättigar studerande till studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) eller till

a) statsbidrag som administreras av *Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd* för

- kortare studier om funktionshinder,
- kortare studier på grundskole- eller gymnasienivå som är särskilt anpassade för personer med funktionshinder, och
- studier inom vuxenutbildningen för utvecklingsstörda, eller

b) statsbidrag som administreras av Sametinget för kortare studier i alfabetisering i samiska.

Undantaget från skatteplikt enligt första stycket omfattar även omsättning av varor och tjänster som omsätts som ett led i utbildningen.

a) statsbidrag som administreras av *Myndigheten för specialpedagogik* för

- kortare studier om funktionshinder,
- kortare studier på grundskole- eller gymnasienivå som är särskilt anpassade för personer med funktionshinder, och
- studier inom vuxenutbildningen för utvecklingsstörda, eller

b) statsbidrag som administreras av Sametinget för kortare studier i alfabetisering i samiska.

Undantaget från skatteplikt enligt första stycket omfattar även omsättning av varor och tjänster som omsätts som ett led i utbildningen.

¹ Lagen omtryckt 2000:500.

² Senaste lydelse 2006:659.

Utbildning som tillhandahålls av utbildare mot ersättning från en uppdragsgivare som själv utser de personer som ska utbildas (uppdragsutbildning) omfattas av undantaget endast om utbildningen ingår i en av uppdragsgivaren bedriven egen utbildning enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

10 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 34 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2007/08:1 *Föreslagen lydelse*

11 kap.

34 §¹

Följande ersättningar i samband med studier ska tas upp:

1. utbildningsbidrag för doktorander, och
2. ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF).

Studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) ska inte tas upp. Detta gäller också

1. statsbidrag som administreras av <i>Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd</i> för – kortare studier om funktionshinder, – kortare studier på grundskole- eller gymnasienivå som är särskilt anpassade för personer med funktionshinder, och – studier inom vuxenutbildningen för utvecklingsstörda, eller 2. statsbidrag som administreras av Sametinget för kortare studier i alfabetisering i samiska.	1. statsbidrag som administreras av <i>Myndigheten för specialpedagogik</i> för – kortare studier om funktionshinder, – kortare studier på grundskole- eller gymnasienivå som är särskilt anpassade för personer med funktionshinder, och – studier inom vuxenutbildningen för utvecklingsstörda, eller

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

¹ Senaste lydelse 2006:1471.

11 Förslag till förordning med instruktion för Skolinspektionen

Härigenom föreskrivs följande.

Uppgifter

1 § Skolinspektionen ansvarar för tillsyn över och kvalitetsgranskning av det offentliga skolväsendet och för den av det allmänna anordnade förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen i den utsträckning något annat inte är föreskrivet. I fråga om annan utbildning eller verksamhet har Skolinspektionen de uppgifter som följer av denna förordning eller av andra särskilda bestämmelser.

2 § Skolinspektionen ska genom nationell skolinspektion granska kvaliteten i skolväsendet.

3 § Skolinspektionen ska, utöver vad som följer av 1 §, ha tillsyn över

1. kommunernas skyldighet att se till att skolpliktiga barn får föreskriven utbildning,

2. utbildning vid sådana skolor med enskild huvudman (fristående skolor) som avses i 9 kap. skollagen (1985:1100),

3. utbildning vid riksinternatskolor,

4. utbildning vid särskilda ungdomshem enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga,

5. särskild undervisning enligt 10 kap. 3 § skollagen för skolpliktiga elever på sjukhus eller motsvarande,

6. visstidsutbildning vid sådana särskilda resurscenter som avses i 10 kap. 3 a § skollagen,

7. hur kommunerna fullgör sitt tillsynsansvar i fråga om verksamhet som avses i 2 a kap. 13 § skollagen och i 2 b kap. 6 § skollagen,

8. kommunernas handläggning av frågor enligt 10 kap. 4 § skollagen,

9. verksamhet som bedrivs med stöd av förordningen (2007:152) om utbildning vid kriminalvård i anstalt,

10. vissa andra statsstödda skolor och utbildningar för barn, ungdomar och vuxna i den omfattning som följer av särskilda bestämmelser eller särskilda beslut, och

11. kommunernas uppföljningsverksamhet som omfattas av 1 kap. 18 § skollagen.

4 § Skolinspektionen ska sammanfatta och publicera resultaten av sitt arbete med skolinspektion.

5 § Skolinspektionen ska integrera jämställdhetsaspekter, handikappolitiska aspekter och integrationspolitiska aspekter i verksamheten.

6 § Skolinspektionen ska ha ett samlat ansvar, sektorsansvar, för handikappfrågor med anknytning till sitt verksamhetsområde. Skolinspektionen ska inom ramen för detta ansvar vara samlande, stödjande och pådrivande i förhållande till övriga berörda parter.

7 § Skolinspektionen ska ansvara för att kansligöromål, föredragning av ärenden, ekonomiadministration och därmed sammanhängande uppgifter utförs åt Skolväsendets överklagandenämnd och elevombudet för likabehandling i den omfattning som behövs.

Elevombudet för likabehandling

8 § Inom Skolinspektionen ska det finnas ett ombud för likabehandling för barn och elever, som benämns elevombudet för likabehandling.

9 § Elevombudet för likabehandling ska

1. utföra de uppgifter som enligt lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska ombesörjas av Skolinspektionen när det gäller att tillvarata barns och elevers enskilda rätt,

2. ta initiativ till eller medverka i utbildnings- och informationsverksamhet som rör lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever samt genom rådgivning och upplysning förklara hur lagen förhåller sig till övrig diskrimineringslagstiftning, och

3. upprätthålla kontakter med ombudsmännen mot diskriminering, kommuner, andra myndigheter, elevorganisationer och andra organisationer vars verksamheter rör kränkande behandling.

10 § Elevombudet för likabehandling får bestämma att någon annan tjänsteman vid ombudets kansli får utföra ombudets arbetsuppgifter när denne är förhindrad att göra det.

Elevombudet för likabehandling får uppdra åt ett ombud att föra talan i en tvist enligt 17 § lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever.

Samverkan

11 § Skolinspektionen ska samverka med Skolverket och Myndigheten för specialpedagogik i syfte att nå de skolpolitiska målen.

Ledning

12 § Skolinspektionen leds av en myndighetschef. Generaldirektören är myndighetschef.

13 § Vid Skolinspektionen ska det finnas ett insynsråd som består av högst nio ledamöter, generaldirektören inräknad.

Anställningar

14 § Anställning som elevombud för likabehandling beslutas av regeringen. Anställningen får begränsas att gälla längst till och med en viss tidpunkt.

Personalansvarsnämnd

15 § Vid Skolinspektionen ska det finnas en personalansvarsnämnd.

Tillämpligheten av vissa förordningar

16 § Skolinspektionen ska tillämpa internrevisionsförordningen (2006:1228) och personalföreträdarförordningen (1987:1101).

Rätt att ta ut ersättning

17 § Skolinspektionen har rätt att ta ut ersättning för sådana varor och tjänster som avses i 4 § första stycket 1–6 och 9 avgiftsförordningen (1992:191) utan den begränsning som föreskrivs i andra stycket samma paragraf.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2008.

12 Förslag till förordning med instruktion för Skolverket

Härigenom föreskrivs följande.

Uppgifter

1 § Skolverket är förvaltningsmyndighet för det offentliga skolväsendet och för den av det allmänna anordnade förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen i den utsträckning något annat inte är föreskrivet. I fråga om annan utbildning eller verksamhet har Skolverket de uppgifter som följer av författningar eller särskilda bestämmelser.

2 § Skolverket ska

1. följa upp och utvärdera skolväsendet, förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen,
2. kontinuerligt se över kursplaner och betygskriterier,
3. sammanfatta och publicera resultaten av sitt arbete med uppföljning och utvärdering,
4. lägga fram de förslag för regeringen som kan föranledas av Skolverkets uppgifter enligt punkterna 1 och 2,
5. administrera statliga stöd och bidrag enligt särskilda bestämmelser eller särskilda beslut,
6. följa upp och utvärdera de verksamheter som fått statliga stöd och bidrag, och
7. bistå kommuner och andra huvudmän i deras verksamhet så att nationellt fastställda mål och likvärdighet i utbildningen uppnås samt inom ramen för detta arbete
 - svara för den statliga rektorsutbildningen,
 - stödja nationellt prioriterad kompetensutveckling,
 - stödja användningen av informationsteknik, och
 - svara för andra generella utvecklingsinsatser inom nationellt prioriterade områden.

3 § Skolverket ska särskilt svara för

1. officiell statistik enligt förordningen (2001:100) om den officiella statistiken, och
2. uppgifter som föranleds av konventionen med stadga för Europaskolorna.

4 § Skolverket får uppdra åt statliga universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434) att anordna uppdragsutbildning enligt förordningen (2007:223) om uppdragsutbildning för fortbildning av lärare eller beställa motsvarande utbildning av enskild utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina.

5 § Skolverket ska integrera jämställdhetsaspekter, handikappolitiska aspekter och integrationspolitiska aspekter i verksamheten.

Samverkan

6 § Skolverket ska samverka med Skolinspektionen och Myndigheten för specialpedagogik i syfte att nå de skolpolitiska målen.

Ledning

7 § Skolverket leds av en myndighetschef. Generaldirektören är myndighetschef.

8 § Vid Skolverket ska det finnas ett insynsråd som består av högst nio ledamöter, generaldirektören inräknad.

Personalansvarsnämnd

9 § Vid Skolverket ska det finnas en personalansvarsnämnd.

Tillämpligheten av vissa förordningar

10 § Skolverket ska tillämpa internrevisionsförordningen (2006:1228) och personalföreträdarförordningen (1987:1101).

Rätt att ta ut ersättning

11 § Skolverket har rätt att ta ut ersättning för sådana varor och tjänster som avses i 4 § första stycket 1–6 och 9 avgiftsförordningen (1992:191) utan den begränsning som föreskrivs i andra stycket samma paragraf.

-
1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2008.
 2. Genom förordningen upphävs
 - a) förordningen (2002:1160) med instruktion för Statens skolverk,
 - b) förordningen (1986:64) om uppdragsutbildning vid Nationellt centrum för flexibelt lärande,
 - c) förordningen (2001:1201) med instruktion för Nationellt centrum för flexibelt lärande,
 - d) förordningen (2002:1161) med instruktion för Myndigheten för skolutveckling, och
 - e) förordningen (2002:1013) om utbildning vid Nationellt centrum för flexibelt lärande.
 3. Vad regeringen i särskilda beslut föreskrivit om Statens skolverk ska i stället avse Skolverket.

13 Förslag till förordning med instruktion för Myndigheten för specialpedagogik

Härigenom föreskrivs följande.

Uppgifter

1 § Myndigheten för specialpedagogik ansvarar för specialpedagogiskt stöd samt för utbildning i specialskolan m.m. i den omfattning som framgår av denna förordning.

Specialpedagogiskt stöd

2 § Myndigheten för specialpedagogik ska i specialpedagogiska frågor som rör barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder ge råd och stöd till huvudmän med ansvar för

1. förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg,
2. utbildning inom det offentliga skolväsendet,
3. sådana fristående skolor som står under statlig tillsyn enligt 9 kap. skollagen (1985:1100),
4. sådan utbildning som avses i 10 kap. 1 och 2 §§ skollagen, och
5. utbildning som motsvarar förskoleklassen och inte bedrivs av en godkänd fristående skola.

3 § Myndigheten för specialpedagogik ska särskilt

1. arrangera och medverka i kompetensutveckling,
2. sprida information till de huvudmän som avses i 2 § och till vårdnadshavare,
3. bedriva och medverka i specialpedagogisk utvecklingsverksamhet,
4. inom sitt ansvarsområde främja utveckling, anpassning, framställning och distribution av läromedel för barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder,
5. administrera statliga stöd och bidrag enligt särskilda bestämmelser eller särskilda beslut, och
6. följa upp och utvärdera de verksamheter som fått statliga stöd och bidrag.

4 § I den utsträckning behoven av läromedel som avses i 3 § 4 inte kan tillgodoses på den kommersiella läromedelsmarknaden får Myndigheten för specialpedagogik utveckla, anpassa, framställa och distribuera sådana läromedel.

5 § Myndigheten för specialpedagogik ska ansvara för att kansligöromål, föredragning av ärenden, ekonomiadministration och därmed sammanhängande uppgifter utförs åt Nämnden för Rh-anpassad utbildning.

6 § Myndigheten för specialpedagogik ska integrera jämställdhetsaspekter, handikappolitiska aspekter och integrationspolitiska aspekter i verksamheten.

Utbildning i specialskolan m.m.

7 § Myndigheten för specialpedagogik är den styrelse för specialskolan som avses i 7 kap. 5 § skollagen (1985:1100).

8 § Myndigheten för specialpedagogik ska verka för att de mål och riktlinjer för specialskolan som riksdagen och regeringen har fastställt för myndighetens ansvarsområde förverkligas.

9 § Myndigheten för specialpedagogik ska särskilt ansvara för samordning av resurser, planering, uppföljning och utvecklingsarbete för skolenheterna i syfte att stödja kvalitetsutvecklingen i skolorna och uppnå ökad måluppfyllelse.

10 § Myndigheten för specialpedagogik ska bedriva undervisning för barn och ungdomar som

1. enligt 10 kap. 3 a § skollagen (1985:100) får utbildning vid ett särskilt resurscenter, och

2. avses i punkterna 2, 3, 7 och 8 i övergångsbestämmelserna till lagen (1999:886) om ändring i skollagen.

11 § Myndigheten för specialpedagogik ska erbjuda specialpedagogisk utredning och träning inom resurscenter för

1. barn och ungdomar med synskada samt barn och ungdomar med synskada och ytterligare funktionshinder,
2. barn och ungdomar med grav språkstörning,
3. döva eller hörselskadade barn och ungdomar som också är utvecklingsstörda, och
4. barn och ungdomar som är dövblindfödda.

Vid ett resurscenter får även ingå specialpedagogisk träning. I verksamheten vid ett resurscenter ska ingå information till och utbildning av lärare och annan personal samt av vårdnadshavare.

Utredning och träning får vid behov även omfatta barn som inte har börjat i de verksamheter som avses i 2 §.

Samverkan

12 § Myndigheten för specialpedagogik ska samverka med Skolinspektionen och Skolverket och andra myndigheter som har ansvar inom handikappområdet i syfte att nå de skolpolitiska målen, samt samråda med handikapporganisationerna.

Myndighetens ledning

13 § Myndigheten för specialpedagogik leds av en myndighetschef. Generaldirektören är myndighetschef.

14 § Vid Myndigheten för specialpedagogik ska det finnas ett insynsråd som består av högst nio ledamöter, generaldirektören inräknad.

Organisation

15 § För ledningen av utbildningen för sådana barn och ungdomar som avses i 11 § ska det finnas en rektor.

Behörighet till vissa anställningar

16 § Behörig som rektor är den som uppfyller kraven i 2 kap. 2 § skollagen (1985:1100).

17 § Vid anställning som lärare vid resurscentren ska 2 kap. 3, 4 och 5 §§ skollagen (1985:100) tillämpas.

Personalansvarsnämnd

18 § Vid Myndigheten för specialpedagogik ska det finnas en personalansvarsnämnd.

Tillämpligheten av vissa förordningar

19 § Myndigheten för specialpedagogik ska tillämpa internrevisionsförordningen (2006:1228) och personalföreträdarförordningen (1987:1101).

Rätt att ta ut ersättning

20 § Myndigheten för specialpedagogik har rätt att ta ut ersättning för sådana varor och tjänster som avses i 4 § första stycket 1–6 och 9 avgiftsförordningen (1992:191) utan den begränsning som föreskrivs i andra stycket samma paragraf.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2008, då förordning (2001:286) med instruktion för Specialpedagogiska institutet ska upphöra att gälla.

1 Utredningens uppdrag och arbete

1.1 Uppdraget

Skolmyndighetsutredningens uppdrag är att se över och föreslå en ny organisation av de statliga förvaltningsmyndigheterna inom skolväsendet, förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen samt Nationellt centrum för flexibelt lärande, Valideringsdelegationen, Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd och Tolks- och översättarinstitutet.

För enkelhets skull kallas de berörda myndigheterna och inrättningarna fortsättningsvis kort och gott skolmyndigheter. Av samma skäl används benämningen skolan för de olika verksamheter skolmyndigheterna svarar för. Likaså används begreppet elever för de barn, ungdomar och vuxna som omfattas av verksamheterna. Enligt direktiven (dir. 2007:28) ska utredningen bl.a. föreslå vilka uppgifter olika skolmyndigheter ska svara för samt hur de ska vara organiserade, dimensionerade och lokaliserade. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 1 november 2007. Regeringen har i tilläggsdirektiv (dir. 2007:122) uppdragit åt utredningen att undanta Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning från översynen.

Direktiven i sin helhet finns i *bilaga 1* och *2*.

1.1.1 Behovet av översyn

Staten har det yttersta ansvaret för skolans kvalitet och för att skolan får förutsättningar att klara sitt uppdrag, dvs. att erbjuda en likvärdig utbildning i hela landet. Utbildningens kvalitet ska öka. De nationella kvalitetsgranskningarna behöver förbättras. Tillsynen över skolans insatser för att klara sitt uppdrag behöver stärkas

genom en förstärkt utbildningsinspektion. Måluppfyllelsen i all verksamhet inom skolan behöver prioriteras.

Dagens myndighetsstruktur inom skolväsendet, förskoleverksamheten, skolbarnomsorgen och vuxenutbildningen är splittrad. Strukturen behöver renodlas och koncentreras. Antalet myndigheter inom området är stort och ansvarsfördelningen är otydlig. Gränsdragningsproblem och dubbelarbete förekommer.

1.1.2 Utgångspunkter för uppdraget

Av direktiven framgår att följande utgångspunkter ska vara vägledande för utredningen. Myndighetsstrukturen ska:

- vara överskådlig,
- innefatta få myndigheter med en tydlig ansvarsfördelning,
- vara effektiv och underlätta statens styrning,
- säkerställa att skolans uppdrag klaras och att lagar och förordningar efterlevs,
- tillgodose statens behov av en väl fungerande tillsyn, likvärdig för alla huvudmän, och
- tydligt skilja mellan å ena sidan inspekterande eller kvalitetsgranskande uppgifter och å andra sidan stödjande eller utvecklande uppgifter.

Myndighetsstrukturen ska syfta till att:

- skolornas och verksamheternas kvalitet och måluppfyllelse förbättras,
- utbildningsinspektionen, uppföljningen och utvärderingen skärps och kvalitetssäkras, samt att
- friutrymmet för rektor och lärare ska vara stort.

1.2 Utredningsarbetet

Utredningen har tagit del av, studerat och analyserat myndighetsinstruktioner, regleringsbrev, särskilda regeringsuppdrag, årsredovisningar, tidigare utredningar, propositioner och övrigt riksdagstryck, rapporter etc. med anknytning till de frågor som utredningen har att undersöka. Skolmyndighetsutredningen har haft ett öppet arbetssätt. För att skapa underlag inför sina ställnings-

taganden har utredningen besökt samtliga myndigheter och verksamheter som nämns i direktiven och som direkt berörs av översynen. Särskilt de stora myndigheterna Statens skolverk, Myndigheten för skolutveckling, Nationellt centrum för flexibelt lärande, Specialpedagogiska institutet och Specialskolemyndigheten har besökts vid flera tillfällen. Åtskilliga intervjuer har genomförts såväl med ledningen som andra företrädare för berörda myndigheter. Det är värt att framhålla att Skolmyndighetsutredningen inte haft till uppgift att värdera eller bedöma resultatet av de nuvarande skolmyndigheternas arbete.

Enligt direktiven ska utredningen hålla de centrala arbetstagarorganisationerna informerade och bereda dem tillfälle att framföra synpunkter. Utredningen kontaktade därför tidigt de centrala fackliga organisationerna. Möten har anordnats både med dem och med lokala företrädare i nära anslutning till myndighetsbesöken.

Även andra kontakter har förekommit med intressenter som direkt eller indirekt berörs av de kommande förslagen, t.ex. andra myndigheter, kommuner, länsstyrelser, intresse- och fackliga organisationer samt företrädare för elever, studerande och föräldrar. Möten har bl.a. skett med företrädare för Stockholms universitet, regionala utvecklingscentrum (RUC) vid vissa universitet och högskolor, Folkbildningsrådet, Sveriges Kommuner och Landsting, Socialstyrelsen, Sametinget, Internationella programkontoret för utbildningsområdet (IPK), Barnombudsmannen (BO), Statskontoret, Härnösands kommun, Örebro kommun, länsstyrelserna i Härnösand och Örebro, Handikappförbundens samarbetsorgan (HSO), Synskadades Riksförbund (SRF), Sveriges Dövas Riksförbund (SDR), Hörselskadades Riksförbund (HRF) samt Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn (DHB).

Utredningen har även träffat representanter för det Internetbaserade läromedlet lektion.se samt IT-företagen contento och Empir samt APeL (forskning och utveckling i arbetsplatslärande), vilka bl.a. arbetar åt vissa av skolmyndigheterna.

Skolmyndighetsutredningen har samrått med följande kommittéer:

- Kommittén för översyn av den statliga förvaltningens uppgifter och organisation (dir. 2006:123),
- Utredningen om statliga specialskolor (dir. 2006:127),
- Gymnasieutredningen (dir. 2007:8),
- Yrkeshögskoleutredningen (dir. 2007:50),
- Utredningen om en fristående vuxenutbildning (dir. 2007:32), och
- Utbildningsinspektionsutredningen (dir. 2007:80).

2 Nuvarande myndighetsstruktur

Ansvar för skolan delas mellan stat, huvudman och profession. Decentraliseringen har inneburit en renodling av rollerna. Huvudmännen och lärarna har ansvaret för att bedriva verksamheten på ett sådant sätt att alla elever ges förutsättningar att nå de nationella målen. Staten har ett övergripande ansvar för skolans kvalitetsutveckling, bl.a. genom att erbjuda grundläggande lärarutbildning och statlig rektorsutbildning. Ansvaret innefattar även att bedöma om kvaliteten är likvärdig mellan olika huvudmän och skolor.

De statliga skolmyndigheternas roll är dels att förtydliga riksdagens och regeringens styrning (mål, ramar och regler), dels att följa upp, inspektera och utvärdera verksamheten med utgångspunkt i skollagen (1985:1100) och fastställda mål. Uppföljningen, inspektionen och granskningen ger underlag både för att utveckla verksamheten och för att rapportera till riksdag och regering. Några myndigheter har också uppdrag av stödande och främjande karaktär.

Nuvarande myndighetsstruktur på skolområdet bygger på att statens ansvar är uppdelat på följande myndigheter och verksamheter med totalt mer än 2 200 anställda.

Tabell 2.1 Skolmyndigheter och personal

Myndighet (motsv.)	Startår	Personal
Statens skolverk (Skolverket)	1991	359 + 79
Skolväsendets överklagande-nämnd	1991	5
Barn- och elevombudet för likabehandling (BEO)	2006	3
Myndigheten för skolutveckling (MSU)	2003	108 + 59

Myndighet (motsv.)	Startår	Personal
Nationellt centrum för flexibelt lärande (CFL)	2002	94 (årsarbetskrafter)
Specialpedagogiska institutet (SIT)	1991	655
Specialskolmyndigheten (SPM)	2000	618
Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus)	1970	14
Tolk- och översättarinstitutet (TÖI)	1986	17
Valideringsdelegationen	2004	8 (årsarbetskrafter)
Sameskolstyrelsen (SamS)	1980	80

Kommentar: Uppgifterna om personal och organisation är huvudsakligen hämtade från myndigheternas årsredovisningar för år 2006 och hemsidor. När två antalsuppgifter förekommer avser den första tillsvidareanställda och den andra visstidsanställda. SIT har dessutom omkring 108 personer som är timanställda.

I *bilaga 3* lämnas en mer utförlig beskrivning av varje myndighet och verksamhet enligt följande struktur:

- Myndighetens namn och när den inrättades,
- Uppgifter och ansvar (verksamhetsindelning, mål),
- Ledningsform,
- Personal, organisation, antal anställda,
- Lokalisering, och
- Ekonomi, budget, anslag, intäkter.

Arbetsfördelningen mellan skolmyndigheterna är sådan att Skolverket *styr, kontrollerar och följer upp*, medan MSU, CFL och SIT *stödjer* huvudmän och skolor m.fl. i deras verksamhet och utveckling. Uppgiften att stödja andra aktörer och främja utveckling av skolverksamhet är inte konsekvent utformad, utan uppdelad på flera olika myndigheter. Redan i betänkandet *Vuxnas lärande – En ny myndighet*¹ konstaterades att vuxenutbildning hanteras av flera myndigheter, t.ex. CFL, Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning, MSU, Skolverket och Valideringsdelegationen. I statens stödjande uppgifter ligger även att ge huvudmännen förutsätt-

¹ SOU 2006:38.

ningar genom att se till att det finns utbildad personal att tillgå. Såväl MSU, CFL som SIT har till stor del konsultativa roller.

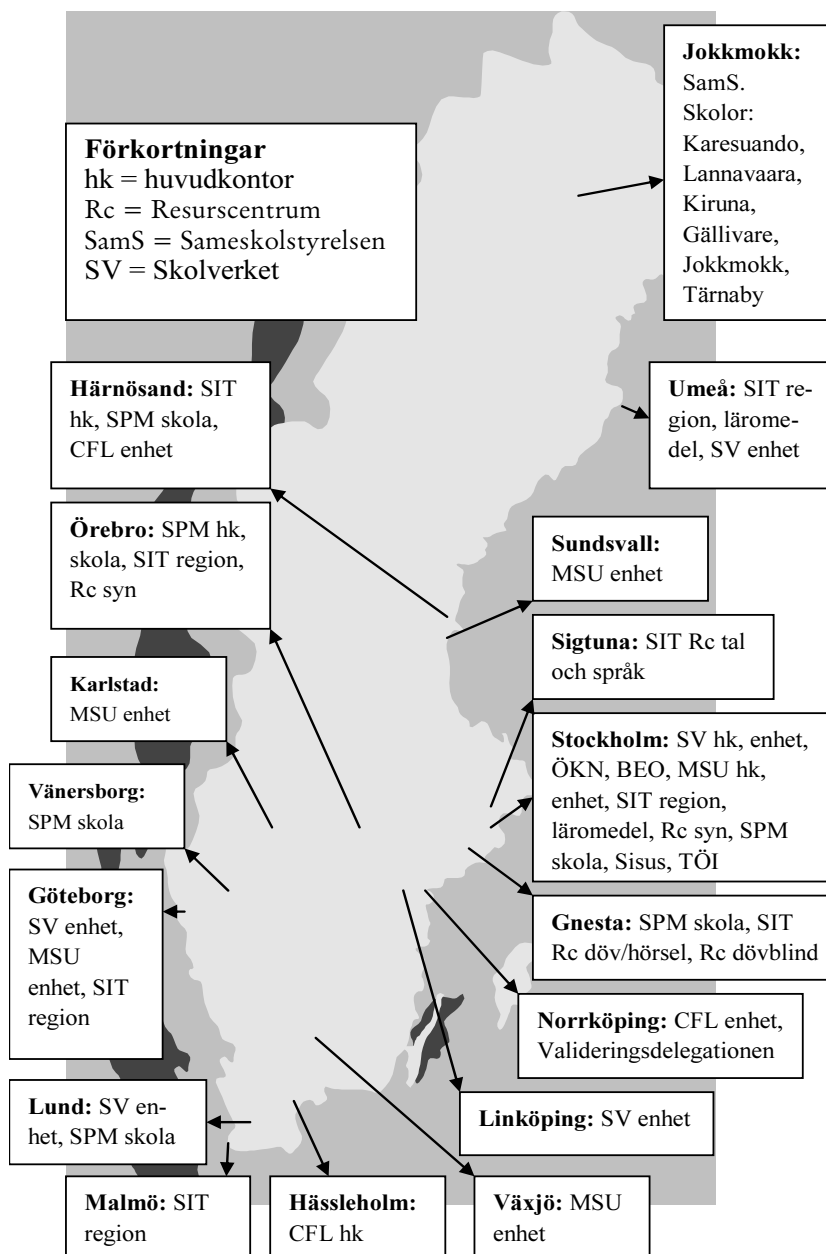
Skolverkets roll är annorlunda. Utöver ansvaret för styrdokument har myndigheten traditionella förvaltningsuppgifter dvs. att följa och kvalitetsgranska verksamheten inom skolväsendet. Skolverket har vidare *tillsynsansvar* över verksamheten. Något som även TÖI och BEO har inom sina respektive områden.

Universitet och högskolor svarar för den grundläggande *lärarytbildningen* och utbildningen av specialpedagoger. Vid drygt tjugo lärosäten finns också särskilda regionala utvecklingscentrum för kontinuerlig utveckling av verksamheten. MSU har ansvar för den statliga *rektorsutbildningen*. *Kompetensutveckling* och fortbildning anordnas av såväl MSU som CFL. Även SIT och Skolverket har liknande uppgifter. I dessa delar kompletterar alltså vissa statliga myndigheter, kommunernas och de andra skolhuvudmännens eget ansvar.

SIT bidrar till anpassning av skolmiljön för elever med funktionshinder genom råd, stöd och specialpedagogisk fortbildning. Myndigheten har vidare till uppgift att ta fram läromedel som är anpassade för elever med funktionshinder.

SPM och SamS har både myndighetsuppgifter och ansvar för *förvaltning* av statliga skolor. Dessa myndigheter bedriver alltså *utbildning*. Även SIT bedriver viss undervisning. TÖI har också ansvar för tolkutbildning och fram till år 2007 har CFL bedrivit distansutbildning i egen regi. Flera skolmyndigheter ansvarar för att *fördela statsbidrag*, *informera* och sprida kunskap om verksamhetsområdet, medverka i *internationellt* arbete, integrera *jämställhetsperspektivet* samt *samverka* med andra myndigheter.

På nästa sida visas en översiktlig bild över de olika myndigheternas huvudsakliga lokalisering. Bilden visar dock inte SIT:s 20 lokalkontor. För mer detaljerade uppgifter se *bilaga 3*.

3 Statlig styrning, organisation och ansvarsfördelning

3.1 Förvaltningspolitiska utgångspunkter

3.1.1 Färre och mer effektiva myndigheter

Utvecklingen mot färre myndigheter är en tydlig trend inom statsförvaltningen. Under de senaste åren har det skett flera sammanslagningar inom den statliga sektorn till s.k. enmyndigheter. Försäkringskassan, Skatteverket, Kriminalvården och Tullverket är några exempel.

Regeringen beslutade i december 2006 om en översyn av den statliga förvaltningens uppgifter och organisation (dir. 2006:123). Översynen omfattar alla statliga förvaltningsmyndigheter under regeringen. Den syftar till att effektivisera förvaltningen och de verksamheter som berörs. Skolmyndighetsutredningen har under sitt arbete samrått med Förvaltningskommittén. Skolmyndighetsutredningen, som ska redovisa sitt uppdrag betydligt tidigare än Förvaltningskommittén, har dock av naturliga skäl inte kunnat ta del av kommitténs förslag. Enligt Skolmyndighetsutredningens bedömning ligger de förslag som presenteras i detta betänkande i linje med Förvaltningskommitténs intentioner.

3.1.2 Bättre styrning och kontroll

Frågan om myndigheternas ledningsformer har behandlats av flera större utredningar. Bakgrunden till den nuvarande ordningen för förvaltningsmyndigheternas ledning finns i den förvaltningspolitiska propositionen *Statlig förvaltning i medborgarnas tjänst*.¹ I budgetpropositionen för 2007 angav regeringen ambitionen att

¹ Prop. 1997/98:136, bet. 1997/98:KU31, rskr. 1997/98:295.

ändra ledningsstrukturen bl.a. mot bakgrund av förslagen i betänkandet *Från verksförordning till myndighetsförordning*.² Regeringen avser att, med den nya myndighetsförordningen (2007:515) som träder i kraft den 1 januari 2008, förbättra styrningen av myndigheterna med ett effektivt och tidsenligt styrinstrument. Förordningen ska fylla samma funktion som den nu gällande verksförordningen. Det innebär att den kommer att utgöra ett centralt redskap för regeringens styrning av myndigheterna. I den nya förordningen tydliggörs ledningsformerna enrådsmyndighet, styrelsemyndighet och nämndmyndighet, liksom det ansvar myndigheternas ledningar har inför regeringen. De styrelser som i dag har s.k. begränsat ansvar ska avvecklas. Det ankommer på regeringen att försäkra sig om att myndigheterna bedriver verksamheten författningenligt och hushållar väl med statens medel.

Den generella styrningen genom myndighetsförordningen kompletteras med en styrning inom särskilda områden i form av exempelvis olika ekonomiadministrativa förordningar. Regeringen, som är angelägen om att myndigheternas interna styrning och kontroll är betryggande, har nyligen beslutat om en ny förordning rörande intern styrning och kontroll i staten.³ Förordningen omfattar övergripande bestämmelser om tillämpningsområde och en definition av begreppet intern styrning och kontroll. Förordningen omfattar även övergripande bestämmelser om innehållet i den process som syftar till att myndigheten med rimlig säkerhet ska fullgöra sitt verksamhetsansvar, dvs. riskanalys, kontrollåtgärder, uppföljning och dokumentation. Förordningen träder i kraft den 1 januari 2008. Vidare gäller sedan årsskiftet en ny förordning för statlig internrevision.⁴ Utredningen baserar sina förslag till nya myndighetsinstruktioner på berörda förordningar.

3.1.3 Renodla statens åtagande

Enligt budgetpropositionen för 2007⁵ är en effektiv förvaltning en allt viktigare faktor för tillväxt och sysselsättning. I regeringens utvecklingsarbete ingår därför att pröva vad som bör vara statliga åtaganden i form av myndighetsuppgifter. En grundläggande utgångspunkt är att statlig verksamhet i första hand ska vara inriktad

² SOU 2004:23.

³ Förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll.

⁴ Internrevisionsförordning (2006:1228).

⁵ Prop. 2006/07:1, utg. omr. 2.

på frågor som innebär myndighetsutövning och därtill knuten verksamhet (tillsyn och kunskapsförmedling). Det är därför viktigt att klargöra vad som bör vara statliga åtaganden i form av myndighetsuppgifter. Myndigheterna ska fokusera på statens kärnuppgifter. Grundläggande information som kan ge enskilda bättre insyn bör t.ex. ankomma på staten. Den statliga informationen ska vara saklig och opartisk.

3.1.4 En tydlig myndighetsstruktur

En tydligare och mer överskådlig statlig förvaltningsstruktur förenklar också kontakterna för medborgare, företag och organisationer. Statsförvaltningen ska vara rättssäker, effektiv och medborgarorienterad. Strukturen ska vara tydlig och transparent för allmänheten. I budgetpropositionen för 2007 anför regeringen att organiseringen av den statliga förvaltningen är ett viktigt styrinstrument, men att den statliga myndighetsstrukturen blivit komplicerad och svåröverskådlig. Ur ett medborgarperspektiv behöver den demokratiska insynen säkerställas. Medborgarna behöver och har rätt att nå och få tillgång till statliga myndigheter. Därför ska det vara lätt att förstå vilken myndighet som ansvarar för vad. Detta talar för färre myndigheter. Rättssäkerheten är också lättare att uppnå med få myndigheter. Färre myndigheter innebär även minskade administrativa kostnader.

Myndigheter ska lokaliseras så att de kan utföra sina arbetsuppgifter effektivt. Verksamheten kan kräva en regional organisation för att en viss myndighet ska kunna fullgöra sitt nationella ansvar. Ett kostnadseffektivt sätt att upprätthålla en god samhällservice i hela landet är att myndigheter samverkar. Det finns en stor potential för serviceförbättringar och effektiviseringar genom ökad samverkan mellan myndigheter som behöver ha en lokal närvaro för att tillgodose medborgarnas behov.

3.2 Utbildningspolitik

Det övergripande målet för utbildningspolitiken är att Sverige ska vara en ledande kunskapsnation som präglas av utbildning av hög kvalitet och livslångt lärande för tillväxt och rättvisa.⁶

⁶ Prop. 2000/01:1, bet. 2000/01:UbU1, rskr. 2000/01:99.

För hela politikområdet, utom för folkbildningen, fastställs mål och regler i lagar och andra författningar. Vidare ingår mål för de statliga myndigheternas verksamhet. För folkbildningen fastställer staten endast syftet för statsbidraget, medan mål och regler fastställs inom folkbildningsverksamheten.

3.2.1 Mål- och resultatstyrning

Efter förslag i propositionerna *Skolans utveckling och styrning*⁷ och *Ansvaret för skolan*⁸ beslutade riksdagen principerna för den nuvarande ansvarsfördelningen mellan staten och skolhuvudmännen. Ansvaret decentraliserades. Ett nytt statsbidragssystem infördes. Specialdestinerade statsbidrag ersattes av ett sektorsbidrag, som sedan införlivades i det generella statsbidraget till kommunerna. Samtidigt fick skolhuvudmännen ett helt och odelat arbetsgivaransvar för all personal.

Mål- och resultatstyrning infördes för skolsektorn. Det innebar ett ökat lokalt ansvar för verksamheten. Samtidigt minskade den statliga detaljstyrningen. Riksdag och regering har det övergripande ansvaret och anger de nationella målen för skolan. Skolhuvudmännen, oftast kommunerna, ansvarar för att verksamheten tilldelas erforderliga ekonomiska resurser samt organiserar och genomför den enligt de nationellt fastställda målen och bestämmelserna. Den lokala friheten har således ökat när det gäller hur man ska arbeta för att nå målen, hur verksamheten ska organiseras och vilka resurser som ska satsas på den. Mål- och resultatstyrningen har ökat friutrymmet på lokal nivå, samtidigt som kraven på utvärdering och resultatkontroll har skärpts.

För att bättre svara mot de statliga uppgifterna avvecklades Skolöverstyrelsen (SÖ), länskolnämnderna och Statens institut för läromedel (SIL) den 1 juli 1991. De ersattes av de nya myndigheterna Statens skolverk (Skolverket) och Statens institut för handikappfrågor i skolan (SIH).⁹

Skolverkets övergripande uppgift skulle vara att hävda de nationella målen för skolväsendet. En huvuduppgift blev att utveckla och ansvara för en nationellt sammanhållen och samordnad uppföljning och utvärdering av skolan. Tillsyn skulle komplettera

⁷ Prop. 1988/89:4.

⁸ Prop. 1990/91:18.

⁹ Fr.o.m. den 1 juli 2001 Specialpedagogiska institutet (SIT).

uppföljningen och utvärderingen. En annan huvuduppgift blev att ta fram underlag och förslag till utveckling av skolan. Vidare skulle staten svara för att det fanns tillgång till fortbildning av god kvalitet i alla delar av landet.

Efter förslag från utredningen Myndigheter på skolområdet¹⁰ delades Skolverket upp i två myndigheter den 1 mars 2003: Skolverket och Myndigheten för skolutveckling (MSU). För att skapa en objektiv gransknings- och tillsynsmyndighet separerades Skolverkets granskande uppgifter från den utvecklingsstödjande verksamheten. Därför renodlades och koncentrerades Skolverkets uppgifter till kvalitetskontroll genom uppföljning, utvärdering och utbildningsinspektion, dvs. granskning och tillsyn. MSU fick till uppgift att stödja skolutveckling och främja kompetensutveckling främst inom nationellt prioriterade områden.

Redan år 2002 hade Nationellt centrum för flexibelt lärande (CFL) bildats med uppgift att stödja användningen av distansutbildning och komplettera den kommunala vuxenutbildningen med utbildning på distans.

3.2.2 Skolmyndigheterna

Regeringen har bl.a. i budgetpropositionen för 2007¹¹ angett politikens inriktning på skolområdet. Genom tydliga mål och höga kvalitetskrav och genom att undvika detaljstyrning samt fokusera på kvalitet och stabila spelregler skapas förutsättningar för att stärka de professionella i deras arbete.

I den departementspromemoria med förslag till ny skollag m.m. som utarbetas av Skollagsberedningen¹² kommer principerna för ansvarsfördelningen mellan stat och kommun liksom mellan huvudman och rektor att behandlas.

Statlig styrning på skolområdet innebär att sätta resultatmål för en verksamhet och följa upp dem (mål- och resultatstyrning), att tilldela verksamheten erforderliga resurser för att nå dessa mål samt att följa upp att verksamheten når målen genom att arbeta på ett ändamålsenligt sätt och att resurserna används effektivt (processstyrning).

¹⁰ Dir. 2002:76.

¹¹ Prop. 2006/07:1, utg. omr. 16, politikens inriktning.

¹² U 2006:E.

Styrning innefattar alla de åtgärder som ledningen i en organisation vidtar för att påverka organisationens processer och resultat.

Den nya myndighetsstruktur som utredningen föreslår ska underlätta statens styrning och minska behovet av särskilda regeringsuppdrag.

3.2.3 Myndigheter för handikappfrågor i skolan

Den svenska handikappolitiken utgår från den nationella handlingsplanen för handikappolitiken.¹³

Regeringens principiella utgångspunkt är att alla elever har rätt till en bra skola där de kan trivas och ges förutsättningar att nå kunskapsmålen. Elever har dock olika behov av stöd. För att tillgodose de skilda behoven behövs olika utbildningsalternativ, ibland med specialistkompetens eller specifika hjälpmedel.

Skolmyndighetsutredningen har i uppdrag att föreslå en ny struktur för samtliga förvaltningsmyndigheter inom skolväsendet m.m. Myndigheter som Specialpedagogiska institutet (SIT) och Specialskolemyndigheten (SPM) med uppgifter att ge stöd eller utbildning till personer med funktionshinder berörs därmed av utredningen. Utgångspunkten för utredningen är att politiken på området ligger fast. Parallellt med myndighetsöversynen pågår också en särskild utredning om statliga specialskolor.¹⁴

3.2.4 Myndigheter för sameskolfrågor

Grunden för minoritetspolitiken finns i propositionen *Nationella minoriteter i Sverige*.¹⁵ Där slås bl.a. fast att det samiska folket är ett urfolk och en nationell minoritet.

Skolmyndighetsutredningen har i uppdrag att föreslå en ny struktur för samtliga förvaltningsmyndigheter inom skolväsendet m.m. Sameskolstyrelsen, som är förvaltningsmyndighet för de statliga sameskolorna, och Sametinget berörs därmed av utredningen. Utgångspunkten för utredningen är att politiken på området ligger fast.

¹³ Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken (prop. 1999/2000:79).

¹⁴ U 2006:11.

¹⁵ Prop. 1998/99:143.

4 En ny myndighetsstruktur på skolområdet

4.1 Övergripande om strukturen

Varje myndighet måste utformas efter sitt uppdrag och statens krav. Oavsett hur ansvaret fördelas, är det angeläget att perspektivet vidgas från den egna organisationen till statsförvaltningen och den offentliga sektorn som helhet. Med utgångspunkt i utredningsuppdraget och som ett led i den nationella strategin för att höja kvaliteten i skolan och säkra en likvärdig utbildning redovisas nedan ett förslag till en ny mer samlad, rationell och överskådlig myndighetsstruktur på skolområdet.

4.1.1 Ny organisationsstruktur

Utredningens förslag: En ny myndighetsstruktur införs från den 1 juli 2008. Organisationen innebär att statens ansvar för skolfrågorna samlas i tre nya skolmyndigheter.

Skälen för utredningens förslag: I utredningens uppdrag ingår att, utifrån vissa givna förutsättningar, föreslå en ny och effektiv myndighetsstruktur som ska omfatta färre myndigheter än i dag. Utredningen ska pröva vilka kärnuppgifter som staten ska svara för samt vilka former av stödjande eller utvecklande verksamhet som fortfarande ska rymmas inom det statliga åtagandet. I det följande redovisar utredningen sina överväganden och förslag till att samla statens ansvar för skolfrågorna i tre nya myndigheter från och med den 1 juli 2008.

Färre och mer effektiva myndigheter

Organisations- och strukturförändringar är nödvändiga för att effektivisera statsförvaltningen och anpassa verksamheten efter de målinriktade kvalitetskrav som nu ställs på skolområdet. Dagens splittrade struktur, som omfattar åtta enskilda skolmyndigheter och tre särskilda beslutsfunktioner, är ineffektiv och behöver förändras.

Utvecklingen mot stora sammanhållna myndigheter är en tydlig trend inom statsförvaltningen och märks på område efter område. Senast har s.k. enmyndigheter bildats för bl.a. kriminalvården och kronofogdarna. Även Försäkringskassan och Arbetsmarknadsverket har omorganiserats. För att skapa en mer effektiv och kraftfull förvaltning bör även den nya myndighetsstrukturen på skolområdet bygga på några få stora myndigheter med tydliga och avgränsade statliga åtaganden. Därför föreslås att ansvaret för skolfrågorna samlas i tre nya myndigheter:

- Skolinspektionen,
- Skolverket, och
- Myndigheten för specialpedagogik.

Inrättandet av dessa tre myndigheter påverkar dagens myndigheter med ansvar för skol- och utbildningsverksamhet. Omstruktureringen innebär vidare att Sametinget föreslås överta ansvaret för Sameskolstyrelsens frågor.

Bättre statlig styrning och kontroll

Myndighetsstrukturen på skolområdet behöver utformas så att myndigheterna på bästa sätt kan utföra de uppgifter som regering och riksdag beslutar om. Dagens struktur är inte tillfredsställande. Det stora antalet myndigheter har lett till otydliga ansvarsförhållanden, gränsdragningsproblem samt brister i styrning och uppföljning. Därför behöver antalet skolmyndigheter minska och statens åtagande renodlas och begränsas.

En viktig princip för den samlade översyn som pågår inom hela statsförvaltningen är att framtidens myndigheter ska fokusera på statens kärnuppgifter. Det är naturligt att offentlig verksamhet omprövas i takt med samhällets och omvärldens utveckling. Därmed

blir det också självklart att överväga vilka uppgifter som ska vara statliga.

Vissa av skolmyndigheternas uppgifter överlappar varandra. Andra uppdrag är så omfattande och oklara att myndigheterna har svårt att fokusera på sina kärnuppgifter. Exempel på överlappande eller sammanfallande uppgifter finns i dag när det gäller ansvaret för skolutveckling och för s.k. främjandeuppgifter. Både MSU och SIT har t.ex. i uppdrag att ge stöd och stimulans för skolhuvudmännens kompetensutveckling i specialpedagogik för redan verksamma lärare. De regionala utvecklingscentrum som är kopplade direkt till universitet och högskolor har också en viktig uppgift när det gäller att stödja skolutveckling. Även CFL har uppgifter av främst stödjande och pådrivande karaktär. Om denna oklara ansvarsfördelning kombineras med en otydlig styrning finns risk för dubbla budskap och att uppgifterna hanteras olika av myndigheterna. I värsta fall kan även konflikter uppstå mellan dessa.

Dagens skolmyndigheter är svåra att styra. I vissa fall räcker inte uppgifterna i instruktioner och regleringsbrev utan myndigheterna får nya uppgifter i särskilda regeringsuppdrag, som ibland sträcker sig över lång tid. Myndigheternas årsredovisningar ger därför sällan någon övergripande bild av hur väl verksamheten uppfyller sina mål. De ger inte heller tillfredsställande svar på frågor av den typ som bör ställas för att kunna värdera och ompröva verksamheten inom ramen för det löpande budgetarbetet och mål- och resultatstyrningen.

Den nya myndighetsstruktur som föreslås syftar till att underlätta regeringens styrning och minska behovet av särskilda regeringsuppdrag. Utredningen som föregick den nuvarande fördelningen av uppgifter mellan Skolverket och MSU anförde följande om regeringens styrning av myndigheterna:

Regeringens styrning av myndigheterna bör ske genom instruktion, tydliga regleringsbrev och en god myndighetsdialog. Regeringen har alltså beslutat mål, lämnat uppdrag och krävt in återrapportering i regleringsbrev. När krav ställs på detta sätt, bör det inte föreligga problem för myndigheterna att få klarhet om vad som åläggs dem. Uppdragen bör vara så utformade att de inte binder upp myndigheten så mycket att dess möjlighet att planera mer långsiktigt och strategiskt försvåras. Uppdragen bör vara sinsemellan samordnade och konsekventa vad gäller innehåll och rapporteringskrav osv.

Den särskilda utredaren framhöll också att den stora mängden regeringsuppdrag och övrig detaljerad styrning t.ex. av hur anslag

får användas skapade problem av olika slag till förfång för Skolverkets resultat.¹

Avsikten med den myndighetsmodell som nu föreslås är att skolmyndigheternas långsiktiga uppgifter tydligt ska framgå av deras instruktioner och att uppgifter på kort sikt ska anges i regleringsbrev. Antalet särskilda regeringsuppdrag bör begränsas och avse avgränsade uppgifter. Den tidigare regeringen har återkommande valt att genom många särskilda regeringsuppdrag i detalj precisera skilda skolmyndigheters ansvar och uppgifter. Ibland har också arbetsätt och inriktning föreskrivits i uppdragen. Även den nya regeringen har fortsatt på inslagen linje. Vissa regeringsuppdrag har varit och är av sådan karaktär att uppgiften redan ryms inom myndighetens kärnverksamhet enligt instruktion eller regleringsbrev. Det samlade intrycket är att dessa särskilda uppdrag påverkat skolmyndigheterna negativt så att deras inriktning på kärnuppgifterna delvis gått förlorad. Bl.a. erfarenheterna från MSU visar att regeringens styrning genom en mångfald särskilda regeringsuppdrag inte fungerat väl.

Regeringen anlitar de olika skolmyndigheterna för att förmedla statsbidrag i förhållandevis stor omfattning. Det är viktigt att de stora investeringar som görs på skolområdet sker på ett så effektivt sätt som möjligt. Statsbidragen har olika syften att fylla och resurserna är av skiftande storlek. Regleringen av förmedlingen skiljer sig också åt. Genom att begränsa antalet myndigheter på skolområdet minskar staten antalet instanser som har att hantera statsbidragen. Sannolikt kommer flera skolmyndigheter även i fortsättningen att förmedla statsbidrag av olika slag. Hanteringen av statsbidrag med liknande ändamål och syften, t.ex. att stödja elever med funktionshinder, bör dock samlas i en och samma myndighet. Därmed blir såväl staten som myndigheten mer uppmärksamma på vilka resurser som finns och hur de används. Hanteringen bör alltså stramas upp.

Begränsa statens åtagande

Ansvarsfördelningen mellan staten, skolhuvudmännen och de verkamma i skolan behöver bli tydligare och tillämpas mer konsekvent. Myndighetsstrukturen på området måste anpassas bättre till en mål- och resultatstyrd skola. Det finns även behov av en tydlig

¹ *Myndigheter på skolområdet – delrapport 1 och 2* från utredaren Hans Forsell, år 2002.

gränsdragning mellan förvaltning och politik vad gäller opinionsbildande verksamhet. Enligt utredningens uppfattning är det svårt att klargöra och kvantifiera förekomsten av sådan verksamhet inom skolmyndigheterna. Förvaltningskommittén (dir. 2006:123) har i uppdrag att för samtliga statliga myndigheter belysa förekomsten av opinionsbildning och eventuella problem i sammanhanget.

Myndighetsstrukturen ska bidra till att tydliggöra ansvar och uppgifter på nationell respektive lokal nivå i ett mål- och resultatstyrt skolsystem. Friutrymmet för rektor och lärare ska vara stort. Enligt utredningens direktiv ska verksamhetens självbestämmande och den professionella friheten för lärare och rektorer öka. Av de angivna utgångspunkterna för utredningens arbete framgår tydligt att de statliga myndigheternas offentliga åtagande ska begränsas. Uppgifter som bör ankomma på kommuner eller andra organisationer eller som i stället kan tas om hand av den privata marknaden ska lyftas bort från de statliga myndigheterna.

Ansvaret för skolans utveckling

Decentraliseringen på skolans område har inneburit en renodling av statens och skolhuvudmännens ansvar och roller. Arbetet med att utveckla formerna för att stödja skolutveckling är en grannliga uppgift. Den måste utgå från den nuvarande ansvarsfördelningen mellan stat och kommun. Staten och kommunerna har ett delat ansvar för skolan. Staten anger målen och ramarna för utbildningen samt ansvarar för nationell likvärdighet och den enskildes rätts-säkerhet.

Skolhuvudmännen har det fulla ansvaret för skolans drift och verksamhet. Huvudmännen bestämmer hur målen ska nås, hur verksamheten ska organiseras och vilka resurser som ska satsas. Kommuner och övriga huvudmän har således ansvaret för att bedriva verksamheten på ett sådant sätt att alla elever ges förutsättningar att nå de nationella målen. I en mål- och resultatstyrd skola är kvalitetsutvecklingen på skolnivå först och främst ett ansvar för varje skola.

Staten ska följa hur skolhuvudmännen uppfyller de nationella målen, men att utveckla verksamheten pedagogiskt och metodiskt är en uppgift huvudsakligen för huvudmännen. Det kräver en tydlig rågång mellan att å ena sidan på nationell nivå generellt stödja och

stimulera utveckling och å andra sidan på lokal nivå bedriva skol-utveckling.

Den enskilda skolans utvecklingsarbete är grunden för en god utbildning och en god skolmiljö. Huvudansvaret för detta vilar på de professionella i skolorna, dvs. förskolechefer/rektorer och lärare. Huvudmännen har ett särskilt ansvar för att skapa goda förutsättningar för utveckling.

Statens del av ansvaret för skolans utveckling tar sin utgångspunkt i målen i skollagen (1985:1100) om en likvärdig skola i hela landet. Tydliga mål och en väl fungerande uppföljning och granskning av kvalitet och resultat ger huvudmän och skolor viktiga förutsättningar för att bedriva kontinuerligt utvecklingsarbete. För att trygga en likvärdig utbildning bör dock staten i viss omfattning kunna bistå och ge underlag till huvudmän och skolor för deras utvecklingsarbete.

Staten bör därför vid behov vidta åtgärder av generell karaktär för att inom nationellt prioriterade områden stödja den lokala kvalitetsutvecklingen. Staten bör dock inte ta på sig något eget ansvar för det pedagogiska utvecklingsarbetet hos enskilda huvudmän eller skolor. Statens åtgärder bör utformas så att de inte begränsar huvudmännens ansvar. Skolhuvudmännen har i sin egenskap av arbetsgivare ansvar för den kontinuerliga kompetensutvecklingen av den undervisande personalen och för att denna har nödvändiga insikter i gällande föreskrifter.² Lärarnas kompetensutveckling är ett arbetsgivaransvar och därmed främst en uppgift för huvudmännen och skolorna. Den måste utgå från den enskilda skolans egna behov och förutsättningar.

När staten ser behov av att rikta främjande eller stödjande insatser mot huvudmän och skolor, bör dessa insatser vara av generell och opartisk karaktär, så att staten inte genom sina myndigheter ingriper i huvudmannens, förskolechefens/rektorns eller lärarnas ansvar.

Statliga myndigheter som driver nätverk

I utredningens direktiv framhålls behovet av att renodla statens uppgifter och åtaganden inom området. Utredningen konstaterar att både MSU och CFL har utvecklat användningen av nätverk i sitt arbete med att stödja och driva på utvecklingen av den lokalt be-

² 2 kap. 7 § skollagen.

drivna verksamheten. Nätverken har fått stöd i form av personella och ekonomiska resurser av myndigheterna.

En nätverksorganisation är en decentraliserad organisation som hålls ihop av olika relationer och kontakter, ofta utan att ha något egentligt centrum.

Utredningen har frågat sig om det i fortsättningen bör anses vara ett statligt åtagande att initiera och förvalta nätverk med syfte att åstadkomma utveckling på det lokala planet. Olika aktörer inom ett nätverk kan samverka för att nå gemensamma mål, men de kan även ha motstridiga intressen. Det finns en risk att ett nätverk som leds av en myndighet kan ses som legitimerande. Nätverket kan komma att bidra till en indirekt normgivning som inte nödvändigtvis till alla delar överensstämmer med den statliga regleringen inom området. En nationell skolmyndighet som motor i ett nätverk kan ses som ett uttryck för ett "top-down" perspektiv, vilket står i direkt motsats till decentraliseringens grundläggande tanke om att lokal skolutveckling ska bygga på skolledarnas och lärarnas erfarenhet och professionalism.

Utredningen anser därför myndigheter på skolområdet endast undantagsvis bör starta, driva och förvalta nätverk. Risken är påtaglig att staten genom att ta på sig ett ansvar för att driva nätverk i utvecklingssyfte underminerar mål- och resultatstyrningen genom att ta över och begränsa huvudmännens och de professionellas grundläggande ansvar för att utveckla verksamheten.

Nätverk kan däremot vara en praktisk metod för kommuner och andra skolhuvudmän för att i samverkan med regionala utvecklingscentrum bedriva skolutveckling.

En helt annan fråga är sådana nätverk som etableras mellan olika statliga myndigheter i syfte att utveckla myndigheternas egna rutiner och verksamhet liksom sådana referensgrupper som myndigheterna använder för att inhämta kunskap i olika sammanhang.

Folkbildningens frihet och självstyre

I propositionen *om folkbildning*³ föreslogs en ändrad ansvarsfördelning mellan staten och folkbildningen. Inom de ramar som riksdag och regering lade fast skulle folkbildningen själv ta ansvar för fördelning av statsbidrag, administration och organisation samt för uppföljning och utvärdering. Dessa uppgifter skulle fullgöras av

³ Prop. 1990/91:82

ett folkbildningsråd – en ideell förening som bildades av Folkbildningsförbundet, Rørelsefolkhøgskolornas interesseorganisation (RIO) och Landstingsförbundet. På så sätt skulle den statliga detaljregleringen och myndighetsutövningen inom området kunna upphöra. Föredragande statsråd utgick från att rådet skulle ta initiativ till och finansiera forsknings- och utvecklingsarbete inom området.

Riksdagen⁴ ställde sig bakom grundtanken om en övergång från statlig regelstyrning till målstyrning av bidragsgivningen till folkbildningen. Övergången borde åtföljas av en ökad frihet och ett ökat ansvar för folkbildningen att själv administrera och organisera sin verksamhet. Folkbildningsrådet bildades i april 1991. Genom riksdagsbeslutet övergick folkbildningen från att i hög grad vara inordnad i den statliga förvaltningen till en form av självstyre och egenförvaltning inom ramen för statens mål och riktlinjer.

I propositionen *Folkbildning*⁵ hade regeringen samma principiella syn på folkbildningen. Riksdag och regering skulle även fortsättningsvis lägga fast övergripande mål och motiv för att bevilja statsbidrag. Inom dessa gränser skulle studieförbund och folkhögskolor själva lägga fast målen för sin verksamhet.

I *Lära, växa, förändra. Regeringens folkbildningsproposition*⁶ föreslogs att principerna enligt 1991 års beslut om statens stöd till folkbildningen ska ligga fast. Folkbildningen ska stå fri från staten och själv formulera sina mål och utforma sin verksamhet. Staten ska formulera sina syften med statsbidraget och folkbildningen själv ta ansvar för att fördela statsbidraget samt att följa upp och utvärdera den verksamhet som finansieras med statsbidrag.

De grundläggande dragen av frihet och självstyre talar för att folkbildningen i största möjliga utsträckning ska stå fri i förhållande till myndigheterna på skolområdet. Mot denna bakgrund ser utredningen det som naturligt att den utvecklingsstödjande verksamhet som CFL hittills har bedrivit med inriktning mot folkbildningen upphör. Vidare bör det övervägas om inte Folkbildningsrådet självt bör ansvara för hantering och förmedling av de statsbidrag till folkbildningen som i dag administreras av de statliga skolmyndigheterna.

⁴ Bet. 1990/91:UbU18, rskr. 1990/91:358.

⁵ Prop. 1997/98:115.

⁶ Prop. 2005/06:192.

Förbättrad tillgänglighet och kvalitet

Vid utformningen av myndighetsstrukturen på skolområdet är det viktigt att beakta statens möjlighet att säkerställa likvärdighet för medborgarna i såväl statlig som kommunal och enskild verksamhet. Kommunerna ansvarar för en mycket stor del av vår konsumtion av offentliga finansierade tjänster. Verksamheten på skolområdet sorterar huvudsakligen under kommunalt huvudmannaskap. Det finns emellertid i dag ett behov av en större nationell enhetlighet på skolområdet. Likvärdighet kräver central styrning i form av normering, tillsyn och kvalitetsgranskning samt uppföljning och utvärdering. Kvaliteten i verksamheten och rättssäkerheten behöver säkerställas. Kravet på likvärdighet har således ett pris i form av en mer centraliserad statlig förvaltning.

Dagens myndighetsstruktur på skolområdet gör det svårt för föräldrar, allmänhet, huvudmän och andra intressenter att överblicka myndighetsstrukturen och ansvarsfördelningen för att identifiera kontaktvägarna i olika frågor. Med färre myndigheter och tydligare ansvarsfördelning mellan dem blir de statliga uppgifterna lättare att sköta. Samtidigt blir transparensen och tillgängligheten för medborgarna högre.

Kostnadseffektivitet

En förändrad myndighetsstruktur är också motiverad av ekonomiska skäl. De ekonomiska resurserna utnyttjas inte optimalt inom dagens struktur. Elva olika myndigheter och särskilda beslutsfunktioner medför uppenbar risk för dubbelarbete, vilket innebär ineffektiva lösningar.

Utredningens förslag innebär att ansvaret för skolfrågorna koncentreras till några få större myndigheter. Små myndigheter och små geografiskt spridda enheter har ofta problem med höga administrativa kostnader, samordning, kompetensutveckling och sårbarhet. Färre skolmyndigheter kommer på sikt att bli mer kostnadseffektiva.

Samverkan

Samverkan är en förutsättning för det skolpolitiska utvecklingsarbetet. Utifrån olika utgångspunkter ska skolmyndigheterna verka för att skapa en effektiv statsförvaltning, där ledstjärnan är

att kvalitetssäkra utbildningen och verksamheten i skolan. Samarbetet ska grunda sig på en tydlig ansvarsfördelning. I dag ställs närmast slentrianmässigt krav på att skolmyndigheterna ska samverka i arbetet med att fullgöra skilda åtaganden. Utredningen bedömer att förutsättningarna för samverkan förbättras avsevärt genom att antalet myndigheter blir färre och att rollfördelningen dem emellan är tydlig.

4.2 En ny myndighet för inspektion inrättas

Utredningens förslag: En ny skolmyndighet inrättas från den 1 juli 2008. Den nya myndighetens namn ska vara Skolinspektionen. Myndigheten ska ansvara för inspektion, kvalitetsgranskning och tillsyn över det offentliga skolväsendet för barn, ungdomar och vuxna, de fristående skolorna samt den av det allmänna anordnade förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen m.m. Den utbildningsinspektion och det övriga tillsynsansvar som Statens skolverk har förs till den nya Skolinspektionen. Även sektorsansvaret för handikappfrågor förs från Statens skolverk till Skolinspektionen. Ledningsformen för myndigheten ska vara enrådighetsmyndighet med insynsråd.

Skälen för utredningens förslag: Enligt direktiven⁷ ska utredningen överväga om inspektionen ska bli en självständig myndighet för kvalitetsgranskning och tillsyn.

En självständig myndighet

Regeringen har i budgetpropositionerna för 2007 och 2008 konstaterat att den statliga utbildningsinspektionen behöver stärkas. Fokus ska ligga på måluppfyllelsen. Inspektionsresultaten ska vara jämförbara och offentliga, dvs. lättillgängliga för var och en. För ändamålet beräknar regeringen att berört anslag bör öka med 150 miljoner kronor år 2008 för Statens skolverks utbildningsinspektion.

⁷ Dir. 2007:28.

Enligt direktiven till Skolmyndighetsutredningen ska inspektionens uppgifter renodlas och förstärkas, så att fokus ligger på hur väl skolorna klarar kunskapsuppdraget. Utredaren ska överväga om inspektionen ska bli en självständig myndighet för kvalitetsgranskning och tillsyn. Direktiven pekar vidare på att inspektionen måste utföras med god kvalitet och utifrån kunskap om vetenskapliga metoder för att utvärdera skolors och verksamheters insatser.

Sverige har till skillnad från de flesta länder från regeringen fristående förvaltningsmyndigheter. Departementsorganisationen är förhållandevis liten och inriktad på att vara ett beredningsorgan för regeringen. I andra länder är departementen avsevärt större och inom dessa finns funktioner som i Sverige finns hos myndigheter. Det som förenar länderna inom EU är de krav som ställs genom olika EG-direktiv. Det ställs också krav på tillsynsmyndigheters oberoende. På nationell nivå får alltså fristående tillsynsmyndigheter pekas ut och det finns inget som hindrar att dessa bedriver tillsyn över flera verksamheter.

Utredningen konstaterar inledningsvis att det inte finns någon generell tillsynslag som lägger fast principerna för tillsyn. Tillsynsutredningen (SOU 2004:100) har haft i uppdrag att utreda hur den statliga tillsynen kan göras till ett tydligare och effektivare förvaltningspolitiskt instrument, som bättre bidrar till kontrollen och genomförandet av demokratiskt fattade beslut. Utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

I dag innefattar begreppet ”tillsyn” inte sällan också andra verksamheter, såsom rådgivning, allmän information, utvecklingsstöd och normering i form av utfärdande av föreskrifter. Tillsynsutredningen föreslog att tillsynsbegreppet borde avgränsas för att förtydliga det offentliga organets uppdrag och lämnade förslag till definitioner av tillsynsbegreppet. Syftet var bl.a. att avgränsa den granskande tillsynen från normering (regelgivning, rådgivning etc.). Tillsynsutredningens definition förutsätter att tillsynsorganet ska vara organisatoriskt fristående från de verksamhetsansvariga inom tillsynsområdet och utföra sitt uppdrag oberoende och självständigt. Dessa krav innebär att den tillsynsansvariga organisationen inte ska ha möjlighet att styra den tillsynspliktiga verksamheten genom andra medel, t.ex. genom att tilldela resurser eller ange resultatmål för verksamheten.

Skolmyndighetsutredningen bedömer att regeringen har behov av en ny fristående myndighet med huvudsaklig uppgift att ansvara för att säkra kvaliteten och regelefterlevnaden på skolområdet.

Myndigheten bör även svara för de tillsynsuppgifter som i dag ligger på Skolverket i form av handläggning av enskilda anmälningsärenden. För att undvika rollkonflikter etc. ska inspektionen göras självständig. På liknande sätt har särskilda myndigheter inrättats med inspektions- och tillsynsuppgifter på andra politikområden. På infrastrukturområdet har Järnvägsstyrelsen och Luftfartsstyrelsen bildats under senare år. Frågan om att bilda en gemensam trafikinspektionsorganisation på detta område utreds för närvarande (dir. 2007:105). Staten har signalerat att renodlingsprincipen är central på tillsynsområdet.

Två separata skolmyndigheter ger förutsättningar för en tydlig rollfördelning dem emellan. Tydlighet bidrar till ökad förutsägbarhet och därmed ökad rättssäkerhet för alla berörda. Utredningen delar också Tillsynsutredningens uppfattning att tillsynsuppgifter inte ska blandas med utvecklande eller bidragsförmedlande uppgifter. Uppgifter av föreskrivande karaktär bör hållas åtskilda från tillsynen. Skolmyndighetsutredningen anser att det inte finns något alternativ till att inrätta en skolinspektion som är fristående i förhållande till föreskrivande och utvecklingsstödjande skolmyndigheter.

Radio- och TV-verket samt Granskningsnämnden för radio och TV är andra exempel där staten har skilt den normerande verksamheten från den inspekterande funktionen. Utredningen har vidare erfarit att regeringen avser att fr.o.m. den 1 januari 2008 inrätta en ny myndighet, Energimarknadsinspektionen. I promemorian *Sammanläggning av Statens strålskyddsinstitut och Statens kärnkraftinspektion*⁸ föreslås att de två tillsynsmyndigheterna läggs samman till en ny myndighet med sammanhållet ansvar för strålskydd och kärnsäkerhet. Även om det finns exempel på myndigheter som har såväl normgivnings- som tillsynsuppgifter är det enligt Skolmyndighetsutredningens bedömning viktigt att på skolans område särskilja normgivningen från kontrollen. Utredningen har efter övervägande funnit att kravet på en oberoende inspektion bäst tillgodoses genom att uppgifterna placeras utanför Skolverket i en särskild myndighet.

Genom att renodla statens uppgifter och låta en separat myndighet, Skolverket, få ansvar för kursplaner och tillhörande kommentar- och referensmaterial skapas grundläggande förutsättningar för en opartisk granskning av skolans kunskapsresultat. Utred-

⁸ Ds 2007:16.

ningen föreslår i det följande att viss stödjande och utvecklande verksamhet som staten bör ansvara för ska föras till Skolverket. Sådana uppgifter utförs i dag främst av CFL och MSU. Detta innebär att Skolverket kommer att få en förändrad roll. Utredningen anser det viktigt att inspektion och stöd bedrivs separat från varandra och med integritet. Förhållandet mellan tillsyn och främjande verksamhet inom Skolverket har tidigare diskuterats i flera sammanhang. Både dåvarande Riksrevisionsverket (RRV) och Riksdagens revisorer har påpekat såväl att Skolverkets tillsyn bör ökas som att tillsyn inte bör blandas ihop med främjande verksamhet.⁹

Enligt utredningens uppfattning är ett huvudsyfte med reformeringen av myndighetsstrukturen att skapa en ändamålsenlig nationell inspektion. Den bör få en viktig roll som drivande kraft i kvalitetsarbetet och ska bistå regeringen i arbetet med att uppnå målen för skolpolitiken. Det är också viktigt att de olika skolmyndigheterna samarbetar och samverkar för att nå goda resultat.

Utgångspunkten är att all normering (vid sidan av Riksdagens och regeringens) som rör skolväsendet i vid bemärkelse – det centrala innehållet i utbildningen och därmed sammanhängande frågor – även i fortsättningen ska ligga på Skolverket. Inspektionens ställningstagande i inspektions- och tillsynsbeslut till hur reglerna i skolförfattningarna bör tillämpas är i formell mening inte normering. Däremot innebär beslutet myndighetsutövning mot den berörda skolhuvudmannen och kommer att få normerande effekt inte bara för den inspekterade verksamheten utan också för skolväsendet som helhet. Tillsynen kan därmed tillföra normeringen värdefull information och tvärtom. Normgivningen är generell till sin karaktär, medan inspektionen är specifik. Risken för att två skolmyndigheter kan ha olika uppfattningar eller göra skilda bedömningar förtjänar att uppmärksammas men inte att överdrivas. Utredningen återkommer i det följande till vikten av samverkan och samordning.

Skolmyndighetsutredningens uppdrag är emellertid inte att i detalj föreslå hur arbetet ska bedrivas. Regeringen har tillkallat en särskild utredare med uppgift att lämna förslag till den statliga utbildningsinspektionens framtida inriktning och utformning (dir. 2007:80). Utredaren ska även föreslå former för regeringens styrning av utbildningsinspektionen. Uppdraget gäller främst den

⁹ *Skolverkets tillsyn* (2001:24) respektive *Statens styrning av skolan – från målstyrning till uppsökande bidragsförmedling* (2001/02:13), rapporter från RRV.

kvalitetsgranskande delen av inspektionen där utvecklingsbehoven bedöms vara störst. Utredaren ska redovisa sitt uppdrag senast den 15 december 2007.

Mot bakgrund av dessa överväganden föreslår utredningen att en ny skolmyndighet inrättas från den 1 juli 2008. Myndighetens uppdrag ska omfatta följande ansvarsområden.

4.2.1 Inspektion

Mål- och resultatstyrning

I ett system som skolväsendet, där ansvaret för verksamheten är decentraliserat till kommuner och enskilda huvudmän och som bygger på mål- och resultatstyrning, krävs en tydlig och effektiv uppföljning, granskning, tillsyn och utvärdering. De krav som ställs i lag och andra föreskrifter måste hävdas aktivt. Staten måste kräva att åtgärder vidtas när kraven inte är uppfyllda. Dagens brister i mål- och resultatstyrningen av skolväsendet, bl.a. i läro- och kursplaner, har bidragit till en försämrad måluppfyllelse och bristande likvärdighet i utbildningen. Regeringen har därför lagt om skolpolitiken för att stärka kvaliteten. Kunskapsuppdraget sätts i centrum och den nationella inspektionen stärks. Staten behöver ett skarpt instrument för granskning och tillsyn över kvalitet och likvärdighet på skolområdet.

Återkommande kvalitetsgranskningar är värdefulla såtillvida att de identifierar brister i utbildningen. Såväl externa utvärderingar som Skolverkets egna bedömningar visar att kommunerna är positivt inställda till inspektionerna samt att dessa på ett värdefullt sätt bidrar till det lokala kvalitetsarbetet. Inspektionen har i sig en kvalitetshöjande effekt. Genom att påtala brister och förbättringsområden påskyndar den förbättringar inom verksamheten. Detta har bl.a. konstaterats av andra myndigheter på utbildningsområdet.¹⁰ Ekonomistyrningsverket, som utvärderat inspektionsverksamheten på uppdrag av Skolverket, konstaterar att den bidrar till att skolorna tar tag i problemen.¹¹

¹⁰ Högskoleverkets rapport 2007:31R *Hur har det gått, en slutrapport om Högskoleverkets kvalitetsgranskningar åren 200–2006*.

¹¹ Skolverkets utbildningsinspektion – ger den några effekter? Effekttvärdering genomförd på uppdrag av Skolverket, Ekonomistyrningsverkets slutrapport, januari 2006.

Mål för verksamheten

Målet för den nya myndigheten ska vara att bidra till måluppfyllelsen inom ansvarsområdet genom nationell skolinspektion. Detta ligger i linje med uttalandet i regleringsbrevet för budgetåret 2007 avseende Statens skolverk om att målet för utbildningsinspektionen är att den ska bidra till ökad kvalitet, likvärdighet och måluppfyllelse inom verksamhetsområdet. Utredningen anser att detta ska ske utan att myndigheten på något sätt övertar det lokala ansvaret för genomförandet av nödvändiga förbättringsåtgärder.

4.2.2 Tillsyn

Enligt Tillsynsutredningens slutbetänkande¹² är tillsyn ett samhällsstyrande instrument i situationer, där staten har garanterat medborgarna att en viss verksamhet ska nå upp till en viss standard. Kärnan i tillsynsrelationen är rätten för ett tillsynsorgan att granska ett tillsynsobjekt, dvs. den verksamhet för vilken staten fastställt normerna, och att rikta krav mot den ansvarige huvudmannen. Utredningens förslag till en allmän tillsynslag bereds för närvarande i Regeringskansliet. Frågan om författningsreglering av tillsynen på skolområdet bereds också inom ramen för det arbete med en ny skollag som pågår i Regeringskansliet.

Den tillsyn som Skolverket och andra skolmyndigheter i dag utövar kompletteras och begränsas av andra myndigheters granskning. Förutom den interna kontroll och granskning som Skolverket svarar för utövas också viss form av tillsyn av Riksdagens ombudsmän (JO), Justitiekanslern (JK) och Arbetsmiljöverket.

Därutöver granskas och kontrolleras skolmyndigheternas verksamhet av Riksrevisionen och ibland också av regeringens stabsmyndigheter. Riksrevisionen genomför den årliga revisionen men också effektivitetsrevision. Här har fokus legat på lika behandling och rättssäkerhet.

JO:s och JK:s tillsyn utgör emellertid inte sådan särskild tillsyn som begränsar Skolverkets tillsynsansvar. JO granskar myndigheter ur ett förvaltningsrättsligt perspektiv.

Arbetsmiljöverket kontrollerar att arbetsgivaren bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete. Verket kontrollerar också arbets-

¹² *Tillsyn – Förslag om en tydligare och effektivare offentlig tillsyn* (SOU 2004:100).

miljön utifrån ett helhetsperspektiv på riskerna i verksamheten (fysiska, psykiska och sociala risker).

Utredningen anser att all tillsyn över det offentliga skolväsendet för barn, ungdomar och vuxna, fristående skolor samt den av det allmänna anordnade förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen, utom den som avser arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftning, ska samlas i den nya Skolinspektionen. Det offentliga skolväsendet för barn och ungdom omfattar förskoleklass, grundskola, obligatorisk särskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, specialskola och sameskola. Det offentliga skolväsendet för vuxna omfattar kommunal vuxenutbildning, vuxenutbildning för utvecklingsstörda och svenskundervisning för invandrare. Det ansvar som Skolverket i dag har¹³ för dessa frågor förs till den nya Skolinspektionen.

Även tillsyn till följd av anmälningar och klagomål om missförhållanden i offentliga och fristående skolor bör föras över från Skolverket till Skolinspektionen.

Av det följande (avsnitt 4.3.2) framgår också att utredningen anser att sektorsansvaret för handikappfrågor ska följa tillsyns- och inspektionsverksamheten och föras från Skolverket till Skolinspektionen.

4.2.3 Andra myndighetsuppgifter

Utredningens förslag innebär att den nya Skolinspektionen kommer att ha inspektions- och tillsynsverksamhet med stor insyn i hela skolväsendet. Verksamheten kommer att kräva hög kompetens inom sakområdet, inom utredningsmetodik och skoljuridik. Utredningen anser därför att det är lämpligt att myndigheten blir värdmyndighet för Skolväsendets överklagandenämnd. Vidare anser utredningen att de frågor som funktionen barn- och elevombudet för likabehandling i dag ansvarar för också kan inrymmas i Skolinspektionen och administreras som en särskild beslutsfunktion. Enligt Statskontorets undersökning¹⁴ råder det ibland oklarhet om vilka uppgifter som ska ankomma på värdmyndigheten och förutsättningarna i övrigt för samverkan. Av den nya myndighetsförordningen (2007:515) följer också att en överenskommelse ska träffas om detta mellan berörda organ. Utredningen menar att i samband med inrättandet av en ny värdmyndig-

¹³ Förordningen (2002:1160) med instruktion för Statens skolverk.

¹⁴ Rapport 2004:9.

het respektive en särskild beslutsfunktion är förutsättningarna goda att komma överens om ekonomi- och personaladministration samt i övrigt hur vissa ärenden ska hanteras. Samtidigt bör frågor om informationsutbyte mellan olika tillsynsfunktioner inom inspektionsmyndigheten regleras. Utredningen återkommer i det följande till dessa myndighetsuppgifter.

4.2.4 Inre organisation m.m.

Myndigheten bör ha en bred expertkompetens på skolområdet. Den bör också ha kvalificerad utvärderingskompetens och hög, gedigen analytisk kompetens. Den juridiska kompetensen är väsentlig, eftersom den behövs för analys och tillämpning av gällande lagstiftning. Även bevakning av ändrad eller ny lagstiftning kommer att vara en central uppgift i myndigheten. Inspektionen ställs ofta inför många svåra juridiska problem. För detta behövs en rättsfunktion som kan ansvara för det rättsliga stödet och för utveckling av allmän förvaltningsrätt, skoljuridik och utbildning. God förtroenhet med aktuell skolforskning är angelägen. Ett väl utvecklat kontaktnät med andra myndigheter, organisationer m.fl. är också av stort värde för myndighetens verksamhet. Samverkan mellan skolmyndigheterna är viktig för att öka måluppfyllelsen på skolområdet.

En samordningsfunktion bör ansvara för planering, samordning, uppföljning, analys och utvärdering av de regionala enheternas verksamhet. Den bör i samråd med den juridiska funktionen fortlopande analysera hur regelverket och inspektörernas verksamhet fungerar i praktiken.

Det finns vidare behov av en väl utvecklad informationsteknik inom den nya myndigheten. Inspektörernas verksamhetsfält är brett, varför kommunikationen med kollegor och andra myndigheter och organ behöver fungera väl. Det är viktigt att Skolinspektionen har en hög ambitionsnivå på detta område. En stödenhet bör samordna IT-frågor för verksamhetsområdet och svara för utveckling, underhåll och utvärdering av de verksamhetsanknutna IT-systemen samt rutiner för medelshantering och redovisning.

Vidare behövs administrativa stödfunktioner (personal, ekonomi, upphandling, internservice etc.). Informations- och upplysningsverksamhet samt framtagandet av verksamhetsanknuten in-

formation, t.ex. på myndighetens webbplats bör också ingå i stödfunktionerna.

4.2.5 Lokalisering

Inspektionen kräver en regional organisation för att nå ut i landet. Då verksamheten rör alla skolor i alla kommuner, är det nödvändigt att ha en regional organisation så att inte restiden för inspektörerna blir orimligt stor. Utredningen återkommer nedan med förslag om hur Skolinspektionen ska överta Skolverkets nuvarande regionala lokalisering (se avsnitt 6.3.2).

4.2.6 Myndighetens namn

Med hänsyn till uppdragets karaktär och omfattning föreslår utredningen att den nya myndighetens namn ska vara Skolinspektionen. Namnet är kort och slagkraftigt. Dessutom finns det flera exempel på myndigheter med rikstäckande inspektionsverksamhet som betecknas på motsvarande sätt bl.a. Datainspektionen, Kemikalieinspektionen och Lotteriinspektionen. För allmänheten blir det självklart att Skolinspektionen är en statlig myndighet med nationellt uppdrag.

4.2.7 Ledningsform

Mot bakgrund av den nya myndighetsförordningen (2007:515) och de riktlinjer för val av ledningsform som utformats med anledning av regeringens uttalade ambitioner kring hur myndigheter bör ledas anser utredningen att Skolinspektionens ledningsform ska vara enrådgivningsmyndighet med insynsråd. Ledningsformen bedöms kunna tillgodose regeringens behov av en stark och direkt styrning. Verksamheten bedöms inte vara av så komplex karaktär att det finns ett behov av en förstärkt ledning med styrelse.

4.3 Ett nytt Skolverk

Utredningens förslag: Från Statens skolverk förs ansvaret för inspektion, tillsyn och enskilda tillsynsärenden till Skolinspektionen. BEO överförs också till den nya Skolinspektionen. Från Statens skolverk till Skolinspektionen förs vidare de administrativa uppgifterna för Skolväsendets överklagandenämnd. Även sektorsansvaret för handikappfrågor förs till Skolinspektionen. Ansvaret för arbetsplatsförlagd utbildning utomlands förs till Internationella programkontoret för utbildningsområdet.

Till det nya Skolverket förs vissa kärnuppgifter från MSU och CFL.

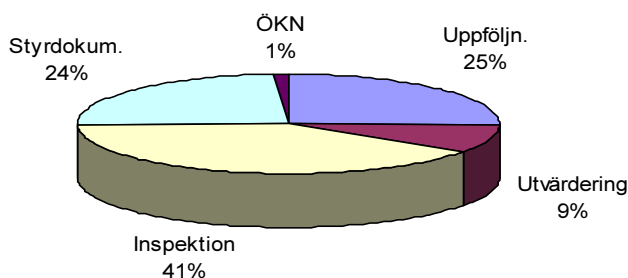
Verksamhetsförändringarna föreslås gälla från den 1 juli 2008. Statens skolverk blir en ny myndighet med namnet Skolverket. Myndighetens ledningsform föreslås bli enrådighetsmyndighet med insynsråd. Skolverket ska inte ha benämningen central förvaltningsmyndighet.

4.3.1 Myndighetens roll och uppgifter

Statens skolverks nuvarande organisation och uppgifter beskrivs utförligt i *bilaga 3*. Sedan den 1 mars 2003 ska verket genom utbildningsinspektion granska kvaliteten i skolväsendet och ha tillsyn, följa upp och utvärdera skolväsendet, förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen, samt kontinuerligt se över kursplaner och betygskriterier. Myndighetens uppgifter styrs och hanteras i fyra verksamhetsgrenar: Uppföljning, Utvärdering, Utbildningsinspektion och Styrdokument. Diagrammet nedan visar Skolverkets kostnader (inkl. overheadkostnader) per verksamhetsgren samt Skolväsendets överklagandenämnd¹⁵ år 2006. De totala kostnaderna nedan uppgick till 421,1 miljoner kronor.

¹⁵ Årsredovisning 2006, Statens skolverk.

Kostnader per verksamhetsgren

Skälen för utredningens förslag: En viktig utgångspunkt för utredningens förslag till en framtida ansvarsfördelning har varit att skilja den uppföljande (statistiska) funktionen från den inspekterande (granskande) funktionen. Utredningen bedömer att en sådan distinktion av uppgifterna underlättar myndigheternas arbete. Förslaget om en ny myndighetsstruktur och inrättandet av Skolinspektionen påverkar därför i stor utsträckning det nuvarande Skolverkets roll och uppgifter. Hela verksamhetsgrenen Utbildningsinspektion föreslås flyttas över till Skolinspektionen. Skolverket påverkas också av att två myndigheter med främjande/utvecklande funktioner föreslås bli nerlagda. Vissa uppgifter av sådan stödjande karaktär som staten även i fortsättningen bör ansvara för föreslås bli överförda från CFL och MSU till det nya Skolverket. Verkets uppgifter renodlas därmed. Uppgifter som kvarstår blir utbildningsstatistik, tillståndsprovning, medborgarservice, styrdokument, resultatbedömning och utvärdering.

Verksamhetsförändringarna föreslås gälla från den 1 juli 2008.

4.3.2 Verksamhet som förs från Statens skolverk

Inspektion

Genom utbildningsinspektion granskar Statens skolverk kvaliteten i skolväsendet och har tillsyn över det offentliga skolväsendet med flera verksamheter. Inspektionen ska dels säkra att huvudmännen uppfyller statens krav enligt skolförfattningarna, dels bedöma hur verksamheterna utvecklas i riktning mot de nationella målen. Det

handlar om en extern bedömning av både efterlevnaden av gällande bestämmelser och kvaliteten i verksamheten. Prioriteringen av inspektionsuppdraget gör utbildningsinspektionen till den dominerande verksamheten. Den svarar för cirka 40 procent av myndighetens kostnader (inkl. overheadkostnader). Som redan framgått föreslås att all inspektionsverksamhet samlas i den nya myndigheten Skolinspektionen. Denna föreslås även ansvara för tillsyn och hantering av enskilda ärenden. Förslaget innebär att en mycket stor och viktig del av Statens skolverks verksamhet förs över till Skolinspektionen. Inspektionsuppdraget framgår i dag av myndighetens instruktion.¹⁶ Regeringens krav på verksamhetsområdet preciseras i Skolverkets regleringsbrev för budgetåret 2007. I organisatoriska termer rymms verksamheten i dag inom avdelningen för utbildningsinspektion.

Enskilda ärenden

Skolverkets tillsynsansvar över skolväsendet är i dag långtgående. Utredningens bedömning är, som redan framgått, att all verksamhet som är nära förknippad med inspektionen ska hållas samman och föras över till Skolinspektionen.

Skolverkets enhet för tillsyn hanterar ärenden som rör enskilda. Det handlar om hantering av anmälningar och klagomål om missförhållanden i offentliga och fristående skolor m.m. Frågorna har nära samband med de frågor om diskriminering och annan kränkande behandling som BEO har att handlägga. Under år 2006 inkom drygt 1 000 enskilda anmälningar som avsåg brister inom skola, förskoleverksamhet och skolbarnomsorg till Skolverket. Hanteringen av sådana anmälningar innebär att granska och kvalitetssäkra skolverksamheten utifrån gällande regelverk. Uppgifterna är i stor utsträckning av juridisk karaktär och ställer krav på hög kompetens inom området. Skillnaden jämfört med Skolverkets inspektion är att anmälningarna görs av enskilda. Utredningen menar att alla uppgifter som innebär att granska och kvalitetssäkra verksamheten i förhållande till regelverket bör hållas samman. Utredningen föreslår därför att hanteringen av enskilda ärenden överförs från Statens skolverk till Skolinspektionen.

¹⁶ Förordning (2002:1160) med instruktion för Statens skolverk.

Arbetsplatsförlagd utbildning utomlands

Skolmyndighetsutredningen ska överväga hur Skolverket på ett effektivt sätt kan samverka med Internationella programkontoret för utbildningsområdet (IPK) för att tillvarata resultatet från EU:s utbildningsprogram (se avsnitt 4.13.2). IPK-utredningen¹⁷ menade att IPK måste spela en mer aktiv och initierande roll när det gäller utvecklingsprojekt inom ramen för EU-programmet. Programkontorets samverkan med de centrala skol- och högskolemyndigheterna föreslogs därför fördjupas så att ett helhetsperspektiv på utvecklingsinsatserna blir möjligt. På så sätt kan den samlade kapaciteten för analyser och spridning av resultat av projekt på internationaliseringsområdet förstärkas.

Sedan år 2001 har Skolverket i uppgift att främja yrkesutbildningens utveckling genom vissa insatser med internationell inriktning. Uppdraget innebär upprättande och drift av ett nationellt referenscentrum för yrkesutbildning (NRP). Sådana nationella centrum har inrättats i alla EU-länder för att öka arbetskraftens rörlighet i Europa. Centrumet har uppgifter främst av stödjande och informerande karaktär. Uppdraget innebär också att Skolverket årligen förmedlar stöd till skolhuvudmän för arbetsplatsförlagd utbildning (APU) utomlands för gymnasieelever. IPK-utredningen föreslog att stödet till APU förs över från Skolverket till IPK och, såvitt gäller europeiska länder, samordnas med insatserna inom Leonardoda Vinci-delen av det nya EU-programmet.

För att renodla Skolverkets roll har Skolmyndighetsutredningen prövat om verksamheten med informationsinsatser om yrkesutbildning i ett europeiskt perspektiv kan inrymmas i IPK. Programkontoret har, utöver att administrera vissa utbildningsprogram, uppgifter av stödjande och informerande karaktär. IPK har alltså redan i dag uppgifter som till sin karaktär liknar NRP:s. Myndigheten har omfattande internationella kontakter. Utredningen finner att frågan om NRP:s placering bör bli föremål för ytterligare överväganden i samband med det arbete med att förnya IPK som för närvarande pågår i Regeringskansliet. Däremot finner utredningen det naturligt att föra över ansvaret för fördelning av resurser för APU utomlands till skolhuvudmän till IPK från den 1 juli 2008.

¹⁷ Ett förnyat programkontor (SOU 2006:10).

Sektorsansvaret för handikappfrågor

De statliga myndigheter som på central nivå har ansvar för en samhällssektor spelar en viktig roll i arbetet med att förverkliga de nationella målen för handikappolitiken. I dag har 14 myndigheter ett särskilt ansvar för att dessa mål nås inom respektive samhällssektor. Ansvar framgår av myndigheternas instruktioner och återspeglas även i deras regleringsbrev. Sektorsmyndigheten ska samla, stödja och verka pådrivande i förhållande till övriga aktörer inom sektorn. I dag är Skolverket sektorsmyndighet för handikappfrågor inom sitt verksamhetsområde i enlighet med den nationella handlingsplanen för handikappolitiken.¹⁸

I propositionen uttalade regeringen sin avsikt att fortlöpande se över vilka myndigheter som bör ha sektorsansvar. Avsikten är att de sektorsansvariga myndigheterna ska ha ett särskilt stort ansvar för att de nationella målen för handikappolitiken ska förverkligas. Frågan om vilken skolmyndighet som kommer att ha de bästa förutsättningarna att bära sektorsansvaret aktualiseras genom de förändringar som en ny myndighetsstruktur på skolområdet medför.

Enligt direktiven till Skolmyndighetsutredningen ska sektorsansvaret ligga kvar på Skolverket. Med den struktur som utredningen föreslår begränsas emellertid Skolverkets uppgifter. En särskild myndighet för handikappfrågor i skolan skapas med det samlade ansvaret för utbildning och pedagogisk utveckling av utbildningen för elever med funktionshinder. Dessutom inrättas en fristående myndighet för skolinspektion. Utredningen har därför övervägt vilken av dessa tre skolmyndigheter som är bäst lämpad att bära sektorsansvaret på handikappområdet.

I och med att den nya Myndigheten för specialpedagogik inrättas kommer spetskompetensen i frågor som rör funktionshindrade personers rättigheter och intressen att finnas samlade i denna myndighet. Till skillnad från Skolverket kommer Myndigheten för specialpedagogik att ha ett visst genomförandeansvar genom sitt ansvar för de statliga specialskolorna och ha stödjande uppgifter inom området. Utredningen finner därför att det inte är helt uteslutet att den nya Myndigheten för specialpedagogik även får sektorsansvaret för handikappfrågor inom skolväsendet. Detta synsätt är emellertid inte invändningsfritt. Skolverket har i dag verktyg att fungera pådrivande gentemot kommuner och utbild-

¹⁸ *Från patient till medborgare en nationell handlingsplan för handikappolitiken* (prop. 1999/2000:79).

ningsansvariga. Det viktigaste verktyget är naturligtvis tillsynen. I och med att inspektionsverksamheten med tillsynen förs till Skolinspektionen är det inspektionsmyndigheten som får kompetens och redskap att kontrollera hur målen inom skol- och handikappolitiken nås.

Utredningens samlade uppfattning är att Skolverkets förändrade roll innebär att myndigheten inte längre bör ha sektorsansvaret handikappfrågor. Ansvaret bör därför flyttas. I stället bör sektorsansvaret följa tillsyns- och inspektionsverksamheten och infogas i Skolinspektionen.

Barn- och elevombudet för likabehandling

Utredningens förslag innebär att Skolinspektionen i framtiden ska tillse att skolhuvudmännen fullgör sina skyldigheter enligt lagar och bestämmelser. I enlighet härmed bör även BEO:s speciella tillsynsuppgift knytas till den nya Skolinspektionen. Kansligöromålen för ombudet kommer därför att behöva fullgöras av Skolinspektionen i stället för Skolverket (se avsnitt 4.7).

Skolväsendets överklagandenämnd

Skolverket svarar i dag för kansligöromålen för Skolväsendets överklagandenämnd. Det innebär att verket sköter vissa administrativa sysslor och föredragning av ärenden åt nämnden. Uppgifterna är i stor utsträckning av juridisk karaktär och ställer krav på god kompetens på området. Detta talar för att uppgifterna bör ligga i den myndighet som har att granska och kvalitetssäkra verksamheten i förhållande till regelverket. Med hänsyn till uppgifternas art bör Skolinspektionen bli värmyndighet för överklagandenämnden i stället för Skolverket. Utredningen föreslår därför att ansvaret för kansligöromål för Skolväsendets överklagandenämnd förs från Statens skolverk till Skolinspektionen (se avsnitt 4.8).

4.3.3 Verksamhet som förs till Skolverket

Av utredningens direktiv framgår att de uppgifter som MSU och CFL i dag ansvarar för och som i fortsättningen bör ankomma på staten ska föras över till Skolverket. Utredningen har därför gjort en kartläggning av respektive myndighets kärnuppgifter och en bedömning av vilka av dessa som staten bör ansvara för i fortsättningen (se avsnitt 4.4 och 4.5).

I det följande beskrivs de uppgifter som föreslås bli överförda till Skolverket.

Visst utvecklingsstöd

Utredningens uppgift är att renodla det offentliga åtagandet och skilja ut de uppgifter som rimligen bör hanteras av kommuner, av andra skolhuvudmän eller av marknaden. Utredningen har funnit att det finns delade uppfattningar om hur långt statens ansvar för skolutveckling ska sträcka sig. Utredningen har prövat vilka former av stödjande eller utvecklande uppgifter som ska rymmas i det statliga åtagandet (se avsnitt 4.4.1). Klart är att statens åtagande är att tydliggöra målen för skolan. Det är däremot inte alls självklart att staten ska begränsa den professionella friheten för lärare och förskolechefer/rektorer genom att ange med vilka metoder de nationella målen ska uppnås.

Att stödja kommuner och andra huvudmän i deras utveckling av verksamheten, så att nationellt fastställda mål och likvärdighet i utbildningen nås, har varit en kärnuppgift för MSU. Även med en ny myndighetsstruktur på skolområdet är det rimligt att anta att staten i viss utsträckning kan komma att behöva stödja huvudmän och skolor på områden som är väsentliga för att garantera en likvärdig utbildning i hela landet.

I dag kan insatserna från de statliga skolmyndigheterna delas in i generella insatser, ägnade att påverka systemet som helhet respektive riktade insatser, ägnade att påverka en viss huvudman eller skola. Även fortsättningsvis kommer det att finnas ett nationellt behov av att staten ansvarar för vissa generella utvecklingsinsatser som är avgränsade i tid och omfattning. Det kan t.ex. handla om stöd i samband med implementering av nya reformer. Erfarenheter som bl.a. redovisas i betänkandet *Tydliga mål och kunskapskrav i*

*grundskolan*¹⁹ pekar på brister i den tidigare implementeringen av nya läroplaner och kursplaner. Det generella stödet ska lämnas till huvudmän för det offentliga skolväsendet, av det allmänna anordnade särskilda skolformer, av det allmänna anordnade förskoleverksamheten och skolbarnomsorgen liksom för enskilt bedriven skolverksamhet, förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Det statsbidrag för utveckling av skolväsendet m.m. som i dag disponeras av MSU bör också föras till Skolverket.

Rektorsutbildning

Det ansvar som MSU har haft för den statliga rektorsutbildningen låter sig väl infogas i det nya Skolverkets verksamhet. Staten bör även i fortsättningen ta ansvar för en statlig befattningsutbildning för nytillträdda och verksamma rektorer, förskolechefer och övriga skolledare.

En arbetsgrupp inom Utbildningsdepartementet har nyligen föreslagit att den statliga befattningsutbildningen av rektorer och förskolechefer även fortsättningsvis bör bedrivas som en uppdragsutbildning, upphandlad av en statlig skolmyndighet, vid ett antal lärosäten.²⁰ Förslaget är för närvarande föremål för remissbehandling.

Fortbildning

Regeringen har inlett en omfattande satsning på lärares fort- och vidareutbildning (lärarlyftet). Avsikten är att höja kvaliteten och läraryrkets status. Bl.a. ska 30 000 lärare få en akademisk vidareutbildning de närmaste fyra åren. Uppgiften att ansvara för nationellt prioriterad kompetensutveckling bör föras över från MSU till Skolverket. Likaså förs CFL:s ansvar för lärarfortbildning till Skolverket.

¹⁹ SOU 2007:28.

²⁰ Tydligare ledarskap i skolan och förskolan – förslag till en ny rektorsutbildning (Ds 2007:34).

Informationsspridning och informationsteknik

MSU har till uppgift att stödja kommuner och andra huvudmän när det gäller användningen av informationsteknik. Inom ramen för detta arbete har myndigheten byggt upp en anseilig IT-kunskap. CFL har till uppgift att inom vuxenutbildning och folkbildning utveckla och sprida kunskap om arbetssätt och metoder vid användningen av medieburnt material som stöd för ett flexibelt lärande. Verksamheten har gett CFL en hög kompetens inom området.

Skolverket har redan i dag huvudansvaret för att sprida information om skolväsendet, förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen. Skolverkets uppdrag behöver alltså inte förändras i denna del när MSU och CFL avvecklas. Däremot innebär strukturförändringen att det samlade ansvaret för informationsinsatser på skolområdet koncentreras till Skolverket. Det kan t.ex. röra sig om implementering av nya reformer eller i samband med andra aktiviteter som kräver en nationell insats.

4.3.4 Andra myndighetsuppgifter

Skolverkets uppgifter i övrigt bör vara oförändrade. Det innebär att myndigheten, utöver de verksamhetsförändringar som redan föreslagits, ska ha följande uppgifter:

- följa upp och utvärdera skolväsendet, förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen,
- ansvara för nationella prov,
- kontinuerligt se över kursplaner och betygskriterier,
- sammanfatta och publicera resultaten av sitt arbete med uppföljning och utvärdering,
- ansvara för den officiella statistiken,
- besluta om godkännande respektive bidragsrätt för fristående skolor och kompletterande utbildningar, och
- ansvara för Skolväsendets författningssamling.

Inför den förändring av Skolverkets roll som föreslås vill utredningen särskilt peka på några områden där utredningen bedömer att det finns viktiga utmaningar för myndigheten.

Skolverkets huvuduppgift har hittills varit att bedriva en effektiv utbildningsinspektion med kvalitetsgranskning och tillsyn över

huvudmän och skolor. Genom att denna uppgift förs till den nya Skolinspektionen renodlas Skolverkets uppdrag. De uppgifter som kvarstår avser i huvudsak uppföljning och utvärdering samt ansvar för styrdokument och nationella prov.

På sina respektive områden har skolmyndigheterna ett utvärderingsansvar som syftar till att öka kunskapen om hur verksamheten utvecklas i förhållande till de nationella målen och orsakerna bakom variationer i måluppfyllelse mellan såväl olika huvudmän som verksamheter. Till detta kommer det ansvar för generell skolutveckling och generellt IT-stöd som ska övergå till Skolverket från MSU och CFL. Dessa uppgifter är viktiga och kvalificerade och ställer krav på utveckling och förnyelse. Självklart måste Skolverket också utföra traditionella myndighetsuppgifter som att sprida information och samverka med andra myndigheter samt ha ett internationellt engagemang.

Uppgifter som beslut om statligt stöd till kompletterande utbildningar samt godkännande av och rätt till bidrag för fristående skolor ska också ligga kvar på Skolverket. De sistnämnda uppgifterna kan anses ligga nära Skolinspektionens verksamhetsområde. Utredningen menar dock att sådan tillståndsgivning med flera förvaltningsbeslut bör hållas skild från tillsynen för att dels undvika rollkonflikter, dels stärka förtroendet för inspektionens förmåga att uppträda opartiskt. Utredningen finner emellertid anledning att särskilt betona vikten av att tillståndsgivningen korresponderar med tillsynen.

Enligt 9 kap. skollagen (1985:1100) ska godkännandet respektive rätten till bidrag för fristående skolor under vissa omständigheter återkallas, om bristerna inte avhjälpas efter påpekande för huvudmannen. Utredningen noterar att frågan om sanktioner behandlas av Skollagsberedningen (U 2006:E). I avvaktan på kommande förslag om statliga sanktioner anser utredningen att frågan om återkallande av godkännande respektive förklaring om bidragsrätt bör ligga kvar hos Skolverket. Således ska Skolverket pröva frågan om ett återkallande efter det att Skolinspektionen i förekommande fall aktualiserat denna. Utredningen bedömer att en sådan uppdelning av å ena sidan tillstånd och återkallande och å andra sidan inspektion stärker rättssäkerheten för den enskilde huvudmannen.

Statistisk uppföljning av verksamhetens förutsättningar, kostnader och resultat blir en fortsatt viktig uppgift för Skolverket. För att skapa ett empiriskt underlag för inriktningen av utvärdering,

kursplanarbete och rektorsutbildning är det av avgörande betydelse att myndigheten har tillräcklig kapacitet för analys av uppföljningsresultaten. Det är också angeläget att den kompetens som i dag finns på de skilda skolmyndigheterna tas till vara i Skolverket och förstärks, särskilt på IT-området.

En utvärderingsfunktion är nödvändig för evidensbaserad utvärdering och utveckling av statliga styrmedel som kursplaner, allmänna råd och kommentarmaterial. I övrigt krävs utvärderingskompetens främst för att myndigheten ska kunna beställa och samordna nationella utvärderingar som genomförs av universitet och högskolor. Utbildningsinspektionsutredningen har emellertid i uppgift att analysera relationen mellan inspektion och nationell utvärdering. Den ska redovisa hur de båda verksamheterna bör förhålla sig till varandra för att på bästa sätt tillsammans bidra till att en bred och fördjupad nationell bild av förhållandena inom förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och skolväsende. I förlängningen kan detta komma att påverka dimensioneringen av det nya Skolverkets utvärderingsverksamhet.

Ur ett övergripande statligt perspektiv finns starka skäl för att skolmyndigheterna samverkar med varandra, utbyter erfarenheter och överlägger om olika policyfrågor. Samverkan mellan myndigheterna är också viktig för att undvika att dubbla budskap lämnas till enskilda, föräldrar eller skolor.

Utredningen konstaterar slutligen att en rad centrala frågor på skolområdet för närvarande är föremål för utredning, exempelvis i Gymnasieutredningen (U 2007:01), Yrkeshögskoleutredningen (U 2007:07), utredningen om en fristående vuxenutbildning (U 2007:02), Lärarutredningen – om behörighet och auktorisation, (U 2006:07) och Utbildningsinspektionsutredningen (U 2007:09). Dessa utredningar har uppmärksammat Skolmyndighetsutredningen på att de planerar att lägga fram förslag som berör det nuvarande Skolverkets ansvarsområde. Det innebär att Skolverkets uppgifter kan komma att ytterligare förändras på sikt.

4.3.5 Inre organisation m.m.

Utredningen bedömer att en anpassning av myndighetens organisation och kompetensprofil till den nya rollen har avgörande betydelse för Skolverkets möjligheter att stödja en nödvändig kvalitativ utveckling av svensk skola. Därför är det väsentligt att

förändringen av myndighetsstrukturen inte blir en mekanisk fortsättning av Skolverkets kvarvarande uppgifter.

Myndigheter har långtgående befogenheter och beslutar själva om den inre organisationen. Den närmare utformningen bör därför göras under ledning av det nya Skolverkets generaldirektör. Utredningen har alltså inte till uppgift att i detalj föreslå hur det nya Skolverket ska organiseras internt. Sättet att organisera verksamheten inom myndigheten är emellertid inte oväsentligt när det gäller statens möjligheter att styra verksamheten. Utgångspunkten för organisationen bör vara den förändring av Skolverkets uppgifter som utredningen föreslår, dvs. inriktningen mot uppföljning, analys och utvärdering samt styrande och generellt stödjande uppgifter.

Ansvarskommittén (dir. 2003:10 och 2004:93) pekar på ”stuprören” i den nationella politiken. Sammanhangen och helheterna kommer bort i statens hantering av viktiga frågor. Skolverkets nuvarande indelning återspeglar i stor utsträckning de verksamhetsgrenar som följer av regleringsbrevet och de projekt som följer av särskilda regeringsuppdrag. Myndighetens ansvar för och arbete med samtliga skolformer återspeglas emellertid inte i den nuvarande organisationen. I stället har myndigheten valt att arbeta med frågor som hör till skilda skolformer i olika interna nätverk. Så har t.ex. ett särskilt nätverk kring förskolefrågor bildats som i dag bedöms fungera bra. För att statens styrning ska fungera väl och för att allmänheten ska kunna få tillgång till myndigheten på bästa sätt behöver det nya Skolverket lägga avsevärt större vikt vid skolformsfrågorna. Utredningen finner det också angeläget att behovet av kvalitetssäkringsprocesser beaktas vid utformningen av den nya myndigheten.

Samverkan mellan myndigheterna på skolområdet är viktig för att öka måluppfyllelsen. Särskilt är det viktigt att både Skolverket och Skolinspektionen organiseras så myndigheterna kan bistå varandra med information och underlag för arbetet med kvalitetsgranskning. Även inom Skolverket behöver berörda enheter samverka i beredningen av ärenden för att kunna tillgodose kvalitetskraven. Exempelvis prövningen av ärenden om godkännande och rätt till bidrag för fristående skolor förutsätter en bred kompetens för att täcka in alla aspekter som bör ingå i den samlade bedömningen av en ansökan.

Verksamhetsförändringens omfattning

Den förändring av Skolverkets roll och uppgifter som utredningen föreslår är förhållandevis omfattande. En av myndighetens tyngsta uppgifter, som dessutom rymmer en regional organisation, lyfts bort. Utredningen återkommer i avsnitt 5.2 till frågan om Skolverkets organisation och dimensionering.

4.3.6 Lokalisering

Skolverkets lokalisering påverkas i hög grad av utredningens förslag. I det följande (kap. 6 Lokalisering) föreslås att den nya Skolinspektionen ska överta den befintliga regionala strukturen som Skolverket redan etablerat och bygga upp sin verksamhet därifrån. Skolverket föreslås således inte längre ha någon regional lokalisering.

4.3.7 Myndighetens namn

För att markera att det är fråga om en ny myndighet med en ny roll bör Statens skolverk byta namn. Den vardagliga benämningen Skolverket är emellertid väl inarbetad och välkänd. Med de förhållandevis stora förändringar som föreslås av myndighetsstrukturen finns det ingen anledning att skapa förvirring hos allmänheten genom att införa ett helt nytt namn för Statens skolverk. Utredningen anser dock att tiden är mogen för att ändra det formella namnet Statens skolverk till Skolverket. I dagligt tal är det få som använder det första ordet i namnet. I ett modernt samhälle finns ingen anledning att bibehålla anvisningen att det är en statlig myndighet. Detta framgår ändå av namnet Skolverket. Förslaget kräver ändringar i ett stort antal författningar, men det skulle i övrigt endast innebära en förenkling och en anpassning till vardagligt språkbruk.

4.3.8 Ledningsform m.m.

I samband med att den nya myndighetsförordningen (2007:515) träder i kraft behöver förvaltningsmyndigheternas nuvarande ledningsform ses över. De styrelser som i dag har s.k. begränsat ansvar

ska avvecklas. Detta berör Statens skolverk som har en sådan styrelse. I enlighet med regeringens uttalade ambitioner kring hur myndigheter bör ledas och den nya myndighetsförordningen föreslår utredningen att Skolverkets ledningsform ska vara enrådighetsmyndighet med insynsråd. Denna ledningsform bör tillgodose regeringens behov av en stark och direkt styrning och rimmar väl med myndighetens verksamhet.

Det finns inte någon vedertagen definition vad som avses med begreppet central förvaltningsmyndighet. Mot bakgrund av dels den nya myndighetsstruktur som utredningen föreslår, dels att Skolverket får en förändrad roll och att den regionala organisationen avvecklas anser utredningen att myndigheten inte längre ska benämnas central förvaltningsmyndighet.

4.4 MSU läggs ner

Utredningens förslag: Myndigheten för skolutveckling (MSU) läggs ner från den 1 juli 2008. Vissa kärnuppgifter som generellt utvecklingsstöd och det ansvar för rektorsutbildning som bör ankomma på staten förs till det nya Skolverket. Ansvaret för förmedling av statsbidrag till produktion av vissa läromedel förs till den nya Myndigheten för specialpedagogik. Ansvaret för det s.k. e-twinning programmet förs till IPK. Visst utvecklingsarbete ska inte längre bedrivas i statlig regi, medan andra av myndighetens uppgifter redan ryms inom verksamhet som handhas vid universitet och högskolor som bedriver lärarutbildning.

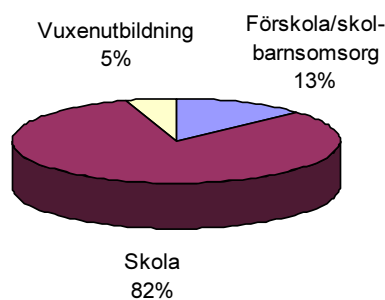
4.4.1 Myndighetens roll och uppgifter

MSU:s nuvarande organisation och uppgifter beskrivs utförligt i *bilaga 3*. MSU har en enda verksamhetsgren – Utvecklingsstöd. MSU ska stödja kommuner och andra huvudmän i deras utveckling av verksamheten, så att nationellt fastställda mål och likvärdighet i utbildningen uppnås. Detta sker framför allt genom generella och riktade utvecklingsinsatser. Vidare ska MSU främja kompetensutveckling främst inom nationellt prioriterade områden, stödja användningen av informationsteknik, svara för den statliga rektorsutbildningen och medverka i spridningen av forskningsresultat.

Enligt direktiven ska utredningen dels pröva myndighetens kärnuppgifter, dels utgå från att Skolverket ska ansvara för sådana kärnuppgifter som i dag vilar på bl.a. MSU. Utredningen föreslår att vissa uppgifter av stödjande karaktär som staten även i fortsättningen bör ansvara för samt vissa andra myndighetsuppgifter av kärnkaraktär förs till Skolverket från den 1 juli 2008. I samband härmed läggs MSU ner.

Diagrammet på nästa sida visar MSU:s kostnader (inkl. transfereringar och overheadkostnader) per verksamhetsområde år 2006.²¹ Dessa kostnader uppgick till 487 miljoner kronor. Kostnaderna för myndighetens verksamhet, exklusive transfereringar, uppgick under år 2006 till 253 miljoner kronor.

Kostnader per verksamhetsområde

Skälen för utredningens förslag: Utredningen har inledningsvis konstaterat att myndighetsstrukturen behöver förändras och att uppgifterna på skolområdet ska samlas hos färre myndigheter. Av utredningens förslag till myndighetsstruktur följer att vissa myndigheter, däribland MSU, ska läggas ner. Verksamhetsförändringarna föreslås gälla från den 1 juli 2008.

MSU:s funktioner och verksamhet kan, i den mån de bedöms utgöra legitima statliga åtaganden, utföras av andra myndigheter. Utredningen har därför kartlagt MSU:s uppgifter för att kunna bedöma vilka uppgifter som även fortsättningsvis bör ankomma på staten och som därför bör inordnas i någon av de nya skolmyndigheterna. I detta arbete har utredningen beaktat att statens

²¹ Årsredovisning 2006, Myndigheten för skolutveckling.

åtagande ska renodlas och begränsas. Som redan nämnts är den statliga förvaltningen för närvarande utsatt för ett starkt förändringstryck. Förvaltningskommittén (dir. 2006:123) har till uppgift att generellt se över den statliga förvaltningens uppgifter och organisation. Skolmyndighetsutredningen har att särskilt granska skolmyndigheternas organisation och uppgifter. Det gemensamma arbetet syftar till att begränsa statens uppgifter och tydligt skilja ut uppgifter som bör ankomma på kommuner och andra aktörer i stället för på statliga myndigheter.

En central fråga är var ansvaret för lokal skolutveckling hör hemma liksom hur detta ska förhålla sig till huvudmannens eget ansvar. Utredningen anser i enlighet med principerna för mål- och resultatstyrning inom det decentraliserade offentliga skolväsendet att skolutveckling på lokal nivå inte ska bedrivas av en statlig myndighet.

Huvudansvaret för den enskilda skolans utvecklingsarbete måste vila på de professionella i skolorna, dvs. förskolechefer/rektorer och lärare. Skolutvecklingen bör bedrivas på skolorna hos varje huvudman och även genom lokalt samarbete med högskolorna och lärarutbildningen. Det bidrar till att höja kvaliteten på utvecklingsarbetet, ger det forskningsanknytning och lokal förankring.

En annan skiljelinje behöver göras mot marknaden. Uppgifter som kan erbjudas på den privata marknaden varken behöver eller ska tillhandahållas av staten. Dessa utgångspunkter är grundläggande och berör i stor utsträckning MSU:s verksamhet.

Utredningen konstaterar att det har skett ett antal betydelsefulla förändringar efter inrättandet av MSU. I dag råder andra förutsättningar för hur och i vilken omfattning skolutveckling bäst bör organiseras än det gjorde när myndigheten inrättades. En sådan viktig förändring är att tyngdpunkten i den nationella skolpolitiken har förskjutits från främjande och utvecklande till kontrollerande verksamhet. En särskild myndighet som ägnar sig åt skolutveckling i konsultliknande former behövs därför inte längre.

Kärnuppgifter

Utredningen bedömer att följande myndighetsuppgifter hittills har kunnat karaktäriseras som MSU:s kärnuppgifter:

- generellt utvecklingsstöd,
- riktat stöd till kommuner och skolor, och
- framtagning av metoder för verksamhetsutveckling.

Generellt respektive riktat stöd

Myndigheten har utvecklat sin roll när det gäller att stimulera den lokala utvecklingen genom riktade insatser via den regionala organisationen. Tyngdpunkten i verksamheten har de senaste åren förskjutits till förmån för s.k. riktade stödinsatser. Arbets sättet har i stor utsträckning varit konsultativt genom utvecklingsdialoger. Dessa beskrivs av myndigheten som en form av riktat processtöd, som leder till överenskommelser mellan kommuner och myndigheten om vilka utvecklingsinsatser som ska vidtas lokalt.²² Myndighetens utvecklingsstöd inom barn- och ungdomsutbildning har framför allt bestått av riktade insatser och resurser till ett urval av huvudmän och skolor. Det riktade stödet uppgick år 2006 till cirka 57 procent jämfört med cirka 33 procent året innan.²³

I budgetpropositionen för 2007²⁴ behandlades en utgångspunkt för verksamheten inom det offentliga skolväsendet för vuxna. Regeringen konstaterade att den enskilda kommunen, som ansvarig huvudman, har förutsättningar att själv bedöma hur behovet av vuxenutbildning ser ut och att utifrån detta besluta om omfattning och innehåll grundat på behovsanalyser. Regeringen bedömde att det riktade statsbidraget för utbildning av vuxna blir alltför styrande och föreslog att statsbidraget därför skulle avskaffas i snabba takt än vad som följde av det tidigare riksdagsbeslutet att behålla bidraget t.o.m. år 2008. Riksdagen beslutade därefter i enlighet med regeringens förslag.²⁵

I regleringsbrevet för budgetåret 2005 gavs MSU i uppdrag att redovisa vilka områden och åtgärder som bör prioriteras i myndighetens arbete med utvecklingsstöd i syfte att öka målupp-

²² Årsredovisning 2006, Myndigheten för skolutveckling.

²³ Årsredovisning 2006, Myndigheten för skolutveckling.

²⁴ Prop. 2006/07:1.

²⁵ Prop. 2006/07:1, bet. 2006/07:UbU1, rskr. 2006/07:54.

fyllelsen inom respektive verksamhetsområde. I rapporten *Nationell skolutveckling – att prioritera och fokusera*²⁶ redovisas en sådan prioritering. Myndigheten anser att utvecklingsområdet Kunskap och bedömning bör prioriteras särskilt. Framför allt behöver kunskapsinnehåll och bedömningsfrågor fokuseras i syfte att öka antalet elever som når målen i samtliga ämnen, främja varje barns/elevs lärande samt öka likvärdigheten i undervisning, bedömning och betygssättning.

Av myndighetens regleringsbrev för budgetåret 2007 framgår att huvuduppdraget är att arbeta för nationell likvärdighet och stärka huvudmännens och enheternas (från förskola till vuxenutbildning) förutsättningar att nå målen i de nationella styrdokumenterna. I regleringsbrevet anges även att insatser ska fokuseras på nationellt prioriterade områden. För år 2007 är dessa områden framför allt de utsatta områdena, basfärdigheter, särskilt när det gäller språk-, läs- och skrivutveckling samt matematik), systematiskt kvalitetsarbete och jämställdhet. De nationellt prioriterade områdena kan variera år från år, medan uppdraget att stärka förutsättningar är beständigt.

Benämningen riktat stöd kan tolkas på flera sätt. Utredningen anser att staten givetvis även i framtiden måste kunna inrikta generella stödinsatser mot nationellt prioriterade bristområden, t.ex. läs- och skrivutveckling samt matematikundervisning. Stöd ska dock inte ges i sådana former att det blir alltför styrande. Enligt utredningens bedömning ska inte en statlig skolmyndighet genom ett konsultativt arbetssätt gripa in i en enskild huvudmans eller skolas utvecklingsarbete eller träffa överenskommelser om vilka utvecklingsåtgärder som ska vidtas lokalt.

4.4.2 Verksamhet som överförs till Skolverket

Följande uppgifter bör betraktas som sådana kärnuppgifter som bör ankomma på staten och som utredningen anser ska inordnas i Skolverket:

- generella utvecklingsinsatser inom prioriterade områden och därmed sammanhängande uppgifter som hantering av statsbidrag,
- ansvaret för statlig rektorsutbildning,
- viss kompetensutveckling, och
- stöd till användning av informationsteknik.

²⁶ Myndigheten för skolutveckling 2005.

Utredningens förslag innebär att vissa av de utvecklingsuppgifter som MSU har i dag ska övertas av Skolverket, medan andra inte längre ska fullgöras av staten. Som redan framgått anser utredningen att uppgifter som innebär att bistå kommuner och huvudmän i frågor av generell och allmän karaktär och som bidrar till måluppfyllelse är kärnuppgifter. Implementering av reformer är en typisk sådan uppgift. I dag har MSU en rad särskilda regeringsuppdrag som ska slutredovisas efter den 1 juli 2008. Det gäller t.ex. att förbättra utbildningsvillkor i mångfaldsområden, att motverka mobbning och arbeta för likabehandling samt att främja IT i förskola, skola och vuxenutbildning. Det gäller även att initiera och genomföra kompetensutveckling inom det naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdet samt att initiera och genomföra utvecklingsinsatser för att höja kvaliteten i matematikundervisningen. Normalt sett framgår det av uppdragsbeskrivningen om uppdraget är generellt eller riktat till sin karaktär, men det finns undantag. Utredningen utgår från att regeringen i omstruktureringsarbetet kommer att ta ställning till vilka regeringsuppdrag som även i fortsättningen ska betraktas som nationellt prioriterade och därför vara ett statligt ansvar. Detta bör återspeglas i Skolverkets regleringsbrev efter det att omorganisationen av myndigheterna på skolområdet har genomförts.

En av MSU:s kärnuppgifter är den statliga rektorsutbildningen. En arbetsgrupp inom Utbildningsdepartementet har haft i uppdrag att lämna förslag till en ny rektorsutbildning (U 2007:B). Utredningen bedömer att rektors ansvar och betydelse för skolans utveckling är en central och viktig fråga som bör ankomma på staten och därför inrymmas i det nya Skolverkets ansvarsområde.

En annan kärnuppgift är att främja kompetensutveckling av skolpersonal främst inom prioriterade områden. Ansvaret för den egna personalens utveckling måste i första hand anses ligga på arbetsgivaren, dvs. huvudmannen själv. Detta hindrar inte att det i vissa situationer kan finnas ett övergripande nationellt intresse för staten att genomföra särskilda satsningar även beträffande kompetensutveckling. Det bör ankomma på Skolverket att i fortsättningen handha sådana uppgifter.

När det gäller uppgiften att stödja användningen av informationsteknik bedömer utredningen att detta är en vital och angelägen fråga på skolområdet som staten bör ta ett ansvar för. Myndigheten har bl.a. byggt upp ett antal webbplatser som kan tas

tillvara. Viss verksamhet och kompetens på området bör därför föras till det nya Skolverket (se avsnitt 4.3.3).

4.4.3 Uppgifter som förs till Internationella programkontoret

MSU har i dag ansvaret för aktiviteten e-twinning, som utgör kärnan i EU-kommissionens s.k. e-learningprogram. Internationella programkontoret för utbildningsområdet (IPK) är det svenska programkontoret för EU-program och andra internationella program inom utbildningsområdet. Därför anser utredningen det naturligt att föra över ansvaret för e-twinning-programmet till IPK.

4.4.4 Uppgifter som förs till Myndigheten för specialpedagogik

Följande uppgift föreslås föras till den nya Myndigheten för specialpedagogik (se vidare avsnitt 4.9):

- fördelning och administration av statsbidrag till produktion av vissa läromedel.

Myndigheten för Specialpedagogik bör i fortsättningen ensam ha det statliga ansvaret för utvecklingen av läromedel för elever med funktionshinder. Likaså kommer myndigheten att stödja och verka pådrivande i handikappfrågor, en uppgift som även legat på MSU. Sektorsansvaret för handikappfrågor i skolan ska dock, som redan föreslagits, ligga på Skolinspektionen.

4.4.5 Verksamhet som upphör

Utredningen anser att vissa av MSU:s uppgifter inte bör rymmas inom statens åtagande. Staten ska inte ingripa i den lokala verksamhetsutvecklingen. Som regel bör inte uppdrag av främjande och konsultativ karaktär ankomma på statliga skolmyndigheter, eftersom ansvaret för genomförande och måluppfyllelse är decentraliserat till offentliga och fristående huvudmän. Ett generellt utvecklingsstöd inom nationellt prioriterade områden bör dock staten kunna tillhandahålla. Däremot bör inte staten ansvara för stöd-

insatser som bedrivs i enskilda kommuner eller skolor. Verksamhetens självbestämmande och den professionella friheten för lärare och rektorer bör öka.

I enlighet med den principiella syn som utredningen tidigare redovisat beträffande nätverk som syftar till lokal skolutveckling föreslår utredningen att den verksamhet som MSU har bedrivit på området upphör.

Genom s.k. utvecklingsdialoger har MSU gett kommuner och skolor riktat stöd i deras arbete med att identifiera lokala behov och matcha dessa med av myndigheten redan definierade insatser. Totalt 24 dialogkommuner har under år 2006 fått medel för att anställa resurspersoner, men kravet på medfinansiering har i många fall inte kunnat mötas under pågående budgetår.

Utredningen anser att staten inte bör ta på sig ett ansvar för den lokalt drivna verksamheten och förslår därför att verksamheten med utvecklingsdialoger upphör.

MSU:s uppgift att inom sitt verksamhetsområde medverka i spridningen av resultat av forskning som genomförs vid universitet och högskolor är ett tydligt exempel på dubbelarbete. Att sprida forskningsresultat är högskolans s.k. tredje uppgift.

4.4.6 Verksamhet som sköts av högskolan m.fl.

Vid skilda universitet och högskolor har nationella centrum för t.ex. främjande av god hälsa hos barn och ungdom, matematik, fysik, svenska som andraspråk och svenska för invandrare m.fl. ändamål inrättats. En uppgift för dessa centrubildningar är att stödja utvecklingen inom sitt verksamhetsområde på regional nivå. Verksamheten ska således bidra till att stödja skolutveckling i ett visst avseende. Därutöver har MSU, på regeringens uppdrag, inom myndigheten byggt upp ett nationellt centrum för språk-, läs- och skrivutveckling, som bl.a. gett stöd till lokala matematik-, läs- och skrivutvecklare samt anordnat konferenser och seminarier.

Av tidsskäl har det inte varit möjligt för utredningen att inhämta underlag för att ge en komplett bild över floran av nationella centrubildningar och deras kompetens. Utredningen kan dock konstatera att flera av dem har uppdrag som tangerar eller överlappar delar av den främjande och stödjande verksamhet som bl.a. MSU har. Kunskap och kompetens på respektive område bör tas till vara. De nya skolmyndigheterna bör därför vinnlägga sig om att

finna former för samverkan med dessa organisationer. För att dessa centrum ska kunna verka som nationella resurser och bidra till en kvalitetshöjning på skolområdet krävs att centrubildningarnas ansvarsområde och kapacitet förtydligas för enskilda, skolhuvudmän och myndigheter. Även MSU:s nuvarande nationella centrum för språk-, läs- och skrivutveckling bör kunna inordnas som ett nationellt centrum vid en lämplig högskola.

Regionala utvecklingscentrum som resurs

En majoritet av landets universitet och högskolor bedriver lärarutbildning. Vid dessa bedrivs även viss forskning av betydelse för skolans verksamhet och utveckling. De lärosäten som bedriver lärarutbildning har också i uppdrag att medverka i uppbyggnaden av regionala utvecklingscentrum (RUC). Totalt finns 23 centrubildningar som ska främja bl.a. utveckling av lärarutbildning och kompetensutveckling av lärare. Det är av stor vikt att internationell och svensk forskning inom olika områden, som har direkt relevans för skolan, kommer rektorer och lärare till del. Det finns ett behov av att kontakterna mellan skolan och forskningsvärlden ökar. Sedan år 1997 har den högre utbildningen som sin tredje uppgift att samverka med samhället och informera om sin verksamhet.

MSU har också i hög grad lagt ut genomförandet av hela eller delar av regeringsuppdrag på universitet och högskolor. RUC kan bidra med ett brett strukturellt perspektiv på skolutveckling kombinerat med praktiska och teoretiska infallsvinklar på en enskild skolas utveckling.

Vid bedömningen av vilka kärnuppgifter som även i fortsättningen bör ankomma på en statlig skolmyndighet har utredningen beaktat förekomsten och uppbyggnaden av dessa regionala utvecklingscentrum som är direkt kopplade till universitet och högskolor. Redan i dag kan man konstatera att dessa centrum har uppgifter som överlappar MSU:s uppgifter. Utredningen utgår från att skol- och kompetensutveckling även i fortsättningen kommer att ske i samverkan med regionala centrum (se avsnitt 4.13.1).

Verksamhetsövergångens omfattning

Beträffande verksamhetsövergångens omfattning har utredningen vägt in den omständigheten att det på skolområdet är staten som sätter upp mål och ställer krav, medan huvudmännen har ansvaret för att genomföra utbildningen. Kommunerna har alltså själva ansvaret för att organisera, utveckla och genomföra skolverksamheten. Det utvecklingsstöd till kommuner som staten i fortsättningen bör ansvara för bör därför begränsas. Utredningens förslag innebär att de kärnuppgifter som även i fortsättningen bör rymmas inom det offentliga åtagandet och därför ska överföras till Skolverket uppgår till 35–40 procent av MSU:s nuvarande verksamhet. Utredningen återkommer i kap. 5 till dimensioneringen av skolmyndigheternas verksamhet.

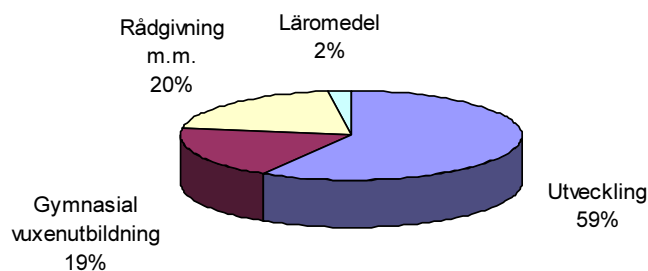
4.5 CFL läggs ner

Utredningens förslag: Nationellt centrum för flexibelt lärande (CFL) läggs ner från den 1 juli 2008. Vissa kärnuppgifter avseende IT-stöd och lärarfortbildning som bör ankomma på staten förs till det nya Skolverket. Uppgifter avseende medeltilldelning till projekt inom folkbildningen förs till Folkbildningsrådet. CFL:s utvecklingsstöd till vuxenstuderande som har teckenspråk som första språk förs till den nya Myndigheten för specialpedagogik.

4.5.1 Myndighetens roll och uppgifter

CFL:s nuvarande organisation och uppgifter beskrivs utförligt i *bilaga 3*. CFL ska främst stödja användningen av distansmetoder i folkbildning och vuxenutbildning. Vidare ska CFL tillhandahålla fortbildning för lärare, skolläda och cirkelledare i distansutbildning samt information om utbudet av Internetbaserad programvara som har relevans för vuxnas lärande i första hand på gymnasial nivå. Diagrammet på nästa sida visar CFL:s kostnader (inkl. overheadkostnader) per verksamhetsgren år 2006. Kostnaderna för myndighetens verksamhet uppgick under år 2006 till 81,2 miljoner kronor.

Kostnader per verksamhetsgren

Enligt direktiven ska utredningen utgå från att Skolverket ska ansvara för sådana kärnuppgifter som i dag vilar på bl.a. CFL. Utredningen föreslår att vissa uppgifter av sådan stödjande karaktär som staten även i fortsättningen bör ansvara för samt vissa andra myndighetsuppgifter av kärnkaraktär förs till Skolverket. Vidare föreslås att vissa uppgifter fördelas på andra myndigheter och organisationer. Verksamhetsförändringarna föreslås gälla från den 1 juli 2008. I samband härmed läggs CFL ner.

Skälen för utredningens förslag: Av utredningens förslag till myndighetsstruktur följer att vissa myndigheter, däribland CFL, ska läggas ner.

De nationella målen för vuxenutbildningen syftar till att ge vuxna kunskaper för att kunna delta i samhälls- och arbetslivet och i fortsatta studier. Vuxenutbildningen ska utformas utifrån den enskildes behov och önskemål. Om detta har det alltid rått politisk enighet. Utgångspunkten för regeringens politik är att statens ansvar för kunskapsuppdraget ska stärkas och att fokus ska läggas på måluppfyllelse, men staten inte på något sätt ska överta ansvaret för genomförandet av själva verksamheten. Avsikten är att Skolinspektionens skärpta kvalitetsgranskningar ska bidra till att vuxenutbildningen även i fortsättningen kommer att utvecklas och anpassas till en föränderlig värld samt enskilda individers behov och förutsättningar. Skolmyndighetsutredningens uppgift är att identifiera statens uppgifter och tydligt skilja ut uppgifter som bör ankomma på kommuner och andra organisationer i stället för på statliga myndigheter.

Ett vanligt motiv för en organisationsförändring är renodling. Renodlingsprincipen innebär bl.a. att verksamhet av främjande karaktär bör hållas åtskild från tillsyn. Detta framgår redan klart av utredningens förslag om en särskild inspektionsmyndighet. Därtill kommer den principiellt viktiga förvaltningspolitiska utgångspunkten att en mer restriktiv linje ska hållas när det gäller statens åtagande.

Enligt utredningens bedömning behövs det inte någon särskild myndighet för flexibelt lärande. De funktioner CFL har och som även i fortsättningen bedöms som nödvändigt att staten svarar för kan i stället utföras av andra myndigheter, kommuner, folkbildningen eller möjligen den kommersiella marknaden. Som utredningen redan konstaterat finns dessutom ett stort antal centrumbildningar vid universitet och högskolor med uppgift att främja bl.a. utveckling av lärarutbildning och kompetensutveckling av lärare.

För att bedöma vilka av de uppgifter som i dag ligger på CFL som staten bör åta sig även i fortsättningen, har utredningen försökt att klassificera myndighetens kärnuppgifter. Med utgångspunkt i dessa har en bedömning gjorts av vilken verksamhet som är av sådan karaktär att den bör omfattas av statens åtagande.

Kärnuppgifter

Utredningen bedömer att följande myndighetsuppgifter hittills har kunnat karaktäriseras som CFL:s kärnuppgifter:

- utvecklingsstöd till kommuner och inom folkbildning avseende vuxenutbildning,
- tillhandhålla viss utbildning på distans, och
- fördela medel till utveckling av flexibelt lärande.

Verksamheten är enligt regleringsbrevet indelad i utveckling, utbildning, rådgivning och information samt läromedel. CFL har organiserat sin verksamhet så att kärnuppgifterna att stödja och främja utveckling av flexibelt lärande respektive att bedriva viss utbildning på distans hanteras av en operativ avdelning.

Utvecklingsstödet har CFL i stor utsträckning lämnat genom skilda utvecklingsprojekt. Myndigheten har utvecklats till en rådgivande organisation med ett konsultativt arbetssätt. Verksamheten har anpassats till efterfrågan på vuxenutbildning och därmed har

infrastrukturfrågorna placerats i fokus. CFL gör olika typer av insatser för kompetensutveckling. Avsikten är, förutom att hjälpa och stödja, att samla erfarenheter och utveckla olika kompetensutvecklingsmodeller. Exempel på detta är Netvux som är en nationell söktjänst där kursutbudet inom vuxenutbildningen presenteras och Kursnavet som är en databas med digitala läresurser. CFL erbjuder också fortbildning för att höja kompetensen hos verksamma lärare och handledare inom folkbildning och kommunal vuxenutbildning. Som ett verktyg i utvecklingsarbetet fördelar myndigheten vissa statliga medel.

CFL:s utbildningsuppdrag har bestått i att komplettera kommunernas utbud av främst gymnasial vuxenutbildning. Myndigheten har därför erbjudit kommunerna vissa kurser i form av distansutbildning. Regeringen har successivt minskat utbildningsuppdraget. I regleringsbrevet för budgetåret 2007 uppdrogs åt CFL att verka för att kommunerna senast hösten 2007 själva ska kunna erbjuda utbildning på distans av det slag som myndigheten hittills erbjudit samt att myndigheten ska utveckla sin utbildningsverksamhet med heldistansutbildning. CFL arbetar därför aktivt med att reducera detta åtagande genom att utveckla kommunernas förutsättningar att själva bedriva bl.a. distansutbildning. Enligt CFL upphör myndigheten under år 2007 med att erbjuda ett kursutbud direkt till enskilda elever. De sista studerande i utbildning vid CFL examinerades våren 2007.²⁷

4.5.2 Verksamhet som övergår till andra myndigheter, folkbildningen och den kommersiella marknaden

Följande uppgift bör betraktas som sådan kärnuppgift som bör ankomma på staten och som ska inordnas i Skolverket:

- vissa generella utvecklingsinsatser inom prioriterade områden.

Det generella stöd för skolutveckling som staten alltjämt föreslås svara för ska i fortsättningen inrymmas i det nya Skolverket. Utredningen har tidigare redogjort för vad som i fortsättningen bör omfattas av statlig skolutveckling.

Det innebär att Skolverket ska ha den samlade kompetensen för IT-stöd och fortbildningsinsatser i anslutning till reformer oavsett

²⁷ Härifrån till nu. Fem år som nationellt centrum för flexibelt lärande, CFL 2007.

skolform. Inom Skolverket bör det alltså inrymmas ett ansvar för att tillse att vuxna studerande har möjlighet att få en likvärdig utbildning oavsett var de bor i landet. Kommuner kan, av ekonomiska eller praktiska skäl, ha svårt att tillhandahålla efterfrågad utbildning. Staten bör därför även i fortsättningen ha ett visst generellt ansvar för att stödja utvecklingen av kommunal vuxenutbildning och lärarfortbildning. I detta ansvar kan t.ex. ligga förmedling av särskilda statsbidrag för att stärka lärares kompetens.

Resterande delar av CFL:s främjande verksamhet bör i stället kunna tas om hand av kommunerna själva eller under ledning av Sveriges Kommuner och Landsting. I många kommuner finns i dag en samlande fysisk miljö för vuxnas utbildning, ofta benämnd Lärcentrum. Vissa kommuner har strategiskt fört samman utbildning och kompetensutveckling med arbetskraftsförsörjning och näringslivsutveckling samt ibland integrationsfrågor för att långsiktigt och på ett effektivt sätt främja utveckling och tillväxt. Genom en god kommunal samverkan bör det vara möjligt att ta vara på det utvecklingsstöd som CFL under åren byggt upp. Sådant utvecklingsarbete bör bedrivas såväl lokalt som regionalt. I åtskilliga regioner pågår utvecklingsprocesser för att skapa en fungerande infrastruktur för vuxnas utbildning och lärande. Det är inte heller uteslutet att viss konsultativ verksamhet och kompetensutveckling kan övertas av den privata marknaden eller andra organisationer.

Encell är t.ex. ett nationellt kompetenscentrum för livslångt lärande, inrättat på initiativ av regeringen, med stiftelsen Högskolan i Jönköping som huvudman. Encell har redan i dag en pådrivande funktion för det livslånga lärandet för vuxna.

APeL är ytterligare ett exempel på ett nationellt forsknings- och utvecklingscentrum, som samarbetar med bl.a. Luleå tekniska universitet och Linköpings universitet. Utredningen bedömer att denna och liknande centrumbildningar med evidensbaserad kompetens kan bidra till att ersätta behovet av en särskild myndighet för stöd till utbildning av vuxna. Även andra aktörer inom t.ex. folkbildningen bedriver ett viktigt arbete när det gäller livslångt lärande.

Vad avser myndighetens uppdrag att följa utvecklingen av distansutbildning och flexibelt lärande i andra länder utgår utredningen från att t.ex. Internationella programkontoret för utbildningsområdet och Skolverket utan några särskilda uppdrag fortsätter med dessa uppgifter som ett naturligt inslag i sin omvärldsbevakning och kompetensuppbyggnad.

Behovet av insatser för fort- och vidareutbildning spänner över flera politikområden. I hög grad berörs arbetsmarknadspolitik och regional utvecklingspolitik. Det innebär att även nationella och regionala företrädare som Arbetsmarknadsverket (AMV) och Verket för näringslivsutveckling (NUTEK) har ett ansvar att tillvarata erfarenheter och kunskaper i frågor om vuxnas utbildning i ett utvecklings- och tillväxtperspektiv.

Myndighetens uppgifter att hantera statliga bidrag fördelas på de myndigheter respektive organisationer med vilken verksamheten är närmast förknippad. Ansvarsfördelningen är naturligtvis beroende av vilka statsbidrag regeringen väljer att tillhandahålla och i vilken omfattning.

CFL:s ansvar för utvecklingsstöd till vuxenstuderande som har teckenspråk som första språk förs till den nya Myndigheten för specialpedagogik som föreslås i avsnitt 4.9. Den bör i fortsättningen ensam ansvara för utvecklingen av läromedel till studerande med funktionshinder.

Utredningen anser slutligen att de utvecklingsmedel som CFL i dag fördelar till folkbildningen och det stöd och de informationsinsatser som erbjuds folkbildningen har ett naturligt och nära samband med Folkbildningsrådets (FBR) verksamhet. Medelstillelningen kan i fortsättningen ombesörjas av rådet.

Regeringens utgångspunkt är att fristående utbildningsanordnare ska ges möjlighet att erbjuda vuxenutbildning på samma villkor som kommunala anordnare. Det ökar mångfalden och valfriheten och kan driva fram en kvalitetsutveckling. En särskild utredare har fått i uppdrag att undersöka och lämna förslag på hur ett system med fristående utbildningsverksamheter som motsvarar skolformerna inom det offentliga skolväsendet för vuxna, dvs. kommunal vuxenutbildning, vuxenutbildning för utvecklingsstörda och svenskundervisning för invandrare ska införas.²⁸ Skolmyndighetsutredningen har samrått med utredningen. Sammantaget kan konstateras att om regeringens intentioner på vuxenutbildningsområdet förverkligas, behöver inriktningen mot detta område stärkas i det nya Skolverket.

Enligt CFL har verksamheten kring flexibelt lärande rönt internationell uppmärksamhet och vissa projekt såsom Kursnavet är positivt omvittnade på det nationella planet. Utredningen kan konstatera att CFL:s verksamhet delvis har konkurrensutsatt

²⁸ Dir. 2007:32.

karaktär och skulle kunna upphandlas av externa aktörer, t.ex. IT- eller utbildningsföretag, i stället för att drivas i myndighetsregi. Utredningen bedömer därför att en inte oväsentlig del av myndighetens verksamhet bör kunna tas om hand av den kommersiella marknaden.

4.5.3 Verksamhet som upphör

Att organisera vuxenutbildning är i första hand ett kommunalt ansvar. Det är därför lämpligt att avsluta statens engagemang när det gäller att erbjuda utbildning i och med att den nya myndighetsstrukturen kommer på plats. Den utbildningsverksamhet som CFL hittills har anordnat avvecklas och ska således i enlighet med regeringens klart uttalade uppdrag i regleringsbrevet för budgetåret 2007 avslutas under året.

Utredningen har i sin inventering av myndigheternas uppgifter funnit att CFL också har vissa andra uppdrag. Under år 2006 har myndigheten mot ersättning från Nordiska ministerrådet koordinerat Nordiskt Nätverk för Vuxnas Lärande (NVL). Enligt uppgift ska CFL vara koordinator för NVL under perioden 2006–2008.²⁹

Verksamhetsövergångens omfattning

Beträffande verksamhetsövergångens omfattning har utredningen vägt in att den kommunala vuxenutbildningen alltid har varierat i takt med konjunkturen. Det utvecklingsstöd till kommuner som staten även i fortsättningen bör ansvara för när det gäller vuxenutbildningen måste därför anpassas till arbetsmarknadsläget. Motsvarande statliga stödinsatser till folkbildningen bör reduceras med hänsyn till folkbildningens frihet i förhållande till staten. Utredningens förslag innebär att vissa kärnuppgifter även i fortsättningen bör rymmas inom det statliga åtagandet och därför ska överföras till andra statliga myndigheter. Uppskattningsvis uppgår dessa uppgifter till 10–15 procent av CFL:s nuvarande verksamhet. Utredningen återkommer i kap. 5 till dimensioneringen av skolmyndigheternas verksamhet.

²⁹ Årsredovisning 2006, Nationellt centrum för flexibelt lärande.

4.6 Valideringsdelegationen upphör

Utredningens bedömning: En särskild myndighet för validering bör inte bildas. Frågan om vilka skolmyndigheter som ska ansvara för den framtida valideringen bör inte avgöras förrän Valideringsdelegationen redovisat sin slutrapport.

Skälen för utredningens bedömning: Valideringsdelegationen startade sin verksamhet år 2004. Validering handlar i detta sammanhang om att bedöma människors kunskaper oavsett hur de förvärvats. Delegationen ska främja och stödja metoder för att värdera kunskaper och erfarenheter som individer besitter, när de inte behöver ha formella utbildningsmeriter.

Delegationen konstaterar i sin senaste lägesrapport³⁰ att valideringsverksamhet pågår på många håll i form av ett antal olika aktiviteter. Valideringsdelegationens kartläggning visar följande:

- Sammanlagt 270 kommuner uppger att de tillhandahåller validering inom den kommunala vuxenutbildningen, i egen regi eller genom extern utförare,
- ett tjugotal fristående utbildnings- eller kompetensanordnare tillhandahåller validering,
- ett tiotal regionala valideringsverksamheter ansvarar för samordning av valideringsverksamhet i regionen,
- ett tiotal valideringscentrum finns etablerade som företrädesvis arbetar med validering,
- inom studieförbund och folkhögskolor förekommer validering, och
- ett antal större företag arbetar med kompetenskartläggning av den egna personalen och ett mindre antal företag samverkar genom att erbjuda yrkesbedömning.

Valideringsdelegationens uppdrag är tidsbegränsat. Den ska avveckla sin verksamhet till den 31 december 2007.³¹ Delegationen har bl.a. till uppgift att i sin avslutande rapport senast den 15 januari 2008 föreslå vilka åtgärder som kan behöva vidtas för att säkerställa en verksamhet med validering efter år 2007. Flertalet aktörer bedömer att behovet av validering kommer öka. Utredningen utgår från att lokala och regionala valideringsverksamheter

³⁰ VLD 2005/118 5.

³¹ Regleringsbrev för budgetåret 2007 avseende Valideringsdelegationen.

kommer att fortsätta bedrivas av skilda aktörer, även efter det att delegationen avvecklats. Utredningen bedömer att en särskild myndighet inte bör bildas för denna verksamhet. Utredningen finner det inte heller möjligt att för närvarande utpeka en vilken skolmyndighet som bör ha ansvar för den framtida valideringsverksamheten.

4.7 Barn- och elevombudet för likabehandling

Utredningens förslag: Barn- och elevombudet för likabehandling (BEO) inordnas som en särskild funktion hos den nya Skolinspektionen och benämns i fortsättningen Elevombudet för likabehandling (EO). Förändringarna sker från den 1 juli 2008.

Skälen för utredningens förslag: Skolverket har tillsyn över det offentliga skolväsendet och över fristående skolor m.m. Den 1 april 2006 inrättades BEO inom Skolverket. BEO ska utföra de uppgifter som enligt lagen³² ska ombesörjas av Statens skolverk när det gäller att tillvarata barns och elevers enskilda rätt. BEO ska tillsammans med övriga ombudsmän se till att lagen följs inom sina respektive områden. Skolverket ansågs mest lämpat för denna uppgift, eftersom där redan fanns erfarenhet av tillsyn över skollagsreglerad verksamhet och god juridisk kompetens.

Således har både Skolverket och BEO tillsyn i fråga om tillämpningen och efterlevnaden av lagen. Tillsynen har dock olika utgångspunkter beroende på om den utövas av BEO eller omfattas av Skolverkets ansvar.

Skolverkets tillsyn rör framför allt hur skolhuvudmannen lever upp till lagstiftningens krav på t.ex. det främjande arbetet och likabehandlingsplanen samt att arbetet mot kränkande behandling i övrigt uppfyller skolförfattningarnas krav. Skolverkets tillsyn har en enskild anmälan som utgångspunkt och innefattar att bevaka elevens rätt. Verket tar inte på sig rollen som ombud för eleven.

BEO:s tillsyn inriktas däremot på att företräda och tillvarata den enskilda elevens rättigheter i förhållande till skolhuvudmannen. BEO kan ta upp överläggningar med huvudmannen för att få

³² Lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever.

kränkningar att upphöra. BEO kan även utverka ett skadestånd för elevens räkning. Ytterst kan BEO som ombud för eleven väcka talan mot huvudmannen vid allmän domstol. I förarbetena till lagstiftningen³³ sägs att BEO:s och Skolverkets övriga tillsynsuppdrag kan överlappa varandra, men inga besked lämnas om hur gränsdragningen bör göras. En rollkonflikt kan bli aktuell i de fall skadeståndsanspråk riktas mot skolor som har staten som huvudman, dvs. specialskolan och sameskolan. Enligt nuvarande reglering företräder Skolverket dessa skolformer i skadeståndsmål. Justitiekanslern har emellertid möjlighet att företräda staten i skadeståndsärenden.

Utredningen har erfarit att konstruktionen med en ”myndighet i myndigheten” är otydlig. Den kan ibland skapa problem i förhållande till andra aktörer och för värdmyndigheten, om en del inom värdmyndigheten agerar helt fristående. Statens skolverks roll är att vara neutral i förhållandet mellan skola och elev. Eftersom BEO är inordnat i Skolverket kan verket, i och med sina dubbla roller, komma i konflikt med sitt egentliga uppdrag. Det är inte förenligt med Skolverkets uppdrag att både agera som tillsynsmyndighet för skolväsendet och ikläda sig rollen som part och företräda en elev gentemot en huvudman. Problemet uppmärksammades redan i Skolansvarsutredningens betänkande.³⁴

Utredningen har till uppgift att utreda vilket hemvist som kan vara lämpligt för BEO. En nationell funktion som bevakar barnens och elevernas rättigheter bör vara så självständig som möjligt. Som redan framgått föreslår utredningen att en ny Skolinspektion inrättas och att ansvaret för tillsynsfrågorna på skolområdet samlas i den nya myndigheten. Det naturliga är därför att föreslå att även BEO flyttas från Skolverket och inordnas i Skolinspektionen. Eftersom det är inspektionen som i framtiden ska tillse att skolhuvudmännen fullgör sina skyldigheter enligt lagar och bestämmelser, är det lämpligt att även knyta BEO:s speciella tillsynsuppgift till Skolinspektionen.

Ansvaret för att bistå elever vid en skadeståndstalan låter sig emellertid inte lika självklart inordnas i Skolinspektionen mot bakgrund av de rollkonflikter som redan efter ett år har identifierats inom Skolverket. Därför har utredningen prövat om det är lämpligt att föra över rätten att föra elevens talan i ett skadeståndsärende till

³³ Prop. 2005/06:38.

³⁴ *Skolans ansvar för kränkningar av elever* (SOU 2004:50 s. 143).

Barnombudsmannen (BO), något som aktualiserades redan när BEO inrättades. BO har tre uppgifter:

- att företräda barn och ungas rättigheter utifrån FN:s konvention om barns rättigheter (Barnkonventionen),
- att driva på genomförandet av konventionen i statliga myndigheter, kommuner och landsting, och
- att bevaka efterlevnaden av Barnkonventionen i lagstiftningen och i tillämpning av lagstiftningen.

Övriga ombudsmän arbetar i huvudsak utifrån olika diskrimineringslagstiftningar. De handlägger enskilda ärenden där personer upplever sig diskriminerade utifrån någon av diskrimineringsgrunderna. Till skillnad från de andra ombudsmännen arbetar inte BO med enskilda ärenden. BO arbetar i stället med att öka kunskapen hos barn och vuxna kring barns rättigheter.

Diskrimineringskommittén, som sett över diskrimineringslagstiftningen, överlämnade sitt slutbetänkande³⁵ i februari 2006. Kommittén föreslår en sammanhållen diskrimineringslagstiftning samt en ny, sammanslagen, ombudsmannamyndighet. Mot denna bakgrund angav regeringen i budgetpropositionen för 2007 att de ombudsmän vars uppdrag vilar på diskrimineringslagstiftningen ska läggas ner och ersättas av en gemensam ombudsmannaorganisation. Kommitténs betänkande har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen har nyligen gett Statskontoret i uppdrag att se över myndighetsstrukturen för barnpolitiken. Uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2007. I översynen ingår bl.a. att se över BO:s uppdrag som ombudsman och myndighetsverksamhet.

BEO bedriver verksamhet som i vissa avseenden ligger nära BO:s ansvar. Ärendena hanteras ur ett barnperspektiv och inte ur ett objektiva myndighetsperspektiv. BO:s roll och uppdrag är inte förenliga med BEO:s uppgift att driva skadeståndsärenden i enskilda fall. Som redan framgått anser utredningen i stället att BEO:s verksamhet i sin helhet bör inordnas i den nya Skolinspektionen.

Utredningen har erfarit att Statskontoret inom ramen för sitt uppdrag prövat om BO:s funktion kan utökas. Skolmyndighetsutredningen har samrått med Statskontoret i denna del. Statskontoret avser inte att föreslå att BO:s roll ska förändras på ett

³⁵ *En sammanhållen diskrimineringslagstiftning* (SOU 2006:22).

sådant sätt att någon del av BEO:s uppgifter kan föras över till ombudsmannen.

Enligt utredningens mening kan BEO inte längre inrymmas i Skolverket, eftersom renodlingsprincipen sätter hinder härför. Det enda återstående alternativet till att inrymma ombudet i Skolinspektionen är att tillskapa en särskild myndighet för uppgifterna. Självständigheten gentemot andra myndigheter är viktig för att skapa förtroende hos enskilda barn och elever, men också hos skolhuvudmän och allmänhet. En egen myndighet som hanterar frågor om kränkande behandling i skolorna skulle skapa garantier för ett sådant oberoende. Även om det finns fördelar med en separat myndighet finns det också nackdelar. Ombudets uppgifter är nära förknippade med den tillsyn som Skolinspektionen kommer att ha. Risken finns att staten behöver bygga upp specialistkompetens i två separata myndigheter om verksamheten inte hålls samman.

Administrationn riskerar i ett sådant scenario att bli onödigt kostsam. Utredningen föreslår därför att BEO:s uppdrag ska inrymmas i Skolinspektionen från och med den 1 juli 2008. Därmed kan verksamheten få tillgång till kompetens både för att hantera ärenden i sak och administrativa uppgifter. Ombudets förhållande till Skolinspektionen bör regleras i en överenskommelse, så att de ekonomiska och administrativa villkoren samt samarbetet i övrigt mellan värmyndigheten och beslutsfunktionen klargörs.

I utredningsuppdraget ligger att föreslå en myndighetsorganisation på skolområdet som är överskådlig och tillgänglig för allmänheten. Något som avsevärt försvårar tillgängligheten och transparensen är att namnen på Barnombudsmannen och barn- och elevombudet för likabehandling är så lika. Särskilt förkortningarna BO och BEO inbjuder till förvirring och missförstånd. BO är en sedan länge inarbetad förkortning. Utredningen anser att det finns starka skäl för att BEO bör byta namn. Förslagsvis kan ombudet benämnas elevombudet för likabehandling (EO).

4.8 Skolväsendets överklagandenämnd

Utredningens förslag: Den nya Skolinspektionen ska från och med den 1 juli 2008 tillhandahålla kansliresurser för Skolväsendets överklagandenämnd.

Skälen för utredningens förslag: Skolväsendets överklagandenämnd prövar överklaganden av vissa beslut på skolväsendets område. Det är i huvudsak beslut som berör elever inom det offentliga skolväsendet. Sedan nämnden inrättades som egen myndighet år 1991 har Skolverket tillhandahållit kansliresurser för nämnden. Myndighetsöversynen väcker frågan vilken myndighet som i framtiden bör fungera som värmyndighet för nämnden.

Regeringen beslutade i december 2006 om en översyn av den statliga förvaltningens uppgifter och organisation (dir. 2006:123). Översynen omfattar alla statliga förvaltningsmyndigheter under regeringen och syftar till att effektivisera förvaltningen och de verksamheter som däri ingår. I Förvaltningskommitténs uppdrag ingår bl.a. att, med förtur, lämna förslag för att komma till rätta med problem som är förknippade med s.k. nämndmyndigheter och andra små myndigheter. I denna del ska utredningen redovisa sina förslag senast den 15 december 2007. Skolmyndighetsutredningen har samrått med Förvaltningskommittén.

Utredningen konstaterar att det på utbildningsområdet finns flera andra nämndmyndigheter: t.ex. Överklagandenämnden för högskolan, Högskolans avskiljandenämnd och Överklagandenämnden för studiestöd. I anslutning till Förvaltningskommitténs slutliga ställningstagande bör det prövas om det är möjligt att antingen samla nämnderna på utbildningsområdet i en gemensam myndighet eller att nämndmyndigheterna får en gemensam värmyndighet som sköter kansligöromålen och tillhandahåller erforderlig juridisk kompetens. En sådan prövning skulle även kunna omfatta BEO.

I avvaktan på Förvaltningskommitténs förslag och regeringens ställningstagande till förslagen föreslås att Skolväsendets överklagandenämnd består. Det finns tecken på svårigheter rent generellt när det gäller administrationen av små myndigheter. Ett exempel är att en redogörelse för verksamheten vid överklagandenämnden saknas i Skolverkets årsredovisning och någon särskild redovisning från nämnden inte har lämnats till regeringen. Utred-

ningen föreslår att nämnden i framtiden ska knytas till den nya Skolinspektionen. Som utredningen ovan redogjort för bör verksamheten därmed få tillgång till erforderlig kompetens både vad gäller att hantera ärenden i sak och administrativa uppgifter. I enlighet med den nya myndighetsförordningen (2007:515) ska nämndmyndighetens förhållande till värmyndigheten regleras i en överenskommelse.

Verksamhetsförändringarna föreslås gälla från den 1 juli 2008.

4.9 En myndighet för specialpedagogik

Utredningens förslag: En sammanhållen myndighet bildas med ansvar för frågor som rör barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder i skolan från den 1 juli 2008.

Specialpedagogiska institutet (SIT) och Specialskolemyndigheten (SPM) avvecklas och all verksamhet förs över till den nya myndigheten. Även all verksamhet vid Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus) förs till den nya myndigheten. Vissa uppgifter överförs också från MSU och CFL.

Den nya myndighetens namn ska vara Myndigheten för specialpedagogik. Ledningsformen ska vara enrådighetsmyndighet med insynsråd.

Skälen för utredningens förslag: Enligt direktiven ska utredningen vid utformningen av den nya myndighetsstrukturen utgå från att en särskild myndighet ska ge råd och stöd i specialpedagogiska frågor. Utredningen ska i det sammanhanget överväga att föra SPM som en operativ avdelning till denna myndighet samt överväga möjligheten att i den nya myndigheten inrymma delar av den verksamhet som Sisus respektive TÖI svarar för i dag.

Enligt utredningens mening bör all verksamhet som i dag bedrivs inom SIT, SPM och Sisus samlas i en ny sammanhållen myndighet för alla barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder oavsett skolform. Verksamhetsförändringarna föreslås gälla från den 1 juli 2008. I det följande utvecklas skälen. Inledningsvis behandlas förslaget att lägga samman SIT och SPM.

4.9.1 Specialpedagogiska institutets och Specialskolemyndighetens verksamhet läggs ihop

SIT har till uppgift att ge rikstäckande stöd till kommuner och andra skolhuvudmän i specialpedagogiska frågor. SPM är styrelse för den statliga specialskolan. SIT:s och SPM:s nuvarande organisation och uppgifter beskrivs utförligt i *bilaga 3*.

I dag är skolmyndigheternas arbete när det gäller barn, ungdomar och vuxna (som tidigare nämnts används begreppet elever för att beteckna dessa tre kategorier) med funktionshinder uppdelat på en stödjande och en verkställande myndighet. Även MSU har vissa stödjande uppgifter. Parallellt finns Statens skolverk som styr, följer upp och kontrollerar. Mångfalden av myndigheter bidrar till otydliga ansvarsförhållanden och gränsdragningsproblem. Det finns därför ett behov av ökad samordning och fördjupat samarbete mellan olika aktörer på skolområdet för att på ett effektivare sätt bidra till att höja kvaliteten och nå utbildningsmålen. Utredningen bedömer att en sammanhållen och relativt stor myndighet kan främja såväl verksamhetens inriktning och effektivitet som den interna styrningen. En större flexibilitet kan skapas i de olika former av stöd som en samlad myndighet kan erbjuda. En sammanslagning av SIT och SPM kommer att innebära högre effektivitet. Ökad enhetlighet i tillämpningen av lagar och regler har varit ett viktigt motiv inom flera politikområden när myndigheter har inrättats. Så har t.ex. regeringen konstaterat att det finns utrymme för större nationell enhetlighet inom arbetsmarknadspolitiken genom ombildning av t.ex. Arbetsmarknadsverket och Försäkringskassan. På liknande sätt kan en integrering mellan SIT och SPM leda till ökad samsyn och därmed till verksamhetsmässiga fördelar – inte minst för elever och vårdnadshavare.

Ansvar för olika stödåtgärder för elever med funktionshinder har varit föremål för åtskilliga utredningar. Myndighetsstrukturen har varierat över tid, se bl.a. betänkandet *FUNKIS – funktionshindrade elever i skolan*.³⁶ Enligt Skolmyndighetsutredningens bedömning är tiden nu mogen för att samla kompetensen hos både dem som undervisar och arbetar med elever med funktionshinder och dem som arbetar med råd och stöd för nämnda elever. Riksrevisionen har i sin granskning av statens insatser för elever med funktionshinder i grundskolan konstaterat att det finns problem

³⁶ SOU 1998:66.

med att statens ansvar är uppdelat på flera myndigheter och att samverkan mellan de berörda är outvecklad.³⁷

Att statens ansvar för funktionshindrade elevers skolgång är delat mellan olika myndigheter kan motverka en rationell hantering. Det kan medföra att de resurser som avdelats för att tillvarata dessa elevers särskilda intressen används mindre effektivt. Utredningen anser därför att de särskilda uppgifter som rör stöd till elever med funktionshinder bör föras samman hos en myndighet. På så sätt kan en bättre samordning mellan olika åtgärder och en samlad kompetens på området åstadkommas. Detta bör förbättra statens möjligheter att ge den hjälp och det stöd till skolhuvudmännen som kan underlätta integrationen av elever med funktionshinder.

En gemensam myndighet med ansvar för de frågor som rör elever med funktionshinder ökar också förutsättningarna för samverkan och erfarenhetsutbyte mellan de olika personalgrupperna. Kvaliteten i den stödjande verksamheten borde också främjas av en sammanläggning med utbildningsverksamheten i specialskolorna.

Frågan om integrering i den kommunala skolan eller inte är av stor betydelse för elever med funktionshinder och deras föräldrar. Behoven är olika och skiftar över tid. Uppfattningarna går isär. Detta ställer stora krav på statens förmåga att informera om och tillhandahålla hjälpmedel, stödåtgärder, flexibla lösningar och utbildningsalternativ.

Kraven förutsätter hög kompetens hos dem som arbetar på området och god samverkan dem emellan. Utredningen anser att statens kunskaper på området bör samlas i en gemensam myndighet för att på bästa sätt kunna erbjuda både adekvat undervisning av god kvalitet och pedagogiskt stöd till berörda huvudmän.

Utredningen föreslår därför att all verksamhet vid SIT och SPM läggs ihop och samlas i en ny myndighet. En sammanslagning av två myndigheter kan ske på två sätt. Ett alternativ är att båda myndigheterna avvecklas och en ny myndighet bildas som tar hand om verksamheten. Ett annat alternativ är att avveckla den ena myndigheten och låta verksamheten tas över av den andra. Utredningen anser att de två här aktuella myndigheterna, som i dag i princip är lika stora, bör integreras såsom två jämbördiga och lika väsentliga delar och att all verksamhet ska inrymmas i den nya myndigheten. Det innebär att SIT och SPM avvecklas som egna myndigheter.

³⁷ Riksrevisionens skrivelse dnr 31-2005-0233.

Genom en integrerad lösning kan verksamheterna med undervisning respektive råd och stöd stimulera och stödja varandra. Utbildningsverksamheten bör alltså inte bedrivas helt separat, utan det är viktigt att ett flöde av erfarenhetsutbyte sker inom myndigheten. Genom att kompetensen samlas i en myndighet kan organisationen få en stark ställning och synergieffekter uppnås. Det väntas även förbättra tillgängligheten för elever med funktionshinder och deras vårdnadshavare. Inrättandet av en ny myndighet som från grunden får organisera verksamheten ger goda förutsättningar för en väl fungerande verksamhet.

Utredningen återkommer i avsnitt 4.10 och 4.11 till sina överväganden om vilka uppgifter vid Sibus respektive TÖI som bedöms kunna föras till den nya myndigheten.

Målen för verksamheten

Sammanläggningen av SIT och SPM innebär att ett gemensamt mål för den nya myndigheten behöver slås fast. Myndighetens verksamhet ska bygga på såväl stöd- som utbildningsverksamhet. Staten ska erbjuda sådan sakkunskap som den enskilda kommunen eller skolhuvudmannen inte kan ha, eftersom elevunderlaget är litet.

Verksamheten riktar sig till olika målgrupper. Specialpedagogiskt stöd avser huvudmän som bedriver undervisning för elever med funktionshinder. Detta stöd gäller oberoende av funktionshinder och oavsett skolform. Myndigheten ska också ansvara för utbildning i specialskolan samt för undervisning vid särskilda resurscenter. Denna verksamhet rör elever och vårdnadshavare.

Det stödjande uppdraget är bredare än utbildningsverksamheten. Målformuleringar för den stödjande verksamheten, undervisning respektive boende och fritid behöver preciseras mer i detalj på verksamhetsgrensnivå inte minst för att undvika att förväntningarna blir för stora på den nya myndigheten. I det följande föreslår utredningen även att vissa andra traditionella myndighetsuppgifter förs till den nya samlade myndigheten, t.ex. förmedling av statsbidrag. Uppgifterna bör återspeglas i regleringsbrevet för myndigheten. I regleringsbrev och i särskilda regeringsuppdrag kan även närmare prioriteringar av myndighetsuppgifterna lämnas i förhållande till medelstilleddning.

Specialpedagogisk stöd

Utgångspunkten är att den nya myndigheten, precis som SIT i dag, ska ansvara för statens samlade stöd i specialpedagogiska frågor för barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder. Stöd ska ges till kommuner och andra huvudmän som ansvarar för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola, vuxenutbildning och fristående skolor som står under statlig tillsyn m.m. Skälet till att staten bör ansvara för sådant stöd är att elever med funktionshinder ska ha möjlighet att få en utbildning som så långt möjligt är likvärdig med andra i samhället. Antalet elever är förhållandevis begränsat, men geografiskt sett är verksamheten resurskrävande. Behoven hos enskilda elever är dessutom mycket olika. Staten ska därför erbjuda sådan sakkunskap som det inte är rimligt att varje enskild kommun bygger upp.³⁸ Kommunerna har genom sitt ansvar för skolan även det grundläggande ansvaret för stöd till skolan i specialpedagogiska frågor. Statens insatser ska ses som ett komplement för att erbjuda kommunerna sådan spetskompetens som de inte kan bygga upp på egen hand.³⁹ Utredningens förslag avser att förtydliga och underlätta för staten att fullgöra sitt ansvar i denna del – inte att minska stödet.

Att skapa en kunskapsbaserad effektivt pådrivande myndighet tar tid. Även om den nya myndigheten ska bygga vidare på den verksamhet som SIT i dag bedriver när det gäller stödjande och utvecklande verksamhet, är det viktigt att myndigheten får ett tydligt uppdrag och möjlighet att arbeta långsiktigt. För att lyckas måste myndigheten ha ett stort förtroendekapital hos dem som den ska samverka med. Minst lika viktigt är det att det finns en beställarkompetens i kommunerna som vet och förstår att utnyttja myndigheten. Alla statliga myndigheter har också en service-skyldighet gentemot enskilda. Även om Myndighetens för specialpedagogik uppdrag riktar sig till skolhuvudmännen behöver den finna former för att tillhandhålla vägledning, råd och annan hjälp till enskilda i frågor som rör verksamhetsområdet i rimlig utsträckning.

³⁸ Om åtgärder för elever med handikapp i det allmänna skolväsendet m.m. (prop. 1983/84:27).

³⁹ Elever med funktionshinder – ansvar för utbildning och stöd (prop. 1998/99:105).

Utbildning i specialskolor m.m.

Specialskolan är en särskild skolform som ingår i det offentliga skolväsendet för barn och ungdom. Specialskolan regleras i 7 kap. skollagen (1985:1100). I dag finns det sex statliga specialskolor. För dessa finns en gemensam myndighet, SPM, som är specialskolans styrelse. Vissa elever fullgör skolplikten i särskilda resurscenter enligt 10 kap. skollagen.

Målgruppen för specialskolan har varit och är alltjämt föremål för diskussion. Döva, dövblinda och hörselskadade som har teckenspråk som sitt första språk utgör, enligt riksdagens ställningstagande till regeringens proposition *Elever med funktionshinder – ansvar för utbildning och stöd*,⁴⁰ en grupp där undervisning i särskilda skolor eller undervisningsgrupper är en förutsättning för delaktighet och gemenskap. SPM ansvarar i dag för utbildning för elever som är döva eller hörselskadade. Myndigheten erbjuder också boende och fritid för de elever som behöver detta. SPM ansvarar även för förmedling av statsbidrag för teckenspråk för syskon till döva barn och barn med döva föräldrar. Samtidigt svarar i dag SIT för statsbidraget för teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF).⁴¹

Utredningen om statliga specialskolor (dir. 2006:127) har bl.a. i uppdrag att utreda och föreslå hur Ekeskolan och Hällsboskolan ska återetableras som statliga specialskolor för elever med synskada och ytterligare funktionshinder respektive grav språkstörning. I uppdraget har bl.a. ingått att analysera och föreslå hur skolorna ska organiseras samt att redovisa förslagets administrativa, organisatoriska och ekonomiska konsekvenser samt en kostnadsberäkning för berörda myndigheter.

I sitt delbetänkande⁴² föreslår utredningen att Ekeskolan och Hällsboskolan återetableras som statliga specialskolor. Resurscenterverksamheten och specialskolan föreslås hållas ihop, eftersom verksamheterna är nära sammanlänkade med varandra. Utredningen föreslår vidare att resurscenterverksamheten i sin helhet samt Ekeskolan och Hällsboskolan förs över från SIT till SPM. I linje med Skolmyndighetsutredningens uppdrag bör förändringarna genomföras den 1 juli 2008 eller då regeringen bestämmer. Betänkandet är för närvarande föremål för remissbehandling.

⁴⁰ Prop. 1998/99:105.

⁴¹ Förordningen (1997:1158) om statsbidrag för teckenspråksutbildning för vissa föräldrar.

⁴² *Två nya statliga specialskolor* (SOU 2007:30).

Skolmyndighetsutredningen uppdrag när det gäller SPM är endast organisatoriskt och berör inte utbildningsverksamheten i sig. Den organisationsmodell som presenteras ska kunna fungera oavsett specialskolornas antal och målgrupp. Den helhetslösning som Utredningen om statliga specialskolor eftersträvar kan erhållas genom att SIT och SPM slås ihop. Utredningen anser i likhet med Utredningen om statliga specialskolor att den nya Myndigheten för specialpedagogik ska bedriva såväl utbildning i statliga specialskolor som resurscenterverksamhet. All verksamhet bör samlas och integreras i den nya myndigheten. Utbildningsverksamheten bör inte avgränsas från stödverksamheten, eftersom elever med funktionshinder finns både i specialskolan och övriga skolor. Skoltiden präglas också i hög grad av skolbyten och visstidsutbildning.

För den kommunala organisationen av skolan finns bestämmelser i skollagen. Varje kommun ska ha en eller flera styrelser för sitt offentliga skolväsende. På motsvarande sätt ska även specialskolan ha en styrelse, vilken i dag utgörs av SPM. Inom den nya myndigheten behöver således en beslutsfunktion inrättas som kan fungera som styrelse för specialskolorna. Funktionen behöver bl.a. besluta om mottagandet av elever i specialskolan.

4.9.2 Verksamhet som förs till Myndigheten för specialpedagogik

I det följande behandlas andra skolmyndigheter med verksamhet som förs till Myndigheten för specialpedagogik.

Sisus uppgifter

Utredningens förslag till en ny myndighetsstruktur innefattar också att Sisus avvecklas som särskilt beslutsorgan inom Socialstyrelsen och att verksamheten får en ny organisationstillhörighet (avsnitt 4.10). Det innebär att all verksamhet, bl.a. fördelning av statsbidrag, överförs till den nya Myndigheten för specialpedagogik. I dag förmedlar Sisus följande bidrag:

- till särskilt utbildningsstöd,
- till verksamheten med särskilda omvårdnadsinsatser i anslutning till gymnasieskola med speciellt anpassad utbildning för svårt rörelsehindrade ungdomar (Rh-anpassad utbildning),

- till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen, och
- vid korttidsstudier.

Till den nya myndigheten förs vidare Sibus uppgift att fungera som administrativt stöd åt Nämnden för Rh-anpassad utbildning.

Stödjande verksamhet

Som utredningen tidigare konstaterat har såväl SIT som MSU och CFL stödjande och rådgivande uppgifter. I samband med att MSU och CFL avvecklas anser utredningen det naturligt att den nya Myndigheten för specialpedagogik övertar de båda myndigheternas ansvar för stödjande uppgifter i handikappfrågor.

Hantering av statsbidrag

Utredningen har i sin inventering av uppgifterna hos de olika skolmyndigheterna funnit att det är flera myndigheter som hanterar skilda statsbidrag. SIT hanterar som redan nämnts vissa statsbidrag, t.ex. för teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF). Utredningen Översyn av teckenspråkets ställning⁴³ uppmärksammar bl.a. att uppdelningen av det statliga ansvaret för stöd till teckenspråkiga barn och ungdomars lärande på olika myndigheter har medfört att stödet fragmenterats och i viktiga avseenden försvagats.

Även hantering av statsbidrag med anknytning till den nya myndighetens område bör överföras till Myndigheten för specialpedagogik. Det gäller t.ex. MSU:s hantering av statsbidrag för produktion av vissa läromedel och CFL:s utveckling av läromedel för vuxna med teckenspråk som första språk.

Även TÖI föreslås avvecklas och viss förmedling av statsbidrag föreslås bli inordnad i ett annat förvaltande organ (avsnitt 4.11).

Utgångspunkten är nu att den nya Myndigheten för specialpedagogik ska överta ansvaret för de statsbidrag som SIT och SPM hanterar i dag. Genom att föra över liknande förmedling av statsbidrag även från andra skolmyndigheter, framför allt från Sibus, till den nya myndigheten bör verksamheten kunna utvecklas och hanteras mer effektivt och ändamålsenligt än i dag. Sibus har en

⁴³ Dir. 2003:169 och dir. 2005:100.

omfattande erfarenhet av sådana uppgifter, varför myndighetens kompetens och erfarenhet på området bör bli värdefull i den nya myndigheten.

Teckenspråk och teckenspråkiga

Utredningen noterar att det på sikt kan bli aktuellt att inrymma fler frågor i den nya myndigheten. Teckenspråkets ställning har nyligen utretts. I betänkandet *Teckenspråk och teckenspråkiga. Översyn av teckenspråkets ställning*⁴⁴ föreslås bl.a. att all driftsrelaterad statlig verksamhet för teckenspråkiga barns och ungdomars utbildning förs till SPM. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

4.9.3 Statlig styrning och tillsyn

Inrättandet av den nya Skolinspektionen innebär ingen förändring av huvudmannaskapet för specialskolan. Staten ska alltjämt vara huvudman och verksamheten ska regleras på samma sätt som i dag. Skolverket kommer, även i sin nya roll, att svara för styrdokumenterna för specialskolorna och uppföljningen av verksamheten. Däremot kommer tillsynsansvaret för specialskolor i fortsättningen att ligga på Skolinspektionen. Denna förutsätts få en viktig roll som drivande kraft i kvalitetsarbetet och i arbetet med att realisera målen för skolpolitiken. Ett gott samarbete och väl fungerande samordning bör därför upparbetas mellan de myndigheter som har insyn i skolsituationen för elever med funktionshinder i syfte att trygga allas rätt till en likvärdig utbildning.

4.9.4 Inre organisation m.m.

En myndighet beslutar i allt väsentligt själv om den inre organisationen. Utredningen har alltså inte till uppgift att i detalj föreslå hur Myndigheten för specialpedagogik ska organiseras. I stor utsträckning ankommer det på myndigheten att skapa en inre organisation för att fläta samman de arbetsuppgifter som i dag utförs av SIT och SPM samt att ta över och inordna de uppgifter

⁴⁴ SOU 2006:54.

som Sibus har. I dag inrymmer dessa myndigheter flera olika råd och särskilda beslutsorgan, t.ex. läromedels- och brukarråd, samrådsgrupper etc.

Skolmyndighetsutredningen anser vidare att rådgivande organ i första hand bör vara en angelägenhet för myndigheten och således inte inrättas av regeringen. De besluts- och rådgivningsorgan som myndigheten själv inrättar med självständig beslutanderätt i sådana frågor som får delegeras, ska regleras i myndighetens arbetsordning. Den nya myndigheten behöver finna modeller för att fatta beslut i ärenden av traditionell myndighetskaraktär, t.ex. medelstilldelning och skolförvaltning. Inom statsförvaltningen finns flera förebilder för sådana beslutande och rådgivande organ.

Utredningen har tidigare påpekat att det finns starka skäl för myndigheterna på skolområdet att samverka med varandra, utbyta erfarenheter, dra nytta av varandras kompetenser samt överlägga om olika policyfrågor. Samverkan mellan myndigheterna är viktig för att öka måluppfyllelsen på skolområdet. Det är särskilt viktigt att de stödjande och inspekterande myndigheterna informerar varandra om sina iakttagelser och resultat. Enligt den nya myndighetsförordningen ska en myndighet verka för att genom samarbete med myndigheter och andra, ta till vara de fördelar som kan vinnas för enskilda samt för staten som helhet. Samordning av myndigheternas verksamheter ska alltså innebära fördelar även för enskilda som kommer i kontakt med en myndighet. Detta är särskilt viktigt att understryka när det gäller elever med funktionsnedsättning.

Utredningen återkommer i avsnitt 5.3 till frågan om dimensionering och organisering av den nya myndigheten. Utredningens förslag bygger på den nya myndighetsorganisation ska utgå från nuvarande regionala spridning. Det är viktigt att såväl utbildning som specialpedagogisk verksamhet genomsyrar organisationen för att uppnå synergier samt inte minst för att skapa en ny myndighetskultur. Avsikten är att regionindelningen ska stärka och underlätta tillgängligheten för kommuner och andra skolhuvudmän. Det är därför viktigt att den nya myndigheten undviker att varje region skapar en egen underorganisation som bidrar till regionala lösningar och olika kulturer. De kommande förslagen från Utredningen om statliga specialskolor (U 2006:11) har också stor betydelse för utformningen av organisationen.

4.9.5 Lokalisering

Förslaget att slå samman SIT och SPM till en myndighet och att samtidigt föra Sibus verksamhet till den nya myndigheten påverkar naturligtvis verksamhetens lokalisering. Myndighetens uppdrag kräver även fortsättningsvis en regional organisation för att nå hela landet. Även förslagen från Utredningen om statliga specialskolor berör verksamhetens framtida placering. Utredningen återkommer i kap. 6 med förslag om dels placering av myndighetens ledning, dels en modifierad regional/lokal placering.

4.9.6 Myndighetens namn

Den nya myndighetens namn ska framför allt återspegla de två centrala verksamhetsuppgifterna specialpedagogiskt stöd respektive utbildning i specialskolor. Begreppet institut är inte lämpligt utan i stället bör ordet myndighet finnas med i namnet. Utredningen anser att myndighetens namn ska vara Myndigheten för specialpedagogik.

4.9.7 Ledningsform

Såväl SIT som SPM har styrelser med begränsat ansvar. De styrelser som i dag har begränsat ansvar ska avvecklas. I enlighet med regeringens uttalade ambitioner kring hur myndigheter bör ledas och den nya myndighetsförordningen (2007:515) föreslår utredningen att den nya specialpedagogiska myndighetens ledningsform ska vara enrådighetsmyndighet med insynsråd. Enligt utredningens bedömning tillgodoser denna ledningsform regeringens behov av en stark och direkt styrning och överensstämmer med myndighetens verksamhet.

Utredningen anser vidare att Myndigheten för specialpedagogik inte ska vara en central förvaltningsmyndighet. Den nya myndighetsstrukturen på skolområdet kommer att bli tydlig och endast rymma ett fåtal myndigheter, varför det inte finns ett behov av att utpeka någon särskild central myndighet.

4.10 Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd

Utredningens förslag: Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus) avvecklas som ett särskilt beslutsorgan inom Socialstyrelsen från den 1 juli 2008. Verksamheten förs till Utbildningsdepartementets verksamhetsområde och inordnas i den nya Myndigheten för specialpedagogik.

Utredningens bedömning: Nämnden för Rh-anpassad utbildning (Rh-nämnden) bör avvecklas. Verksamheten bör hanteras tillsammans med liknande uppgifter inom Myndigheten för specialpedagogik.

Skälen för utredningens förslag och bedömning: Sisus nuvarande organisation beskrivs utförligt i *bilaga 3*. I dag är Sisus en del av Socialstyrelsen och tillhör Socialdepartementets ansvarsområde. Den 1 januari 2006 inrättades Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam). Som en följd av detta avvecklades Sisus som självständig myndighet. Verksamheten vid Sisus med statsbidragsgivning inom utbildningsområdet, liksom Sisus kansliservice åt Nämnden för Rh-anpassad utbildning blev ett särskilt beslutsorgan inom Socialstyrelsen. Utredningen om handikappolitisk samordning föreslog visserligen i sitt betänkande⁴⁵ att Sisus skulle hållas samman som myndighet och föras till Utbildningsdepartementets verksamhetsområde. Så skedde emellertid inte.

I samband med att den nya samlade Myndigheten för specialpedagogik inrättas finns förutsättningar för att även inrymma Sisus verksamhet där.

Tidigare översyner har konstaterat att Sisus olika verksamheter skiljer sig från varandra till karaktär och inriktning. Den gemensamma nämnaren är att underlätta och förbättra villkoren vid studier för personer med funktionshinder. Vid en sammantagen bedömning av lämpliga framtida organisationstillhörigheter för Sisus verksamhet bör vägas in att verksamheten främst är utbildningsorienterad. Verksamheten består i att främja möjligheterna till utbildning för unga och vuxna med funktionshinder. Verksamheten omfattar fördelning av statsbidrag till särskilt utbildningsstöd, tilläggsbidrag och korttidsstudiestöd samt uppdrag från Folkbildningsrådet att fördela förstärkningsbidrag till folkhögskolorna.

⁴⁵ *Handikappolitisk samordning – organisation för strategi och genomförande* (SOU 2004:54).

Sisus fördelar dock inte bara statsbidrag utan följer och utvärderar också respektive verksamhet.

Skolmyndighetsutredningen menar därför att myndigheten på ett naturligt sätt hör hemma under det departement inom Regeringskansliet som har huvudansvaret för utbildningsfrågor. I samband med att Sisus inrättades som ett särskilt beslutsorgan inom Socialstyrelsen framhöll regeringen att det är viktigt att Sisus insatser i form av information, kompetens- och nätverksstöd och andra kvalitetshöjande aktiviteter får fortsätta att utvecklas. De bästa förutsättningarna för detta bedömdes då vara att myndighetens verksamhet hölls samman.⁴⁶ Utredningen instämmer i detta. Sisus olika verksamhetsgrenar har ett fungerande samspel. Stora delar av verksamheten hör på ett naturligt sätt samman med den nya Myndigheten för specialpedagogik. Det handlar framför allt om det stödande och främjande uppdraget.

Andra delar t.ex. viss statsbidragshantering skulle däremot lika gärna kunna inrymmas i t.ex. Skolverket. Som redan framgått föreslås Skolverket emellertid få en förändrad roll jämfört med i dag. Utredningen menar att Sisus verksamhet som handlar om att underlätta och förbättra villkoren vid studier för personer med funktionshinder som helhet bäst främjas av att ansvarsuppgifterna hålls samman. Utredningen bedömer därför att hela Sisus verksamhet ska föras över till Utbildningsdepartementet och inordnas i den nya Myndigheten för specialpedagogik från den 1 juli 2008.

Nämnden för Rh-anpassad utbildning

Ungdomar som är svårt rörelsehindrade har rätt att få utbildning i en gymnasieskola som är speciellt anpassad för svårt rörelsehindrade (Rh-anpassad utbildning). Nämnden för Rh-anpassad utbildning (Rh-nämnden) är en myndighet som har till uppgift att pröva frågor om intagning till sådan utbildning. Nämnden omfattas inte direkt av utredningens uppdrag, men verksamheten berörs på så sätt att Sisus är värmyndighet för och svarar för administrativt stöd åt Rh-nämnden. I dag finns cirka 175 elever inom riksgymnasieverksamheten.

Ambitionen i statsförvaltningen är att minska antalet nämndmyndigheter, vilket bl.a. framgår av Förvaltningskommitténs direk-

⁴⁶ Statlig organisation för handikappolitisk samordning (skr. 2004/05:86).

tiv⁴⁷ och av den förvaltningspolitiska propositionen.⁴⁸ Kommittén har till uppgift att i en första etapp koncentrera sitt arbete på frågan om myndigheters opinionsbildande verksamhet och problem förknippade med små myndigheter. Skolmyndighetsutredningen finner att de uppgifter som ankommer på Sibus beträffande Rh-nämnden naturligt hör samman med den verksamhet som föreslås bedrivs vid den nya Myndigheten för specialpedagogik. Som redan framgått föreslår utredningen också att Sibus samtliga uppgifter samlas i den myndigheten. I detta sammanhang konstaterar utredningen att det finns ärenden, bl.a. mottagande av elever i specialskolan, som kommer att hanteras inom den nya myndigheten och som liknar dem som i dag hanteras av Rh-nämnden. En möjlighet som bör övervägas är att inrätta ett särskilt beslutsorgan eller en särskild antagningsnämnd inom Myndigheten för specialpedagogik med ett betydligt bredare uppdrag än den nuvarande Rh-nämnden. Nämnden bör då kunna avvecklas. Regeringen bör således överväga om Rh-nämnden kan avvecklas.

4.11 Tolk- och översättarinstitutet

Utredningens förslag: Tolk- och översättarinstitutet (TÖI) avvecklas som en särskild inrättning vid Stockholms universitet från den 1 juli 2008. Verksamheten kring teckenspråkstolkar och kontakttolkar förs till Folkbildningsrådet. Övrig verksamhet inordnas i den ordinarie organisationen vid Stockholms universitet.

Skälen för utredningens förslag: Grundat på främst hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) och förvaltningslagen (1986:223) har staten viktiga åtaganden inom tolkområdet. Av exempelvis rätts-säkerhetsskäl och medicinska skäl är det viktigt för den enskilde individen att tolken har god kompetens. Statens åtagande innebär därför att se till att tillräckligt många utbildas inom området och att utbildningen håller god kvalitet.

Tolk- och översättarinstitutet (TÖI) tillkom år 1986 och finns i dag som en särskild inrättning vid Stockholms universitet (se *bilaga 3*). Institutets främsta uppgift är att anordna tolk- och över-

⁴⁷ Dir. 2006:123.

⁴⁸ Prop. 1997/98:136.

sättarutbildning på högskolenivå. TÖI har dessutom i uppdrag att fördela statsbidrag för kontakttolkutbildning till studieförbund och folkhögskolor och för teckenspråkstolkutbildning och teckenspråkslärarutbildning till folkhögskolor. TÖI ska även utöva tillsyn över utbildningarna och kontinuerligt följa upp och utvärdera dem. Planering av utbildningarna sker, enligt regleringsbrev för TÖI, i samråd med berörda handikapporganisationer.

Såväl TÖI:s roll i förhållande till tolkutbildningarna som folkhögskolornas utformning av dessa har utretts under de senaste åren, bl.a. av Statskontoret.⁴⁹ Institutet har fått en förändrad roll med anledning av det ökade behovet av kvalificerade kontakttolkar som blev resultatet av den nya instans- och processordning för utlänningsärenden som infördes under år 2006.⁵⁰

Utredningen kan konstatera att TÖI har i uppdrag att verka för att utveckla och främja kommunikation på olika språk genom tolkning oavsett utbildningsform. Institutets roll har utvecklats och gradvis förändrats under årens lopp. Uppgifterna är av mycket skiftande karaktär och spänner över ett stort fält: bedriva och anta till utbildning, fördela statsbidrag, utöva tillsyn över viss verksamhet samt utveckla och främja. Detta gör det svårt för institutet att förhålla sig neutralt i förhållande till både utbildningsanordnare och tolkanvändare.

Flera av institutets uppgifter har nära samband med andra myndigheters ordinarie uppgifter som t.ex. Stockholms universitets språktolkutbildning och SIT:s ansvar för statsbidraget till teckenspråkutbildning för föräldrar till barn som är beroende av teckenspråk. Övriga myndigheter som direkt eller indirekt har anknytning till tolk-, språk- och integrationspolitiska frågor är främst Kammarkollegiet som bl.a. auktoriserar tolkar, Socialstyrelsen som ansvarar för landstingens teckenspråkstolkning och Migrationsverket med ansvar för frågor rörande invandring.

Institutet är relativt litet med cirka 17 anställda men har en tung beslutsorganisation med såväl ledning som styrelse.

TÖI:s organisatoriska hemvist har som redan nämnts behandlats ett flertal gånger de senaste åren utan förändring. I stället för att renodla verksamheten och klargöra dess organisatoriska till-

⁴⁹ *Ny organisation för tolk- och översättarutbildning* (rapport 2002:11).

⁵⁰ *Teckenspråk och teckenspråkiga. Översyn av teckenspråkets ställning* (SOU 2006:54), *Tolkutbildning – nya former för nya krav* (SOU 2005:37) och *Förbättrad tolkservice – språktest, nationellt register, statistik* (Ds 2006:24).

hörighet har institutet fått nya uppgifter, senast beträffande kontakttolkarna.

Nuvarande organisation, en särskild inrättning vid Stockholms universitet enligt 3 kap. 8 § högskoleförordningen (1993:100), synes inte vara den mest optimala. Två av regeringen utsedda styrelser (styrelsen för Stockholms universitet och styrelsen för TÖI) är ansvariga för samma uppgift, nämligen verksamheterna vid TÖI. Denna situation är ur styrningsperspektiv oacceptabel.

Skolmyndighetsutredningen föreslår, som redan framgått, att en särskild samlad Myndighet för specialpedagogik bildas. I utredningens uppdrag ingår att överväga om det är möjligt att i denna nya myndighet även inrymma delar av den verksamhet som TÖI i dag ansvarar för.

Utredningens genomgång av institutets verksamhet visar att det finns goda skäl att förändra organisationen för att få en mer effektiv hantering och styrning av verksamheten. Utredningen anser att de flesta uppgifter kring tolk- och översättning som TÖI har är sådana som normalt ankommer på ett universitet.

Stockholms universitet är ledande på detta område och den övervägande delen av TÖI:s verksamhet skulle på ett smidigt och naturligt sätt kunna inordnas i universitetets reguljära verksamhet. Utredningen har erfarit att Stockholms universitet förordar en sådan lösning. Någon särskild inrättning behövs inte för detta ändamål, utan verksamheten bör inordnas i universitetets ordinarie organisation. Universitetets styrelse får därmed entydigt överordnat ansvar för högskoleutbildning och forskning inom tolkning och översättning.

Vissa delar av TÖI:s verksamhet kan däremot inte inordnas i universitetet och måste därför finna en ny huvudman. Det gäller uppdraget kring kontakttolkutbildning och därmed sammanhängande statsbidrag. Detsamma gäller fördelningen av statsbidrag till teckenspråkstolkutbildning och teckenspråkläroinrättningar vid folkhögskolor och kvalitetssäkringen av sådan utbildning. Utredningen har därför prövat om verksamheten i denna del kan föras till den Myndigheten för specialpedagogik. Vid denna myndighet finns liknande hantering av statsbidrag för teckenspråksutbildning för föräldrar. Genom att samordna och hantera liknade uppgifter, dvs. hantering av statsbidrag för anordnande av viss utbildning inom en myndighet, kan effektiviteten utvecklas ytterligare och statens åtagande renodlas. En invändning som kan resas mot att inordna teckenspråkstolkutbildningen i Myndigheten för specialpedagogik

är att teckenspråket främst är att betrakta som ett språk och ett sätt att kommunicera och inte i första hand är en handikappfråga. En annan möjlighet är att föra institutets hantering av bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen och hantering av kontakttolkar till Folkbildningsrådet. TÖI:s utbildningsverksamhet med teckenspråkstolkutbildning bedrivs vid ett antal folkhögskolor medan teckenspråkläroverutbildning inte har bedrivits under senare år. Utbildning av lärare, språkhandledare och bedömare för kontakttolkar bedrivs vid ett fåtal studieförbund och folkhögskolor. Tolkutbildningar har karaktär av yrkesutbildning. Utredningen noterar i detta sammanhang att Yrkehögskoleutredningen (U 2007:07) ska analysera och lämna förslag till hur eftergymnasiala yrkesutbildningar utanför högskolan ska sammanföras under ett gemensamt ramverk benämnt Yrkehögskolan. Uppdraget ska redovisas senast den 29 februari 2008.

Folkbildningsrådet (FBR) är en ideell organisation med myndighetsuppgifter och har en särställning i den meningen att den ska värna folkbildningens fria ställning. Rådet ansvarar för utbildningen vid folkhögskolor och studieförbund. Inom ramen för verksamheten hanteras och fördelas också huvuddelen av statsbidragen till folkbildningen. Utredningen har erfarit att FBR ser positivt på att i anslutning till den förestående myndighetsförändringen på skolområdet ta sig an nya uppgifter som gränsar till rådets nuvarande uppgifter. Med hänsyn till uppgifternas karaktär och betydelse i samhället är det angeläget att kvalitetssäkringen av berörd utbildning kan tillgodoses även i den nya organisationen.

Vid en samlad bedömning finner utredningen att förutsättningarna är goda att överföra verksamheten kring teckenspråkstolkar och kontakttolkar till Folkbildningsrådet. Övrig verksamhet inordnas i den ordinarie organisationen vid Stockholms universitet.

TÖI avvecklas som särskild inrättning vid Stockholms universitet. Förändringarna föreslås gälla från den 1 juli 2008.

4.12 Ansvar för sameskolfrågor

Utredningens förslag: Sameskolstyrelsens uppgifter inordnas i Sametinget och förs till Jordbruksdepartementets ansvarsområde. Sameskolstyrelsen som myndighet läggs ner från den 1 juli 2008.

Skälen för utredningens förslag: Utredningen ska enligt direktiven överväga möjligheten att inrymma den verksamhet som bedrivs av Sameskolstyrelsen i Sametinget. Syftet med en sådan organisatorisk förändring är att samla ansvaret för de frågor som har särskild betydelse för det samiska folket.

Sameskolan är en särskild skolform inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdomar. Sameskolan regleras i 8 kap. skollagen (1985:1100). För skolan ska det finnas en styrelse som bl.a. beslutar om intagning av elever. Sameskolstyrelsen är förvaltningsmyndighet för de statliga sameskolorna och därtill hörande verksamhet och regleras i sameskolförordningen (1995:205). Myndigheten beskrivs närmare i *bilaga 3*.

Utbildningen bedrivs dels vid sex sameskolor (årskurs 1–6), dels som integrerad samisk undervisningen (årskurs 1–9) i kommunal grundskola. Sameskolstyrelsen ingår även avtal med kommuner om integrerad samisk undervisning, som i dag bedrivs i nio kommuner. Sameskolstyrelsen och sameskolorna tillhör Utbildningsdepartementets ansvarsområde. Sameskolstyrelsen inrättades formellt genom ett riksdagsbeslut år 1980.⁵¹

Sametinget utser styrelsen för sameskolan. Sametinget är både en statlig myndighet och ett folkvalt organ. Organisationen liknar kommunernas, men det finns en tydlig gränsdragning mellan Sametingets politiska del och den myndighetsutövande delen. Arbetsuppgifterna regleras i sametingslagen (1992:1433). Sametinget är organisatoriskt underställt Jordbruksdepartementet.

Utredningen konstaterar att den nuvarande organisationen inte är helt problemfri. Ansvarsuppdelningen på två skilda myndigheter är onödig. Sametinget utser visserligen skolstyrelsen men saknar reellt inflytande i verksamheten, eftersom Sameskolstyrelsen inte lyder under Sametinget. Sameskolstyrelsen å sin sida är ingen stor myndighet, men myndighetens uppdrag är förhållandevis omfattande. Styrelsen fungerar både som myndighet, skolstyrelse och

⁵¹ Prop. 1979/80:82, bet. 1979/80:UbU25, rskr. 1979/80:285.

skolförvaltning. Uppgifterna av myndighetskaraktär är att främja och utveckla samiska undervisningsinslag samt att stödja utveckling och produktion av läromedel för samisk undervisning. Dessa uppgifter är enligt regeringen viktiga för en fortsatt utveckling av sameskolan som en särskild skolform för samerna som nationell minoritet.⁵² Styrelsen har vidare till uppgift att bedriva uppsökande verksamhet och informera om sameskolan.

Skolverket har inom ramen för sin tillsynsverksamhet under april 2003 genomfört en inspektion av verksamheten vid sameskolan.⁵³ Inspektionen har gett en bild av en geografiskt spridd och elevmässigt liten verksamhet. Förväntningarna på och ambitionsnivån inom verksamheten är höga. Verksamheten nådde vid tillfället för inspektionen dock inte upp till samtliga kvalitetskrav, varför Skolverket lyfte fram en rad viktiga förbättringsområden i tillsynsrapporten. Uppföljning har skett vid flera tillfällen, senast i november 2006. Enligt Skolverkets bedömning beror de identifierade bristerna till viss del på organisationen av och ansvarsfördelningen inom verksamheten i kombination med bristande samverkan.

Sametinget har uttalat att det önskar att Sametinget och Sameskolstyrelsen slås ihop. I februari 2007 har Sametinget beslutat att de två myndigheterna ska påskynda arbetet med att se över förutsättningarna för ett samgående och förutsättningarna för tinget att överta förvaltningsansvaret för bl.a. sameskolorna. Sameskolstyrelsen har motsvarande ambition. Redan i februari 2006 uppdrog styrelsen till skolchefen att, i samarbete med Sametingets administrativa chef, utreda förutsättningarna för att sammanföra de två myndigheterna.

Utredningen delar Sametingets uppfattning att det finns förutsättningar för att samla ansvaret för sameskolan i Sametinget. Den uppfattning som det högsta politiskt beslutande organet för sameså frågor uttalat bör tjäna som vägledning vid bedömningen. Ett samlat ansvar för sameskolan innebär att Sametinget kan samordna detta med sina nuvarande informationsuppgifter och sitt ansvar för att leda och utveckla det samiska språkarbetet, så att skolan blir en viktig del i språkarbetet. Utbildningsfrågorna för samerna hör nära samman med både kultur- och språkfrågorna som redan ryms inom Sametingets ansvarsområde. I Norge har ansvaret för sameskolan sedan tidigare inordnats i det norska sametinget. Grannlandets

⁵² Prop. 2006/07:1.

⁵³ Skolverket, dnr 56-2003:0152.

erfarenheter kan tjäna som hjälp och vägledning vid en motsvarande integrering i Sverige. Att helt inordna ansvaret för sameskolan i Sametinget innebär dock en ny och ansvarsfull uppgift för tinget. Den kan kräva kompetensförstärkning på området. Organisationsförändringen förutsätter också att Sametinget arbetar aktivt med dessa frågor, inte minst mot bakgrund av de förestående reformerna inom skolområdet som ska föras ut till sameskolorna och sameundervisningen i övrigt.

Som redan framgått är dagens konstruktion med en särskild myndighet som överbyggnad och skolstyrelse onödig. Utredningen finner, efter övervägande, att det är möjligt att inrymma Sameskolstyrelsens verksamhet i Sametinget. Utredningen föreslår därför att Sameskolstyrelsen som myndighet läggs ner och att styrelsens uppgifter inordnas i Sametinget. Med en sådan organisatorisk förändring samlas ansvaret för de frågor som har särskild betydelse för det samiska folket i Sametinget.

Förändringen innebär att Sameskolstyrelsens uppgifter förs till Jordbruksdepartementets ansvarsområde. Även i fortsättningen ska en kommun kunna anordna integrerad samisk undervisning, om kommunen och Sametinget avtalar om detta på motsvarande sätt som Sameskolstyrelsen hittills gjort. På samma sätt som i dag bör det i den kommande organisationen finnas en styrelse eller en nämnd för sameskolan som Sametinget utser för att pröva frågor som rör sameskolan. Sametinget bör anförtros ansvaret att självt bestämma den närmare organisationen för utbildningsfrågorna. Förslaget innebär i praktiken bl.a. att två myndighetskanslier slås samman, vilket bör leda till ökad effektivitet och administrativa fördelar.

Utredningen finner anledning att särskilt poängtera att den organisationsförändring som föreslås inte berör utbildningen i sameskolorna eller den integrerade samiska undervisningen i kommunala skolor. Staten ska alltså vara huvudman för sameskolan som skolform betraktat. Målen och styrdokumentet för utbildningen är således desamma som tidigare. Anslagen för sameskolorna kan också ligga kvar på Utbildningsdepartementets verksamhetsområde (se kap. 9). Inrättandet av den nya Skolinspektionen innebär att tillsynsansvaret för sameskolorna i fortsättningen ska ligga på Skolinspektionen i stället för Skolverket. I samband med att organisationsförändringarna genomförs den 1 juli 2008 kan särskilda informationsinsatser till föräldrar och utbildningsanordnare behövas.

Regeringen har nyligen beslutat tillsätta en interdepartemental arbetsgrupp för samepolitiken som bl.a. ska underlätta politiska processer inom det samepolitiska området, eftersom frågorna berör olika politikområden och skilda departement. Gruppens arbete bör kunna bidra till att underlätta den föreslagna förändringen på myndighetsområdet.

Slutligen konstaterar utredningen att staten alltjämt har kvar ansvaret för två skolformer: specialskolan och sameskolan. Utredningen noterar att de statliga specialskolorna för närvarande är föremål för en särskild översyn (U 2006:11). Någon liknande översyn har hittills inte gjorts vad avser de statliga sameskolorna som skolform betraktat.

4.13 Andra statliga myndigheter

4.13.1 Regionala utvecklingscentrum

<p>Utredningens bedömning: Regionala utvecklingscentrum (RUC) bör ges en fastare och tydligare struktur än i dag.</p>
--

Skälen för utredningens bedömning: Enligt direktiven ska utredningen särskilt beakta hur universitet och högskolor med lärarutbildning kan främja skolans utveckling. De regionala utvecklingscentrumen (RUC) beskrivs mer utförligt i *bilaga 3*.

RUC är ett nationellt uppdrag till alla lärosäten som har lärarutbildningsuppdrag. RUC, som finns vid 23 lärosäten, ska främja utveckling av lärarutbildningen och kompetensutveckling av lärare. RUC ska även göra aktuell kunskap och forskning tillgänglig för kommuner, skolor och lärare. RUC:s verksamhet ska således både bidra till att stödja lokal skolutveckling och till att utveckla lärarutbildningen. Verksamheten har i huvudsak vuxit fram under början av 2000-talet och har mognat i olika grad.

Den mål- och resultatstyrda skolan bygger på förutsättningen att utbildningen kontinuerligt ska utvecklas och förbättras. Utvecklingen av verksamheten i förskolan, fritidshemmet, skolan och vuxenutbildningen är beroende av tillgången på adekvat kompetensutveckling.

Som redan framgått förutsätter utredningen att skol- och kompetensutveckling även i fortsättningen kommer att ske i dessa regionala centrumens regi. RUC, med sin nära koppling till uni-

versitets- och forskarvärlden, bör alltså uppfattas och användas som en resurs. Inte minst eftersom verksamheten är väl spridd med en stark regional anknytning. I dag är olika RUC organiserade och finansierade på skilda sätt samt arbetar utifrån lokala förutsättningar. Utredningen bedömer att ett utvecklat samspel mellan skolhuvudmän och RUC kan bidra till kvalitetsutveckling och likvärdighet i svensk skola. En sådan utveckling förutsätter emellertid att verksamheten med RUC ges en fastare och tydligare struktur än i dag.

4.13.2 Internationella programkontoret för utbildningsområdet

Utredningens förslag: Ansvaret för stödet till arbetsplatsförlagd utbildning utomlands förs från den 1 juli 2008 över från Statens skolverk till Internationella programkontoret för utbildningsområdet (IPK). Samtidigt förs ansvaret för e-twinning-programmet från MSU till IPK.

Skälen för utredningens förslag: IPK startade år 1995 i och med det svenska EU-medlemskapet. IPK stödjer skolor, universitet, företag, organisationer och enskilda individer att delta i internationellt samarbete – allt från internationella samarbetsprojekt inom utbildning och kompetensutveckling till praktik och studier utomlands. Utbyten för ungdomar och lärare är en viktig del av verksamheten. Myndigheten har nyligen varit föremål för en översyn. I betänkandet *Ett förnyat programkontor*⁵⁴ föreslås bl.a. att IPK:s uppdrag vidgas till att innefatta en tydlig strategisk roll i fråga om internationellt utbyte och mobilitet inom utbildningsområdet, att ansvaret för det s.k. e-twinning-programmet förs över från MSU till IPK samt att stödet till arbetsplatsförlagd utbildning i andra länder överförs från Statens skolverk till IPK och, såvitt gäller berörda länder, samordnas med insatserna inom Leonardo da Vinci-delen av det nya EU-programmet. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Den 11 oktober 2007 fattade regeringen beslut om att flytta Den Globala Skolan från MSU till IPK. Den Globala Skolan syftar till att främja lärande och skolutveckling i globala frågor.

⁵⁴ SOU 2006:10.

Skolmyndighetsutredningen konstaterar att flera olika pågående utredningsuppdrag tangerar IPK:s verksamhetsområde. I arbetet med att renodla de olika skolmyndigheternas uppdrag har utredningen funnit att det skulle vara möjligt att föra vissa uppgifter från Statens skolverk till IPK (se avsnitt 4.3.2). Detta gäller framför allt arbetet med arbetsplatsförlagd utbildning (APU) utomlands. Utredningen delar IPK-utredningens (U 2005:01) uppfattning att det finns förtjänster med att samla uppgifter kring internationellt samarbete vid en myndighet i stället för den spridning som finns i dag. Likaså instämmer Skolmyndighetsutredningen i IPK-utredningens förslag att e-twinning-programmet ska föras över från MSU till IPK (se avsnitt 4.4.3).

Verksamhetsförändringarna föreslås gälla från den 1 juli 2008.

4.13.3 Folkbildningsrådet

Utredningens förslag: Hanteringen av bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen och kontakttolkar förs från Tolks- och översättarinstitutet (TÖI) till Folkbildningsrådet. Vidare förs den medelshantering avseende utvecklingsinsatser i studieförbund och folkhögskolor som Nationellt centrum för flexibelt lärande (CFL) ansvarar för till Folkbildningsrådet. Verksamhetsförändringarna föreslås gälla från den 1 juli 2008.

Skälen för utredningens förslag: Folkbildningsrådet (FBR) är en ideell förening. FBR utför följande uppgifter på uppdrag av staten:

- fördelar statsbidrag till studieförbundens och folkhögskolornas verksamhet,
- följer upp och utvärderar verksamheten, och
- lämnar budgetunderlag och årsredovisningar.

FBR arbetar vidare med skilda uppdrag kring folkbildning från medlemsorganisationerna. Rådet beskrivs närmare i *bilaga 3*.

I samband med att FBR bildades år 1991 klargjordes ansvarsfördelningen mellan staten och folkbildningen. Folkbildningen kännetecknas av att den är "fri och frivillig", dvs. fri från statlig styrning och frivillig för deltagarna.

Utredningen konstaterar att rådet i dag fattar beslut om vilka folkhögskolor och studieförbund som ska få statsbidrag och hur

bidraget ska fördelas mellan dessa. Den nya myndighetsstruktur och den omfördelning av arbetsuppgifter som utredningen föreslår beträffande skolmyndigheterna berör även FBR:s område. Såvitt utredningen erfarit har rådet inte några invändningar mot en eventuell överföring av vissa av CFL:s nuvarande uppdrag på folkbildningsområdet till FBR i samband med att CFL avvecklas.

Utredningen föreslår bl.a. att TÖI:s hantering av bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen och hantering av kontakttolkar förs till rådet. Vidare föreslås att den medelshantering avseende utvecklingsinsatser i studieförbund och folkhögskolor som CFL svarar för överförs till FBR. Utredningen menar att sådan medelsfördelning väl låter sig infogas i rådets nuvarande autonoma roll. Denna ansvarsfördelning stämmer också väl överens med avsikten att staten anger syften för statsbidraget, men att folkbildningens aktörer själva får bestämma hur dessa syften ska uppnås och hur statsbidraget ska fördelas. Utredningen bedömer att förslagen ryms inom FBR:s uppgifter enligt 7 b § lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde.

Verksamhetsförändringarna föreslås gälla från den 1 juli 2008.

4.13.4 Sametinget

Utredningens förslag: Sametinget övertar Sameskolstyrelsen uppgifter från den 1 juli 2008.

Skälen för utredningens förslag: Sametinget, som inrättades år 1993, är ett folkvalt organ och en myndighet under regeringen. Sametingets grundläggande uppgift är att verka för en levande samisk kultur. Sametinget har i viss mån dubbla roller. Som folkvalt organ ska det driva den samepolitik som kommer till uttryck genom valet till Sametinget. Samtidigt ska det i egenskap av statlig myndighet verkställa den politik och de beslut som har fattats av riksdag och regering. Allmänna regler för myndigheter gäller även för Sametinget samt dess styrelse och nämnder. I grunden har dock tingets struktur den kommunala organisationen som förebild. I propositionen *Ett ökat samiskt inflytande*⁵⁵ bedömer regeringen att myndighetsuppgifter som rör samiska förhållanden successivt bör

⁵⁵ Prop. 2005/06:86.

överförs till Sametinget. För att Sametinget ska kunna handha det ökade myndighetsansvaret föreslås några ändringar beträffande tingets organisation som främst syftar till att stärka Sametinget som myndighet och till att särskilja dess uppgifter som myndighet respektive folkvalt organ. I budgetpropositionen för 2008⁵⁶ föreslås även vissa ekonomiska förstärkningar i syfte att stärka administrationen med bl.a. juridisk kompetens.

Som redan framgått (se avsnitt 4.12) innebär utredningens förslag att Sameskolstyrelsens uppgifter som styrelse och förvaltningsmyndighet för sameskolan inordnas i Sametinget och förs över till Jordbruksdepartementets ansvarsområde. Det innebär bl.a. att tinget i fortsättningen ska vara styrelse för sameskolan. På detta sätt kan det demokratiska samiska inflytandet över utbildningen öka. Utredningen grundar sitt förslag på det förhållandet att regeringen gradvis anförtrott Sametinget fler ansvarsuppgifter allteftersom organisationen stärkts och utvecklats. Enligt utredningens bedömning är tiden mogen för Sametinget att få ett större inflytande över verksamheten i sameskolan. Förändringen får även anses ha ett viktigt symbolvärde för samefrågorna. Verksamhetsförändringarna föreslås gälla från den 1 juli 2008.

4.13.5 Stockholms universitet

Utredningens förslag: Stockholms universitet övertar de flesta av Tolk- och översättarinstitutets (TÖI) uppgifter från den 1 juli 2008.

Skälen för utredningens förslag: Som redan framgått (se avsnitt 4.11) föreslår utredningen att Tolk- och översättarinstitutet (TÖI) avvecklas som särskild inrättning vid Stockholms universitet från den 1 juli 2008. Verksamheten föreslås i stället på ett ändamålsenligt sätt inordnas i universitetets ordinarie organisation. I samband med omorganiseringen kan viss verksamhet vid institutet, som inte har en självklar koppling till högskoleutbildning, överföras till Folkbildningsrådet.

⁵⁶ Prop. 2007/08:1 utgiftsområde 1, avsnitt 7 Politikområde Samepolitik.

5 Organisation och dimensionering

Utgångspunkter

Ett av regeringens tydligt uttalade mål för förvaltningspolitiken är effektivitet i statsförvaltningen. Effektivitet handlar om kvalitet. Kvalitet i statsförvaltningen kan beskrivas som att en myndighet med bästa möjliga utnyttjande av de mänskliga och ekonomiska resurserna uppnår bästa möjliga resultat för de personer eller det ändamål myndigheten är till för.¹

En ändamålsenlig dimensionering av ekonomiska och personella resurser inom en organisation är en av flera viktiga faktorer för att den på ett kostnadseffektivt sätt ska kunna nå sina mål. Det handlar både om en bra dimensionering inom kärnverksamheten och av organisationens specialist- och stödverksamhet. Dimensionering är en viktig faktor i den interna styrning och kontroll som organisationens ledning ansvarar för.

En ändamålsenlig dimensionering innebär inte bara att resurserna nyttjas på ett effektivt sätt utan har också ett signalvärde för omvärlden, vilket i sig positivt påverkar möjligheterna att uppnå målen för verksamheten.

När Skolmyndighetsutredningen har övervägt dimensioneringen av de olika funktionerna i de nya skolmyndigheterna har utredningen i flera fall utgått från dels vad funktionen gör i dag, dels vad den ska göra i den nya organisationen. Utifrån dagens dimensionering har utredningen bedömt den framtida dimensioneringen. Tilläggas bör dock att den dimensionering utredningen föreslår kräver att cheferna och medarbetarna har rätt kompetens samt att de har erforderligt administrativt stöd m.m.

I vissa fall menar utredningen att man inte i förväg exakt kan räkna fram hur många medarbetare som behövs för en viss uppgift. Dimensioneringen får i stället bygga på ett strategiskt beslut från

¹ En statsförvaltning i utveckling och förnyelse (SOU 2004:65).

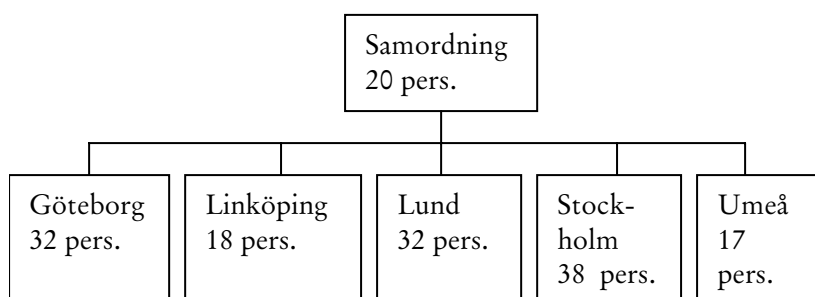
ledningen. Det gäller t.ex. hur många som ska arbeta med uppföljning respektive utvärdering.

Utredningens dimensioneringsförslag bör kunna användas som ett underlag och en utgångspunkt för regeringens beslut om förvaltningsanslag till de nya myndigheterna.

För att kunna beräkna dimensioneringen av de nya myndigheterna har utredningen utgått från en övergripande organisationskiss för respektive myndighet. Beroende på de olika myndigheternas verksamhet och mål lämnas följande förslag till organisation och dimensionering. Utredningen utgår emellertid från att respektive myndighetschef kommer att utforma organisationen mer i detalj.

5.1 Skolinspektionen

I dag är Statens skolverks utbildningsinspektion med 157 medarbetare organiserad och dimensionerad enligt nedan.

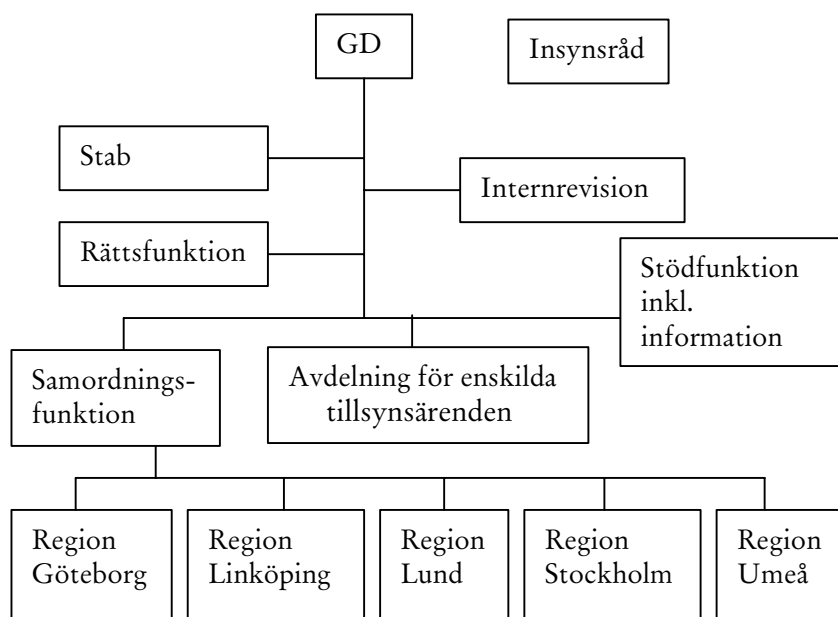

Statens skolverks kostnader för år 2006 uppgick till 421 mnkr.² Av dessa kostnader hänförde sig 40 procent (169,7 mnkr) inklusive overheadkostnader till utbildningsinspektionen.

Utredningens förslag till organisation

Utifrån dessa förutsättningar har utredningen kommit fram till följande förslag till övergripande organisation för den nya Skolinspektionen.

² Årsredovisning för 2006, Skolverket.

I dag arbetar nästan 25 personer vid Statens skolverk med övrig tillsynsverksamhet inklusive enskilda ärenden. Skolinspektionen behöver dimensioneras på motsvarande sätt. Utöver detta ska Skolinspektionen vara värmyndighet för Skolväsendets överklagandenumnd och elevombudet för likabehandling, vilket uppskattningsvis kan fordra minst sex årsarbetskrafter.

I en stödfunktion för gemensam service ska samlas ett antal stöd- och specialistfunktioner, som har till uppgift att underlätta för kärnverksamheten att klara av sina uppgifter. Utredningen uppskattar att det stöd som inspektionen behöver i form av ekonomi-, administration och IT-stöd uppgår till cirka 15 årsarbetskrafter. Antalet centralt anställda med juridisk kompetens uppskattar utredningen till minst fem årsarbetskrafter.

Sammantaget får den nya myndigheten mellan 200 och 220 årsarbetskrafter enligt utredningens uppskattning. Till detta kommer ytterligare årsarbetskrafter till följd av den förstärkning av utbildningsinspektionen om 150 miljoner kronor årligen för åren 2008-2010 som regeringen föreslagit i årets budgetproposition.

Dimensionering på längre sikt

Som redan tidigare nämnts har regeringen tillkallat en särskild utredare med uppgift att lämna förslag till den statliga utbildningsinspektionens framtida inriktning och utformning (dir. 2007:80). Utredaren ska även föreslå former för regeringens styrning av utbildningsinspektionen. Uppdraget ska vara slutfört den 15 december 2007, dvs. efter det att Skolmyndighetsutredningen lämnat sitt förslag. Givetvis kommer Utbildningsinspektionsutredningens förslag att påverka dimensioneringen och kompetensbehovet för den nya myndigheten.

5.2 Skolverket

Skolverket föreslås få en förändrad roll. Flera uppgifter föreslås övergå till andra myndigheter och samtidigt föreslås nya uppgifter inordnas i verket. Den sista december 2006 hade Skolverket 359 tillsvidareanställda och 79 tidsbegränsat anställda. Av dessa var 157 personer direkt knutna till utbildningsinspektion på nationell och regional nivå. Samtliga berörs av den föreslagna verksamhetsövergången. Hela myndighetens regionala organisation föreslås övergå till Skolinspektionen. Därutöver arbetar uppskattningsvis cirka 35 personer med frågor som Skolmyndighetsutredningen föreslår ska föras över till andra myndigheter främst Skolinspektionen. Det handlar om kansliresurser till Skolväsendets överklagandenämnd (tre årsarbetskrafter) och barn- och elevombudet för likabehandling (tre årsarbetskrafter). Hantering av enskilda ärenden (25 årsarbetskrafter) och hantering av bidrag till APU utomlands (en årsarbetskraft). En person svarar för verkets sektorsansvar för de handikappolitiska frågorna.

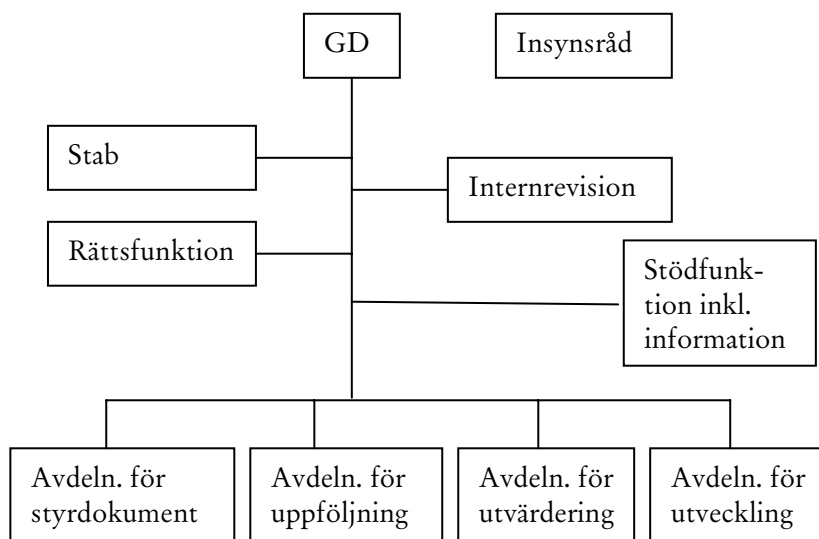
Den nya myndighetsstruktur som föreslås innebär att MSU läggs ner och att viss verksamhet vid MSU övergår till Skolverket. Utredningen har därför med utgångspunkt i vilka funktioner som i fortsättningen ska hanteras av Skolverket sökt dimensionera arbetsuppgifterna. Den sista december 2006 fanns 108 tillsvidareanställda och 59 tidsbegränsat anställda vid MSU. Skälet för den höga andelen tidsbegränsat anställda är att myndigheten i stor utsträckning utfört utvecklingsuppdragen genom att anlita tillfälliga experter. De kärnuppgifter som föreslås övergå till Skolverket avser arbete med generell skolutveckling, statlig rektorsutbildning och

viss kompetensutveckling som i dag bedrivs i utvecklingsavdelningens enhet för analys och utvecklingsstöd (cirka 40 årsarbetskrafter exklusive avdelningsledning och tidsbegränsat anställda). Dessutom föreslås Skolverkets IT-verksamhet förstärkas med några årsarbetskrafter. Den regionala organisationen arbetar främst med riktad skolutveckling, men ett begränsat antal personer som är regionalt placerade arbetar även med generella utvecklingsfrågor. MSU:s regionala verksamhet föreslås avvecklas (se vidare kap. 6 Lokalisering).

Utredningens förslag innebär vidare att CFL ska läggas ner och att viss kärnverksamhet avseende utvecklingsstöd ska föras över till Skolverket. Enligt årsredovisningen för 2006 har CFL 94 årsarbetskrafter varav omkring 22 personer arbetar med utvecklingsstöd (inklusive fortbildning och IT-stöd). Överföringen av arbetsuppgifter kan beröra cirka tio årsarbetskrafter.

Utredningens förslag till organisation

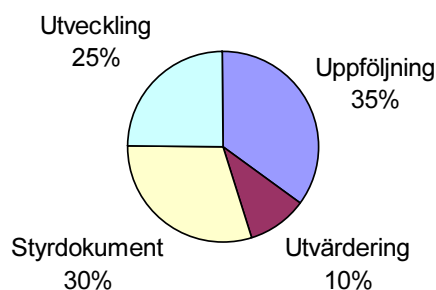
Utifrån dessa förutsättningar har utredningen kommit fram till följande förslag till övergripande organisation för det nya Skolverket.

Det nya Skolverkets organisation, kompetens och dimensionering bör självfallet anpassas efter myndighetens förändrade verksamhet. Utredningen utgår från att de verksamheter som föreslås vara oförändrade inom det nya Skolverket, t.ex. hantering av styrdokument (kursplaner) bör dimensioneras på samma nivå som i dag. Den omständigheten att utbildningsinspektionen med flera uppgifter föreslås föras bort från Skolverket bör påverka stödfunktionernas dimensionering i viss utsträckning. För att bedöma hur stor den nya avdelningen för utvecklingsstöd bör vara har utredningen beaktat dels hur många personer som i dag arbetar med generellt utvecklingsstöd i de nuvarande myndigheterna MSU och CFL, dels hur stora ekonomiska resurser som för närvarande avsätts för sådan verksamhet. Det utvecklingsstöd som föreslås inrymmas i Skolverket ska både ha en annan inriktning än dagens utvecklingsstöd och tillhandahållas på ett annat sätt. Det innebär att stödet inte ska vara riktat mot enskilda skolor och huvudmän och arbetssättet ska inte vara konsultativt. Genom en sådan förändring kan statens resurser för lokal skolutveckling begränsas. Kompetensen hos de medarbetare som ska arbeta med statliga utvecklingsinsatser kommer med nödvändighet att skifta beroende på uppdragens karaktär. Likaså kommer behovet av antal experter att skifta över tid. Funktionen behöver således bemannas både med fast och tillfällig personal. Utredningen bedömer att utvecklingsfunktionen inom Skolverket bör dimensioneras till cirka 50 fast anställda årsarbetskrafter.

Det nya Skolverkets beräknade kostnader (inkl. overheadkostnader) per verksamhetsgren framgår av nedanstående diagram.

Kostnader per verksamhetsgren

I verksamhetsgrenen Styrdokument ingår arbetet med nationella prov. Verksamhetsgrenen utvärdering bedöms inte nu behöva utökas, eftersom Utbildningsinspektionsutredningen (U 2007:09) ska analysera relationen mellan inspektion och nationell utvärdering samt redovisa hur dessa bör förhålla sig till varandra.

Enligt utredningens uppskattning får det nya Skolverket mellan 220 och 230 årsarbetskrafter.

Dimensionering på längre sikt

Som framgått ovan anser utredningen att Skolverket, utöver den fasta medarbetarstaben, bör ha ett utrymme för projekt- och tillfälligt anställda. Framför allt handlar det om att kunna klara myndighetens uppdrag kring skolutveckling. Behovet är naturligtvis beroende av tillgängliga resurser. De förändringar som regeringen aviserat på skolområdet de närmaste åren kommer att påverka kompetensbehovet och dimensioneringen av verksamheten. Utredningen uppskattar att behovet av tillfällig expertis periodvis kan komma att uppgå till ytterligare 20–30 årsarbetskrafter.

5.3 Myndigheten för specialpedagogik

Enligt de berörda myndigheternas årsredovisningar hade SIT 655 anställda den sista december 2006.³ Vid SPM fanns då 618 anställda⁴ och Sibus hade 14 personer anställda.

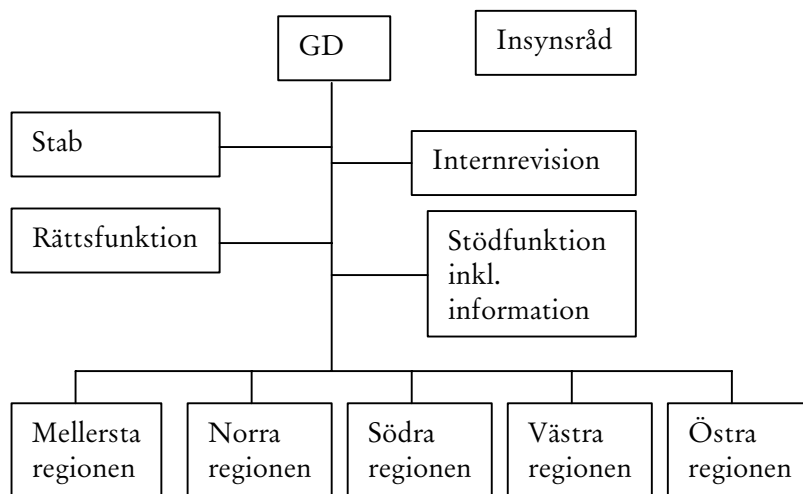
Utgångspunkten är att den nya myndigheten ska ha två huvuduppgifter: att ge specialpedagogiskt stöd åt skolhuvudmän och bedriva utbildning vid specialskolor. Dessutom ska myndigheten tillhandahålla särskilt utbildningsstöd. Den rådgivande verksamheten förutsätter en regional organisation på motsvarande sätt som SIT har i dag.

³ I antalet ingår 103 timanställda.

⁴ Motsvarande 535 årsarbetare.

Utredningens förslag till organisation

Utifrån dessa förutsättningar har utredningen kommit fram till följande förslag till övergripande organisation för den nya Myndigheten för specialpedagogik.

Utredningens förslag innebär en sammanslagning av verksamheter och innebär inte att någon uppgift som ryms inom de nuvarande myndigheternas verksamheter upphör. Utredningen har i sitt organisationsförslag utgått från den regionala organisationen vid SIT. Även den nya myndighetens verksamhet bör grupperas på fem orter. Dessa regioner ska dels ha tillräcklig storlek, dels vara en blandning av funktioner från dagens SIT och SPM. Regionkontoren behöver därför bemannas med såväl utbildnings- som specialpedagogisk kompetens. Utredningen uppskattar att det inom regionerna erfordras cirka 40 årsarbetskrafter för rådgivande verksamhet vid varje regionkontor. Dimensioneringen av undervisningsverksamheten bör inte påverkas av utredningens förslag. Avsikten är att traditionella myndighetsuppgifter som hantering av statsbidrag och övrig ärendehantering kan inrymmas i en rättsfunktion. Funktionen/enheten behöver bemannas med specialistkompetens. I denna funktion kan uppgifter som i dag hanteras av Sibus ingå. En gemensam stödfunktion bör ha till uppgift att underlätta för kärnverksamheten att klara sina uppgifter.

Sammanfattningsvis bör den nya myndigheten initialt bemannas med i princip lika många personer som dagens SIT, SPM och Sisus har tillsammans, vilket innebär omkring 1 300 årsarbetskrafter inklusive timanställda. Eftersom det handlar om att lägga samman flera verksamheter som i dag är organiserade och lokaliserade på skilda myndigheter och platser i landet kan bl.a. stödfunktionernas dimensionering och lokalisering påverkas i viss utsträckning. Ekonomi- och personaladministration bör t.ex. kunna hanteras på färre platser och därmed mer rationellt än i dag. Även minskningen av antalet lokalkontor påverkar naturligtvis dimensioneringen.

5.4 Övriga myndigheter som berörs av verksamhetsövergångar

5.4.1 Sametinget

Enligt Sameskolstyrelsens årsredovisning för budgetåret 2006 finns 80 personer anställda, motsvarande 63 årsarbetskrafter. Till kansliet hör tio personer (sex personer vid kansliet i Jokkmokk, tre rektorer och en läromedelskonsulent i Gällivare). Utredningen bedömer att förslaget att inordna Sameskolstyrelsen i Sametinget innebär en viss effektivisering av ekonomiska och personella resurser. Förslaget innebär vidare att det inte längre kommer att finnas någon särskild skolmyndighet för de statliga sameskolorna utan att ansvaret för dessa byggs in i Sametinget. För att kunna bära detta ansvar behöver Sametinget bygga upp en djupare kunskap i utbildningsfrågor. För detta behövs troligen vissa personalförstärkningar. Utredningen bedömer därför att den nuvarande dimensioneringen för aktuell myndighet är väl avvägd i och med att tinget kompletteras med Sameskolstyrelsens kansli.

5.4.2 Internationella programkontoret

Internationella programkontoret berörs endast av de förslag som utredningen lämnar beträffande överföringen av bidraget för arbetsplatsförlagd utbildning (APU) utomlands och e-twinning. För att hantera dessa ärenden behöver verksamheten vid programkontoret förstärkas med två till tre årsarbetskrafter.

5.4.3 Folkbildningsrådet

Viss verksamhet föreslås överföras till Folkbildningsrådet (FBR) i samband med att Tolk- och översättarinstitutet (TÖI) avvecklas. Verksamhetsöverföringen motsvarar cirka två tjänster.

Den medelshantering avseende utvecklingsinsatser i studieförbund och folkhögskolor som Nationellt centrum för flexibelt lärande (CFL) i dag ansvarar för och som föreslås föras över till FBR berör en till två årsarbetskrafter.

5.4.4 Stockholms universitet

Vid (TÖI) finns 17 anställda. I samband med att Stockholms universitet övertar huvuddelen av TÖI:s verksamhet bör dimensioneringen bestämmas till cirka 15 årsarbetskrafter.

6 Lokalisering

6.1 Generella utgångspunkter

Riksdagen har uttalat att varje beslut om lokalisering av statlig verksamhet bör föregås av noggranna överväganden om möjligheten att i första hand välja länscentrum eller vissa andra orter i eller i anslutning till nationella regionalpolitiska stödområden. Alternativ lokalisering kan vara orter eller regioner där statlig verksamhet läggs ner eller som i övrigt är mindre väl försörjda med sådan verksamhet. En annan lokaliseringsort än Stockholm bör regelmässigt övervägas. En generell utgångspunkt ska dock vara att myndigheten även i fortsättningen kan utföra sina arbetsuppgifter effektivt. Riksdagen har vidare uttalat att frågor om lokalisering av statlig verksamhet som är av större vikt eller på annat sätt av principiell betydelse bör underställas riksdagen.¹

Vid beslut om lokalisering av statliga myndigheter gäller rent generellt att en helhetsbedömning måste ske. Avvägningar behöver göras mellan olika intressen. Integrationspolitiska skäl ingår i bedömningen, på samma sätt som t.ex. verksamhetsmässiga, ekonomiska och miljömässiga skäl. Det geografiska läget är naturligtvis mycket viktigt, inte minst när det är fråga om myndigheter på skolområdet. En strategisk placering med koppling till och samarbete med andra myndigheter, särskilt universitet och högskolor med lärarutbildning, på orten är central. Även miljöaspekten är väsentlig när det gäller lokalisering och regional placering. Beroende på verksamhetens karaktär kan tillgången till goda kommunikationer vara en viktig faktor. Myndigheter kan inte finnas överallt, utan deras verksamhet måste placeras strategiskt. Myndigheter bör inte heller splittras i alltför många och små lokalt placerade enheter.

¹ Bet. 1996/97:AU2, rskr. 1996/97:106.

6.2 Regionala enheter

Ansvarskommittén (dir. 2003:10 och 2004:93) föreslår en ny regional samhällsorganisation med tydliga roller och uppgiftsfördelning. En gemensam regionindelning för staten och den kommunala sektorn föreslås med väsentligt färre enheter än i dag. Ansvarskommittén lägger inga direkta förslag som berör utbildningsväsendet, med undantag för att Skolverkets utbildningsinspektion föreslås bli samlokaliserad med bl.a. andra statliga myndigheters regionala tillsynsorganisationer samt att de statliga myndigheterna får en gemensam regional indelning. Kommittén lyfter fram idén om ett regionalt huvudmannaskap för gymnasieskolan och för gymnasial vuxenutbildning. Den växande differentieringen inom gymnasieskolan har drivit fram ett omfattande mellankommunalt samarbete. Enligt kommittén är den naturliga geografin för att planera gymnasieskolan i dag arbetsmarknadsregionen, snarare än den enskilda kommunen. Framväxten av fristående skolor och en generellt ökad differentiering inom skolväsendet har dessutom inneburit att sambandet mellan grund- och gymnasieskolan försvagats. Kommittén menar dock att det ännu saknas tillräckligt underlag för att ta ställning till frågan om ett regionalt huvudmannaskap för gymnasieskolan och den gymnasiala vuxenutbildningen. Även i betänkandet från utredningen om en översyn av den eftergymnasiala yrkesutbildningen² påtalas att det saknas en regional nivå för att fånga upp och väga samman behov i arbetslivet och kanalisera dessa.

Utredningen har under sitt arbete följt de regionala diskussionerna. Regeringen har nyligen tillsatt en samordnare för de fortsatta diskussionerna om förändrad regional indelning. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 30 maj 2008. Om förändringar sker i landets regionindelning, är det naturligt att statens myndighetsstruktur i görligaste mån organiseras om efter de nya strukturerna. Även skolmyndigheternas regionala lokalisering bör vara följsam vid sådana framtida förändringar.

² *Eftergymnasiala utbildningar – beskrivning, problem och möjligheter* (SOU 2006:115).

6.3 Myndigheternas lokalisering

6.3.1 Nuvarande lokalisering

Tabell 6.1 Lokalisering

Myndighet (motsv)	Huvudkontor	Regionkontor
BEO	Stockholm	
CFL	Hässleholm	Härnösand, Norrköping
MSU	Stockholm	Göteborg, Karlstad, Stockholm, Sundsvall, Växjö
SamS	Jokkmokk	
Skolverket	Stockholm	Göteborg, Linköping, Lund, Stockholm, Umeå
SIT	Härnösand	Göteborg, Malmö, Stockholm, Umeå, Örebro
SPM	Örebro	
Sisus	Stockholm	
TÖI	Stockholm	
Valideringsdelegationen	Norrköping	
ÖKN	Stockholm	

Därutöver har SIT fem resurscenter, 20 lokalkontor, en produktions- och en försäljningsenhet för läromedel. SPM har för närvarande en riksskola och fem regionskolor. Sameskolstyrelsen har sameskolor på sex orter (se vidare *bilaga 3*).

Verksamheten bedrivs på sammanlagt 33 orter i landet. I kap. 2 Nuvarande myndighetsstruktur finns en Sverigekarta som översiktligt visar den nuvarande organisationen.

6.3.2 Skolinspektionen

Utredningens förslag: Ledningen och huvudkontoret för den nya Skolinspektionen lokaliseras till Stockholm. Inspektionsverksamheten ska bedrivas i fem regioner: Göteborg, Linköping, Lund, Stockholm och Umeå.

Skälen för utredningens förslag: Förslaget bygger på att det ska bildas en ny självständig inspektionsmyndighet som i allt väsentligt ska överta och utveckla redan befintlig verksamhet. I dag är det Statens skolverk som bedriver denna inspektions- och tillsynsverksamhet på skolområdet. Den är lokaliserad till fem regioner med central ledning placerad i Stockholm. Dagens lokalisering bedöms utifrån verksamhetsperspektiv som ändamålsenlig och väl fungerande. Utredningen finner det därför helt naturligt och mest lämpligt att tills vidare behålla den nuvarande lokaliseringen. På de aktuella orterna finns redan kompetent personal som kan gå över till den nya Skolinspektionen och utgöra grunden för den nya verksamheten.

För att den nya myndigheten ska komma igång snabbt och bygga upp den nya verksamheten med erforderlig kompetens etc. är det mycket angeläget att inte rubba omständigheter som fungerar bra. Skolinspektionen bör därför ta över lokaler och kontrakt som bedöms vara ändamålsenliga. Ledningen för Skolinspektionen föreslås därför bli lokaliserad till Stockholm. Förslaget ska också ses i ljuset av att en annan myndighet på skolområdet, MSU, med huvud- och regionkontor i Stockholm föreslås bli avvecklad. I övrigt föreslås att Skolinspektionen tar över även den regionala lokalisering som Skolverket i dag har i Göteborg, Linköping, Lund, Stockholm och Umeå. Behovet av antal regionkontor och geografisk spridning kan komma att påverkas av vad Utbildningsinspektionsutredningen (U 2007:09) kommer att föreslå om den statliga skolinspektionens framtida inriktning och utformning. Om det visar sig att det finns behov av ytterligare inspektionskontor, finns det goda möjligheter att finna såväl kompetens som lokaler på de platser där MSU och CFL för närvarande är lokaliserade.

Såväl BEO som Skolväsendets överklagandenämnd lokaliseras till Skolinspektionens huvudkontor, som ska svara för kansligöromålen för dem. Valideringsdelegationen upphör den 31 december 2007.

6.3.3 Skolverket

Utredningens förslag: Det nya Skolverket ska ha samma lokalisering som Statens skolverk har i dag beträffande ledning och huvudkontor. Myndigheten ska inte ha någon regional organisation.

Skälen för utredningens förslag: Utredningen har inte funnit några tungt vägande skäl för att frångå dagens lokalisering av myndighetens ledning och placering av huvudkontor. Den verksamhet i de nuvarande myndigheterna Statens skolverk och MSU som föreslås få sin motsvarighet i den nya myndigheten Skolverket är i dag till övervägande del lokaliserad till Stockholm. Utredningen anser att det uppdrag som det nya Skolverket föreslås få inte motiverar en regional organisation. Den regionalt placerade inspektionen vid Skolverket föreslås överföras till Skolinspektionen. Däremot saknas det i dagsläget behov att behålla den regionala organisationen vid MSU. Denna föreslås, som redan framgått, bli avvecklade. Även de regionala kontor som CFL har föreslås bli avvecklade.

6.3.4 Myndigheten för specialpedagogik

Utredningens förslag: Ledningen för den nya Myndigheten för specialpedagogik lokaliseras till Härnösand. Verksamheten knyts till fem regioner: Göteborg, Malmö, Stockholm, Umeå och Örebro. Lokalkontor och särskilda enheter inrättas i erforderlig utsträckning.

Utredningens bedömning: Den nya myndighetsstrukturen påverkar inte lokaliseringen av specialskolorna.

Skälen för utredningens förslag och bedömning: Uppgiften för utredningen har varit att föreslå en ändamålsenlig myndighetsstruktur på skolområdet. Utredningen har inte haft till uppgift att förändra verksamhetens innehåll beträffande de nuvarande myndigheterna SIT och SPM utan uppdraget har handlat om att integrera verksamheten i en gemensam myndighet. Utgångspunkten har varit dagens lokalisering på regional och lokal nivå. Utredningen konstaterar att verksamhetsinnehållet i den nya myndigheten är av

sådan karaktär att lokaliseringsförslaget innebär en geografisk spridning på många orter. Frågan om lokalisering har också stor betydelse för elever i specialskolorna.

Utredningen anser att verksamhetens regionala spridning bör bibehållas. Verksledningen bör enligt utredningen vara lokaliserad där den har bäst förutsättningar att utöva en effektiv intern styrning av verksamheten och det är där myndigheten har sin tyngdpunkt. I dag är myndigheternas respektive ledning placerade i Örebro och Härnösand. Det finns ingen anledning att frångå någon av dessa orter vid placering av den nya myndighetens ledning. Båda orterna bedöms som lämpliga lokaliseringalternativ. Utredningen konstaterar att den nya myndighetens verksamhet kommer att bygga på två ben; utbildning och pedagogisk rådgivning till skolhuvudmän. Utbildningen vid specialskolorna sker på olika platser i landet, men ledningen för dem är placerad i Örebro. Denna ort är väl inarbetad både som arbetsplats betraktad t.ex. med knytning till universitetet och i förhållande till specialskolornas placering. Geografiskt sett är Örebro lätt att nå från övriga delar av landet. På liknande sätt är Härnösand den självskrivna centralorten för specialpedagogisk rådgivning. Förekomst av andra förvaltningsmyndigheter och organisationer med nära anknytning till verksamheten tillgodoser behovet av samverkan och personal.

Utredningen bedömer att myndighetens utbildning även i fortsättningen ska administreras från Örebro för att bäst tillgodose verksamhetens syfte. Antalet specialskolor växer och om resurscentren knyts till skolorna kommer ansvaret för dessa frågor att växa. Eftersom syftet med den nya myndigheten är att integrera de två viktiga verksamheterna med varandra finns det en risk att hela verksamheten förskjuts till specialskolorna, om även den centrala ledningen för hela myndigheten skulle placeras i Örebro. Härnösand bedöms ha ett försteg i och med att orten i dag är centralort för specialpedagogisk rådgivning. Utredningen föreslår därför att verksledningen placeras i Härnösand.

Specialskolorna

Som utredningen tidigare konstaterat är de statliga specialskolorna redan föremål för en särskild utredning (dir. 2006:127). Skolmyndighetsutredningen anser att de förändringar som Utredningen om statliga specialskolor förslagit beträffande återinrättande av två

specialskolor och att resurscentren ska knytas till specialskolorna kan ses som ett led i den strukturförändring som Skolmyndighetsutredningen fått i uppdrag att föreslå. Beträffande dagens lokalisering av specialskolorna konstaterar utredningen att de flesta skolorna sedan länge är väl etablerade på sina respektive orter. Allmänt kan sägas att det är viktigt att rikstäckande myndigheter placeras på en sådan ort att de är lätt att nå med allmänna färdmedel och med rimliga transportkostnader. Liknande geografiska och miljömässiga argument måste naturligtvis vägas mot nackdelarna med att flytta en väl etablerad skola. Utredningens förslag till en ny myndighetsstruktur påverkar dock inte lokaliseringen av specialskolorna.

Regionkontor

Den nya myndigheten föreslås ha två huvuduppgifter, nämligen att ge specialpedagogiskt stöd åt skolhuvudmän och bedriva utbildning vid specialskolor. Den rådgivande verksamheten förutsätter en regional organisation i huvudsak på motsvarande sätt som SIT har i dag. Även utbildningen är, som redan nämnts, spridd i landet. Enligt utredningens bedömning är den nuvarande regionindelningen lämplig och ändamålsenlig. Utredningen anser att den nya myndigheten ska ta sin utgångspunkt i den nuvarande regionala organisationen.

Resurscenter

I den östra och mellersta regionen har SIT särskilda resurscenter med specialinriktning på syn, döv/hörsel, dövblindhet respektive tal och språk. Dessa resurscenter är rikstäckande. Utredningen om statliga specialskolor har tidigare i år bl.a. föreslagit att resurscenterverksamheten i sin helhet förs över från SIT till SPM, då skolornas verksamhet intimt hör ihop med resurscentrens verksamhet.

Skolmyndighetsutredningen ser ingen anledning att ändra på den nuvarande strukturen med resurscenter, dvs. företeelsen i sig. Med utredningens förslag att bilda en gemensam myndighet på området kan också resurscenterverksamheten hållas ihop med specialskoleverksamheten. Enligt utredningens bedömning bör det an-

komma på den nya myndighetens ledning att avgöra hur organisationen i denna del närmare ska utformas.

Lokalkontor

I dag har SIT flera lokalkontor i varje region. Vidare finns det två särskilda enheter för läromedel. Vissa av lokalkontoren är endast bemannade med en, två eller tre personer. Nio lokalkontor har fem eller färre anställda. Utredningen har inte funnit några skäl till att föreslå någon större förändring av den nuvarande lokaliseringen av den verksamhet som SIT och SPM i dag bedriver. Verksamheten är och behöver vara väl spridd i landet. Däremot finns det möjligheter att i anslutning till den sammanslagning av de båda myndigheterna som nu föreslås pröva om det finns förutsättningar att minska på antalet lokalkontor. Att upprätthålla en god kvalitet i handläggningen och en hög kompetens och effektivitet i en verksamhet med ett fåtal anställda på en viss ort synes inte ändamålsenligt. Antalet lokalkontor bör därför kunna minskas.

Det finns flera allvarliga nackdelar med mycket små kontor. Utredningen Myndigheter på skolområdet konstaterade i sitt första delbetänkande:³

Erfarenhetsmässigt behövs en viss storlek på en medarbetarstab för att nå bredd i kompetens, låg sårbarhet vid frånvaro, dynamik i arbetsprocesserna osv. Jag bedömer att en nedre gräns för denna "kritiska massa" ligger runt 8 medarbetare medan en optimal storlek sannolikt ligger runt 12–14 personer.

Rimligen bör SIT:s mindre lokalkontor kunna avvecklas och verksamheten överföras till närmaste regionkontor utan större negativa konsekvenser. Det kan även ifrågasättas om inte fler lokalkontor med ett tiotal antal anställda med fördel kan föras samman med regionkontoren. Att samla verksamheten och stärka kompetensen skulle synliggöra verksamheten och hela organisationen. I vissa regioner, t.ex. i den norra regionen kan det dock alltjämt finnas behov av särskilda lokalkontor av geografiska och andra praktiska skäl. Motsvarande resonemang gäller för de särskilda försäljnings- och produktionsenheter som i dag finns för läromedel. I den mån verksamheten inte kan inrymmas i den ordinarie regionala verksamheten bör särskilda enheter kunna behållas.

³ Myndigheter på skolområdet, delrapport 1 dnr 6/02.

Sisus verksamhet

Utredningens förslag innebär vidare att Sisus avvecklas som eget beslutsorgan inom Socialstyrelsen och att verksamheten får en ny organisationstillhörighet. Det innebär bl.a. att viss verksamhet, som t.ex. fördelning av statsbidrag överförs till den nya Myndigheten för specialpedagogik. För att få en effektiv hantering av denna typ av verksamhet bör administrationen av liknande arbetsuppgifter samlas. Denna typ av arbetsuppgifter kan med fördel behållas i Stockholmsregionen.

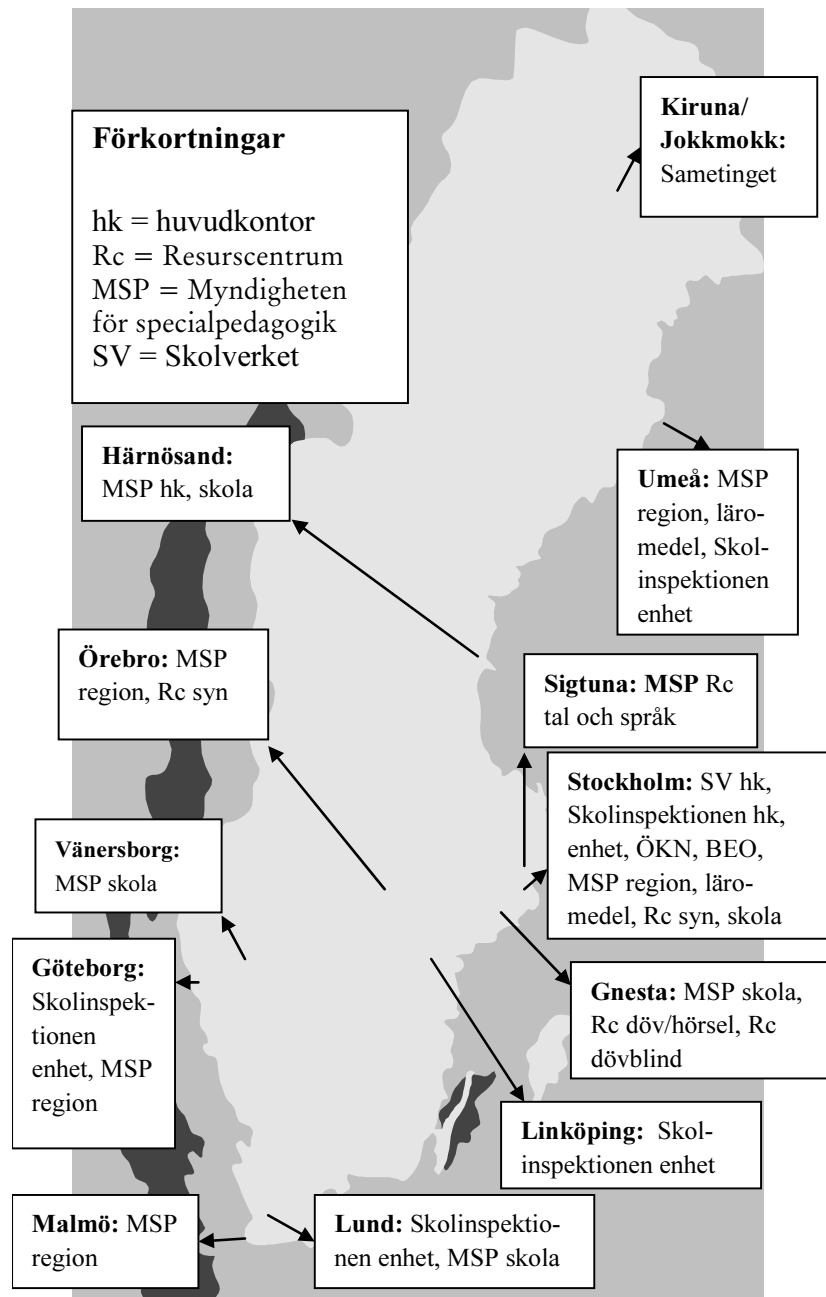
6.3.5 Sametinget

Utredningens bedömning: Förslaget att föra verksamheten vid Sameskolstyrelsen till Sametinget påverkar inte myndighetens lokalisering. Sameskolornas lokalisering påverkas inte heller.

Skälen för utredningens bedömning: Sametingets administration finns på fyra orter. Förutom Kiruna, där den centrala administrationen finns, har tinget fast anställd personal i Jokkmokk, Tärnaby och Östersund. Sameskolstyrelsens kansli är placerat i Jokkmokk. Enligt utredningens bedömning påverkas inte Sametingets lokalisering av förslaget att Sameskolstyrelsens verksamhet integreras i Sametinget. Inte heller sameskolornas placering berörs av förändringen. Det ankommer på ledningen för Sametinget att avgöra hur tinget ska organisera sin verksamhet. För att Sametinget ska kunna få ett reellt större inflytande över verksamheten i sameskolan är det emellertid rimligt att de nya ansvarsuppgifterna får en starkare knytning till centralorten Kiruna. I ett uppbyggnadsskede bör verksamheten gynnas av den förstärkning som nu pågår av den centrala administrationen.

6.3.6 Översikt över de nya skolmyndigheternas lokalisering

Utredningens förslag innebär att de olika myndigheternas huvudsakliga lokalisering blir följande.

Den lokalisering som utredningen föreslår innebär att på åtta orter i landet kommer verksamhet att försvinna och kontor kommer att läggas ner. I Växjö, Sundsvall, Karlstad och Norrköping kommer det enligt förslaget inte längre att finnas någon skolmyndighet, bortsett från den specialpedagogiska verksamhet som bedrivs vid ett lokalkontor i Växjö.

7 Författningsförslag och kommentarer

7.1 Skollagen

Utredningens förslag: Skollagen ändras till följd av att en ny myndighet för inspektion bildas. Statens skolverk ska inte längre pekats ut som den myndighet som ansvarar för tillsyn i 2 b kap. 8 § samt 9 kap. 11 och 13 §§. I stället ska Skolinspektionen ha ansvar för dessa uppgifter.

Till följd av att Statens skolverk byter namn till Skolverket behöver ändringar göras i skollagen och dess övergångsbestämmelser. Följande bestämmelser i skollagen berörs: 2 a kap. 20 §, 2 b kap. 6, 9, 10 a, 10 e, 12 och 13 §§, 9 kap. 1, 5 – 6 a, 7 a, 8, 8 b, 8 d, 12, 14, 16 c och 17 §§ samt 11 kap. 20, 21 och 24 §§. Punkterna 2 och 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (1996:1044) om ändring i skollagen, punkterna 2 och 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2002:159) om ändring i skollagen samt punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2006:1447) om ändring i skollagen behöver också ändras till följd av namnbytet.

Skälen för utredningens förslag: Med anledning av att utredningen förslår att en ny myndighet för skolinspektion ska inrättas och att myndigheten ska anförtros uppgifter som i dag vilar på Skolverket krävs vissa följdändringar i skollagen (1985:1100).

Tillsynen över det offentliga skolväsendet är främst reglerad i förordningsbestämmelser, medan tillsynen över fristående skolor i huvudsak regleras i skollagen. Skolverkets tillsynsansvar framgår framför allt av förordningen (2002:1160) med instruktion för Statens skolverk. Vidare finns bestämmelser om tillsyn i ett antal statsbidragsförordningar. Behovet att i lag reglera mandatet för en myndighet att utöva tillsyn har framförts bl.a. av Tillsynsutredningen (SOU 2004:100). Utredningens förslag till en allmän

tillsynslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet. En lagreglering av tillsynen är främst motiverad om sanktioner är förknippade med tillsynen. Den närmare utformningen av och innehållet i Skolinspektionens tillsyns- och inspektionsverksamhet är föremål för en särskild utredning (dir. 2007:80). Skolmyndighetsutredningen bedömer att behovet av lagreglering inom hela Utbildningsdepartementets ansvarsområde behöver kartläggas ytterligare. Utredningen utgår från att frågan kommer att bli närmare belyst dels i anslutning till att Skolinspektionens roll utreds närmare, dels inom ramen för det arbete som för närvarande pågår inom Regeringskansliet med en ny skollag.

Utredningens förslag att inrätta en skolinspektion innebär att skolförfattningarna behöver ändras så att Statens skolverk inte längre ska pekats ut som den myndighet som beslutar i frågor om tillsyn i 2 b kap. 8 § samt 9 kap. 11 och 13 §§. I stället ska Skolinspektionen ansvara för dessa uppgifter.

Skolinspektionen föreslås också ha rätt att få upplysningar samt att få del av handlingar och annat material som behövs vid tillsynen och inspektionen på motsvarande sätt som Skolverket har i dag.

Som redan framgått föreslår utredningen att Statens skolverk byter namn till Skolverket. Förslaget innebär att ändringar behöver göras i skollagen och dess övergångsbestämmelser. Följande bestämmelser berörs i skollagen: 2 a kap. 20 §, 2 b kap. 6, 9, 10 a, 10 e, 12 och 13 §§, 9 kap. 1, 5–6 a, 7 a, 8, 8 b, 8 d, 12, 14, 16 c och 17 §§ samt 11 kap. 20, 21 och 24 §§. Punkterna 2 och 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (1996:1044) om ändring i skollagen, punkterna 2 och 3 i övergångsbestämmelserna till lag (2002:159) om ändring i skollagen samt punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2006:1447) om ändring i skollagen behöver också ändras till följd av namnbytet.

Skollagen jämte övergångsbestämmelserna till lagen föreslås ändras i enlighet härmed.

7.2 Sekretesslagen

Utredningens förslag: I 7 kap. 36 § sekretesslagen införs en bestämmelse om sekretess i den tillsynsverksamhet som bedrivs av Skolinspektionen motsvarande den som i dag gäller i Statens skolverks tillsynsverksamhet.

Skolverket ska inte längre ansvara för ärenden enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. I stället ska sekretess i sådana ärenden gälla hos Skolinspektionen. Bestämmelsen i 9 kap. 21 § sekretesslagen ändras i enlighet härmed.

Skälen för utredningens förslag: Sedan den 1 oktober 2006 gäller sekretess i Skolverkets tillsynsverksamhet för uppgift om enskilda personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider men om uppgiften röjs (se 7 kap. 36 § sekretesslagen [1980:100]). Den nya bestämmelsen behandlas i regeringens proposition *Sekretessfrågor – Skyddade adresser, m.m.*¹ I och med att ansvaret för tillsyn och inspektion på skolområdet överförs från Skolverket till den nya Skolinspektionen bör motsvarande möjlighet att sekretessbelägga uppgifter om enskildas personliga förhållanden gälla hos den nya Skolinspektionen. I enlighet med att Skolverket inte längre har någon tillsynsverksamhet finns inte heller behov att kunna sekretessbelägga uppgifter inom ramen för sådan verksamhet. Bestämmelser om sekretess inom skolväsendet och inom skolbarnsomsorgen finns i 7 kap. 9 § sekretesslagen. Sekretessen gäller för uppgifter om enskildas personliga förhållanden med olika skaderekvisit beroende på i vilken verksamhet inom skolan och skolbarnsomsorgen uppgifterna förekommer. I många fall är uppgifterna offentliga.

Sedan den 1 april 2006 omfattas bl.a. förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, grund- och gymnasieskola samt kommunernas vuxenutbildning av lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever.² I dag är det barn- och elevombudet för likabehandling (BEO) vid Skolverket som utför uppgifter som enligt lagen ska ombesörjas av Skolverket.

I och med att BEO:s verksamhet föreslås överföras till Skolinspektionen ska även möjligheten att sekretessbelägga uppgifter

¹ Prop. 2005/06:161 s. 63 f.

² *Trygghet, respekt och ansvar – om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever* (prop. 2005/06:38).

vid handläggning av ärenden enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever överförs till den nya Skolinspektionen. Bestämmelsen i 9 kap. 21 § sekretesslagen behöver därför ändras.

Sekretesslagen föreslås ändras i enlighet härmed. Justeringarna innebär inte någon ändring i sak.

7.3 Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever

Utredningens förslag: 16, 20 och 22 §§ lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ändras så att det framgår att det är Skolinspektionen och inte Statens skolverk som har tillsynsansvaret enligt lagen och rätt att föra talan i en tvist om skadestånd och att iaktta preskription m.m.

Skälen för utredningens förslag: Med anledning av att utredningen förslår att en ny myndighet för skolinspektion ska inrättas och att myndigheten ska anförtros uppgifter som i dag vilar på Skolverket krävs vissa följdändringar även i lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Som ovan angetts är det barn- och elevombudet för likabehandling (BEO) som utför uppgifter som enligt lagen ska ombesörjas av Skolverket. BEO föreslås få en ny hemvist i och med den nya myndighetsstrukturen. Förslaget innebär att all verksamhet överförs från Skolverket till den nya Skolinspektionen. Bestämmelserna i 16, 20 och 22 §§ lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever behöver därför ändras så att det framgår att Skolinspektionen har ansvaret enligt lagen och inte Skolverket.

Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever föreslås ändras i enlighet härmed.

7.4 Studiestödslagen

Utredningens förslag: 3 kap. 25 § studiestödslagen ändras till följd av att Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus) avvecklas som särskilt beslutsorgan och Myndigheten för specialpedagogik föreslås fördela bidrag vid korttidsstudier.

Skälen för utredningens förslag: I dag har Sisus bl.a. till uppgift att hantera och fördela bidrag till vissa personer som studerar under kort tid vid kommunal vuxenutbildning, folkhögskolor och studiecirklar. Stödet hanteras också av Sametinget. Med anledning av att utredningen föreslår att Sisus avvecklas som särskilt beslutsorgan och att ansvaret för institutets uppgifter i stället samlas i den nya Myndigheten för specialpedagogik behöver vissa följdändringar göras i studiestödslagen (1999:1395). I 3 kap. 25 § studiestödslagen bör den nya Myndigheten för specialpedagogik utpekas som den myndighet som ansvarar för att fördela bidrag vid korttidsstudier. Studiestödslagen föreslås ändras i enlighet härmed.

7.5 Inkomstskattelagen

Utredningens förslag: 11 kap. 34 § inkomstskattelagen ändras till följd av att Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus) avvecklas som särskilt beslutsorgan och Myndigheten för specialpedagogik föreslås fördela bidrag vid korttidsstudier.

Skälen för utredningens förslag: Som ovan angetts föreslås den nya Myndigheten för specialpedagogik ansvara för fördelningen av bidrag vid korttidsstudier i stället för Sisus. En följdändring behöver därför göras i 11 kap. 34 § inkomstskattelagen (1999:1229). Utredningen föreslås att inkomstskattelagen ändras i enlighet härmed. Justeringen innebär inte någon ändring i sak.

7.6 Mervärdesskattelagen

Utredningens förslag: 3 kap. 8 § mervärdesskattelagen ändras till följd av att Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus) avvecklas som särskilt beslutsorgan och att Myndigheten för specialpedagogik föreslås fördela bidrag vid korttidsstudier.

Skälen för utredningens förslag: En följdändring behöver göras i 3 kap. 8 § mervärdesskattelagen (1994:200) med anledning av att den nya Myndigheten för specialpedagogik föreslås överta ansvaret för fördelningen av bidrag vid korttidsstudier från Sisus. Justeringen innebär endast att en annan myndighet anförtros uppgiften att hantera stödet och innebär således inte någon ändring i sak. Mervärdesskattelagen föreslås ändras i enlighet härmed.

7.7 Sametingslagen

Utredningens förslag: 2 kap. 1 § sametingslagen ändras så att det framgår att det är Sametinget som ska vara styrelse för sameskolan.

Skälen för utredningens förslag: I dag är det Sametinget som utser styrelse för sameskolan. Sameskolstyrelsen är den styrelsen. Utredningens förslag till ny myndighetsstruktur innebär bl.a. att Sameskolstyrelsens uppgifter inordnas i Sametinget. Förslaget innebär att 2 kap. 1 § sametingslagen (1992:1433) behöver ändras så att det framgår att det är Sametinget som i fortsättningen ska vara styrelse för sameskolan. Sametingslagen föreslås ändras i enlighet härmed.

7.8 Övriga författningsändringar

Myndighetsinstruktioner

Utredningen har i det föregående lämnat förslag till de lagändringar som behövs med anledning av den nya myndighetsstruktur på skolområdet som föreslås. För Skolinspektionen, Skolverket och

Myndigheten för specialpedagogik lämnar utredningen vidare förslag till myndighetsinstruktioner. Förslagen, som återfinns i inledningen till detta betänkande, har utarbetats i enlighet med den nya myndighetsförordningen (2007:515) som träder i kraft den 1 januari 2008. Utredningen har framför allt uppehållit sig vid vilka kärnuppgifter som myndigheterna ska ansvara för och som är nödvändiga att reglera i en instruktion. Utredningen utgår ifrån att instruktionerna, precis som i dag, kommer att kompletteras med detaljregleringar i aktuella skolförfattningar. Utredningen har därför bedömt att det är möjligt att utelämna vissa närmare föreskrifter som t.ex. definitioner och bestämmelser om hur uppgifterna ska lösas i de nya instruktionerna för myndigheterna. Exempelvis behöver inte Skolinspektionens instruktion tyngas med bestämmelser om hur inspektionen och elevombudet för likabehandling ska hålla varandra informerade om uppgifter som inhämtas i verksamheten. Detta kan avtalas på annat sätt. Till följd av att utredningen anser att ledningen i allt väsentligt själv beslutar om den inre organisationen saknas bestämmelser om rådgivande och beslutande organ i förordningsförslagen. Organ som inrättats med särskilda beslut, t.ex. Nationellt referenscentrum för yrkesutbildning i Sverige³, behöver inte heller nämnas i en myndighetsinstruktion. Gemensamt för samtliga skolmyndigheter är att de föreslås finnas insynsråd vid myndigheterna. Antalet ledamöter i råden bör vara detsamma i alla berörda myndigheter. I styrelsen för Statens skolverk finns i dag nio ledamöter, generaldirektören inräknad, och detta antal får anses lämpligt även för de framtida insynsråden. Utredningen har valt att förorda att sådana tvärssektoriella frågor som berör jämställdhetspolitik, handikappolitik och integrationspolitik tas med i skolmyndigheternas instruktioner.

Utredningen anser vidare att det är självklart att skolmyndigheterna ska medverka i internationellt arbete och sprida kunskap och information inom verksamhetsområdet. Det är därför inte nödvändigt att sådana uppgifter finns i myndighetsinstruktionerna. Däremot är frågan om samverkan mellan skolmyndigheterna så central att den bör regleras som ett särskilt ansvar för samtliga skolmyndigheter. Myndigheten för specialpedagogik har därutöver, med hänsyn till sitt specifika uppdrag, ett särskilt ansvar att samverka med handikapporganisationer m.fl.

³ Förordningen (2002:1160) med instruktion för Statens skolverk.

Som redan framgått föreslår utredningen att den nya myndighetsstrukturen ska fungera från den 1 juli 2008. Med hänsyn till den tid som kan beräknas gå åt för remissförfarande, beredning inom Regeringskansliet och riksdagsbehandling, bör de författningsändringar och de nya myndighetsinstruktionerna som utredningen föreslår kunna träda i kraft vid denna tidpunkt.

Förordningsändringar

Utöver de föreslagna nya instruktionerna för skolmyndigheterna finns behov av att göra ändringar i ett antal andra författningar. Ändringarna föranleds bl.a. av följande förslag:

- Statens skolverk byter namn till Skolverket,
- Myndigheten för skolutveckling och Nationellt centrum för flexibelt lärande läggs ner,
- Skolinspektionen inrättas och övertar vissa uppgifter från Skolverket,
- Skolverket får nya uppgifter till följd av att vissa myndigheter avvecklas,
- Specialpedagogiska institutet och Specialskolemyndigheten läggs samman i en ny Myndighet för specialpedagogik,
- Tolk- och översättarinstitutet avvecklas och uppgifterna överförs till andra myndigheter eller organ,
- Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd avvecklas som beslutsorgan och uppgifterna överförs till Myndigheten för specialpedagogik,
- Sameskolstyrelsen avvecklas och uppgifterna överförs till Samedninget,
- Internationella programkontoret för utbildningsområdet får vissa nya uppgifter, och
- Valideringsdelegationen avvecklas.

Såvitt utredningen kan överblicka behöver ändringar göras bl.a. i följande författningar:

1. Författningssamlingsförordningen (1976:725)
2. Arbetsmiljöförordningen (1977:1166)
3. Förordningen (1983:28) om undervisning av barn och ungdomar som vistas vid särskilda ungdomshem

4. Förordningen (1984:819) om statliga platsanmälningar
5. Förordningen (1985:613) om auktorisation av tolkar och översättare
6. Förordningen (1986:677) om ökade möjligheter att anlita personal vid företag m.fl. för viss undervisning i kommunal vuxenutbildning och vid Nationellt centrum för flexibelt lärande
7. Förordningen (1990:1110) med instruktion för Nämnden för Rh-anpassad utbildning
8. Förordningen (1991:931) om statsbidrag till särskilda insatser på skolområdet
9. Förordningen (1991:976) om statsbidrag till kontakttolkutbildning m.m.
10. Förordningen (1991:978) om statsbidrag till produktion av vissa läromedel
11. Förordningen (1991:1080) om riksinternatskolor
12. Förordningen (1991:1122) med instruktion för Skolväsendets överklagandenämnd
13. Förordning (1991:1124) om avgifter för prövning inom det offentliga skolväsendet
14. Förordningen (1991:1269) om verksamheten vid statliga skolor under krig och vid krigsfara;
15. Gymnasieförordningen (1992:394)
16. Förordningen (1992:736) om vuxenutbildning för utvecklingsstörda
17. Förordningen (1992:1083) om viss uppgiftsskyldighet för skolvårdsmännen inom det offentliga skolväsendet m.m.
18. Förordningen (1992:1261) om distansundervisning på gymnasial nivå i Torsås
19. Förordningen (1993:327) med instruktion för Sametinget

20. Förordningen (1993:795) om statsbidrag till avgifter till International Baccalaureate Office
21. Förordningen (1994:519) om statsbidrag till utbildning av utlandssvenska barn och ungdomar
22. Förordningen (1994:741) om gymnasiesärskolan
23. Förordningen (1994:895) om svenskundervisning för invandrare
24. Förordningen (1994:949) med instruktion för Handikappombudsmannen
25. Grundskoleförordningen (1994:1194)
26. Sameskolförordningen(1995:205)
27. Särskoleförordningen (1995:206)
28. Förordningen (1995:238) om totalförsvarsplikt
29. Specialskoleförordningen (1995:401)
30. Förordningen (1995:1027) om tidsbegränsning av anställning av personal vid Europaskolorna
31. Förordningen (1996:565) om statsbidrag till kostnader för utlandssvenska elevers skolgång i Sverige
32. Förordningen (1996:570) med instruktion för Socialstyrelsen
33. Förordningen (1996:1206) om fristående skolor
34. Förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet
35. Förordningen (1997:153) om statsbidrag till teknik- och naturvetenskapscentrum
36. Förordningen (1997:1158) om statsbidrag för teckenspråksutbildning för vissa föräldrar
37. Förordningen (1998:978) om trafikskolor
38. Körkortsförordningen (1998:980)

39. Förordningen (1998:1636) om vissa statsbidrag för utveckling av skolväsendet, skolbarnsomsorgen och förskoleverksamheten
40. Förordningen (1999:170) med instruktion för Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO)
41. Förordningen (1999:250) om förberedande dansutbildning i grundskolan
42. Förordningen (1999:1222) med instruktion för Internationella programkontoret för utbildningsområdet
43. Förordningen (2000:158) om försöksverksamhet med distansundervisning i gymnasieskolan
44. Förordningen (2000:521) om statligt stöd till kompletterande utbildningar
45. Studiestödsförordningen (2000:655)
46. Förordningen (2000:690) om försöksverksamhet med lärande i arbetslivet inom gymnasieskolan
47. Förordningen (2001:14) om försöksverksamhet med validering av yrkeskompetens
48. Förordningen (2001:100) om den officiella statistiken
49. Förordningen (2001:160) om statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg
50. Förordningen (2001:161) om statsbidrag för kvalitetssäkrande åtgärder inom förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg till kommuner som tillämpar maxtaxa
51. Förordningen (2001:362) om bidrag vid korttidsstudier
52. Förordningen (2001:1259) med instruktion för Livsmedelsverket
53. Förordningen (2002:1012) om kommunal vuxenutbildning
54. Förordningen (2003:255) om försöksverksamhet med distansundervisning i gymnasieskolan i Emmaboda kommun

55. Förordningen (2003:305) om Nationellt centrum för främjande av god hälsa hos barn och ungdom
56. Förordningen (2003:306) om försöksverksamhet med tvåspråkig undervisning i grundskolan
57. Förordningen (2003:459) om försöksverksamhet med engelskspråkig undervisning i grundskolan
58. Förordningen (2004:203) om visstidsutbildning vid särskilda resurscenter
59. Förordningen (2005:676) om statsbidrag till viss påbyggnadsutbildning
60. Förordningen (2005:1074) om statligt bidrag till särskilt utbildningsstöd
61. Förordningen (2007:81) om utbildning och statsbidrag för vissa barn och ungdomar som inte är folkbokförda i Sverige
62. Förordningen (2007:152) om utbildning vid kriminalvård i anstalt
63. Förordningen (2007:222) om statsbidrag för fortbildning av lärare
64. Förordningen (2007:223) om uppdragsutbildning för fortbildning av lärare

Förordningar som upphävs

Följande förordningar föreslås upphöra:

- Förordningen (1986:64) om uppdragsutbildning vid Nationellt centrum för flexibelt lärande,
- Förordningen (1993:920) om Tolk- och översättarinstitutet,
- Förordningen (2001:286) med instruktion för Specialpedagogiska institutet,
- Förordningen (2001:1201) med instruktion för Nationellt centrum för flexibelt lärande,
- Förordningen (2002:1160) med instruktion för Statens skolverk,

- Förordningen (2002:1161) med instruktion för Myndigheten för skolutveckling, och
- Förordningen (2002:1013) om utbildning vid Nationellt centrum för flexibelt lärande.

7.9 Riksdagsbindningar

Utredningens förslag: Tidigare riksdagsbindningar som finns beträffande vissa skolmyndigheter och vissa av myndigheternas uppgifter upphävs.

Skälen för utredningens förslag: Utredningen noterar att flera av skolmyndigheterna, t.ex. Statens skolverk och Sameskolstyrelsen inrättats genom beslut av riksdagen. Vidare har vissa av myndigheternas uppgifter blivit föremål för olika uttalanden från riksdagens sida. Beroende på hur dessa uttalanden har utformats har de blivit mer eller mindre bindande för utformningen av förordningsregleringen. Exempel på myndighetsuppgifter som kan anses riksdagsbundna är Statens skolverks tillsyn över kompletterande utbildningar och Tolk- och översättarinstitutets ansvar för kontakttolkutbildningen. Utredningen föreslår att samtliga riksdagsbindningar upphävs i samband med att riksdagen beslutar om erforderliga författningsändringar för att genomföra omorganisationen på skolmyndighetsområdet.

8 Ikraftträdande och övergångsfrågor

Utredningens förslag: Särskilda utredare utses för att organisera och bemanna de tre nya myndigheterna Skolinspektionen, Skolverket och Myndigheten för specialpedagogik. För dessa myndigheter utses generaldirektörer för att leda organisationsuppbyggnaden.

Nuvarande generaldirektörer för MSU och CFL utses som särskilda utredare för att avveckla sina respektive myndigheter. En särskild utredare utses för att avveckla övriga skolmyndigheter som upphör i och med omorganisationen.

Skälen för utredningens förslag: Regeringen har i skilda sammanhang gett uttryck för att arbetet med strukturförändringen av myndigheterna på skolområdet ska bedrivas skyndsamt med sikte på att förändringen ska kunna träda i kraft den 1 juli 2008.¹ Som redan framgått föreslår därför utredningen att den nya myndighetsstrukturen införs vid denna tidpunkt. Enligt direktiven ska utredningen också lämna förslag till hur det fortsatta omstruktureringsarbetet kan organiseras.

Inledningsvis vill utredningen betona vikten av att verksamhetsförändringarna genomförs samlat och så snart som möjligt. Eftersom målet för denna typ av strukturförändring ytterst är att stärka kvaliteten på skolområdet har valet av förändringstakt stor betydelse både för verksamheten och för berörd personal. Samtliga skolmyndigheter bedriver ett för staten angeläget arbete. Omkring 1 900 personer är fast anställda vid berörda myndigheter och därtill finns flera hundra personer med tidsbegränsade anställningar. Den omorganisation som utredningen föreslår är ingripande och berör

¹ Prop. 2007/08:1, utg.omr.16 s. 115.

all personal. Bemanningen av de nya myndigheterna ska göras med beaktande av reglerna om övergång av verksamhet i 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd. Utredningen räknar dock med att viss personal kommer att bli övertalig. Arbetet bör därför inriktas på att minimera kompetensförluster och negativa personalkonsekvenser. Samtidigt behöver organisationsförändringen genomföras så snabbt och smidigt som möjligt för att inte enskilda, skolor och huvudmän ska påverkas negativt.

Utredningen bedömer att den nya Skolinspektionen bör kunna inrättas och påbörja sin verksamhet den 1 juli 2008. Detta förutsätter att regeringen snarast beslutar om bildandet av myndigheten och utser en generaldirektör för myndigheten. Genomförandet av förändringen kan komma att påverkas av vad Utbildningsinspektionsutredningen (U 2007:09) kommer att föreslå. En särskild utredare bör skyndsamt utses för att organisera, bedöma kompetensbehovet och bemanna den nya inspektionsmyndigheten. Utredaren avses bli chef för den nya myndigheten. I detta fall rör det sig främst om verksamhetsövergång från Statens skolverks inspektions- och tillsynsverksamhet samt kansliresurser till barn- och elevombudet för likabehandling och Skolväsendets överklagandenämnd.

Det nya Skolverket bör också kunna starta sin verksamhet från den 1 juli 2008. De nuvarande myndigheterna MSU och CFL upphör vid samma tidpunkt eller i den takt som är möjlig i förhållande till det utvecklingsarbete som ska genomföras. Det är viktigt att poängtera att de förändringar som föreslås för Statens skolverk innebär en genomgripande ombildning genom att en stor del av den nuvarande verksamheten förs till den nya Skolinspektionen och att vissa uppgifter tillförs från MSU och CFL. I praktiken handlar det om att utveckla Statens skolverk och inrätta ett nytt Skolverk. Förändringens omfattning kan inte uppfattas som att sammanföra delar av tre befintliga myndigheter och deras verksamhet. En särskild utredare, som avses bli generaldirektör, bör därför utses för det nya Skolverket. Utredaren bör organisera, bedöma kompetensbehovet och bemanna den nya myndigheten. Även i detta fall kan det röra sig om viss verksamhetsövergång beträffande utvecklingsverksamhet och IT från MSU och CFL.

Även den nya samlade Myndigheten för specialpedagogik bör kunna inrättas och påbörja sin verksamhet den 1 juli 2008. Utredningens förslag ligger i linje med vad Utredningen om statliga specialskolor (U 2006:11) hittills har föreslagit. Kommande

förslag från den utredningen kan emellertid påverka myndighetsorganisationens utformning och dimensionering. En särskild utredare bör tillsättas även för denna nybildade myndighet. Utredaren avses bli generaldirektör för myndigheten. Vid bildandet av denna myndighet handlar det främst om en ändring av strukturen och att lägga samman tre olika myndigheter med skilda verksamhetsinnehåll (dvs. verksamhetsövergång) samt att införliva SIT:s lokalkontor i den nya myndighetens regionkontor. Regeringen bör dock omgående fatta beslut om bildandet av en samlad myndighet och utse generaldirektör för myndigheten.

TÖI och Sameskolstyrelsen föreslås visserligen upphöra, men deras verksamhet, samt Sisus uppgifter, föreslås övergå i andra myndigheters regi. För dessa verksamheter finns det således mottagande myndigheter, dvs. främst Stockholms universitet, Saminget och Myndigheten för specialpedagogik. Även dessa förändringar bör kunna träda i kraft den 1 juli 2008. En särskild avvecklare bör tillsättas för att, tillsammans med de mottagande myndigheterna, administrera förändringarna för samtliga skolmyndigheter som upphör.

För MSU och CFL är läget annorlunda. För dessa myndigheter handlar det om att helt avveckla myndigheternas centrala och regionala organisation. Omstruktureringen innebär dels att viss verksamhet överförs till andra myndigheter, dels att viss verksamhet helt avvecklas. Förändringen får därför konsekvenser för arbetstagarna och regionalpolitiska effekter. Av hänsyn härtill bör nuvarande generaldirektörer utses som särskilda utredare för att avveckla sina respektive myndigheter.

Med tanke på de stora förändringarna som följer av utredningens förslag, är ett nära samarbete mellan organisationsutredningarna, samtliga myndigheters berörda ledningar samt centrala och lokala fackliga organisationer av stor vikt. För att de lokala förhandlingarna ska kunna genomföras ändamålsenligt och med erforderligt stöd från central nivå kan det vara lämpligt med en övergripande samordning. Utredningen rekommenderar därför att det skapas en tillfällig och för ändamålet övergripande förhandlingsstruktur som har till uppgift att inventera och överbrygga personalkonsekvenserna. Det centrala förhandlingsorganet bör vara sammansatt av representanter från de centrala parterna, det vill säga Arbetsgivarverket och huvudorganisationerna.

9 Finansiering och ekonomiska konsekvenser m.m.

Utredningens förslag: De medel som står till förfogande för verksamheterna i dagens organisation förs över till den nya organisationsstrukturen. Medlen ska följa uppgifterna och fördelas i enlighet med utredningens förslag till verksamhetsförändringar och de kommande organisations- och avvecklingsutredningarnas arbete.

En översyn görs av befintliga regeringsuppdrag för att avgöra vilka uppdrag som ska fortsätta och vilken myndighet som ska fullgöra respektive uppdrag fr.o.m. den 1 juli 2008. Detsamma gäller statsbidragshanteringen.

Skälen för utredningens förslag:

9.1 Finansiering och ekonomiska konsekvenser

Utgångspunkten för utredningens samtliga förslag är att de är kostnadsneutrala för staten som helhet på kort sikt. Förslagen rymms således inom de ekonomiska ramar som gäller för berörda myndigheter och innebär inte några ökade kostnader för staten. På längre sikt väntas omvandlingen till färre och mer koncentrerade myndigheter leda till att de samlade resurserna kan användas mer effektivt, dvs. kostnaderna för motsvarande verksamhet blir lägre än i dag. Utredningen har emellertid svårt att i dagsläget uppskatta storleken på nämnda besparing.

I budgetpropositionen för 2007¹ bedömde regeringen att det finns behov av tätare och skarpare kvalitetsgranskningar av skolans

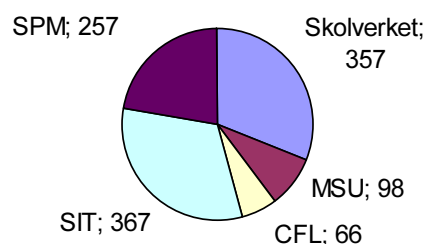
¹ Prop. 2006/07:1, utg.omr. 16.

kunskapsresultat. Enligt regeringens bedömning bör inspektionens resurser öka med 150 miljoner kronor från 2008. Dessa resurser och eventuellt tillkommande resursförändringar påverkar naturligtvis de kommande ekonomiska ramarna för skolmyndigheterna, men ingår inte i utredningens förslag.

Förslaget till en ny myndighetsstruktur innebär att uppgifterna delvis bör fördelas på ett nytt sätt mellan skolmyndigheterna jämfört med i dag. Omfördelning av resurser blir därmed aktuell i de fall verksamheter byter huvudman. Utredningen anser att medlen ska följa uppgifterna och fördelas i enlighet med utredningens förslag till verksamhetsförändringar och de kommande organisations- och avvecklingsutredningarnas arbete.

Utredningen anser att de medel som står till förfogande för verksamheterna i dagens organisation ska föras över till de nya myndigheterna. De medel som frigörs i samband med att vissa myndigheter avvecklas får finansiera uppbyggnaden av Skolinspektionen² och det nya Skolverket.

Anslagstilldelning (mnkr) 2007

En grov skattning av effekterna av utredningens förslag baserad på verksamheten (förvaltningsanslagen) år 2007 visar följande:

- Den inspektions- och tillsynsverksamhet som föreslås övergå från Statens skolverk till Skolinspektionen motsvarar cirka 50 procent (utbildningsinspektion, övrig tillsynsverksamhet inklusive enskilda ärenden) av Statens skolverks förvaltningsanslag.

² Exklusive den ambitionshöjning som aviserats i Budgetpropositionen för 2007.

- Den verksamhet kopplad till Skolväsendets överklagandenämnd och barn- och elevombudet för likabehandling (BEO) som föreslås övergå till Skolinspektionen motsvarar cirka en procent av Statens skolverks förvaltningsanslag.
- Den verksamhet som föreslås övergå från Statens skolverk till IPK motsvarar cirka 0,3 procent av Skolverkets förvaltningsanslag.
- Det renodlade nya Skolverket motsvarar cirka 48 procent av Statens skolverks förvaltningsanslag.
- Verksamhet som föreslås övergå från CFL och MSU till det nya Skolverket motsvarar cirka 15 respektive 40 procent av myndigheternas respektive förvaltningsanslag.
- Verksamhet motsvarande cirka en procent av MSU:s förvaltningsanslag föreslås övergå till IPK. Omkring en procent av CFL:s respektive MSU:s förvaltningsanslag föreslås överföras till den nya Myndigheten för specialpedagogik i samband med viss verksamhetsöverföring.
- De anslagsmedel som frigörs från CFL och MSU föreslås finansiera uppbyggnaden av Skolinspektionen och det nya Skolverket samt avvecklingen av berörda myndigheter.

Skolinspektionens anslagsbehov på längre sikt kan först bedömas efter det att den närmare utformningen av och innehållet i tillsyns- och inspektionsverksamheten bestämts (se dir. 2007:80). Regeringen har i olika sammanhang aviserat resursförstärkningar på tillsynssidan. BEO:s verksamhet har varit underfinansierad och behovet av ytterligare medel bör uppmärksammas i den kommande organisationsutredningens arbete.

Skolverket genomgår en stor förändring med utredningens förslag. Inspektions- och tillsynsverksamheten är resurskrävande. När dessa uppgifter lyfts bort kan dimensioneringen av det nya Skolverket behöva omprövas i samband med förändringsarbetet. Det är viktigt att myndigheten ges erforderliga resurser för att hantera sina kärnuppgifter.

Sammanläggningen av SIT, SPM och Sisus till en gemensam myndighet bedöms som kostnadsneutral på kort sikt. Förändringen bör medföra vissa samordningsvinster. Administrativa uppgifter bör t.ex. kunna hanteras på ett mer effektivt sätt. Likaså bör en minskning av antalet lokalkontor (se avsnitt 6.3.4) bidra till

en effektivisering av verksamheten. Sammantaget innebär detta att vissa administrativa resurser kan frigöras på sikt. Effekterna av dessa förslag innebär följande:

- 100 procent av förvaltningsanslagen för SIT, SPM och Sisus föreslås övergå till Myndigheten för specialpedagogik.

Avvecklingen av Sameskolstyrelsen bedöms också vara kostnadsneutral på kort sikt. Myndighetens verksamhet föreslås i sin helhet integreras i Sametinget. Ett besparingsbeting har legat på Sameskolstyrelsen och under 2006 har myndigheten genomfört åtgärder för att få ekonomin i balans genom bl.a. en minskning av antalet anställda. Utredningen bedömer inte att någon ytterligare besparing är möjlig för verksamheten i samband med den föreslagna strukturförändringen. Frågan om Sametingets framtida behov av resurser för att överta och utveckla verksamheten får uppmärksammas i den kommande avvecklingsutredningens arbete. Effekterna av förslagen innebär följande:

- 100 procent av Sameskolstyrelsens förvaltningsanslag föreslås övergå till Sametingets disposition.

En möjlighet är att Sametinget under utgiftsområde 1. Rikets styrelse tillförs resurser motsvarande åtta anställda vid Sameskolstyrelsens kansli, dvs. ca tio procent av styrelsens medel. Resurserna för skolverksamheten kan även i fortsättningen belasta anslag under utgiftsområde 16. Utbildning och universitetsforskning. Anslaget för skolverksamheten ska dock disponeras av Sametinget.

TÖI föreslås avvecklas. Merparten av verksamheten förs över till Stockholms universitet. Den särskilda inrättningen har fått vissa speciella administrativa resurser som föreslås överföras till Stockholms universitets anslag. Enligt utredningens bedömning kan nuvarande verksamhet upprätthållas i andra organisationsformer och bedrivs på samma nivå som tidigare möjligen till en något lägre kostnad tack vara minskad administration och bättre samordning.

Förslaget att föra över vissa uppgifter till Folkbildningsrådet från CFL respektive TÖI innebär följande:

- Tio procent av TÖI:s resurser och en procent av CFL:s förvaltningsanslag föreslås övergå till Folkbildningsrådets disposition.

I övrigt bedöms förändringen vara kostnadsneutral, eftersom verksamheten i princip redan ryms inom rådets nuvarande ansvarsområde och bör kunna täckas av nuvarande förvaltningsresurser.

Utredningen anser det inte befogat att i det här skedet lämna en närmare redogörelse i anslagstermer för utredningens samtliga förslag. Som redan framgått har utredningen baserat sina förslag på respektive myndighets uppgifter som finansieras via förvaltningsanslaget. Vissa skolmyndigheter har också verksamhet som finansieras via sakanslag. Det handlar bl.a. om statsbidrag (se nedan) till specifik verksamhet som kompletterande utbildning och påbyggnadsutbildning samt utvecklingsstöd för att främja en utveckling inom hela skolväsendet. Utredningen utgår från att även dessa medel kommer att komma skolväsendet till godo i enlighet med regeringens prioriteringar.

Utredningen bedömer att förslagen inte har några kommunal-ekonomiska effekter.

9.2 Regeringsuppdrag

Utredningen redovisar i detta betänkande vilka författningsändringar i lagar, myndighetsinstruktioner och andra förordningar som är nödvändiga med anledning av utredningens förslag. Samtliga berörda myndigheter har emellertid i regleringsbrev eller i särskilda regeringsuppdrag fått specifika uppdrag inom ramen för sina ansvarsområden. Uppdragen löper på olika tid, ibland över många år. Utredningens förslag kommer naturligtvis att påverka dessa uppdrag. Regeringen kommer att behöva se över befintliga uppdrag som ligger på de myndigheter som föreslås avvecklas den 1 juli 2008. En prövning bör ske om de ryms inom någon av de nya skolmyndigheternas generella uppdrag.

9.3 Statsbidragshantering

I samband med att verksamhet på skolområdet koncentreras till i princip tre myndigheter, måste även en översyn göras av de medel som myndigheterna disponerar för skilda uppdrag och insatser. Enligt utredningens bedömning behöver denna hantering ses över och utvecklas. Utredningens förslag innebär i några fall att en ny skolmyndighet bör få uppgiften att förmedla statsbidrag. Skälen till

förändringen är antingen att en viss myndighet föreslås bli nerlagd eller att verksamheten inordnas i annan myndighet. Statsbidragens reglering skiljer sig väsentligt åt. Utredningen noterar i detta sammanhang att vissa centrumbildningar, t.ex. teknik- och naturvetenskapscentrum, delvis finansieras med statsbidrag via MSU, medan flera andra centrum knutna till universitet och högskolor inte omfattas av sådana statsbidrag. Utredningen har tidigare konstaterat att hanteringen av statsbidrag med liknande ändamål och syften, t.ex. att stödja elever med funktionshinder, bör samlas i en och samma myndighet. Med en samlad hantering förbättras möjligheten till kontroll och uppföljning av hur resurserna används. Utredningen anser att det finns ett behov för regeringen att dels se över vilka statsbidrag på skolområdet som överhuvudtaget ska förmedlas, dels anförtro hanteringen av medlen åt någon av de nya skolmyndigheterna från och med den 1 juli 2008.

10 Övriga konsekvenser

10.1 Personella konsekvenser

Utredningens förslag berör samtliga anställda vid skolmyndigheterna. Störst påverkan har förslagen för personalen vid de myndigheter som föreslås bli avvecklade. Personalen vid CFL och MSU har kompetens inom flera verksamhetsgrenar och specialistkompetens inom vissa skolformer. Den kunskap och kompetens som finns behöver tas tillvara i omorganisationen. Antingen genom att personal övergår till en ny myndighet eller att kompetensen växlas över till andra medarbetare. Förslagen att samtidigt inrätta vissa nya skolmyndigheter innebär att många personer bör kunna beredas plats i andra skolmyndigheter. Tidigare erfarenheter visar dock att när myndigheter omlokaliseras eller då verksamhet läggs ner på en viss ort, är det ofta ett begränsat antal personer som väljer att följa med till den nya ort där verksamheten i fortsättningen ska bedrivas.

Utredningen föreslår att viss verksamhet ska föras över till andra huvudmän. Detta aktualiserar frågan om de personer som påverkas av förslaget att viss verksamhet ska föras över till annan myndighet, även omfattas av reglerna om övergång av verksamhet enligt arbetsrättsliga bestämmelser. Detta blir en fråga för avvecklingsutredningarna att avgöra. Skolmyndighetsutredningen räknar med att bemanningen av de nya myndigheterna kommer att ske med tillämpning av reglerna om övergång av verksamhet i lagen (1982:80) om anställningsskydd (LAS). Den föreslagna omstruktureringen är så omfattande att utredningen förutsätter att den kommer att genomföras på ett sätt som kan tjäna som förebild på det statliga området.

10.2 Regionala konsekvenser

Förslaget till ny myndighetsorganisation på skolområdet innebär både att antalet myndigheter blir färre och att lokaliseringen i vissa avseenden ändras. Utredningens förslag får därmed regionala, lokala och sociala konsekvenser. Vissa myndigheter, som CFL och MSU, föreslås läggas ner och deras regionala och lokala organisation upphör därmed helt. Detta påverkar åtta orter i landet. På tre av dessa orter – Sundsvall, Karlstad och Norrköping – kommer det enligt förslaget inte längre att finnas någon skolmyndighet. I Hässleholm, Göteborg, Stockholm och Härnösand finns däremot myndigheter på skolområdet kvar på orten. Även i Växjö finns viss skolverksamhet vid ett lokalkontor. En ytterligare konsekvens av utredningens förslag är att inrättandet av Myndigheten för specialpedagogik kan komma att minska behovet av antalet lokalkontor i landet.

Förändringarna berör både verksamheten i sig och personalen. Utredningen konstaterar att när det gäller verksamheten, är det främst främjande och stödjande insatser av riktad karaktär som föreslås upphöra i och med att vissa statliga myndigheter läggs ner. Detta kan initialt komma att påverka verksamheten på lokal nivå. På sikt bör dock minskade statliga insatser kunna avhjälpas med stöd av den regionala samverkan som redan finns och håller på att utvecklas mellan många kommuner, exempelvis inom de 23 regionala utvecklingscentrumen (RUC), Regionförbundet Östsam, och verksamheter inom andra politikområden. Samarbete på utbildningsområdet är ett nödvändigt strategiskt inslag i den utveckling som sker på regional nivå avseende kompetensförsörjning och tillväxt. Erfarenheten visar att stora kommuner kan fungera som motorer för mindre kommuner när det gäller samverkan. Den minskning av de statliga konsultativa utvecklingsinsatserna som utredningen föreslår kan komma att uppvägas av privata entreprenörer inom området skolutveckling.

10.3 Jämställdhet

Omvandlingen på skolmyndighetsområdet bedöms inte få några direkta konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män. Däremot noterar utredningen att det är en stor andel kvinnor som

arbetar i skolmyndigheterna. Denna omständighet bör vägas in i det kommande omställningsarbetet.

Referenser

Nedan redovisas rapporter, betänkanden m.m. som Skolmyndighetsutredningen har tagit del av. Förteckningen är inte fullständig t.ex. beträffande riksdagstryck.

Kommittédirektiv

Ny organisation för den statliga skoladministrationen (dir. 1990:60)
Statens stöd i specialpedagogiska frågor (dir. 2000:9)
Myndigheter på skolområdet (dir. 2002:76)
Översyn av strukturen och uppgiftsfördelningen inomsamhällsorganisationen (dir. 2003:10)
Översyn av teckenspråkets ställning (dir. 2003:169 och dir. 2005:100)
Tilläggsdirektiv till Ansvarskommittén (dir. 2004:93)
Översyn av den statliga förvaltningens uppgifter och organisation (dir. 2006:123)
Utredningen om statliga specialskolor (dir. 2006:127)
Utredningen om införandet av en yrkeshögskola (dir. 2007:50)
Utbildningsinspektionens framtida inriktning och utformning (dir. 2007:80)

Betänkanden i SOU-serien

Folkbildningens institutioner (SOU 1996:127)
FUNKIS – funktionshindrade elever i skolan (SOU 1998:66)
En kronofogdemyndighet i tiden (SOU 2003:97)
Från verksförordning till myndighetsförordning (SOU 2004:23)
Skolans ansvar för kränkningar av elever (SOU 2004:50)
Handikappolitisk samordning – organisation för strategi och genomförande (SOU 2004:54)

En statsförvaltning i utveckling och förnyelse (SOU 2004:65)
Tillsyn – Förslag om en tydligare och effektivare offentlig tillsyn
(SOU 2004:100)
Skolans ledningsstruktur – Om styrning och ledning i skolan (SOU
2004:116)
Försäkringskassan (SOU 2004:127)
Regeringens stabsmyndigheter (SOU 2005:32)
Tolkutbildning – nya former för nya krav (SOU 2005:37)
Ett förnyat programkontor (SOU 2006:10)
En sammanhållen diskrimineringslagstiftning (SOU 2006:22)
Vuxnas lärande, En ny myndighet (SOU 2006:38)
Teckenspråk och teckenspråkiga. Översyn av teckenspråkets ställning
(SOU 2006:54)
*Eftergymnasiala yrkesutbildning – beskrivning, problem och möjlig-
heter* (SOU 2006:115)
*Trafikinspektionen – en myndighet för säkerhet och skydd inom tran-
sportområdet* (SOU 2007:4)
Tydliga mål och kunskapskrav i grundskolan (SOU 2007:28)
Two nya specialskolor (SOU 2007:30)
Alltid redo! En ny myndighet mot olyckor och kriser (SOU 2007:31)

Departementsserien

Att fånga kunnandet om lärande och undervisning
(Ds 2005:16)
Förbättrad tolkservice – språktest, nationellt register, statistik
(Ds 2006:24)
*Sammanläggning av Statens strålskyddsinstitut och Statens kärn-
kraftinspektion* (Ds 2007:16)
*Tydligare ledarskap i skolan och förskolan – förslag till en ny rektors-
utbildning* (Ds 2007:34)

Propositioner och skrivelser m.m.

Om ledning och administration av sameskolorna m.m. (prop. 1979/80:82)

Om åtgärder för elever med handikapp i det allmänna skolväsendet m.m. (prop. 1983/84:27)

Skolans utveckling och styrning (prop. 1988/89:4)

Ansvaret för skolan (prop. 1990/91:18)

Om folkbildning (prop. 1990/91:82)

Folkbildning (prop. 1997/98:115)

Statlig förvaltning i medborgarnas tjänst (prop. 1997/98:136)

Elever med funktionshinder – ansvar för utbildning och stöd (prop. 1998/99:105)

Nationella minoriteter i Sverige (prop. 1998/99:143)

Från patient till medborgare (prop. 1999/2000:79)

Budgetpropositionen för 2000 (prop. 1999/2000:1)

Budgetpropositionen för 2001 (prop. 2000/01:1)

Utbildning för kunskap och jämlikhet – regeringens utvecklingsplan för kvalitetsarbetet i förskola, skola och vuxenutbildning (skr. 2001/02:188)

Budgetpropositionen för 2003 (prop. 2002/03:1)

Budgetpropositionen för 2004 (prop. 2003/04:1)

Statlig organisation för handikappolitisk samordning (skr. 2004/05:86)

Trygghet, respekt och ansvar – om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (prop. 2005/06:38)

Ett ökat samiskt inflytande (prop. 2005/06:86)

Lära, växa, förändra. Regeringens folkbildningsproposition (prop. 2005/06:192)

Budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1)

2007 års ekonomiska vårproposition (prop. 2006/2007:100)

Budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1)

Övrigt riksdagstryck

Om ledning och administration av sameskolorna m.m. jämte motion (bet. 1979/80:UbU25)

Folkbildningen (bet. 1990/91:UbU18)

Skrifter och rapporter

- Myndigheter på skolområdet* – rapport från utredaren Hans Forsell, delrapport 1 och 2, 2002
- Ny organisation för tolk- och översättarutbildning* (Statskontorets rapport 2002:11)
- Skolverkets tillsyn* (Riksrevisionsverkets rapport 2001:24)
- Statens styrning av skolan – från målstyrning till uppsökande bidragsförmedling* (Riksdagens revisorers rapport 2001/02:13).
- Riktlinjer för Regeringskansliets arbete med organisations- och strukturförändringar inom staten*, 2003
- Nationell skolutveckling – att prioritera och fokusera* (rapport, Myndigheten för skolutveckling, 2005)
- Skolverkets utbildningsinspektion – ger den några effekter? Effektutvärdering genomförd på uppdrag av Skolverket, Ekonomistyrningsverkets slutrapport, januari 2006*
- Årsredovisning 2006*, Nationellt centrum för flexibelt lärande
- Årsredovisning 2006*, Myndigheten för skolutveckling
- Årsredovisning 2006*, Specialpedagogiska institutet
- Årsredovisning 2006*, Specialskolemyndigheten
- Årsredovisning 2006*, Statens skolverk
- Årsredovisning 2006*, Socialstyrelsen
- Årsredovisning 2006*, Sameskolstyrelsen
- Verksamhetsberättelse 2006*, Tolk- och översättarinstitutet
- Organisations- och strukturförändringar i staten*, Verva 2006
- Hur har det gått, en slutrapport om Högskoleverkets kvalitetsgranskningar åren 2001–2006* (Högskoleverkets rapport 2007:31R)
- Statsförvaltning i förändring – möjligheter och utmaningar*, Statskontoret, 2007
- Härifrån till nu. Fem år som nationellt centrum för flexibelt lärande*, CFL 2007

Kommittédirektiv

Översyn av myndighetsstrukturen inom skolväsendet m.m.

**Dir.
2007:28**

Beslut vid regeringssammanträde 15 mars 2007

Sammanfattning av uppdraget

En särskild utredare skall se över och lägga fram förslag om organisationen av de statliga förvaltningsmyndigheterna inom skolväsendet, förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen samt Nationellt centrum för flexibelt lärande, Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning, Valideringsdelegationen, Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd och Tolk- och översättarinstitutet. Översynen skall syfta till att skapa goda förutsättningar för regeringens styrning av den statliga verksamheten samt att klargöra vad som skall vara myndigheternas offentliga åtaganden och uppgifter. Utredaren skall se över vilka möjligheter som finns att åstadkomma synergieffekter, effektivisera verksamheten och sänka kostnaderna samt föreslå en mera överskådlig och effektiv myndighetsstruktur med färre myndigheter.

Utredaren skall med utgångspunkt i vad som anges i direktiven föreslå hur myndigheterna skall vara organiserade, dimensionerade och lokaliserade. Utredaren skall utarbeta de lag- och förordningstexter som behövs för att genomföra utredarens förslag. Förslagen får inte medföra ökade kostnader för staten.

Utredaren skall redovisa sitt uppdrag senast den 1 november 2007.

Bakgrund

I budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1) anger regeringen att det skall undersökas om det finns möjligheter att minska antalet myndigheter. Organiseringen av förvaltningen är ett viktigt styrin-

strument, men den statliga myndighetsstrukturen har blivit komplicerad och svåröverskådlig. En översyn av förvaltningen syftar till att få till stånd en tydligare och mera överskådlig förvaltningsstruktur.

Sedan slutet av 1980-talet har tyngdpunkten i den offentliga förvaltningen flyttats från regelstyrning till mål- och resultatstyrning. Brister i mål- och resultatstyrningen av skolväsendet har lett till en försämrad måluppfyllelse och bristande likvärdighet i utbildningen. Det är därför viktigt att skol- och utbildningspolitiken läggs om för att stärka kvaliteten och säkra likvärdigheten i verksamheten. Kunskapsuppdraget skall vara i fokus, samtidigt som verksamhetens självbestämmande och den professionella friheten för lärare och rektorer skall öka.

Statens skolverk (Skolverket) har regeringens uppdrag att genomföra en utbildningsinspektion som omfattar alla kommuner och skolor vart sjätte år. Samtliga kommunala och fristående skolor skall inspekteras och granskas. När det gäller förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och kommunernas vuxenutbildning fokuserar Skolverket på huvudmännens ansvar för dessa verksamheter. Det är naturligtvis viktigt att tidigt kunna uppmärksamma och påpeka brister i en skola. Regeringen ser av den anledningen ett behov av tätare och förbättrad granskning av verksamheternas kvalitet. Därför har regeringen i budgetpropositionen för 2007 aviserat att utbildningsinspektioner från och med år 2008 skall genomföras minst vart tredje år av varje skolas kvalitet. Fokus skall ligga på måluppfyllelsen. Inspektionsresultaten skall vara jämförbara och offentliga, dvs. lättillgängliga för var och en.

Den tidigare regeringen gav i juni 2005 en särskild utredare i uppdrag att föreslå hur en central myndighet för vuxnas lärande skulle kunna bildas genom en sammanslagning av vissa myndigheter inom utbildningsområdet eller genom en omfördelning av uppgifter mellan dem (dir. 2005:70). Utredarens förslag redovisades i betänkandet Vuxnas lärande - En ny myndighet (SOU 2006:38).

Enligt budgetpropositionen för 2007 är regeringens utgångspunkt att kommunernas vuxenutbildning, dvs. kommunal vuxenutbildning (komvux), vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvox) och svenskundervisning för invandrare (sfi) även fortsättningsvis skall finnas inom befintliga skolmyndigheters ansvarsområde. En ny myndighet för vuxenutbildningen skall därför inte inrättas.

Oavsett detta är det viktigt att de myndigheter som finns inom vuxenutbildningsområdet inbegrips i den planerade översynen.

En särskild utredare har haft i uppdrag att göra en kartläggning och utvärdering av skolans ledningsstruktur. Utredarens förslag har redovisats i betänkandet Skolans ledningsstruktur - om styrning och ledning i skolan (SOU 2004:116).

Kommittén för översyn av den statliga förvaltningens uppgifter och organisation (dir. 2006:123) har bl.a. i uppgift att analysera och lämna förslag för att komma till rätta med de särskilda problem som är förknippade med s.k. nämndmyndigheter och andra små myndigheter.

I direktiven (dir. 2006:127) till Utredningen om statliga specialskolor - bättre förutsättningar och tydligare ansvarsfördelning slår regeringen fast att Ekeskolan och Hällsboskolan skall återetableras som statliga specialskolor för elever med synskada och ytterligare funktionshinder respektive grav språkstörning. Dessa personkretsar sorterar i dag under Specialpedagogiska institutet, medan övriga statliga specialskolor, vars målgrupp är döva och hörsel-skadade elever, tillhör Specialskolemyndigheten.

Behovet av en utredning

Utbildningens kvalitet skall öka. Kunskapsresultaten i skolväsendet skall förbättras. Verksamheten skall utgå från den enskildes behov och förutsättningar. Uppföljningen av resultaten skall bli bättre och ske tidigare i skolan. Kvalitetsgranskning och tillsyn över skolans insatser för att klara kunskapsuppdraget skall stärkas genom en förstärkt utbildningsinspektion. Målen för utbildningspolitiken ställer nya krav och påverkar inriktningen av myndighetsstrukturen inom skolväsendet.

Det utbildningsområde som uppdraget gäller omfattar förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning. Även utbildningsformerna för barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder inom skolväsendet ingår i uppdraget. Regeringen behöver en mer ändamålsenlig myndighetsorganisation som fokuserar på statens kärnuppgifter och underlättar statens mål- och resultatstyrning. Förekomsten av många myndigheter av olika storlek, varav en del med sinsemellan näraliggande och delvis likartade uppgifter, påverkar inte enbart förutsättningarna för en effektiv styrning. Det stora antalet myndigheter har även medfört svårig-

heter för föräldrar, allmänhet, huvudmän och intressenter att överblicka myndighetsstrukturen och ansvarsfördelningen för att identifiera kontaktvägarna i olika frågor.

De nationella kvalitetsgranskningarna behöver förbättras. Regelbundna granskningar och återkommande uppföljningar och utvärderingar skall bidra till att höja skolornas kvalitet. En tydligare resultatstyrning kräver att relevanta metoder och instrument utvecklas för att mäta skolors resultat och utveckling. Analyser av skolors insatser för att främja måluppfyllelsen är ytterligare en central funktion som behöver säkerställas inom myndighetsstrukturen.

I bl.a. betänkandet SOU 2004:116, där skolans ledningsstruktur och styrning analyserats, konstateras ett behov av en stödjande men icke styrande funktion på nationell nivå för att bidra till skolutveckling utifrån vetenskaplig grund. Internationell och svensk forskning inom olika områden, som är av direkt relevans för skolan, behöver komma rektorer och lärare till del i högre utsträckning än vad som sker i dag. Ökad kunskap om evidensbaserade arbetsätt som bidrar till ökad måluppfyllelse bör eftersträvas.

Myndighetsstrukturen hänger också samman med lokaliseringen av myndigheterna. Små myndigheter och små geografiskt spridda enheter har ofta problem med höga administrativa kostnader, samordning och sårbarhet. Å andra sidan är hyresnivåer och lönekostnader högre i huvudstadsregionen. Ytterligare faktorer av betydelse är tillgången till kompetent personal, tillgänglighet för allmänheten och möjligheter för myndigheter att upprätthålla goda kontakter med kommunerna.

I dag finns ett flertal statliga myndigheter och ytterligare några verksamheter som har uppgifter inom skolväsendet. Skolväsendets huvudsakliga uppgift är kunskapsuppdraget - att alla elever ges möjligheter att nå de nationella målen i alla ämnen, kurser och utbildningar. Förskolan skall främja det enskilda barnets utveckling och lärande. Därför krävs en tydlig inriktning på och prioritering av måluppfyllelsen i förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning. Denna utgångspunkt gäller också för de delar inom vuxenutbildningen som inte tillhör det offentliga skolväsendet.

Det finns behov av att renodla och koncentrera den statliga myndighetsstrukturen till färre myndigheter med tydliga ansvarsområden. Detta innebär bl.a. att funktioner som uppföljning, utvärdering, tillsyn och inspektion behöver tydliggöras. Det finns även behov av en tydlig gränsdragning mellan förvaltning och poli-

tik vad gäller opinionsbildande verksamhet. Ansvarsfördelningen mellan staten, skolans övriga huvudmän och de verksamma i skolan behöver bli tydligare. Myndighetsstrukturen måste vara väl anpassad till en mål- och resultatstyrd skola.

Det uppdelade myndighetsansvaret för det statliga stödet till teckenspråkiga har, enligt den särskilde utredare som haft i uppdrag att bl.a. kartlägga förutsättningarna för likvärdig utbildning på teckenspråk, lett till att stödet har försvagats i viktiga avseenden. I betänkandet Teckenspråk och teckenspråkiga. Översyn av teckenspråkets ställning (SOU 2006:54) föreslås bl.a. att all driftsrelaterad statlig verksamhet för teckenspråkiga barns och ungdomars utbildning förs till Specialskolemyndigheten.

Genom skolväsendets decentralisering har kommunerna och landstingen fått det fullständiga huvudmannaskapet för grund-, sär- och gymnasieskolan. Enligt en lagändring till följd av propositionen om ansvaret för skolan (prop. 1990/91:18) skulle varje kommun se till att fortbildning anordnas för den personal som har hand om utbildningen i skolan. Av 2 kap. 7 § skollagen (1985:1100) i dess nuvarande lydelse framgår att varje kommun och landsting skall se till att kompetensutveckling anordnas för den personal som har hand om utbildningen.

Staten har emellertid ett särskilt ansvar för att det finns tillgång till sådana fortbildningsinsatser som betingas av centralt beslutade reformer. Staten behöver också i viss omfattning bistå huvudmän och skolor i deras utvecklingsarbete inom områden som är väsentliga för att garantera en likvärdig utbildning i hela landet.

Mot denna bakgrund framstår ett tydligt behov av att göra en samlad översyn av den splittrade myndighetsstrukturen inom skolväsendet, förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och vuxenutbildningen samt att renodla statens uppgifter och åtaganden inom området.

Berörda myndigheter

Skolverket

Skolverket är central förvaltningsmyndighet för det offentliga skolväsendet och för den av det allmänna anordnade förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen. Verket har sektorsansvar för handikappfrågor med anknytning till sitt verksamhetsområde.

Myndigheten har sitt huvudkontor i Stockholm. Utbildningsinspektionen, som har fem regionala enheter, är en prioriterad uppgift. Myndigheten svarar vidare för bl.a. uppföljning, utvärdering och nationella prov samt har vissa uppgifter vad gäller fristående skolor och kompletterande utbildningar. Skolverket utfärdar även föreskrifter och utarbetar allmänna råd och andra styrdokument.

Myndigheten för skolutveckling

Myndigheten skall främja utveckling inom skolväsendet, förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen genom bl.a. generellt utvecklingsstöd samt riktat stöd till kommuner. Myndigheten svarar även för den statliga rektorsutbildningen och medverkar i spridning av forskningsresultat. Myndigheten har huvudkontor i Stockholm och fem regionala enheter.

Specialpedagogiska institutet

Institutet ger råd och stöd i specialpedagogiska frågor som rör barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder till huvudmän inom förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och det offentliga skolväsendet samt till huvudmän för fristående skolor som står under statlig tillsyn.

Institutet erbjuder specialpedagogisk utredning inom resurscenter för barn och ungdomar med synskada, med synskada och ytterligare funktionshinder, med grav språkstörning, med dövhet eller hörselskada om de också är utvecklingsstörda samt med dövblindhet. Institutet bedriver även undervisning för barn och ungdomar vid vissa resurscenter. Institutets läromedelsråd ansvarar bl.a. för att tillgången till läromedel för barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder främjas. Institutet har huvudkontor i Härnösand. Verksamheten är uppdelad i fem regioner.

Specialskolemyndigheten

Myndighetens uppgift är att ge döva och hörselskadade elever en till varje elevs förutsättningar anpassad utbildning som så långt möjligt motsvarar den utbildning som ges i grundskolan. Specialskolemyndigheten (SPM) ansvarar även för bl.a. elevhemsboende

och för att ge eleverna goda förutsättningar till en aktiv fritid. Vidare ansvarar myndigheten för utbildning i teckenspråk för syskon till döva barn och barn med döva föräldrar. SPM består av ett centralt kansli i Örebro och sex statliga specialskolor.

Nationellt centrum för flexibelt lärande

Nationellt centrum för flexibelt lärande (CFL) stödjer användningen av distansmetoder i folkbildning och vuxenutbildning samt utvecklar och tillhandahåller vuxenutbildning i form av distansutbildning. CFL skall också bl.a. komplettera kommunernas utbud av vuxenutbildning genom att erbjuda distansundervisning. Utbildningsverksamheten är dock av mindre omfattning och minskar successivt. CFL:s huvudsakliga verksamhet är förlagd till Härnösand och Norrköping. Myndighetsledningen finns i Hässleholm.

Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning

Myndigheten är central förvaltningsmyndighet för den eftergymnasiala utbildningsformen kvalificerad yrkesutbildning (KY). Myndigheten beslutar om statsbidrag eller särskilda medel till utbildningsanordnare som får anordna KY. Från och med augusti 2006 är det möjligt att efter anmälan till myndigheten bedriva KY som uppdragsutbildning. Myndigheten, som finns i Hässleholm, svarar även för bl.a. tillsyn och uppföljning vad gäller KY.

Sameskolstyrelsen

Sameskolstyrelsen (SamS) är styrelse för sameskolorna och därtill hörande verksamhet. Staten är huvudman för sameskolan, där samers barn får fullgöra sin skolplikt. SamS får efter avtal med en kommun fullgöra kommunens uppgifter inom förskoleklassen och förskole- och fritidshemsverksamheten för samiska barn. Myndighetens kansli är placerat i Jokkmokk.

Skolväsendets överklagandenämnd

Skolväsendets överklagandenämnd har till uppgift att pröva överklaganden av vissa beslut på skolväsendets område. Det är i huvudsak fråga om beslut som berör elever inom det offentliga skolväsendet. Skolverket tillhandahåller kansliresurser för Skolväsendets överklagandenämnd.

Andra berörda verksamheter

Barn- och elevombudet för likabehandling

Ombudet skall se till att lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever följs och företräda barnet eller eleven i domstol i en skadeståndstvist enligt lagen. Ombudet skall även bl.a. ta initiativ till eller medverka i utbildnings- och informationsverksamhet som rör lagen. Skolverket tillhandahåller kansliresurser för ombudet.

Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd

Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus) administrerar statsbidraget till särskilt utbildningsstöd och till verksamheten med särskilda omvårdnadsinsatser i anslutning till gymnasieskola med speciellt anpassad utbildning för svårt rörelsehindrade ungdomar (Rh-anpassad utbildning). Sisus bistår de huvudmän som svarar för verksamheten med särskilda omvårdnadsinsatser för elever med Rh-anpassad utbildning med administrativa tjänster i samband med att hemkommuner och hemlandsting betalar ersättning för vissa kostnader för eleverna till dessa huvudmän. Sisus svarar för administrativt stöd åt Nämnden för Rh-anpassad utbildning, som prövar frågor om intagning till gymnasieskola med Rh-anpassad utbildning. Sisus kansli är beläget i Stockholm.

Tolk- och översättarinstitutet

Tolk- och översättarinstitutet (TÖI) vid Stockholms universitet har övergripande uppgifter vad gäller tolk- och översättarutbildning. För samhällets behov anordnar TÖI tolk- och översättar-

utbildning inom högskolan och fördelar bl.a. statsbidrag till kontaktutbildning på folkhögskolor och hos studieförbund.

Valideringsdelegationen

Valideringsdelegationen är en tillfällig myndighet, som under åren 2004-2007 arbetar med att i fråga om validering av vuxnas kunskaper och kompetens bl.a. främja kvalitet, legitimitet och likvärdighet. Delegationen skall även föreslå åtgärder för att säkerställa en verksamhet med validering. Myndigheten är lokaliserad till Norrköping.

Universitet och högskolor med lärarutbildning

En majoritet av landets lärosäten bedriver lärarutbildning och på ett antal orter också rektorsutbildning. De bedriver även viss forskning av betydelse för skolans verksamhet och utveckling. De lärosäten som bedriver lärarutbildning har också i uppdrag att medverka i uppbyggnaden av regionala centrum (RUC). Dessa centrum skall främja bl.a. utveckling av lärarutbildningen och kompetensutveckling av lärare.

Uppdraget

En särskild utredare skall se över och lägga fram förslag om organisationen av de statliga förvaltningsmyndigheterna inom skolväsendet, förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen samt CFL, Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning, Valideringsdelegationen, Sibus och TÖI. Översynen skall syfta till att skapa goda förutsättningar för regeringens styrning av den statliga verksamheten. Utredaren skall beakta att staten måste ha verktyg för att säkerställa att skolans uppdrag klaras och att lagar och förordningar efterlevs. Tydliga mål, uppföljning och utvärderingar av måluppfyllelsen är nödvändiga delar i en mål- och resultatstyrd verksamhet. Staten måste också tillse att det finns en väl fungerande tillsyn, som är likvärdig för alla huvudmän.

Utredaren skall också beakta att skolornas och verksamheternas måluppfyllelse skall förbättras. Nationella krav måste hävdas aktivt. Därför skall utbildningsinspektionen, uppföljningen och utvär-

deringen skärpas och kvalitetssäkras. En tydlig åtskillnad skall på utbildningsområdet göras mellan myndigheter med inspekterande eller kvalitetsgranskande uppgifter och myndigheter med stödjande eller utvecklande uppgifter. Utredaren skall överväga om det finns behov av förändringar i uppgiftsfördelningen mellan myndigheterna för att renodla verksamheterna och undvika rollkonflikter. Utredaren skall se över vilka möjligheter som finns att åstadkomma synergieffekter och effektivisera verksamheten.

Utredaren skall föreslå en ny och effektiv myndighetsstruktur som skall underlätta statens styrning. Den skall även vara mer överskådlig och omfatta färre myndigheter samt stödja skolans och de övriga verksamheternas måluppfyllelse. Myndighetsstrukturen skall bidra till att tydliggöra ansvar och uppgifter på nationell respektive lokal nivå i ett mål- och resultatstyrt skolsystem. Ambitionen bör vara att friutrymmet för rektor och lärare är stort. Utredaren skall föreslå hur resurser skall kunna överföras till myndigheternas kärnverksamhet genom bl.a. effektivisering av de administrativa stödfunktionerna.

Nationell likvärdighet i ett decentraliserat system förutsätter en utvecklad och ändamålsenlig kvalitetssäkring. Utbildningsinspektionens uppgifter skall renodlas och förstärkas, så att fokus för inspektionen ligger på hur väl skolorna klarar kunskapsuppdraget. Utredaren skall överväga om inspektionen skall bli en självständig myndighet för kvalitetsgranskning och tillsyn. Granskningen av måluppfyllelsen och verksamheten inom förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning måste vara oberoende. Detta gäller såväl i förhållande till dem som granskas som i förhållande till statliga stöd- och utvecklingsinsatser. Inspektionens uppgifter skall därför koncentreras till kvalitetsgranskning och tillsyn. Avgörande för att utbildningsinspektionen skall fylla sitt syfte är att granskningen utförs med god kvalitet och utifrån kunskap om vetenskapliga metoder för att utvärdera skolors och verksamheters insatser.

Utredaren skall vid utarbetandet av sina förslag utgå från att Skolverket skall svara för statens uppgifter i övrigt, dvs. sådana kärnuppgifter som i dag vilar på Skolverket, Myndigheten för skolutveckling och CFL. Liksom i dag skall Skolverket ha sektorsansvar för handikappfrågor med anknytning till sitt verksamhetsområde. Ansvarsområdet skall avse förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, förskoleklass, grund- och gymnasieskola, särskola och vuxenutbildning m.m. Statens del av ansvaret för att främja verk-

samhetens utveckling skall ta sin utgångspunkt i att verksamhetsformerna skall ha likvärdig kvalitet över hela landet. Uppföljning och utvärdering skall ge underlag för analys och bedömning av verksamheten. Utredaren skall utifrån den rådande ansvarsfördelningen mellan staten, kommunerna och landstingen pröva vilka former av stödjande eller utvecklande verksamhet som skall rymmas inom det statliga åtagandet och därmed också pröva myndighetens kärnuppgifter. Utredaren skall i det sammanhanget särskilt beakta hur universitet och högskolor med lärarutbildning kan främja skolans utveckling. Utredaren skall överväga hur myndigheten på ett effektivt sätt kan samverka med Internationella programkontoret för utbildningsområdet för att tillvarata resultat från EU:s utbildningsprogram.

Utredaren skall vid utarbetandet av sina förslag utgå från att en särskild myndighet skall ge råd och stöd i specialpedagogiska frågor som rör barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder samt bedriva undervisning för vissa barn och ungdomar med funktionshinder. Utredaren skall i det sammanhanget överväga möjligheten att föra SPM som en operativ avdelning till denna myndighet. Vidare skall utredaren överväga möjligheterna att i den nya myndigheten inrymma delar av den verksamhet som Sisus respektive TÖI svarar för i dag.

Utredaren skall överväga möjligheten att inrymma den verksamhet som bedrivs av SamS i Sametinget för att samla ansvaret för frågor som har särskild betydelse för det samiska folket, som är ett urfolk och en nationell minoritet.

Folkbildningen, dvs. folkhögskolorna och studieförbunden, berörs inte av översynen.

I avvaktan på förslag från Kommittén för översyn av den statliga förvaltningens uppgifter och organisation (dir. 2006:123) skall utredaren pröva vilken myndighet som bör tillhandahålla kansliresurser för Skolväsendets överklagandenämnd. Utredaren skall även, med beaktande av de tillsynsuppgifter som åligger Barn- och elevombudet för likabehandling, utreda vilken hemvist som kan vara lämplig för ombudet.

Verksamhet och organisation

Utredaren skall lämna förslag till en ny statlig myndighetsstruktur för skolväsendet, förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och

de delar av vuxenutbildningen som inte tillhör skolväsendet. Utredaren skall se över och föreslå vilka uppgifter de olika myndigheterna skall svara för. Myndigheternas kärnuppgifter skall därmed tydliggöras. I uppdraget ingår att föreslå hur de statliga myndigheterna skall vara organiserade, dimensionerade och lokaliserade.

Utredaren skall allsidigt överväga de nya myndigheternas lokalisering. Utredaren skall även föreslå hur det fortsatta omstruktureringsarbetet kan organiseras.

Författningsförslag

Utredaren skall precisera respektive myndighets offentliga åtagande. Utredaren skall vidare lämna förslag till instruktioner för de nya myndigheterna och till de ändringar i instruktionerna för övriga berörda myndigheter som behövs samt föreslå namn på myndigheterna. Vissa av de uppgifter som i dag vilar på Skolverket och Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning och som kan beröras av en förändring är reglerade i lag. Utredaren skall presentera de lagförslag som behövs samt lämna förslag till övriga nödvändiga författningsändringar.

Kostnader

Förslaget skall rymmas inom de ekonomiska ramar som gäller för de berörda myndigheterna. Utredaren skall redovisa möjliga besparingar och de ekonomiska, verksamhetsmässiga och personella konsekvenserna av förslagen på kort och lång sikt.

Arbetsmetod och redovisning av uppdraget

Utredaren skall hålla sig informerad om lagstiftningsarbete av betydelse för arbetet som pågår inom Regeringskansliet och det arbete med riktlinjer för tillsyn som pågår inom Finansdepartementet.

Utredaren skall samråda med relevanta kommittéer, t.ex. Kommittén för översyn av den statliga förvaltningens uppgifter och organisation (dir. 2006:123).

Utredaren skall även samråda med Utredningen om statliga specialskolor - bättre förutsättningar och tydligare ansvarsfördelning (dir. 2006:127).

Utredaren skall hålla berörda myndigheter och intresseorganisationer informerade om arbetet och bereda dem tillfälle att framföra synpunkter. De centrala arbetstagarorganisationerna skall hållas informerade och beredas tillfälle att framföra synpunkter.

Utredaren skall särskilt höra Sametinget i frågor som rör samer och SamS.

Uppdraget skall redovisas senast den 1 november 2007.

(Utbildningsdepartementet)

Kommittédirektiv

**Tilläggsdirektiv till
Skolmyndighetsutredningen (U 2007:03)**

**Dir.
2007:122**

Beslut vid regeringssammanträde den 30 augusti 2007

Inskränkning i uppdraget

Med stöd av regeringens bemyndigande den 15 mars 2007 gav ansvarigt statsråd en särskild utredare i uppdrag att bl.a. se över och lägga fram förslag om organisationen av de statliga förvaltningsmyndigheterna inom skolväsendet, förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen samt Nationellt centrum för flexibelt lärande, Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning, Valideringsdelegationen, Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd och Tolk- och översättarinstitutet (dir. 2007:28).

Regeringen ger nu utredaren i uppdrag att undanta Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning från översynen av myndighetsstrukturen inom skolväsendet m.m. Utredaren skall i stället överlämna sådant underlag som kan vara av intresse när det gäller den myndigheten till Yrkeshögskoleutredningen (U 2007:07), som har i uppdrag att bl.a. lämna förslag till hur eftergymnasiala yrkesutbildningar utanför högskolan skall sammanföras under ett gemensamt ramverk benämnt Yrkeshögskolan. Utredaren skall även samråda med utredningen.

Uppdraget skall fortfarande redovisas senast den 1 november 2007.

(Utbildningsdepartementet)

Den nuvarande myndighetsstrukturen inom skolväsendet – en översikt

Innehåll

Inledning.....	235
Statens skolverk.....	235
Uppgifter	235
Lokalisering	237
Avdelningen för utbildningsinspektion.....	239
Avdelningen för utbildningsfrågor	240
Avdelningen för läroplansfrågor	241
Internrevision	243
Samverkan med andra myndigheter	243
Ekonomi	243
Skolväsendets överklagandenämnd.....	244
Uppgifter	244
Ledningsform	245
Personal.....	245
Lokalisering	245
Ekonomi	245
Barn- och elevombudet för likabehandling	245
Uppgifter	245
Personal.....	246
Lokalisering	246
Ekonomi	246
Myndigheten för skolutveckling.....	247
Uppgifter	247
Ledningsform	248
Personal.....	248
Lokalisering	248
Avdelningen Information och kommunikation.....	249
Utvecklingsavdelningen.....	249
Internt stöd och styrning.....	250

Samarbete med andra myndigheter	251
Samverkan med andra aktörer.....	251
Den statliga rektorsutbildningen.....	251
Utvecklingsdialoger.....	252
Ekonomi.....	252
Nationellt centrum för flexibelt lärande	253
Uppgifter.....	253
Ledningsform.....	254
Personal	255
Lokalisering.....	255
Kansliavdelning.....	256
Operativ avdelning	256
Planeringsråd.....	257
Stöd till utveckling.....	257
Kursnavet	257
Netvux.....	258
Samarbete med Specialpedagogiska institutet.....	258
Folkbildningsprojekt 2006.....	258
Samverkan kring regional tillväxt	259
Samarbete med andra myndigheter	259
Nordiskt Nätverk för Vuxnas Lärande	259
Ekonomi.....	259
Specialpedagogiska institutet.....	260
Uppgifter.....	260
Ledningsform.....	261
Personal	263
Visstidsutbildning.....	263
Ekeskolan i Örebro och Hällsboskolan i Sigtuna.....	264
Läromedelsråd.....	264
Tidningen Lika värde.....	265
Externt samarbete.....	265
Ekonomi.....	266
Specialskolemyndigheten	266
Uppgifter.....	266
Ledningsform.....	267
Personal	267
Lokalisering.....	268
Birgittaskolan Örebro	268
Kristinaskolan Härnösand	268

Manillaskolan Stockholm	269
Vänerskolan Vänersborg.....	269
Östervångsskolan Lund	269
Åsbackaskolan Gnesta	270
Ekonomi	270
Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd	271
Uppgifter	271
Personal.....	271
Lokalisering	271
Verksamhet.....	272
Tolk- och översättarinstitutet	273
Uppgifter	273
Ledningsform	274
Personal.....	274
Lokalisering	274
Verksamhet.....	274
Valideringsdelegationen	275
Uppgifter	275
Personal.....	276
Lokalisering	276
Sameskolstyrelsen	277
Uppgifter	277
Ledningsform	277
Personal.....	277
Lokalisering	277
Kansli	278
Sameskolor.....	278
Ekonomi	278
Internationella programkontoret för utbildningsområdet.....	279
Lokalisering	279
Personal.....	279
Ledningsform	279
Folkbildningsrådet.....	280
Universitet och högskolor med lärarutbildning	281
Nationella centrum.....	287

Inledning

Uppgifterna om personal, organisation är huvudsakligen hämtade från myndigheternas årsredovisningar för 2006 och hemsidor. Det innebär att uppgifterna inte alltid stämmer med de förhållanden som råder under hösten 2007.

Statens skolverk

Statens skolverk (Skolverket) bildades den 1 juli 1991. Myndigheten ombildades den 1 mars 2003, då Myndigheten för skolutveckling inrättades.

Uppgifter

Skolverket är enligt instruktionen (2002:1160) central förvaltningsmyndighet för det offentliga skolväsendet för barn, ungdomar och vuxna samt för förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen och ska:

- genom utbildningsinspektion granska kvaliteten i skolväsendet och ha tillsyn,
- följa upp och utvärdera skolväsendet, förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen,
- kontinuerligt se över kursplaner och betygskriterier,
- sammanfatta och publicera resultaten av sitt arbete med utbildningsinspektion, uppföljning och utvärdering,
- lägga fram de förslag för regeringen som kan föranledas av Skolverkets uppgifter enligt punkterna ovan,
- medverka i det internationella arbetet inom verksamhetsområdet,
- informera och sprida kunskap om verksamhetsområdet såväl inom som utanför landet,
- vara ett nationellt referenscentrum för yrkesutbildning i Sverige och i övriga EU-länder samt länder inom EES-området,
- samverka med Myndigheten för skolutveckling, Specialpedagogiska institutet samt med andra berörda myndigheter och organisationer,
- ansvara för officiell statistik enligt förordningen (2001:100) om den officiella statistiken,

- ha ett samlat ansvar, sektorsansvar, för handikappfrågor med anknytning till sitt verksamhetsområde och – i den mån uppgiften inte ankommer på Specialpedagogiska institutet eller Myndigheten för skolutveckling – inom ramen för detta ansvar vara samlande, stödjande och pådrivande i förhållande till övriga berörda parter, och
- integrera ett jämställdhetsperspektiv i verksamheten.

Skolväsendets överklagandenämnd

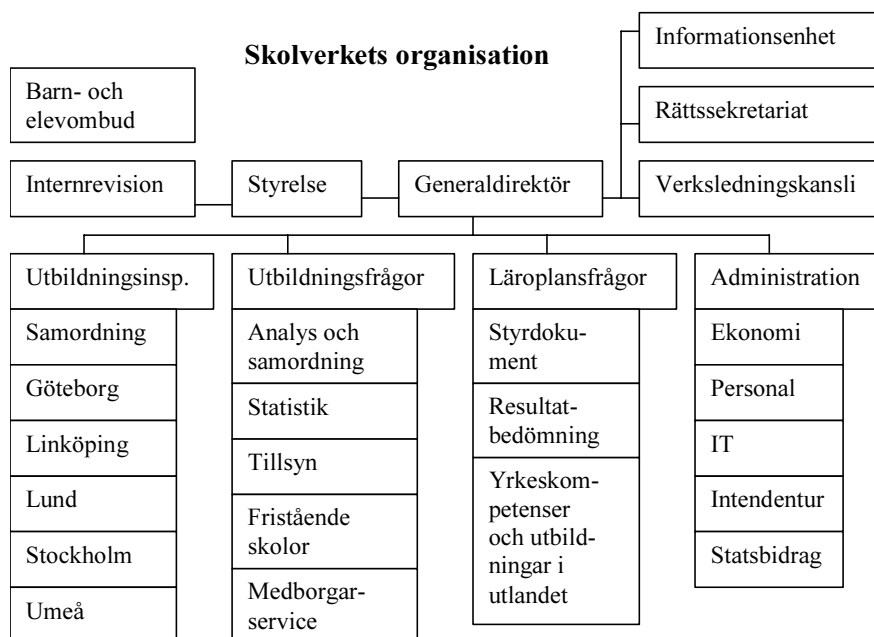
Skolverket ansvarar för kansligöromål, föredragning av ärenden, ekonomiadministration och därmed sammanhängande sysslor åt Skolväsendets överklagandenämnd.

Barn- och elevombudet för likabehandling

Inom Skolverket finns ett barn- och elevombud för likabehandling. Inom Skolverket finns ett kansli för barn- och elevombudet som svarar för kansligöromål, föredragning av ärenden och därmed sammanhängande uppgifter.

Ledningsform

Vid myndigheten finns en styrelse med nio ledamöter. Generaldirektören är ordförande.

Personal

359 tillsvidareanställda och 79 tidsbegränsat anställda (2006-12-31)¹. Av de fast anställda är 65 procent kvinnor. Medelåldern är 48 år för både kvinnor och män. Myndigheten har 32 medarbetare som kommer att gå i pension t.o.m. år 2008.

Lokalisering

Huvudkontor: Stockholm. Fem regionala enheter i Göteborg, Linköping, Lund, Stockholm och Umeå.

Verksledning

Generaldirektör.

¹ Skolverkets årsredovisning 2006.

Informationsenhet

Skolverkets information ska stödja myndighetens övergripande mål och göra dess arbete synligt och öppet och därmed ge förutsättningar för reflektion och debatt. **11 personer.**

Verksledningskansli

Kansliet ska biträda och stödja generaldirektören och den övriga verksledningen i arbetet med intern styrning och samordning. **9 personer.**

Rättssekretariat

Rättssekretariatet ska verka för att de juridiska bedömningarna är samordnade, likvärdiga och av hög kvalitet. Det ska se till att handläggningen av ärenden uppfyller rättsäkerhetskraven och att gd får juridiskt stöd. Sekretariatet ansvarar för Skolverkets författningssamling (SKOLFS). **6 personer.**

Utvärdering

Fr.o.m. år 2006 har utvärderingsverksamheten en ny organisation. Utvärderingskompetens finns nu på samtliga avdelningar. Verksledningen ansvarar för att nödvändiga utvärderingar, som inte ryms inom någon avdelnings sakområde, genomförs. En strategi för verksövergripande utvärderingsstudier har utarbetats. Den betonar vikten av att ta tillvara de data och den kunskap som verkets olika delar har. Inför 2007 års verksamhetsplanering betonas vikten av samverkan och kunskapsutbyte mellan avdelningarna, bl.a. för att stärka analysförmågan.

Avdelningen för utbildningsinspektion

Utbildningsinspektionen granskar utbildningens kvalitet och resultat i kommuner och skolor samt utövar tillsyn över verksamheten. Kommunernas ansvarstagande för verksamheten och dess genomförande granskas regelbundet. Inspektionen avser även fristående skolor. Den kan även – utifrån signaler om kvalitetsproblem eller av andra särskilda skäl – inriktas mot specifika områden. Avdelningen svarar för information om skolväsendet m.m. till kommuner, skolor och allmänhet.

Enheterna i Stockholm, Umeå, Linköping, Göteborg och Lund ansvarar för inspektion inom respektive region. **Avdelningskansli 3 personer.**

Kostnad 40 % av Skolverkets totala verksamhetskostnader (inkl. overheadkostnader).

Samordning

Enheten ansvarar för planering och samordning. **17 personer.**

Enhet i Göteborg

32 personer.

Enhet i Linköping

18 personer.

Enhet i Lund

32 personer.

Enhet i Stockholm

38 personer.

Enhet i Umeå

17 personer.

Avdelningen för utbildningsfrågor

Avdelningen ska följa upp, utreda och analysera förhållanden och villkor kring utbildning på olika nivåer. Den ska utveckla mått och nyckeltal för att belysa situationen. Avdelningen ska ge underlag dels till en saklig och empiriskt grundad samhällsdebatt inom sektorn, dels för beslut om förändringar såväl nationellt som lokalt. **Avdelningsledning 4 personer.**

Enheten för analys och samordning

Enheten ska bidra till samordning, effektivitet, rättssäkerhet och gemensamma perspektiv i avdelningens arbete. Den ska bidra till fördjupad kunskap om skolsystemet. Den svarar också för verkets sektorsansvar för handikappfrågor. **10 personer.**

Enhet för utbildningsstatistik

Enheten samlar in data om förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning. Varje år tas uppgifter in om verksamheternas organisation, kostnader och resultat. Dessa uppföljningar utgör den officiella statistiken över den sektor Skolverket ansvarar för. **20 personer.**

Enhet för tillståndsprovning

Enheten beslutar om godkännande av och rätt till bidrag för fristående skolor samt svarar för information inom området. **15 personer.**

Enhet för tillsyn

Enheten utreder uppgifter om brister i verksamheten genom t.ex. anmälningar från enskilda. **25 personer.**

Enhet för medborgarservice

Enheten ger allmänheten service och upplysningar inom myndighetens ansvarsområde. **20 personer.**

Avdelningen för läroplansfrågor

Avdelningen utvecklar och förvaltar statliga styrmedel: finansiella styrmedel, måldokument, föreskrifter, allmänna råd och kommentarmaterial. Avdelningen ska fördjupa kunskapen om styrmedlens funktion och effekter. Den ska följa av resultatutvecklingen med hjälp av prov och diagnostiskt material till stöd för lärares bedömning.

Avdelningen svarar för kanslifunktionen vid Skolväsendets överklagandenämnd. Avdelningsledning **8 personer**.

Enhet för styrdokument

Enheten ansvarar för kursplaner och betygskriterier. Den utvecklar och reviderar kontinuerligt kursplaner, betygskriterier och övriga styrdokument. Den följer upp hur styrdokumenten bidrar till likvärdighet och måluppfyllelse. **26 personer**.

Enhet för resultatbedömning

Enheten ansvarar för det nationella provsystemet. Tillsammans med universitet och högskolor tar den fram och utvecklar diagnostiska material och ämnesprov för grundskolans årskurser 5 och 9 (motsvarande) samt nationella kursprov för gymnasieskolan och komvux.

För grundskolan finns en provbank i hem- och konsumentkunskap. För gymnasial utbildning finns det provbanker i naturvetenskapliga kurser och språk. Provbanken innehåller även självbedömningsmaterial för Engelska A. **29 personer**.

Enhet för yrkeskompetenser och utbildningar i utlandet

En statsbidragsstödd utlandsskola för utlandssvenska barn och ungdomar måste uppfylla vissa krav. För statsbidrag krävs att skolan är likvärdig och jämförbar med skolan i Sverige. För år 1-6 i grundskolan hanterar Skolverket ansökningar om statsbidrag. Enheten beslutar också om statligt stöd till kompletterande utbildningar.

Nationella referenscentrum för yrkeskvalifikationer (NRP) har på EU-kommissionens initiativ inrättats i alla medlemsländer för att öka arbetskraftens rörlighet i Europa. I Sverige är NRP placerat på Skolverket. NRP ska stödja användningen av Certificate supple-

ment, dvs. bilagor till betyg från yrkesutbildningar och av den europeiska ”meritportföljen Europass. I samarbete med andra länders NRP utvecklas möjligheter att jämföra olika yrkeskvalifikationer. **14 personer.**

Avdelningen för administration

Avdelningen ska underlätta arbetet i verket, inkl. styrning, ledning och uppföljning. Avdelningen ska stödja organisationens utveckling och initiera internt kvalitetsarbete. **Avdelningsledning 4 personer.**

Ekonomienhet

7 personer.

Personalenhet

8 personer.

IT-enhet

17 personer.

Intendentur

8 personer.

Enheten för statsbidrag

Enheten administrerar, följer upp och utvärderar finansiella styrmedel. Det innebär bl.a. fördelning av bidrag till kommuner och andra huvudmän och till svensk undervisning i utlandet. **11 personer.**

Internrevision

Internrevisionens ansvar och uppgifter framgår av förordningen (1995:686) om internrevision vid statliga myndigheter. Internrevision ska avse självständig granskning av myndighetens interna styrning och kontroll. Revisionen ska omfatta all verksamhet som myndigheten bedriver eller ansvarar för. **1 person.**

Samverkan med andra myndigheter

Under 2006 hade Skolverket drygt hundra regelbundna samverkansaktiviteter med cirka 80 myndigheter och organisationer. Samarbetet med MSU dominerar. Det omfattar olika sakfrågor och projekt, mer generell information och erfarenhetsutbyte. Ett område där en mer omfattande samverkan sker är utveckling av rektorsutbildningen. Skolverket stöder också MSU i dess arbete för miljömålen, främst genom att delta i Nätverket för lärande om hållbar utveckling. Samverkan med MSU har ökat sedan 2003.

Ekonomi

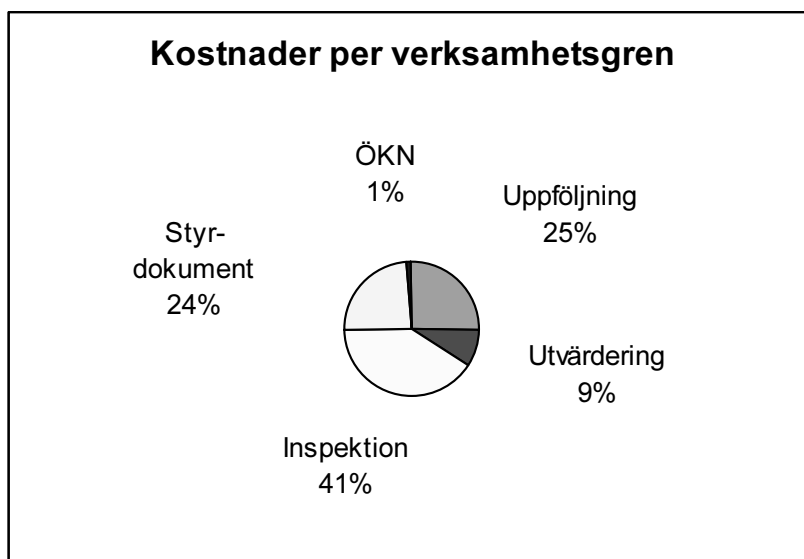
Förvaltningsanslag 2007
356 926 000 kronor.

Statsbidragsadministration 2006
Kostnaderna för administration av statsbidrag från anslagen 25:5, 25:8-12, 25:14 och 25:16 uppgick till totalt 7 051 000 kronor.

Intäkter 2006
18 000 000 kronor.

Kostnadsfördelning

Följande diagram visar Skolverkets kostnader per verksamhetsgren samt Skolväsendets överklagandenämnd (ÖKN) 2006. I procentandelarna har overheadkostnader inkluderats.

Skolväsendets överklagandenämnd

Skolväsendets överklagandenämnd² är en egen myndighet som tillkom 1991.

Uppgifter

Verksamheten regleras dels i skollagen (1985:1100), dels i förordningen (1991:1122) med instruktion för Skolväsendets överklagandenämnd. Nämnden prövar vissa överklagade beslut enligt skollagen och grundskoleförordningen. Beslut berör i huvudsak elever inom det offentliga skolväsendet.

150–200 ärenden avgörs varje år. Övriga ärenden avgörs på nämndens vägnar av ordföranden ensam. Nämndens beslut går inte

² Se även Skolverkets avdelning för läroplansfrågor.

att överklaga. Nämnden fungerar också som remissinstans i samband med ny lagstiftning, främst inom skolområdet.

Ledningsform

Nämnden består av en ordförande och fem andra ledamöter. Ordföranden ska vara jurist och ha erfarenhet som domare. Den sammanträder normalt omkring 20 gånger per år.

Personal

5 personer. Skolverket svarar för kansligöromål, föredragning av ärenden, ekonomiadministration och därmed sammanhängande sysslor åt nämnden.

Lokalisering

Nämnden är samlokaliserad med Utbildningsinspektionens Stockholmsenhet.

Ekonomi

Kostnaderna belastar Skolverkets förvaltningsanslag.

Barn- och elevombudet för likabehandling

I enlighet med Regeringens bedömning i propositionen *Trygghet, respekt och ansvar* (prop. 2005/06:38) inrättades barn- och elevombudet för likabehandling (BEO) den 1 april 2006 som en särskild funktion inom Skolverket. BEO:s verksamhet ska vara skiljd från Skolverkets övriga verksamhet.

Uppgifter

Verksamheten regleras i Skolverkets instruktion (2002:1160). BEO ska utföra de uppgifter som enligt lagen (2006:67) om förbud mot

diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska ombesörjas av Skolverket när det gäller att tillvarata barns och elevers enskilda rätt.³ BEO

- ger råd om hur elevskyddslagen ska användas,
- hjälper barn och elever tillrätta så att de kommer till rätt ombudsman i de fall ombudet inte självt ska ha hand om ärendet,
- följer utvecklingen inom området,
- upprättar kontakter och samarbetar med de andra ombudsmännen, kommuner, elevorganisationer m.m. som berör området, samt
- företräder barnet eller eleven i domstol i en skadeståndstvist.

Verket och BEO har gemensam handläggning av enskilda ärenden om kränkande behandling, innan BEO bestämmer sig för om ett visst ärende ska drivas rättsligt.

Personal

3 personer.

Lokalisering

BEO är placerad hos Skolverket i Stockholm.

Ekonomi

Kostnaderna för BEO belastar Skolverkets förvaltningsanslag.

³ Under 2006 inkom omkring 400 anmälningar om kränkande behandling till Skolverket, varav 150 fördelats till BEO.

Myndigheten för skolutveckling

Myndigheten för skolutveckling (MSU) inrättades den 1 mars 2003.

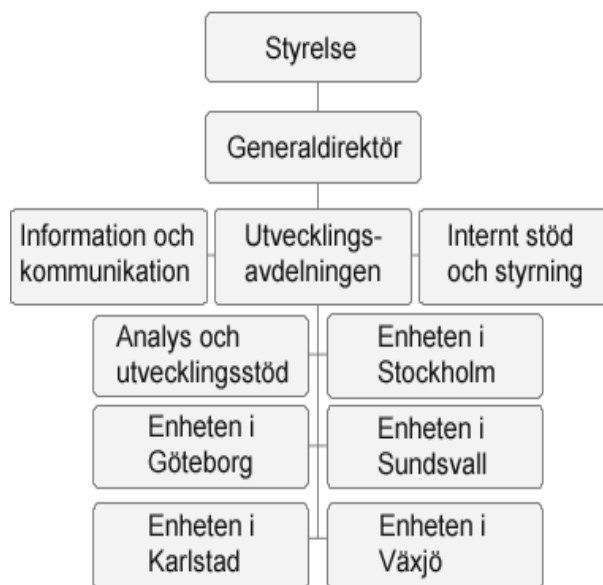
Uppgifter

Enligt instruktionen (2002:1161) ska MSU stödja kommuners och andra huvudmän i deras utveckling av verksamheten så att nationellt fastställda mål och likvärdighet i utbildningen uppnås. Myndigheten ska:

- svara för generella utvecklingsinsatser främst inom nationellt prioriterade områden,
- svara för riktat utvecklingsstöd främst genom att stödja kvalitetsutvecklingsarbete och utveckling av lärande och lärmiljöer,
- främja kompetensutveckling av personal inom skolväsendet samt förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen främst inom nationellt prioriterade områden,
- svara för den statliga rektorsutbildningen,
- stödja användningen av informationsteknik,
- informera och sprida kunskap inom verksamhetsområdet och därvid medverka i spridning av resultat av forskning som genomförs vid universitet och högskolor,
- medverka i det internationella arbetet inom verksamhetsområdet,
- samverka med Statens skolverk, Specialpedagogiska institutet, Nationellt centrum för flexibelt lärande samt med andra berörda myndigheter, organisationer och nätverk,
- i handikappfrågor med anknytning till verksamhetsområdet vara stödjande och pådrivande i den mån uppgiften inte ankommer på Statens skolverk eller Specialpedagogiska institutet, och
- integrera ett jämställdhetsperspektiv i verksamheten.

Ledningsform

Myndigheten har en styrelse med sju ledamöter. Generaldirektören är ordförande.

Personal

108 tillsvidareanställda (74 kvinnor och 34 män) och 59 tidsbegränsat anställda (2006-12-31)⁴. Medelåldern för tillsvidareanställda är 50 år. Under åren 2007–2011, fyller 25 personer 65 år.

Lokalisering

Huvudkontor: Stockholm.

Verksledning

Generaldirektör. **Totalt 3 personer, varav 1 tidsbegränsad.**

⁴ Myndighetens för skolutveckling årsredovisning 2006.

På MSU:s centrala del i Stockholm finns: Gd, avdelningarna för Information och kommunikation, Utveckling samt Internt stöd och styrning, enheten för analys och utvecklingsstöd samt enheten i Stockholm.

Majoriteten av de anställda har pedagogisk utbildning eller lärarutbildning. Samhälls- och beteendevetare svarar för en fjärdedel av myndighetens utbildningskompetens. Den högsta medelåldern har anställda med ledningskompetens.

Avdelningen Information och kommunikation

Avdelningen svarar för internt kommunikationsstöd och extern kommunikation. Den arbetar främst med interna och externa webbplatser, publikationer, stöd i integrerad kommunikation i verksamheten samt IT i skolan. **36 personer, varav 19 tidsbegränsade.**

Utvecklingsavdelningen

Avdelningen har huvudansvar för MSU:s operativa kärnverksamhet, dvs. skolutveckling. Avdelningen har sex enheter: Analys och utvecklingsstöd, Göteborg, Karlstad, Stockholm, Sundsvall och Växjö. **Avdelningsledning 7 personer, varav 3 tidsbegränsade.**

Enheten för analys och utvecklingsstöd

Enheten arbetar med nationella utvecklingsinsatser och utvecklingsprojekt, analyser, omvärldsbevakning och spridning av forskningsresultat. **50 personer, varav 22 tidsbegränsade.**

Enheten i Göteborg

Generellt och riktat utvecklingsstöd. **11 personer, varav 2 tidsbegränsade.**

Enheten i Karlstad

Generellt och riktat utvecklingsstöd. **10 personer, varav 2 tidsbegränsade.**

Enheten i Stockholm

Generellt och riktat utvecklingsstöd. **13 personer, varav 5 tidsbegränsade.**

Enheten i Sundsvall

Generellt och riktat utvecklingsstöd. **12 personer, varav 4 tidsbegränsade.**

Enheten i Växjö

Generellt och riktat utvecklingsstöd. Övergripande ansvar för kvalitetsarbete och ledning. **12 personer, varav 5 tidsbegränsade.**

Rektorsutbildningen

Stockholm. **6 personer, varav 5 tidsbegränsade.**

Internt stöd och styrning

Avdelningen svarar för interna stödfunktioner (ekonomi, IT, juridik, personal, reception, registrator, vaktmästeri och verksamhetsutveckling) samt samordnar och driver internt strategiskt utvecklingsarbete. **17 personer, varav 1 tidsbegränsad.**

Externt personalsamarbete

För att öka myndighetens närvaro i Norrland har den ett personalsamarbete med regionala utvecklingscentrum (RUC) i Umeå och Luleå. Personresurser har avsatts och lokaliserats till Malmö för att bl.a. stödja utvecklingen av Resurscentrum för mångfaldens skola (RMS). Tidsbegränsat anställda i myndigheten finns placerade på RUC i Umeå och Luleå. I Malmö finns en av myndighetens tillsvidareanställda medarbetare samt en tidsbegränsat anställd.

Samarbete med andra myndigheter

Mellan MSU, Skolverket, SIT och SPM sker regelbundna avstämningar på gd- och ledningsgruppsnivå. Informationsutbyte och strategiska samverkansfrågor präglar innehållet. Särskilda samverkansaktiviteter har initierats kring bl.a. resultat från Skolverkets utbildningsinspektion. Ett nära samarbete har etablerats med SIT, framför allt kring läs- och skrivsvårigheter/dyslexi.

Samverkan med andra aktörer

MSU har i relativt hög utsträckning lagt ut genomförandet av hela eller delar av regeringsuppdrag till främst universitet och högskolor. Att myndigheten utbetalar medel till t.ex. högskolor och universitet för att genomföra uppdrag, förklarar myndighetens höga konsultkostnader.

I utvecklingsstödjande insatser till kommuner och skolor sker samverkan framför allt med RUC, nationella resurscentrum samt universitet och högskolor. I MSU:s egen kunskapsatsning har samarbete ägt rum med bl.a. ämnesinstitutioner på universitet och högskolor. I myndighetens mångfaldsarbete har samverkan skett primärt med kommuner och skolor, men också med universitet och högskolor samt RUC.

Den statliga rektorsutbildningen

MSU har, efter ett regeringsuppdrag 2004 om utveckling av rektorsutbildningen, förberett för att en ny rektorsutbildning ska kunna träda i kraft 2008. Därför har det varit viktigt att alla rektorer och skolledare som deltar i den nuvarande utbildningen kan avsluta den senast under 2007. De som påbörjade sin utbildning hösten 2005 får en 2,5-årig utbildning och att de som började våren 2006 får en 2-årig utbildning. Utbildningarna omfattar dock lika många dagar som den normalt treåriga utbildningen, dvs. minst 30 dagar.

På uppdrag av MSU genomförs utbildningen vid sju lärosäten. Den åttonde utbildningen genomförs i Stockholmsområdet inom MSU:s egen organisation.

Utvecklingsdialoger

I utvecklingsdialoger möts företrädare för skolhuvudmän (förvaltningschefer, skolledare, pedagoger) och myndighetens medarbetare för överläggningar om mål, resultat och utveckling. Dessa inriktas mot ökad måluppfyllelse och resultatförbättring. Syftet är att komma överens om utvecklingsområden och utvecklingsåtgärder som genomförs i samråd. Arbets- och förhållningssättet bygger på integritet och förmåga att hävda nationella utvecklingsbehov och samtidigt visa respekt och lyhördhet för lokala villkor och behov. MSU använder utvecklingsdialog som metod framförallt i arbetet med de 32 kommuner som valts ut inom ramen för mångfaldsuppdraget, men arbetssättet förekommer även i arbetet med vuxnas lärande m.m.

Ekonomi

Förvaltningsanslag 2007

97 536 000 kronor.

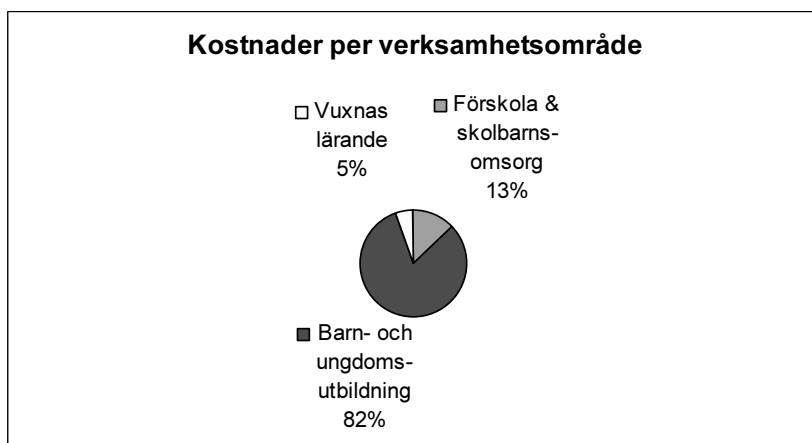
Statsbidragsadministration 2007

MSU disponerar anslaget 25:3 Utveckling av skolväsende, förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. För år 2007 uppgår anslaget till 1 093 011 kronor.

Intäkter 2006

Intäkter av avgifter och andra ersättningar samt bidrag: 22 489 000 kronor.

Diagrammet nedan visar MSU:s kostnader per verksamhetsområde 2006. I procentandelarna har overheadkostnader inkluderats.

Nationellt centrum för flexibelt lärande

Nationellt centrum för flexibelt lärande (CFL) bildades den 1 januari 2002, då myndigheten Statens skolor för vuxna (SSV) och Distansutbildningsmyndigheten (Distum) lades ner. SSV hade dessförinnan bildats den 1 juli 2001, då myndigheterna SSVN (Statens skola för vuxna i Norrköping) och SSVH (Statens skola för vuxna i Härnösand) lades ner.

Uppgifter

Enligt instruktionen (2001:1201) ska CFL stödja användningen av distansmetoder i folkbildning och vuxenutbildning samt komplettera den kommunala vuxenutbildningen genom att erbjuda utbildning av i huvudsak samma slag i form av distansundervisning. I uppgifterna ligger att

- utveckla och tillhandahålla vuxenutbildning på främst gymnasial nivå i form av distansutbildning,
- fördela medel till och på annat sätt stödja projekt inom folkbildning och vuxenutbildning, vilka syftar till att utveckla distansutbildning och flexibelt lärande,

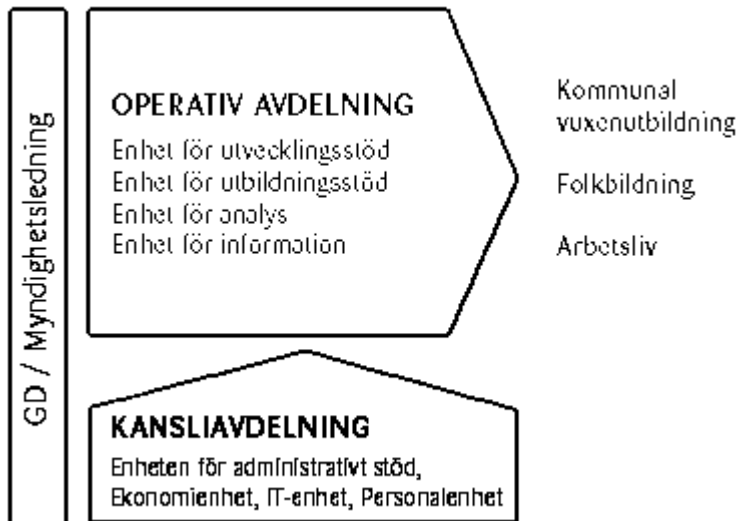
- utveckla och sprida kunskap om arbetssätt och metoder vid användning av medieburet material som stöd för ett flexibelt lärande,
- tillhandahålla fortbildning för lärare, skolledare och cirkelledare som ska arbeta som handledare och lärare för deltagare i distansutbildning,
- tillhandahålla beskrivande information om det aktuella utbudet av Internetbaserad programvara, som har relevans för vuxnas lärande i första hand på gymnasial nivå,
- vara en nätburen informationscentral för IT-stödd distansutbildning,
- följa och informera om forskning och utvecklingsarbete som rör distansutbildning och flexibelt arbete i andra länder, samt
- i samarbete med Specialpedagogiska institutet utveckla och tillhandahålla stöd för vuxenstuderande, som har teckenspråk som första språk.

Ledningsform

Myndigheten har en styrelse som består av högst elva ledamöter, generaldirektören inräknad. Gd är ordförande.

CFL disponerar särskilda medel för utveckling av läromedel för vuxna studerande med teckenspråk som första språk.⁵

⁵ Vuxnas lärande – En ny myndighet (SOU 2006:38).

Personal

94 årsarbetskrafter (2006-12-31)⁶, varav 57 kvinnor. Beräknat antal anställda 2007/08 uppgår till 79 årsarbetskrafter.

Lokalisering

Huvudkontor: Hässleholm.
 Operativ del: Norrköping.
 Operativ del: Härnösand.

⁶ CFL:s årsredovisning 2006.

Verksledning

Generaldirektör.

GD-sekretariat

Hässleholm. **4 personer.**

Kansliavdelning

Hässleholm. **2 personer.**

Enhet för administrativt stöd

Hässleholm, Härnösand, Norrköping. **9 personer.**

Ekonomienhet

Norrköping. **5 personer.**

IT-enhet

Härnösand 4 personer och Norrköping 1 person. **S:a 5 personer.**

Operativ avdelning

Norrköping och Härnösand. **2 personer.**

Enhet för analys

Norrköping. **6 personer.**

Enhet för information

Merparten i Härnösand och viss personal i Norrköping. **7 personer.**

Enhet för utvecklingsstöd

Härnösand och Norrköping, **22 personer.**

Enhet för utbildningsstöd

Merparten i Härnösand och ett par personer i Norrköping, **16 personer.**

Planeringsråd

Enligt instruktionen ska CFL ha ett särskilt planeringsråd för folkbildningsfrågor. Ledamöterna tillsätts på förslag från Folkbildningsrådet, Folkbildningsförbundet, Rörelsefolkhögskolornas Intresseorganisation (RIO) och Landstingsfolkhögskolorna.

Stöd till utveckling

CFL stödjer förändringsarbete i kommuner och folkbildning som syftar till att utveckla distansutbildning och flexibelt lärande genom:

- rådgivning och konsultativ verksamhet,
- att fördela medel till utvecklingsprojekt,
- nätverk och samverkan ,
- fortbildning av lärare, skolledare och cirkelledare som vill arbeta med flexibla undervisningsformer, och
- kunskapsspridning via webbplats, seminarier, konferenser, nätverk m.m.

CFL har under år 2007 utvecklats sin egen distansutbildningsverksamhet.

Kursnavet

Kursnavet⁷ är en sökbar databas med läroobjekt och moduler av gymnasiekurser. Kurserna byggs av s.k. läroobjekt och moduler som finns i Kursnavets bibliotek. Läroobjekt kan bestå av bilder, ljud,

⁷ Kursnavet drivs av CFL och har utvecklats med stöd av Europeiska unionen, Mål 1, Södra skogslänsregionen regionala fonden.

animationer, video, interaktivitet men också av en förklarande text. Flera läroobjekt fogas samman till moduler, ungefär motsvarande ett kapitel i en lärobok. I Kursnavet finns moduler som tillsammans utgör färdiga kurser, men också enstaka moduler och läroobjekt. Totalt omfattar Kursnavet cirka 60 kurser. Kurserna är fritt tillgängliga på Internet.

Netvux

CFL arbetar med vägledningsfrågor gentemot studie- och yrkesvägledare i kommuner och folkbildning. Netvux är en söktjänst där alla utbildningsanordnare – både kommunala och privata – samlar sitt utbud av utbildningar, dvs. ett nätverk där utbildningsanordnare inom kommunal vuxenutbildning, studieförbund och folkhögskolor har möjlighet att erbjuda sina kurser. Netvux ska underlätta för studerande och studievägledare att finna kurser som passar den enskilde studerande, oavsett var hon eller han bor och oavsett vilka andra förutsättningar som gäller.

Samarbete med Specialpedagogiska institutet

CFL har under 2006 samarbetat med SIT kring läromedel Teckenspråk A. SIT har tagit fram innehållet och CFL utvecklat tekniken. SIT har representation i CFL:s utvecklingsråd. Samverkan har också skett på ledningsnivå samt i samband med uppdraget att tydliggöra gränsdragningen mellan myndigheternas verksamheter. Samverkan med SIT har skett via Läromedel teckenspråks utvecklingsråd.

Folkbildningsprojekt 2006

För år 2006 har CFL inbjudit folkhögskolor och studieförbund att komma in med projektansökningar kring nätverk som stöd till utveckling av flexibelt lärande och för produktion och användning av digitala lärresurser.

Samverkan kring regional tillväxt

CFL har deltagit i de regionala tillväxtprogrammen som samtalspartner om flexibelt lärande med ett antal regioner och genom ekonomiskt stöd till lokala och regionala utvecklingsprojekt. CFL har bistått verket för Näringsutveckling (NUTEK) med underlag vid uppföljning av de regionala tillväxtprogrammen 2006.

Samarbete med andra myndigheter

CFL har, förutom ett mer strategiskt samarbete, samarbetat med Folkbildningsrådet på operativ nivå. Under 2006 har CFL genomfört föreläsningss dagar och seminarier i samverkan med rådet.

Samverkan har skett regelbundet med MSU för att tydliggöra gränsdragningen mellan myndigheternas uppdrag.

Nordiskt Nätverk för Vuxnas Lärande

Under 2006 har CFL mot ersättning från Nordiska ministerrådet koordinerat Nordiskt Nätverk för Vuxnas Lärande (NVL). Två personer (1,5 tjänst) har varit anställda av CFL för uppgiften. Enligt uppgift ska CFL vara koordinator för NVL under perioden 2006-2008⁸.

Ekonomi

Förvaltningsanslag 2007
65 917 000 kronor.

⁸ CFL:s årsredovisning för 2006.

Specialpedagogiska institutet

I propositionen *Elever med funktionshinder – ansvar för utbildning och stöd* (prop. 1998/99:105, bet. 1999/2000:UbU4, rskr. 1999/2000:14) bedömde regeringen att en organisationskommitté borde ges i uppdrag att utveckla och föreslå en förändrad organisation för statens stöd i specialpedagogiska frågor. Den förändrade organisationen skulle bidra till ökad samverkan mellan stat, kommun och landsting.

En särskild utredare fick i uppgift att förbereda ombildandet av Statens institut för handikappfrågor i skolan (SIH) till en ny myndighet för statens stöd i specialpedagogiska frågor (dir. 2000:9). Specialpedagogiska institutet (SIT)⁹ startade sin verksamhet 2001.

Uppgifter

SIT ska i specialpedagogiska frågor som rör barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder ge råd och stöd till huvudmän för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg, det offentliga skolväsendet, fristående skolor, riksinternatskolor, särskilda ungdomshem enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga och utbildning som motsvarar förskoleklassen och inte bedrivs av en fristående skola.

SIT ska därutöver bedriva undervisning för barn och ungdomar som enligt 10 kap. 3 a § skollagen (1985:1100) får utbildning vid ett särskilt resurscenter och för barn och ungdomar.

SIT ska svara för specialpedagogisk rådgivning, arrangera och medverka i kompetensutveckling, sprida information till ovan nämnda huvudmän och till vårdnadshavare, bedriva och medverka i specialpedagogisk utveckling, samla in och förmedla forskningsresultat inom området. SIT ska ta initiativ till och delta i internationell samverkan och samverka med huvudmännen, landstingens habilitering för barn och ungdom, den specialpedagogiska utbildningen inom lärarutbildningen, Skolverket, MSU, CFL och andra myndigheter med ansvar inom handikappområdet samt samråda med handikapporganisationerna.

⁹ Fr.o.m. den 1 juli 1991 t.o.m. den 30 juni 2001 Statens institut för handikappfrågor i skolan (SIH).

SIT ska inom ramen för den rådgivande verksamheten erbjuda specialpedagogisk utredning inom resurscenter för:

- barn och ungdomar med synskada samt barn och ungdomar med synskada och ytterligare funktionshinder,
- barn och ungdomar med grav språkstörning,
- döva eller hörselskadade barn och ungdomar som också är utvecklingsstörda, och
- barn och ungdomar som är dövblindfödda.

Vid ett resurscenter får även ingå specialpedagogisk träning. I verksamheten ska ingå information till och utbildning av lärare och annan personal samt av vårdnadshavare.

SIT ska främja utveckling, anpassning, framställning och distribution av läromedel för barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder inom det offentliga skolväsendet samt för barn och ungdomar med funktionshinder inom motsvarande utbildningar med enskild huvudman. I den utsträckning behoven inte kan tillgodoses på den kommersiella läromedelsmarknaden får SIT på egen hand utveckla, anpassa, framställa och distribuera sådana läromedel. SIT ska även informera om lämpliga läromedel som finns på marknaden.

Ledningsform

Myndigheten har en styrelse som består av högst nio ledamöter, generaldirektören inräknad. Gd är ordförande.

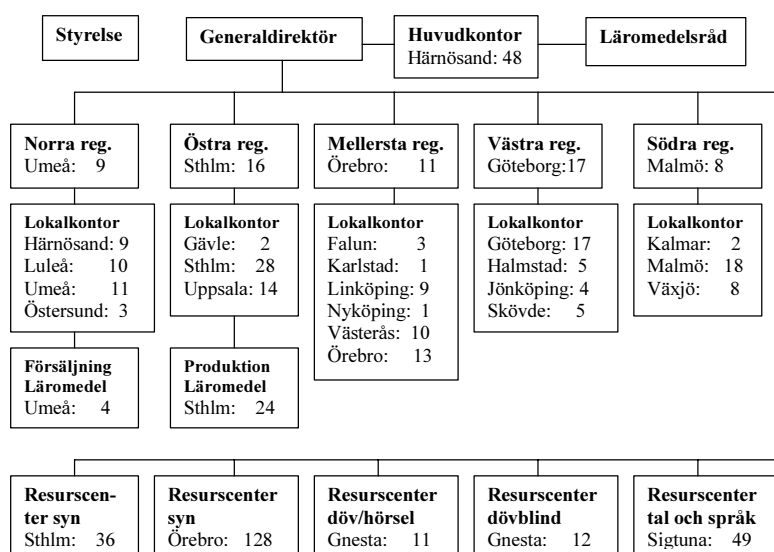
Verksledning

Generaldirektör.

Nationella resurscenter

SIT har fem nationella resurscenter. De har fördjupad kompetens kring specialpedagogiska konsekvenser för elever med synskada med eller utan ytterligare funktionsnedsättning, dövhet eller hörselskada i kombination med utvecklingsstörning, medfödd dövblindhet respektive grava tal- och språkstörningar.

Anmärkning: Vårdare och boendepersonal är inte inkluderade i antalsuppgifterna för respektive resurscenter.

Personal

655 anställda (2006-12-31)¹⁰ – 172 män och 483 kvinnor, dvs. 74 procent kvinnor. I summan ingår 103 timanställda.

Visstidsutbildning

SIT har ansvar för två specialskolor. Elever med synskada och ytterligare funktionshinder som skrevs in före den 1 juli 2001 i (Ekeskolan) eller före 1 juli 2002 för elever med grav språkstörning (Hällsboskolan) har rätt att avsluta sin utbildning. För övriga inom målgruppen finns möjlighet att ansöka om visstidsutbildning.

Elever med synskada och ytterligare funktionshinder samt elever med grav språkstörning kan erbjudas visstidsutbildning vid Resurscenter syn, Ekeskolan, respektive Resurscenter tal och språk, Hällsboskolan. Utbildningen syftar till att ge eleven för-

¹⁰ Specialpedagogiska institutets årsredovisning 2006.

utsättningar för fortsatt utbildning i hemskolan eller hemkommunen. I genomsnitt varar visstidsutbildningen två år.

Ekeskolan i Örebro och Hällsboskolan i Sigtuna

I delbetänkandet *Två nya statliga specialskolor* (SOU 2007:30) föreslås att Ekeskolan och Hällsboskolan inrättas som statliga specialskolor fr.o.m. den 1 juli 2008 eller fr.o.m. den tidpunkt regeringen bestämmer.

Utredaren föreslår att:

- Ekeskolan Örebro (riksskola) ska återetableras som statlig specialskola för elever med synskada och ytterligare funktionshinder respektive grav språkstörning,
- Hällsboskolan Sigtuna (riksskola) ska återetableras som statlig specialskola för elever med synskada och ytterligare funktionshinder respektive grav språkstörning,
- Förordningen (2004:203) om visstidsutbildning vid särskilda resurscenter upphör,
- Resurscenterverksamheten i sin helhet överförs från SIT till SPM.

Verksamheterna vid Resurscenter tal och språk Sigtuna samt Resurscenter syn Örebro nära sammanlänkade med skolverksamheten vid Hällsboskolan respektive Ekeskolan. Därför föreslår utredaren att resurscenterverksamheten och specialskolan hålls ihop.

Läromedelsråd

Inom SIT finns ett läromedelsråd som ska främja tillgången till och tillgängligheten av läromedel för barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder. Rådet fördelar medel för läromedelsproduktion och statligt stöd till utveckling, anpassning, framställning och distribution av läromedel för funktionshindrade.

Rådet ska stimulera läromedelsproduktion på den kommersiella läromedelsmarknaden – i första hand förlag och andra läromedelsproducenter. Det sker genom att fördela produktionsstöd samt att bistå med kunskap inom det specialpedagogiska området och när det gäller tillgänglighet för funktionshindrade. Endast

inom de områden där behoven inte tillgodoses genom förlag och andra producenter utvecklar och anpassar SIT egna läromedel.

Det statliga åtagandet för produktion av läromedel på teckenspråk för vuxna är sedan den 1 juli 2004 uppdelat på två myndigheter SIT och CFL, som har samma uppdrag. SIT:s uppdrag är att utveckla, framställa och distribuera läromedel på teckenspråk för barn, ungdomar och vuxna inom det offentliga skolväsendet. Uppdraget till CFL avser enbart att utveckla läromedel på teckenspråk för studerande inom kommunal vuxenutbildning och folkbildning. Viss produktion av program på teckenspråk som används i undervisning sker även hos Utbildningsradion AB och av Sveriges Television AB. Antalet läromedel på teckenspråk utöver de som producerats av SIT och CFL är ytterst litet. Av de läromedel som utvecklats av andra än SIT och CFL har flertalet delfinansierats med ekonomiskt stöd från dessa båda myndigheter.¹¹

Tidningen Lika värde

SIT:s tidning Lika värde har fokus på specialpedagogik och funktionshinder. Syftet är att sprida kännedom om SIT och SIT:s verksamhet. Tidningen vänder sig till skolledare, lärare och annan skolpersonal, tjänstemän och andra som är intresserade av lärande för elever i behov av särskilt stöd. Tidningen ges ut med fyra nummer per år och skickas kostnadsfritt till landets alla förskolor med fler än fem anställda, alla grundskolor, gymnasieskolor, komvux, skolchefer, skolstyrelser m.fl.

Externt samarbete

Viktiga samarbetspartners är Skolverket, MSU, lärarhögskolorna, SPM, Handisam, Socialstyrelsen samt universitet och högskolor.

Sju myndigheter träffas regelbundet för att samordna respektive regleringsbrevs gemensamma uppdrag: SIT, Sibus, MSU, Skolverket, KY-myndigheten, CFL och IPK.

¹¹ Teckenspråk och teckenspråkiga. Översyn av teckenspråkets ställning (SOU 2006:54).

Ekonomi

Förvaltningsanslag 2007

367 117 000 kronor.

Statsbidragsadministration 2007

SIT beslutar om fördelning av statsbidrag enligt förordningen (1991:931) till särskilda insatser på skolområdet. Anslaget (25:6) uppgår för år 2007 till 115 826 000 kronor.

Intäkter 2006

Intäkter av avgifter och andra ersättningar samt bidrag: 34 63 000 kronor.

Specialskolemyndigheten

I propositionen *Elever med funktionshinder – ansvar för utbildning och stöd*¹² föreslogs att myndigheterna för de regionala specialskolorna samt Åsbackaskolan skulle avvecklas och i stället samordnas i en myndighet. Specialskolemyndigheten (SPM) inrättades den 1 juli 2000.

Uppgifter

Specialskoleförordningen (1995:401) är tillika instruktion för Myndigheten. SPM är styrelse för specialskolan, som har fem skolenheter med regionala upptagningsområden (regionskolor) och en enhet för elever från hela landet (riksskola). SPM ansvarar för samordning av resurser, planering, uppföljning och utvecklingsarbete för skolorna i syfte att stödja kvalitetsutvecklingen och uppnå ökad måluppfyllelse.

SPM får efter avtal med en kommun fullgöra kommunens uppgifter inom förskoleklassen och fritidshemsverksamheten.

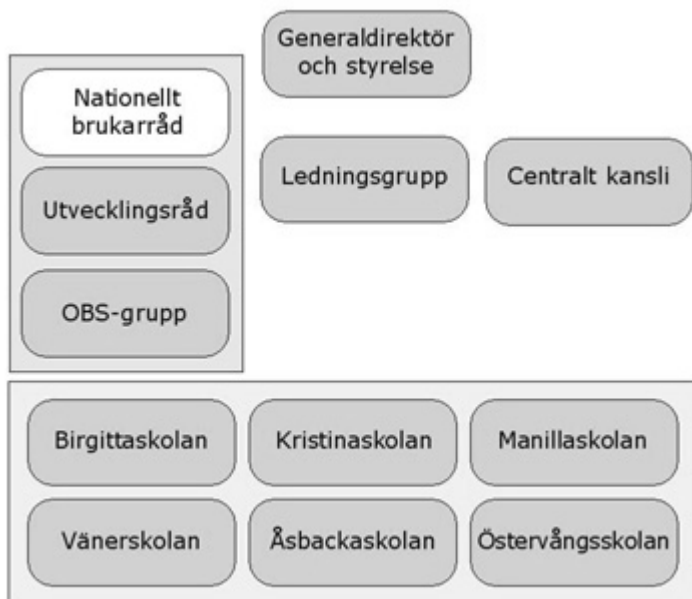
Specialskolorna ska ge döva och hörselskadade elever en utbildning som så långt möjligt motsvarar den som ges i grundskolan, samt ge döva och hörselskadade elever med utvecklingsstörning

¹² Prop. 1998/99:105, bet. 1999/2000:UbU4, rskr. 1999/2000:14.

och elever som är dövblindfödda en utbildning anpassad efter varje elevs förutsättningar.

Ledningsform

Myndigheten har en styrelse som består av högst nio ledamöter, generaldirektören inräknad. Gd är ordförande. Styrelsen har sex ledamöter. SPM:s styrelse har även ansvar för mottagande av elever i Specialskolan.

SPM består av ett centralt kansli och sex statliga specialskolor.

Personal

618 anställda motsvarande 535 årsarbetare (2006-12-31)¹³. SPM har en ojämn könsfördelning: 77 procent av personalen är kvinnor.

¹³ SPM:s årsredovisning 2006.

Lokalisering

Huvudkontor: Örebro.

Verksledning

Generaldirektör.

Kansli

Kansliet samordnar utvecklings-, informations- och personalfrågor, ekonomi, IT, registratur samt myndighetsgemensamma projekt 15 årsarbetare.

Nationella brukarrådet

SPM:s styrelse har inrättat ett nationellt brukarråd med representanter från åtta intresseorganisationer inom hörsel- och dövområdet. GD är ordförande.

Birgittaskolan Örebro

Upptagningsområde: Dalarnas, Södermanlands, Värmlands, Västmanlands, Örebro och Östergötlands län.
Elevantal: 152 Årsarbetare: 108

Birgittaskolan har undervisning på både teckenspråk och svenska. I skolan får eleverna utveckla sitt språk, sina kunskaper och sin självkänsla i en tvåspråkig skola i en teckenspråkig miljö. De har tillgång till avancerad hörselteknisk utrustning. Hälften av eleverna undervisas på teckenspråk och övriga på talad svenska.

Kristinaskolan Härnösand

Upptagningsområde: Gävleborgs, Västernorrlands, Västerbottens, Jämtlands och Norrbottens län.
Elevantal: 68 Årsarbetare: 80

Kristinaskolan är en grundskola för döva och hörselskadade, år 1-10 med förskoleklass. Skolan erbjuder kommunikationspråk efter behov – teckenspråk och svenska. Den har avancerad hörselteknisk utrustning till stöd för bärare av hörapparat/CI (Cochleaimplantat).

Manillaskolan Stockholm

Upptagningsområde: Stockholms, Uppsala och Gotlands län. Elevantal: 132 Årsarbetare: 95

Manillaskolan är en tvåspråkig specialskola för barn och ungdomar som är döva, hörselskadade eller har Cochleaimplantat.

Vänerskolan Vänersborg

Upptagningsområde: Hallands, Jönköpings och Västra Götalands län. Elevantal : 54 Årsarbetare: 62
--

Vänerskolan är en specialskola för döva och hörselskadade elever. Undervisningen sker från klass 1–10. Cirka 12 elever bor på något av skolans tre elevhem.

Östervångsskolan Lund

Upptagningsområde: Skåne, Blekinge, Kronobergs och Kalmar län. Elevantal: 66 Årsarbetare: 73
--

Östervångsskolan är en specialskola för döva och hörselskadade barn och ungdomar. Den erbjuder olika språkprofiler med teckenspråk och svenska. Skolan har avancerad hörselteknisk utrustning till stöd för t.ex. barn med Cochleaimplantat.

Åsbackaskolan Gnesta

Riksskola

Elevantal: 44

Årsarbetare: 102

Åsbackaskolan är en specialskola för döva och hörselskadade elever som också har en utvecklingsstörning. Den tar även emot elever som är dövblindfödda. Eleverna är i åldrarna 7–17 år och har teckenspråk och svenska som gemensamma språk.

Vårdnadshavarna och skolan samråder om hur ofta eleven ska åka hem, dock minst varannan helg. Eftersom det är en riksskola, är elevernas resor överlag längre och sker oftare med flyg än vad som är fallet vid de regionala skolorna. Eleverna har ledsagare med sig vid resorna.

Ekonomi

Förvaltningsanslag 2007

256 683 000 kronor.

Statsbidragsadministration

Från och med 2006 ingår medel för teckenspråk för syskon och barn till döva i SPM:s ramanslag. För år 2006 uppgick den totala kostnaden till 5 613 000 kronor.

Intäkter 2006

Intäkter av avgifter och andra ersättningar samt bidrag: 110 024 000 kronor.

Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd

Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus) bildades 1970.

Uppgifter

Sisus har till uppgift att:

- administrera det statliga bidraget till särskilt utbildningsstöd,
- administrera det statliga bidraget till verksamheten med särskilda omvårdnadsinsatser i anslutning till gymnasieskola med speciellt anpassad utbildning för svårt rörelsehindrade ungdomar (Rh-anpassad utbildning),
- bistå de huvudmän som svarar för verksamheten med särskilda omvårdnadsinsatser för elever med Rh-anpassad utbildning med administrativa tjänster i samband med att hemkommuner och hemlandsting betalar ersättning för vissa kostnader för eleverna till dessa huvudmän enligt 5 kap. 31 a § skollagen (1985:1100); ytterligare bestämmelser finns i 10 kap. gymnasieförordningen (1992:394),
- svara för administrativt stöd åt Nämnden för Rh-anpassad utbildning,
- administrera det statliga bidraget till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen,
- administrera bidrag enligt förordningen (2001:362) om bidrag vid korttidsstudier, och
- följa och utvärdera de verksamheter som fått statligt stöd.

Om Socialstyrelsen bestämmer det får institutet även fullgöra andra uppgifter.

Personal

Kansliet leds av en kanslichef. Vid kansliet arbetar 14 personer.

Lokalisering

Sedan juni 2007 är Sisus lokaliserat hos Socialstyrelsen i Stockholm.

Verksamhet

Sisus är sedan 2006 ett särskilt beslutorgan inom Socialstyrelsen som är en förvaltningsmyndighet under Socialdepartementet. Verksamheten är inriktad mot två huvudområden:

- Gymnasieskolor med Rh-anpassad utbildning
- Vuxenutbildning inkl. universitet och högskolor

Gymnasieskolor med Rh-anpassad utbildning

Ungdomar under 21 år med svåra rörelsehinder, som har slutfört sista årskursen i grundskolan eller motsvarande och uppfyller de allmänna kraven för att söka till gymnasieskolan, har rätt till rh-anpassad gymnasieutbildning inom riksgymnasieverksamheten. Rh-gymnasier finns i Stockholm, Göteborg, Umeå och Kristianstad. Undervisningen ges inom den kommunala gymnasieskolan. Läsåret 2006/07 studerade cirka 170 ungdomar vid riksgymnasierna, varav cirka 110 med elevboende.

Sisus bistår de huvudmän som svarar för verksamheten med särskilda omvårdnadsinsatser för elever med Rh-anpassad utbildning med administrativa tjänster i samband med att hemkommuner och hemlandsting betalar ersättning för vissa kostnader för eleverna till dessa huvudmän.

Rh-nämnden

Nämnden för Rh-anpassad utbildning (Rh-nämnden) är en nämndmyndighet, som ansvarar för antagningen av elever till Rh-gymnasierna. Antagning sker en gång per år samt i enstaka fall löpande under året när någon elev slutar/börjar. Nämndens ledamöter utses av SIT, som också innehar ordförandeskapet i nämnden. Sisus ger kansliservice till nämnden. I servicen ingår beredning av ansökningar, information och rådgivning. Det innebär bl.a. kontakter med presumtiva och nuvarande elever samt med deras föräldrar.

Statsbidragsadministration

Sisus verksamhet består till stor del av statsbidragsadministration.

Folkbildning

Sedan 1998 administrerar Sisus på uppdrag av Folkbildningsrådet förstärkningsbidrag till folkhögskolor (82 mnkr). Verksamheten finansieras med medel från Folkbildningsrådet.

Bidrag till korttidsstudier

Sedan 2001 administrerar Sisus bidrag till korttidsstudier (12,7 mnkr) på folkhögskolor och i särvtux.

Tolk- och översättarinstitutet

Tolk- och översättarinstitutet (TÖI) är en särskild inrättning vid Stockholms universitet. TÖI bildades den 1 juli 1986 efter riksdagsbeslut med anledning av propositionen om tolk- och översättarutbildning m.m. (prop. 1984/85:132).

Uppgifter

Enligt förordningen (1993:920) om Tolk- och översättarinstitutet har TÖI som främsta uppgift att anordna tolkutbildning och översättarutbildning. Sådan utbildning kan omfatta högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå. TÖI har också till uppgift att:

- fördela statsbidrag till kontakttolkutbildning och till utbildning av lärare, språkhandledare och bedömare för kontakttolkar mellan studieförbund och folkhögskolor, utöva tillsyn över sådan verksamhet och kontinuerligt följa upp och utvärdera utbildningen,
- fördela statsbidrag till teckenspråkstolkutbildning och teckenspråkläroarutbildning mellan folkhögskolor, utöva tillsyn över sådan verksamhet och kontinuerligt följa upp och utvärdera utbildningen,

- svara för pedagogiskt och metodiskt utvecklingsarbete av tolk- utbildning och översättarutbildning,
- initiera och samordna lexikaliskt arbete i fråga om de för tolk- och översättarutbildning aktuella främmande språken samt vara engagerat i terminologiskt arbete med invandrarspråk,
- främja forskning och utvecklingsarbete i fråga om tolkning och översättning,
- inom sitt verksamhetsområde verka för information och kompetensutveckling, och
- fungera som kontaktorgan i nordiskt samarbete kring tolk- och översättarfrågor.

Ledningsform

Institutet leds av en styrelse om högst 13 ledamöter. Den utses av regeringen. Institutets verksamhet leds av en föreståndare. TÖI ingår i Humanistiska fakulteten vid Stockholms universitet.

Personal

17 personer (exkl. avdelningen för utbildningstolkning).

Lokalisering

Stockholm.

Verksamhet

TÖI är inte en myndighet men har vissa myndighetsuppgifter. Institutet har övergripande uppgifter avseende tolk- och översättarutbildning. TÖI anordnar tolk- och översättarutbildning inom högskolan och fördelar bl.a. statsbidrag till kontakttolkutbildning på folkhögskolor och hos studieförbund.

När TÖI bildades övergick ansvaret för kontakttolkutbildningen från Skolöverstyrelsen (SÖ) till TÖI år 1986. Ansvaret för att fördela statsbidragen till kontakttolkutbildningen överfördes från SÖ budgetåret 1991/92 i enlighet med förslag i propositionen om folkbildning (prop. 1990/91:82).

Statsbidraget till utbildning av kontakttolkar regleras i förordningen (1991:976) om statsbidrag till kontakttolkutbildning. Det utgörs dels av ett schablonbidrag och kostnadsersättningar till folkhögskolor och studieförbund som TÖI fördelar, dels av det generella statsbidrag till folkhögskolor och studieförbund som Folkbildningsrådet (FBR) fördelar.

Inom högskolan anordnar TÖI dels tolkutbildning med inriktning på konferenstolkning, kontakt- eller affärstolkning, dels översättarutbildning. Vidareutbildning för tolkar och översättare är ett annat viktigt område.

Sedan den 1 juli 1991 ansvarar TÖI för att det utbildas kontakttolkar på folkhögskolor och hos studieförbund.

Sedan den 1 juli 1991 ansvarar TÖI för att det utbildas teckenspråkstolkare för döva, dövblinda och vuxendöva. Utbildningen ges på folkhögskolor.

Till institutets kansli hör även Stockholms universitets avdelning för utbildningstolkning som ger tolkservice åt döva, dövblinda och hörselskadade studenter (cirka 20 personer).

Valideringsdelegationen

I regeringsbeslut 2003-06-18 (U2003/240/SV) uppdrogs åt MSU att bedriva utökad försöksverksamhet med validering av vuxnas reella kompetens. Vid årsskiftet 2004 startades en valideringsdelegation som skulle arbeta med valideringsfrågan under en fyraårsperiod.

Uppgifter

Valideringsdelegationen har till uppgift att:

- främja kvalitet, legitimitet och likvärdighet,
- bedriva och stödja utvecklingsarbete,
- stärka och främja ett regionalt samarbete i syfte att uppnå ändamålsenliga arbetsformer för utveckling, rådgivning och uppföljning,
- informera, och
- utforma förslag om vilka åtgärder som kan behöva vidtas för att säkerställa en verksamhet med validering efter år 2007.

Enligt delegationens regleringsbrev för budgetåret 2005 ska den under åren 2004-07 främja kvalitet, rättssäkerhet och legitimitet i valideringsprocessen. Myndigheten leds av en delegation som har ett kansli till sitt förfogande. Förutom de organisationer och myndigheter som ingår i delegationen sker samverkan med övriga myndigheter och organisationer som arbetar med validering.

Delegationen ska medverka till ett utvecklat förhållningssätt inom validering, synliggöra pågående verksamhet samt verka för ett utvecklat samarbete mellan samtliga parter på området. Genom att skapa bra förutsättningar och hög effektivitet ska de nationella och internationella valideringsfrågorna få ökad uppmärksamhet.

Valideringsdelegationens behov av ekonomiadministration, personaladministration och kontorsservice ska mot ersättning tillhandahållas av CFL under 2007. År 2007 är delegationens sista verksamhetsår. Den ska avveckla verksamheten till den 31 december 2007¹⁴. Delegationen ska i sin avslutande rapport senast den 15 januari 2008 föreslå åtgärder för att säkerställa en verksamhet med validering efter år 2007.

Personal

Antalet årsarbetskrafter var åtta år 2005.

Lokalisering

Myndigheten är lokaliserad till CFL i Norrköping.

Bestämmelser

Förordning (2003:1096) med instruktion för Valideringsdelegationen.

¹⁴ Regleringsbrev för budgetåret 2007 avseende Valideringsdelegationen.

Sameskolstyrelsen

Sameskolstyrelsen (SamS) inrättades av riksdagen 1980.

Uppgifter

Enligt sameskolförordningen (1995:205) är Sameskolstyrelsen styrelse för sameskolorna (årskurs 1-6) och därtill hörande verksamhet. Sameskolstyrelsen ska även genom yttranden och förslag främja och utveckla samiska undervisningsinslag i det offentliga skolväsendet för barn och ungdom samt främja utveckling och produktion av läromedel för samisk undervisning. Styrelsen ingår avtal med kommunerna för samiska elever i grundskolan (åk 1-9) om integrerad samisk undervisning. Styrelsen ansvarar för elevernas resor samt vid behov även boendet.

Sameskolstyrelsen bör bistå kommunerna när det gäller uppsökande verksamhet bland samer samt informera om sameskolan och om samiska undervisningsinslag i det offentliga skolväsendet för barn och ungdom.

Sameskolstyrelsen får efter avtal med en kommun fullgöra kommunens uppgifter inom förskoleklassen och förskole- och fritidsverksamheten för samiska barn.

Ledningsform

Sameskolstyrelsen utses av Sametinget och består av fem ledamöter.

Personal

Myndigheten har 80 anställda, varav 52 % är tillsvidareanställda. Andelen kvinnor är 84 %.¹⁵ Kansli (exkl. sameskolor): 8 personer¹⁶.

Lokalisering

Kansli: Jokkmokk.

¹⁵ Sameskolstyrelsens årsredovisning 2006.

¹⁶ SamS hemsida 2007-05-21.

Kansli

Kansliet leds av en skolchef som utses av Sametinget på förslag av Sameskolstyrelsen. Skolchefen ska biträda Sameskolstyrelsen i dess verksamhet och närmast under styrelsen leda sameskolorna. Skolchefen ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

Den administrativa personalen har hand om verksamhetens centrala och gemensamma administration. På kansliet finns även en utbildningskonsulent som handlägger pedagogiska frågor och en läromedelskonsulent som svarar för utveckling och produktion av läromedel för samisk undervisning samt en konsulent för utveckling av undervisning i sydsamiska.

Sameskolor

Sameskolor finns i Karesuando, Lannavaara, Kiruna, Gällivare, Jokkmokk och Tärnaby. Skolchefen tillsammans med rektorerna bildar en ledningsgrupp.

Ekonomi

Förvaltningsanslag 2007

26 026 000 kronor.

Statsbidragsadministration 2007

Ingen.

Intäkter 2006

Intäkter av avgifter och andra ersättningar samt bidrag: 14 076 000 kronor. Högre prognos för intäkter år 2007, då konstruktionen för disposition har ändrats.

Internationella programkontoret för utbildningsområdet

Internationella programkontoret för utbildningsområdet (IPK) startade 1995. IPK stödjer skolor, universitet, företag, organisationer och enskilda individer att delta i internationellt samarbete – allt från internationella samarbetsprojekt inom utbildning och kompetensutveckling till praktik och studier utomlands. Utbyten för ungdomar och lärare är en viktig del av verksamheten.

Lokalisering

Stockholm.

Personal

62 anställda (2006-12-31)¹⁷, varav 68 procent kvinnor.

Utöver Staben består myndigheten av fem enheter:

- Administrativa enheten,
- Yrkesutbildningsenheten,
- Informationsenheten,
- Högskoleenheten, samt
- Enheten för skola och vuxenutbildning.

Ledningsform

Vid myndigheten finns en styrelse med nio ledamöter.

¹⁷ IPK:s årsredovisning 2006.

Omlokalisering av viss verksamhet till Visby

I april 2006 beslutade regeringen att IPK ska omlokalisera 16 tjänster till Visby. Vilka program som kommer att beröras utreddes delvis under hösten 2006. Basen i verksamheten kommer att vara utbildningsprogram finansierade av Sida och uppgå till tio tjänster, men också annan program- och/eller administrativ verksamhet kommer att bedrivas i Visby. Omlokaliseringen ska vara genomförd senast 2008-12-31.

Beslutet om omlokalisering innebar att utöver de 3,6 tjänster som Sida i dag finansierar vid IPK för administrationen av programmen Linnaeus-Palme, MFS och Sidas resestipendier skulle myndigheterna komma överens om innehållet i ytterligare sex årsarbetstillfällen. En arbetsgrupp med företrädare för Sida och IPK tillsattes i maj 2006 för att utreda och presentera ett förslag. Förslaget presenterades i en rapport i november 2006, "Vidgade och nya arbetsuppgifter för IPK".

Samarbetet med utvecklingsländer inom yrkesförberedande program i gymnasieskolan (SMUL) har genomförts som ett pilotprojekt inom MSU med finansiering från Sida. Projektet avrapporterades i början av 2006. Arbetsgruppen föreslog att SMUL övergår i reguljär verksamhet under IPK:s huvudmannaskap.

Folkbildningsrådet

I propositionen om *folkbildning* (prop. 1990/91:82) föreslogs en förändrad ansvarsfördelning mellan staten och folkbildningen. Inom de gränser som riksdag och regering lade fast skulle folkbildningen själv ta ansvar för fördelning av statsbidrag, administration, organisation samt för uppföljning och utvärdering av verksamheten. Dessa uppgifter skulle fullgöras av ett folkbildningsråd – en ideell förening som bildades av Folkbildningsförbundet, Rörese-folkhögskolornas intresseorganisation (RIO) och Landstingsförbundet. På så sätt skulle den statliga detaljregleringen och den därmed förknippade statliga myndighetsutövningen kunna upphöra. Föredragande statsråd utgick från att folkbildningsrådet skulle ta initiativ till och finansiera forsknings- och utvecklingsarbete inom folkbildningsområdet.

Riksdagens utbildningsutskott (bet. 1990/91:UbU18) ställde sig bakom grundtanken i propositionen om en övergång från statlig

regelstyrning till målstyrning av bidragsgivningen till studieförbund och folkhögskolor borde åtföljas av en ökad frihet och ett ökat ansvar för folkbildningen att själv administrera och organisera sin verksamhet.

Folkbildningsrådet (FBR) bildades i april 1991 inför nedläggningen av Skolöverstyrelsen den 30 juni 1991. FBR fattar beslut om vilka folkhögskolor och studieförbund som ska få statsbidrag och hur bidraget ska fördelas mellan dessa.

Enligt förordningen (1991:977) om statsbidrag till folkbildningen ska FBR varje år lämna årsredovisning och budgetunderlag till regeringen. FBR ska kontinuerligt följa upp och utvärdera verksamheten i förhållande till de syften och villkor som staten anger. FBR ska lämna regeringen sådana sakuppgifter om verksamheten och sådan verksamhetsredovisning som behövs för uppföljning och utvärdering, i enlighet med de föreskrifter och anvisningar som regeringen meddelar.

Universitet och högskolor med lärarutbildning

En majoritet av lärosätena bedriver lärarutbildning och på sju orter också rektorsutbildning. De bedriver även viss forskning av betydelse för skolans verksamhet och utveckling.

Regionala utvecklingscentrum (RUC) är ett nationellt uppdrag till alla lärosäten som har lärarutbildningsuppdrag. Enligt regeringsbrev för universitet och högskolor för budgetåret 2007 ska de lärosäten som bedriver lärarutbildning medverka. Dessa ska främja bl.a. utveckling av lärarutbildningen och kompetensutveckling av lärare.

Enligt högskolelagen (1992:1434) ska universitet och högskolor bedriva utbildning och befrämja forskning. Sedan 1997 har den högre utbildningen också en tredje uppgift: att samverka med samhället och informera om sin verksamhet. Utbytet med organisationer, företag, föreningar och individer ska bidra till lokal och regional utveckling.

Göteborgs universitet

En forskningsmiljö om skolutveckling samlar den kompetens som finns på olika enheter vid Institutionen för pedagogik och didaktik.

Lika viktig som forskningen är för att utveckla en miljö är en koppling till både grundutbildning och den tredje uppgiften (samverkan med samhället). Skolutveckling är inslag i både lärarutbildningen, fristående kurser vid institutionen och i forskarutbildningen. Kurser i skolutveckling eller liknande uppdrag har utvecklats i samarbete med flera kommuner. Göteborgsregionens utvecklingscentrum (GRUC) är ett formaliserat nätverk mellan universitetet och kommunerna i regionen. Syftet är att gemensamt förbättra och fördjupa arbetet med skolutveckling, lärarutbildning och forskning.

Högskolan i Borås

Centrum för skolutveckling (CSU) etablerar mötesplatser för yrkesverksamma och forskare. CSU är ett samarbetsforum där regionens kommuner tillsammans med högskolan stimulerar kompetens- och skolutveckling i olika former. Centret bidrar också till utveckling och spridning av ny kunskap med relevans för skola och förskola.

Högskolan i Dalarna

Pedagogiskt Utvecklingscentrum Dalarna (PUD) bildades den 1 januari 1998 av regionens kommuner och Högskolan Dalarna i syfte att förstärka och bredda samarbetet mellan Högskolan och den kommunala skolan.

Högskolan på Gotland

Pedagogiskt Utvecklingscentrum (PUC) finns för att samverkan mellan högskolan och kommunen ska främjas och utvecklas. Kursverksamhet, erfarenhetsutbyten och dialog är viktiga redskap för PUC. Kontinuerliga möten sker mellan PUC:s ansvariga på högskolan och Gotlands kommuns utbildnings- och utvecklingsansvariga.

Högskolan i Gävle

Pedagogiskt utvecklingscentrum Gävleborg (PUX) är länken mellan fritidshem, förskolor, skolor och Högskolan i Gävle. Beprövad erfarenhet och vetenskaplig kunskap möter här varandra för ömsesidig utveckling.

Högskolan i Halmstad

RUC ska underlätta kontakterna mellan lärarutbildningen och det omgivande samhället när det gäller skol- och kompetensutveckling. RUC samordnar insatser som kräver medverkan från flera institutioner, skräddarsyr lösningar och tillgodoser individuella utvecklingsbehov. RUC samarbetar med staten och de kommuner som är naturligt knutna till regionen.

Högskolan i Jönköping

Pedagogiskt utvecklingscentrum – lärande i samverkan (Puls) är en mötesplats mellan HLK (Högskolan för lärande kommunikation), kommuner och näringsliv för erfarenhetsutbyte och ömsesidig kompetensutveckling. Syftet är att intensifiera samverkan mellan lärarutbildningarna och den pedagogiska verksamheten i kommunerna.

Högskolan i Kalmar

Regionalt utvecklingscentrum (RUC) är en fristående enhet under Lärarutbildningscentrum i Kalmar. Den arbetar för skolutveckling i dialog och samverkan mellan högskola och skola i Kalmarregionen.

Högskolan Kristianstad

Regionalt Utvecklingscentrum Högskolan Kristianstad (RUCK) är organisatoriskt placerat inom Lärarutbildningscentrum och ska vara en mötesplats där skolutveckling står i fokus. RUCK ska arbeta med strategiska utvecklingsfrågor som är angelägna för kommunerna och högskolan.

Högskolan Skövde

Syftet är att skapa möten mellan anställda inom förskola, skola, lärarutbildare och forskare. Kunskap som finns inom lärarutbildningen ska föras ut till skolor och andra intressenter i regionen liksom att kunskap och erfarenhet som finns i regionen ska föras in i lärarutbildningen. RUC baserar sitt arbete på en omvärldsbevakning med fokus på utvecklingstendenser och forskning i skolvärlden samt bygger nätverk såväl regionalt som nationellt.

Högskolan Väst (Trollhättan/Vänersborg)

Hösten 2006 instiftades Forum för skolutveckling i förnyad form vid Högskolan Väst. Syftet är att vara en brygga mellan lärarprogrammets samverkanskommuner och högskolan för att främja utveckling av lärarutbildningen och kompetensutveckling av lärare. En annan uppgift är att arbeta med forskningsfrågor inom skolfältet.

Karlstads universitet

Regionalt utvecklingscentrum (RUC) vid Karlstads universitet är ett formaliserat nätverk mellan universitetet och kommunerna i regionen för att genom gemensamt förbättra och fördjupa arbetet med skolutveckling, lärarutbildning och forskning.

Linköpings universitet

Centrum för kommunstrategiska studier (CKS) är en centrumbildning lokaliserad på Campus i Norrköping. CKS samarbetar med Linköpings universitet. Verksamheten är resultatet av ett mångårigt samarbete mellan universitet och 13 östgötakommuner kring forsknings- och utvecklingsfrågor.

Luleå Tekniska Universitet

Universitetet driver RUC, Regionalt utvecklingscentrum för skolutveckling, i samverkan med Kommunförbundet Norrbotten.

Lärarhögskolan i Stockholm

RUC ska underlätta kontakterna mellan Lärarhögskolan och det omgivande samhället när det gäller verksamhets- och kompetensutveckling. RUC samordnar insatser som kräver medverkan från flera institutioner, kan skraddarsy lösningar och tillgodose individuella utbildningsbehov. RUC samordnar lärarutbildningar för obehöriga lärare m.fl., anordnar "nya" utbildningar och arbetar med projekt och kortare uppdragsutbildningar. Uppdragsgivare är staten, kommuner och enskilda företag.

Malmö högskola

RUC vid Lärarutbildningen på Malmö högskola genomför korta och långa utbildningsinsatser för skolor, kommuner, myndigheter och organisationer. RUC arbetar med kompetens- och skolutveckling.

RUC arbetade från starten 1998 som en självständig institution. Lärarutbildningen och centrumet ingår som en del i en av lärarutbildningens fem enheter (skolutveckling och ledarskap). RUC finansieras genom sina uppdragsgivare men har inget eget vinstintresse. I samarbete med uppdragsgivare och lärarutbildare planerar och genomför ett tiotal projektledare externa utvecklingsprojekt och utbildningar.

RUC fungerar som en länk mellan regionens skolor/förskolor och lärarutbildningen. RUC ska göra aktuell kunskap och forskning på högskolan tillgänglig för kommuner, skolor och lärare.

Mittuniversitetet

Kommunerna i Jämtlands län, Västernorrland och Hälsingland har tillsammans med lärarutbildningsnämnden, den statliga rektorsutbildningen Umeå och MSU bildat ett regionalt utvecklingsnätverk (RUN). RUN samarbetar med detta centrum för att Mittuniversitetet ska kunna samordna och utföra de önskemål om utveckling och forskning som parterna i RUN har.

Mälardalens högskola (Västerås/Eskilstuna)

Regionalt utvecklingscentrum i Sörmlands och Västmanlands län (DURUC) är ett samordningsorgan med syfte är att utveckla och fördjupa samverkan mellan regionens skolansvariga och högskolan avseende:

- Grundutbildning/läraryrket,
- Skolutveckling/kompetensutveckling, och
- Forskning av relevans för dessa verksamheter.

Södertörns högskola

Sedan hösten 2006 har Södertörns högskola ett samverkansorgan för regional skolutveckling.

Umeå universitet

RUC ägs gemensamt av kommunerna i Västerbottens län, Kommunförbundet Västerbotten, Örnsköldsviks kommun och Umeå universitet, fakultetsnämnden för lärarutbildning. Parterna har via RUC utvecklat ett fördjupat samarbete, som regleras i ett avtal.

Uppsala universitet

Regionalt pedagogiskt kunskapscentrum (RegPed) inrättades oktober 2004 som ett projekt till 2007-12-31 och är ett samarbete mellan åtta kommuner och Utbildningsvetenskapliga fakulteten vid Uppsala universitet. RegPed ska samlar alla krafter som gemensamt kan bidra till att utbildning förändras och förbättras.

Ett regionalt utvecklingscentrum (ReGU) har byggts upp vid institutionen för lärarutbildning. I detta samverkar universitetet med kommuner i regionen. Arbetet omfattar: Grundutbildning för lärare, forsknings- och utvecklingsarbete i förskola och skola, kompetensutveckling och informationsnätverk.

Växjö universitet

RUC arbetar för utveckling av skola och lärarutbildning. RUC är en arena där samarbetet mellan kommuner och universitet skapar utveckling, ny kunskapsbildning och därmed ökad kvalitet inom såväl lärarutbildning som alla utbildningsformer från förskola till vuxenutbildning. Huvudsakliga utvecklingsområden är verksamhetsförlagd utbildning (VFU), examensarbeten, forskning och kompetensutveckling.

Örebro universitet

RUC är samarbetsorgan med uppgift att främja samarbetet mellan förskolor och skolor i Örebro län och lärarutbildningarna samt pedagogisk och didaktisk utbildning och forskning i övrigt. Syftet är att bidra till en ömsesidig kompetensutveckling i regionen.

Nationella centrum

På uppdrag av regeringen har ett antal nationella resurscentrum byggts upp, exempelvis:

Biologi- och bioteknik

Nationellt resurscentrum för biologi och bioteknik är en gemensam satsning av Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Verksamheten är nationellt inriktad. Centrumet ska stödja hela skolan, från förskola till vuxenutbildning med syfte att främja en stimulerande, intressant och aktuell undervisning.

Tekniken i skolan

Centrum för tekniken i skolan (CETIS) startade 1993 och är lokaliserat till Campus Valla i Linköping och Campus Norrköping. År 1996 utnämnde regeringen CETIS till nationellt resurscentrum för teknikundervisningen i för- och grundskola. CETIS utvecklar och driver – oftast tillsammans med landets lärarutbildningar –

kurser för personal i för- och grundskola. Kontakterna med gymnasieskolans teknikprogram ökar.

Resurscentrum för fysik

Vid Lunds universitet finns ett nationellt resurscentrum för fysik. Enligt regleringsbrevet för 2007 ska MSU betala ut 500 000 kronor till detta centrum.

God hälsa hos barn och ungdom

Nationellt centrum för främjande av god hälsa hos barn och ungdom (NCFE) vid Örebro universitet har bl.a. till uppgift att stimulera skolor att satsa mer på fysisk aktivitet för elever under skoldagen. Enligt regleringsbrevet för 2007 ska MSU betala ut 4 500 000 kronor till detta centrum.

Kemilärarnas resurscentrum

Vid Stockholms universitet finns ett nationellt resurscentrum för kemi. Det ska stödja kemilärare i grundskolans senare årskurser och i gymnasieskolan med svar på frågor, tips om lärorika experiment eller fördjupningslitteratur och hjälp med studiedagar. Enligt regleringsbrevet för 2007 ska MSU betala ut 500 000 kronor till detta centrum.

Enligt regleringsbrevet för 2007 ska MSU fördela 23 200 000 kronor till teknik- och naturvetenskapscentrum i enlighet med förordningen (1997:153) om statsbidrag till teknik- och naturvetenskapscentrum. MSU ska efter samråd med Statens kulturråd besluta om fördelning av statsbidrag.

Matematikutbildning

Nationellt centrum för matematikutbildning (NCM) vid Göteborgs universitet inrättades genom regeringsbeslut i januari 1999. Uppgiften är att stödja utvecklingen av matematikutbildningen i förskolan, skolan och vuxenutbildningen. NCM får medel (3,5 mnkr) från Utbildningsdepartementet via universitetet.

För utgifter i enlighet med uppdraget till MSU att initiera och genomföra utvecklingsinsatser för att höja kvaliteten i matematikundervisningen i syfte att nå en ökad måluppfyllelse inom förskola, skola och vuxenutbildning samt motsvarande skolformer (U2006/564/G) får myndigheten belasta anslagsposten med högst 10 000 000 kronor.

Hållbar Skolutveckling

Centrum för Hållbar Skolutveckling (CHS) vid Mitthögskolan är en forsknings- och utvecklingsmiljö för vardagsnära skolutveckling. CHS bedriver forskning, utbildning, seminarier och stöd vid skolutveckling. Verksamhetsidén är ”Praktiserande skolutveckling på vetenskaplig grund”.

CHS är inriktat på utvecklingsarbete, forskning och utvärdering inom offentlig verksamhet, i första hand universitet/högskolor, skolor och förskolor. CHS genomför forskningsbaserad utbildning, seminarier och handledning.

Centrum för sfi och svenska som andraspråk

Vid Lärarhögskolan i Stockholm finns Nationellt centrum för sfi och svenska som andraspråk¹⁸. Verksamheten bedrivs i samråd med Centrum för tvåspråkighetsforskning vid Stockholms Universitet. Detta centrum får medel från Utbildningsdepartementet via Lärarhögskolan (3 mnkr) och har även haft uppdrag från MSU.

Encell

Högskolan i Jönköping fick år 2001 regeringens uppdrag att inrätta ett nationellt kompetenscentrum för livslångt lärande med fokus på vuxnas lärande (Encell). Encell har ett övergripande nationellt ansvar för forskning och kunskapsspridning om vuxnas lärande. Encell har stiftelsen Högskolan i Jönköping som huvudman och Högskolan för lärande och kommunikation (HLK) i Jönköping som värdorganisation.

¹⁸ Förordning (1997:381) om vissa särskilda uppgifter för Lärarhögskolan i Stockholm rörande svenska som andraspråk och svenskundervisning för invandrare.

Språk-, läs- och skrivutveckling

För utgifter i enlighet med uppdraget till MSU att fortsatt utveckla Nationellt centrum för språk-, läs- och skrivutveckling (U2005/9475/S) får MSU belasta anslagsposten med högst 3 000 000 kronor. Detta centrum är en del av själva myndigheten, som i samråd med lärosäten och/eller RUC erbjuder kompetensutveckling för lärare och skolledare.

Statens offentliga utredningar 2007

Kronologisk förteckning

1. Telefonförsäljning. Jo.
2. Från socialbidrag till arbete.
+ Bilaga. Fördjupningsstudier.
+ Lättläst. Sammanfattning. S.
3. Föräldraskap vid assisterad befruktning. Ju.
4. Trafikinspektionen
– en myndighet för säkerhet och skydd inom transportområdet. N.
5. Summa summarum – en fristående myndighet för utredning av anmälningar om brott av poliser och åklagare? Ju.
6. Målsägandebiträdet.
Ett aktivt stöd i rättsprocessen. Ju.
7. Den nya inskrivningsmyndigheten. M.
8. Nya förutsättningar för ekobrottsbekämpning. Ju.
9. Svenskan i världen. UD.
10. Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft. Fi.
11. Regional utveckling och regional samhällsorganisation. Fi
12. Hälso- och sjukvården. Fi.
13. Staten och kommunerna – uppgifter, struktur och relation. Fi.
14. Renovering av bostadsmarknad efterlyses!
Om ungas möjligheter till en egen bostad.
Rapport nr 1:
Om bara någon kunde säga vad jag ska göra för att få en bostad så skulle jag göra det.
Rapport nr 2:
Måste man ha tur?
Studier av yngre på bostadsmarknaden i svenska städer.
Rapport nr 3:
Effektiv bostadsservice och förmedling av bostäder – ur ett dubbelt användarperspektiv.
Rapport nr 4:
Unga vuxna på bolånemarknaden. M.
15. Stöd för framtiden – om förutsättningar för jämställdhetsintegrering.

Idébok:
Jämställd medborgarservice. Goda råd om jämställdhetsintegreringen. En idébok för chefer och strateger.
Metodbok:
JämStöd Praktika. Metodbok för jämställdhetsintegrering. IJ.
16. Ändrad könstillhörighet – förslag till ny lag. S.
17. Äktenskap för par med samma kön.
Vigsselfrågor. Ju.
18. Arbetsmarknadsutbildning för bristyrken och insatser för arbetslösa ungdomar. N.
19. Friskare tänder – till rimliga kostnader. S.
20. Administrativa sanktioner på yrkesfiskets område. Jo.
21. GMO-skador i naturen och Miljöbalkens försäkringar. M.
22. Skyddet för den personliga integriteten. Kartläggning och analys. Del 1+2. Ju.
23. Genomförande av tredje penningtvättsdirektivet. Fi.
24. Veterinär fältverksamhet i nya former. Jo.
25. Plats för tillväxt? Fi.
26. Alternativ tvistlösning. Ju.
27. Auktorisation av patentombud. N.
28. Tydliga mål och kunskapskrav i grundskolan. Förslag till nytt mål- och uppföljningssystem. U.
29. Hur tillämpas expropriationslagens ersättningsbestämmelser? Ju.
30. Två nya statliga specialskolor.
+ Lättläst+ Daisy. U.
31. Alltid redo! En ny myndighet mot olyckor och kriser. Fö.
32. Tillväxt genom turistnäringen. N.
33. Släpvagnskörning med B-körkort – när kan de nya EU-reglerna börja tillämpas? N.
34. Skolgång för barn som skall avvisas eller utvisas. Ju.

35. Flyttning och pendling i Sverige. Fi.
36. Bioenergi från jordbruket – en växande resurs. + Bilagedel. Jo.
37. Vård med omsorg – möjligheter och hinder. S.
38. Kunskapsläget på kärnavfallsområdet 2007. Nu levandes ansvar, framtida generationers frihet. M.
39. Framtidens polis. Ju.
40. Valsystem och representationseffekter. En jämförande studie av 25 länder. Ju.
41. Misstroendeförklaring och regeringsbildning 1994–2006. Regel tillämpning och författningspolitiska alternativ. Ju.
42. Från statsminister till president? Sveriges regeringschef i ett jämförande perspektiv. Ju.
43. Bättre arbetsmiljöregler II. Skyddsombud, beställaransvar, byggarbetsplatser m.m. A.
44. Tsunamibandet. Fi.
45. Utökat elektroniskt informationsutbyte. Fi.
46. Ansvarsfrågan vid odling av genmodifierade grödor. Jo.
47. Den osynliga infrastrukturen – om förbättrad samordning av offentlig IT-standardisering. N.
48. Patientdata och läkemedel m.m. S.
49. Organisationsform för VTI och SIK. N.
50. Mångfald är framtiden. Ku.
51. Riksbankens finansiella oberoende. Fi.
52. Beslutanderätt vid gemensam vårdnad m.m. Ju.
53. Sjukhusens läkemedelsförsörjning. S.
54. Barnet i fokus. En skärpt lagstiftning mot barnpornografi. Ju.
55. Betalningstider i näringslivet. N.
56. Revisionsutskott m.m.; Genomförande av 2006 års revisorsdirektiv. Ju.
57. Etiskt godkännande av djurförsök – nya former för överprövning. Jo.
58. Hamnstrategi – strategiska hamnoder i det svenska godstransportsystemet. N.
59. Strategiska godsnoder i det svenska transportsystemet – ett framtidsperspektiv. N.
60. Sverige inför klimatförändringarna – hot och möjligheter. DVD medföljer. M.
61. Deluppföljning 2 av den kommunal-ekonomiska utjämningen – med förslag till förändringar i kostnadsutjämningen. Fi.
62. Utjämning av kommunernas LSS-kostnader – översyn och förslag. Fi.
63. En bättre viltförvaltning med inriktning på älg. Jo.
64. Studiestödsdatalag. U.
65. Domstolarnas handläggning av ärenden. Ju.
66. Rörelser i tiden. IJ.
67. Regeringsformen ur ett könsperspektiv. En övergripande genomgång. Ju.
68. Ett decennium med personval. Erfarenheter och utfall. Ju.
69. Bestämmelser om domstolarna i regeringsformen. Expertgruppsrapport. Ju.
70. Framtidens flygplatser – utveckling av det svenska flygplatssystemet. N.
71. En starkare företagsinteckning. Ju.
72. Kommunal kompetens i utveckling. Fi.
73. Kostnader för personlig assistans. Skärpta regler för utbetalning, användning och återbetalning av assistansersättning. S.
74. Upplåtelse av den egna bostaden. Fi.
75. Att styra staten – regeringens styrning av sin förvaltning. Fi.
76. Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpning. Ju.
77. En svensk veteranpolitik, del 1. Svaret för personalen före, under och efter internationella militära insatser. Fö.
78. Bolagisering för ökad konkurrens och effektivitet – förslag om att bolagisera vissa konsult- och entreprenadsverksamheter i Banverket och Vägverket. N.
79. Tre nya skolmyndigheter. U.

Statens offentliga utredningar 2007

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

- Föräldraskap vid assisterad befruktning. [3]
Summa summarum – en fristående myndighet för utredning av anmälningar om brott av poliser och åklagare? [5]
Målsägandebeiträdet.
Ett aktivt stöd i rättsprocessen. [6]
Nya förutsättningar för ekobrottsbekämpning. [8]
Äktenskap för par med samma kön.
Vigsselfrågor. [17]
Skyddet för den personliga integriteten.
Kartläggning och analys. Del 1+2. [22]
Alternativ tvistlösning. [26]
Hur tillämpas expropriationslagens ersättningsbestämmelser? [29]
Skolgång för barn som skall avvisas eller utvisas. [34]
Framtidens polis. [39]
Valsystem och representationseffekter.
En jämförande studie av 25 länder. [40]
Misstroendeförklaring och regeringsbildning 1994–2006.
Regeltillämpning och författningsspolitiska alternativ. [41]
Från statsminister till president?
Sveriges regeringschef i ett jämförande perspektiv. [42]
Beslutanderätt vid gemensam vårdnad m.m. [52]
Barnet i fokus
En skärpt lagstiftning mot barnpornografi. [54]
Revisionsutskott m.m.; Genomförande av 2006 års revisorsdirektiv. [56]
Domstolarnas handläggning av ärenden. [65]
Regeringsformen ur ett könsperspektiv.
En övergripande genomgång. [67]
Ett decennium med personal.
Erfarenheter och utfall. [68]

- Bestämmelser om domstolarna i regeringsformen. Expertgruppsrapport. [69]
En starkare företagsinteckning. [71]
Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpning. [76]

Utrikesdepartementet

- Svenskan i världen. [9]

Försvarsdepartementet

- Alltid redo! En ny myndighet mot olyckor och kriser. [31]
En svensk veteranpolitik, del 1.
Ansvaret för personalen före, under och efter internationella militära insatser. [77]

Socialdepartementet

- Från socialbidrag till arbete.
+ Bilaga. Fördjupningsstudier.
+ Lättläst. Sammanfattning. [2]
Ändrad konststillhörighet – förslag till ny lag. [16]
Friskare tänder – till rimliga kostnader. [19]
Vård med omsorg – möjligheter och hinder. [37]
Patientdata och läkemedel m.m. [48]
Sjukhusens läkemedelsförsörjning. [53]
Kostnader för personlig assistans.
Skärpta regler för utbetalning, användning och återbetalning av assistansersättning. [73]

Finansdepartementet

- Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft. [10]
Regional utveckling och regional samhällsorganisation. [11]
Hälso- och sjukvården. [12]
Staten och kommunerna – uppgifter, struktur och relationer. [13]

Genomförande av tredje penningtvättsdirektivet. [23]
Plats för tillväxt? [25]
Flyttning och pendling i Sverige. [35]
Tsunamibanden. [44]
Utökat elektroniskt informationsutbyte. [45]
Riksbankens finansiella oberoende. [51]
Deluppföljning 2 av den kommunal-ekonomiska utjämnningen – med förslag till förändringar i kostnadsutjämnningen. [61]
Utjämnning av kommunernas LSS-kostnader – översyn och förslag. [62]
Kommunal kompetens i utveckling. [72]
Upplåtelse av den egna bostaden. [74]
Att styra staten – regeringens styrning av sin förvaltning. [75]

Utbildningsdepartementet

Tydliga mål och kunskapskrav i grundskolan.
Förslag till nytt mål- och uppföljningssystem. [28]
Två nya statliga specialskolor.
+ Lättläst+ Daisy. [30]
Studiestödsdatalag. [64]
Tre nya skolmyndigheter. [79]

Jordbruksdepartementet

Telefonförsäljning. [1]
Administrativa sanktioner på yrkesfiskets område. [20]
Veterinär fältverksamhet i nya former. [24]
Bioenergi från jordbruket – en växande resurs.
+ Bilagedel. [36]
Ansvarsfrågan vid odling av genmodifierade grödor. [46]
Etiskt godkännande av djurförsök
– nya former för överprövning. [57]
En bättre viltförvaltning med inriktning på älg. [63]

Miljödepartementet

Den nya inskrivningsmyndigheten. [7]
Renovering av bostadsmarknad efterlysas!
Om ungas möjligheter till en egen bostad.
Rapport nr 1:
Om bara någon kunde säga vad jag ska göra för att få en bostad så skulle jag göra det.
Rapport nr 2:
Måste man ha tur?
Studier av yngre på bostadsmarknaden i svenska städer.

Rapport nr 3:
Effektiv bostadsservice och förmedling av bostäder – ur ett dubbelt användarperspektiv.
Rapport nr 4:
Unga vuxna på bolånemarknaden. [14]
GMO-skador i naturen och Miljöbalkens försäkringar. [21]
Kunskapsläget på kärnavfallsområdet 2007.
Nu levandes ansvar, framtida generationers frihet. [38]
Sverige inför klimatförändringarna – hot och möjligheter. DVD medföljer. [60]

Näringsdepartementet

Trafikinspektionen
– en myndighet för säkerhet och skydd inom transportområdet. [4]
Arbetsmarknadsutbildning för bristyrken och insatser för arbetslösa ungdomar. [18]
Auktorisation av patentombud. [27]
Tillväxt genom turistnäringen. [32]
Släpavagnskörning med B-körkort
– när kan de nya EU-reglerna börja tillämpas? [33]
Den osynliga infrastrukturen
– om förbättrad samordning av offentlig IT-standardisering. [47]
Organisationsform för VTI och SIKA. [49]
Betalningstider i näringslivet. [55]
Hamnstrategi – strategiska hamnoder i det svenska godstransportsystemet. [58]
Strategiska godsnoder i det svenska transportsystemet – ett framtidsperspektiv. [59]
Framtidens flygplatser – utveckling av det svenska flygplatssystemet. [70]
Bolagisering för ökad konkurrens och effektivitet – förslag om att bolagisera vissa konsult- och entreprenadsverksamheter i Banverket och Vägverket. [78]

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Stöd för framtiden – om förutsättningar för jämställdhetsintegrering.
Idébok:
Jämställd medborgarservice. Goda råd om jämställdhetsintegreringen. En idébok för chefer och strateger.
Metodbok:
JämStöd Praktika. Metodbok för jämställdhetsintegrering. [15]
Rörelser i tiden. [66]

Kulturdepartementet

Mångfald är framtiden. [50]

Arbetsmarknadsdepartementet

Bättre arbetsmiljöregler II. Skyddsombud,
beställansvar, byggarbetsplatser m.m.
[43]